

การประเมินโครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ : กรณีศึกษา โรงเรียนพญาไท
และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

นางสาว จิตติมา อิมอุดม

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-346-399-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EVALUATION OF THE MAINSTREAMING PROGRAM FOR SPECIAL STUDENTS IN
NORMAL SCHOOLS : THE CASE STUDIES OF PHYATHAI SCHOOL AND
CHULALONGKORN UNIVERSITY DEMONSTRATION ELEMENTARY SCHOOL

MISS JITTIMA IMUDOM

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research

Department of Education Research

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-346-399-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การประเมินโครงการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ: กรณีศึกษา
โรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
โดย นางสาวจิตติมา อิมอุตม
ภาควิชา วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ นิสา ชูโต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ นิสา ชูโต)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุณยกัน)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ดวงมล ไตรวิจิตรคุณ)

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จิตติมา อิมอุตม : การประเมินโครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ กรณีศึกษา
โรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม (THE
EVALUATION OF THE MAINSTREAMING PROGRAM FOR SPECIAL STUDENYS
IN NORMAL SCHOOLS : THE CASE STUDIES OF PHYATHAI SCHOOL AND
CHULALONGKORN UNIVERSITY DEMONSTRATION ELEMENTARY SCHOOL
อ. ที่ปรึกษา : รศ. นิตา ชูโต, 173 หน้า. ISBN 974-346-399-2

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ กรณีศึกษา
โรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้การประเมินเชิงธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม
เก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาอยู่ในสนาม 5 เดือน โดยเข้าไปเป็นครูช่วยสอนของ
โครงการของทั้ง 2 โรงเรียน ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็น
ทางการ จากครูการศึกษาพิเศษ ครูชั้นเรียนปกติ ผู้ปกครอง เด็กพิเศษ และเด็กปกติ รวมถึงการวิเคราะห์
เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย และการนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนา

ผลการวิจัย โครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท เน้นให้เด็กพิเศษสามารถช่วยเหลือ
ตนเองได้ ไม่เป็นภาระของคนอื่นในสังคม แต่ในการจัดชั้นเรียนพิเศษแยกจากชั้นเรียนปกติให้กับเด็กพิเศษ ทำ
ให้เด็กพิเศษกับเด็กปกติได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันค่อนข้างน้อย เนื่องจากเด็กพิเศษทั้ง 58 คนจะเรียนอยู่ในห้องพิเศษ
ตั้งแต่ ป.1 – ป.6 เด็กพิเศษที่เรียนในห้องพิเศษในแต่ละห้องมีระดับสติปัญญาที่แตกต่างกัน เด็กจึงพัฒนาตนเอง
ได้ไม่เต็มศักยภาพ ส่วนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
การสอนเป็นรายบุคคลมีเด็กพิเศษในโครงการจำนวน 11 คน ทำให้เด็กมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้เต็ม
ศักยภาพ และรูปแบบในการจัดเป็นการเน้นให้เด็กพิเศษได้เรียนรวมกับเด็กปกติให้ได้มากที่สุด ทำให้เด็กพิเศษมี
โอกาสได้เรียนรู้สังคมของเด็กปกติสำหรับค่าใช้จ่ายต่อเทอมของเด็กพิเศษโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายประถมต้องเสียเงินเป็นจำนวน 36,000บาทต่อเทอม ในขณะที่เด็กพิเศษของโรงเรียนพญาไทจะเสีย
ค่าใช้จ่าย 7,000 บาทต่อปี จึงเป็นผลต่อกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียนด้วย

ภาควิชาวิจัยการศึกษา.....	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา2543.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4183666927 : MAJOR EDUCATION RESEARCH

KEYWORD : MAINSTREAMING / SPECIAL STUDENT / EVALUATION PROGRAM

JITTIMA IMUDOM : THE EVALUATION OF THE MAINSTREAMING PROGRAM FOR SPECIAL STUDENTS IN NORMAL SCHOOL : THE CASE STUDIES OF PHYATHAI SCHOOL AND CHULALONGKORN UNIVERSITY DEMONSTRATION ELEMENTARY SCHOOL : THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. NISA XUTO.173 pp. ISBN 974-346-399-2

The purpose of this study was to evaluate the mainstreaming program for special students in normal schools. The Phyathai School and Chulalongkorn University Demonstration School were selected as case studies. Researcher was at the two sites for five months applying naturalistic participatory method by taking the role of teacher assistance formal and informal interviews with special teachers, normal teachers, parents and special students as well as normal students. In addition historical documentary analysis was applied, then, the data were analysed by inductive techniques and presented in descriptive format.

The result revealed that Phyathai School has emphasized their operation on the nature that the special students should be able to help themselves and live without being a burden to others in society . This program has 58 special students, they have been operating in 6 separate special classes, thus, there may be different learning experiences between the special groups and the mainstreaming. In addition, the special group possessed a wide variety of intelligent quotient (IQ) which could be a hindrance to development in this situation.

Compared to the aforementioned, the mainstreaming program of the Chulalongkorn University Demonstration School focused on individual learning with 11 special students . The program operated by integrating each special students could develop to the best of their abilities and the normal students also change their perspectives towards the special students.

It should be note, that the difference in tuition fees between the two institutions (36,000 bath for Chulalongkorn University Demonstration School and 7,000 bath for Phyathai School) affects school selection in the mainstreaming program.

Department... Educational Research..... Student ' s signature.....

Field of study..... Educational Research..... Advisor ' s signature.....

Academic year.....2000.....Co-advisor ' s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลาย ๆ ท่าน ที่สำคัญยิ่งคือ รองศาสตราจารย์นิศา ชูโต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ เสียสละเวลา ให้โอกาส คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ดูแลช่วยเหลือด้วยความห่วงใยและเมตตาตลอดมา ซึ่งผู้วิจัยตระหนักในคุณค่าที่อาจารย์ได้มอบให้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่กรุณาอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิชาการ และวิธีแสวงหาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์โรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬา ลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ตลอดจนบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการการเรียนร่วมของทั้ง 2 โรงเรียน ขอบคุณเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณศุภจิตต์ จรุงเรือง คุณรัชดา คงคาหลวง และคุณประภา ภิรมย์

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อธรรมนท - คุณแม่จินตนา อิมอุดม และพี่สุธาสินี อิมอุดม ที่ห่วงใย และให้กำลังใจ สนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมาโดยตลอด

จิตติมา อิมอุดม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิด.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	
ตอน 1 ประวัติการศึกษาพิเศษในประเทศไทย.....	10
ตอน 2 ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดการเรียนร่วม.....	16
ตอน 3 ความเป็นมาในการจัดการเรียนร่วม.....	24
ตอน 4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน.....	27
ตอน 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การศึกษาก่อนลงสนาม.....	38
การเลือกสนาม.....	39
การเตรียมตัวในการศึกษาภาคสนาม.....	41
การศึกษาภาคสนาม.....	41
การสร้างความสัมพันธ์.....	42
การศึกษาแบบเจาะลึก.....	47
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การจัดกระทำข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
การนำเสนอข้อมูล.....	57

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 โรงเรียนพญาไท

โครงการการเรียนรู้ร่วมโรงเรียนพญาไท.....	58
รูปแบบในการจัดการเรียนรู้ร่วม.....	60
ความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ร่วม.....	62
การคัดเลือกนักเรียน.....	69
งบประมาณ.....	72
กระบวนการเรียนการสอน.....	73
การวัดและการประเมินผล.....	81
กรณีศึกษา.....	82
การให้ความช่วยเหลือ.....	93
ความสุขในการเรียน.....	97
ข้อคิดเห็นต่อนักเรียนในโครงการ.....	99

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

โครงการการเรียนรู้ร่วมโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	104
รูปแบบในการจัดการเรียนรู้ร่วม.....	107
ความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ร่วม.....	111
การคัดเลือกนักเรียน.....	117
งบประมาณ.....	119
กระบวนการเรียนการสอน.....	119
การวัดและการประเมินผล.....	123
กรณีศึกษา.....	124
การให้ความช่วยเหลือ.....	131
ความสุขในการเรียน.....	136
ข้อคิดเห็นต่อนักเรียนในโครงการ.....	137

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย.....	146
อภิปรายผล.....	154
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	156
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	157

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	158
ภาคผนวก	
ประเด็นการประเมิน.....	160
แบบสัมภาษณ์.....	163
จำนวนเด็กพิเศษ.....	168
จดหมายขออนุญาตทำวิจัย.....	170
ประวัติผู้วิจัย.....	173

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันจำนวนคนพิการมีจำนวนเพิ่มขึ้นตลอดเวลาในปี 2541 ที่ผ่านมามีจำนวนคนพิการ 1,024,122 คน คนพิการเหล่านี้เป็นผู้มีการศึกษาในระดับต่างๆร้อยละ 64.5 หรือประมาณ 660,559 คน ส่วนที่เหลืออีก 363,563 คน เป็นผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา

จากตารางอัตราร้อยละของประชากรพิการ จำแนกตามลักษณะความพิการ และระดับการศึกษาด้านล่าง พบว่าประชากรที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษามากที่สุด และจากจำนวนคนพิการทั้งหมดที่กล่าวมามีเด็กพิการที่อยู่ในช่วงอายุ 0 – 14 ปี จำนวน 94,664 คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 33,322 คน แต่เด็กเหล่านี้มีโอกาสได้รับการศึกษาเพียง 8,997 คน เนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานี้มักมีการเรียนรู้ที่ช้ากว่าเด็กโดยทั่วไป จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการได้รับการศึกษา

อัตราร้อยละของประชากรพิการ จำแนกตามลักษณะความพิการ และระดับการศึกษาทั่วราชอาณาจักร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2542)

ระดับการศึกษา	ทางการได้ยิน	ทางการมองเห็น	ทางกาย	ทางจิตใจ/พฤติกรรม	ทางสติปัญญา
ไม่มีการศึกษา	42.1	30.6	19.6	17.3	73.0
มีการศึกษา ;	57.9	69.4	80.4	82.7	27.0
ต่ำกว่าประถม	11.9	9.2	9.8	2.3	15.5
ประถมศึกษา	41.3	52.3	59.6	61.0	10.0
มัธยมศึกษา	3.1	6.4	8.4	8.9	1.5
อาชีวศึกษา	0.3	0.4	1.6	4.0	-
มหาวิทยาลัย	-	0.6	0.5	2.3	-
การศึกษาอื่นๆ	1.3	0.5	0.5	4.2	-

จากการสำรวจจำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2541 เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษาน้อยที่สุด คือมีถึงร้อยละ 73 ของคนพิการทั้งหมด ทำให้พวกเขาเหล่านั้นขาดความรู้และโอกาสทางสังคม ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

ดังนั้นถ้าเด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะทำให้เขาสามารถพัฒนาตนเองให้อยู่ในสังคมได้ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคน เด็กทุกคนย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540) เด็กพิเศษจึงควรได้รับการศึกษาเพื่อที่จะได้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง สามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวไว้ว่า “บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือฟิสิกส์ หรือทิวพลาภาพ มีสิทธิได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป หรือในรูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถของตนเอง ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกระทรวง” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษนั้น ทฤษฎีและแนวคิดหลักที่เป็นพื้นฐานในการดำเนินการต่างๆ คือ ทฤษฎีพัฒนาการ (Development Theory) แนวคิดการนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติให้มากที่สุด (Normalization) และแนวคิดการสอนเด็กพิเศษโดยไม่แบ่งตามประเภทความพิการ (Noncategorical Approach)

นักการศึกษาพิเศษเชื่อว่า เด็กทุกคนรวมทั้งเด็กพิเศษ มีพัฒนาการแต่ละด้านไปตามขั้นตอนเดียวกัน โดยในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้นจะมีงานพัฒนาการประจำวัย ซึ่งเด็กแต่ละคนจะต้องเรียนรู้และบรรลุพัฒนาการในแต่ละระดับให้ได้ หากเด็กคนใดไม่สามารถประสบความสำเร็จในงานพัฒนาการดังกล่าว จะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้และความสำเร็จในงานพัฒนาการช่วงต่อๆ ไปด้วย ความบกพร่องบางประการทำให้เด็กพิเศษแตกต่างไปจากเด็กปกติ ดังนั้นวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิเศษนั้นจะสามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปได้ดีขึ้น โดยอาศัยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งกายภาพและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ กับตัวเด็กพิเศษ ทั้งนี้โดยมีขอบเขตตามศักยภาพของแต่ละคน (Learner et al. 1981; Thurman and Widerstrom 1985; Smith et al. 1983; และพรณี ช. เจนจิต 2528)

ในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปได้ดีขึ้น โดยการนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติให้มากที่สุด เป็นวิธีการหลักในการช่วยเหลือเด็กพิเศษ ซึ่งครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางการศึกษาด้วย (Smith et al. 1983) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่า เด็กพิเศษเมื่อได้รับการศึกษาและการให้ความช่วยเหลือที่พยายามใช้วิธีการต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะปกติวิสัยของสังคมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เด็กพิเศษจะเกิด และ / หรือคงพฤติกรรมและลักษณะต่างๆ ที่เป็นปกติวิสัยของสังคมมากที่สุด เช่นกัน (Wolfensberger 1972: 28) แนวคิดดังกล่าวนี้นำไปสู่การจัดการศึกษาในลักษณะของการจัดการเรียนร่วม (Mainstreamed Education) (Smith et al. 1983)

การจัดการเรียนร่วม (Mainstreaming) เป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คือให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติโดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2529)

การแบ่งเด็กพิเศษในการเรียนร่วมกับเด็กปกติปัจจุบันได้แก่ 1) เด็กหูตึง 2) เด็กตาบอด 3) เด็กบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนที่ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ สามารถรับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมดังนี้ เด็กพิเศษที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 184 คน ตาบอด 329 คน ทางสติปัญญา 757 คน

จากการสำรวจเบื้องต้น โดยวิธีศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ พบว่า ลักษณะของการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติในกรุงเทพมหานครนั้น แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก โดยเด็กพิเศษทุกคนที่รับเข้าโครงการจะเรียนในห้องพิเศษเต็มเวลา หลังจากนั้นจะมีการประเมินผลต่างๆ ภาคการศึกษา เด็กพิเศษคนใดที่ประเมินแล้วว่ามีความสามารถการเรียนระดับหนึ่ง เด็กพิเศษที่มีความพร้อมในภาวะทางการเรียนเหล่านี้ก็จะเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติร่วมกับเด็กปกติทุกวิชาและเต็มเวลาเหมือนกับเด็กปกติทุกประการ แต่สำหรับเด็กที่ยังมีภาวะทางการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ก็จะต้องเรียนอยู่ในห้องเรียนพิเศษต่อไป และก็จะมีการประเมินผลต่างๆ ภาคการศึกษา เพื่อแยกแยะให้ไปเรียนร่วมต่อไป ซึ่งโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จะเป็นการจัดการเรียนร่วมในลักษณะนี้ เนื่องจากการเรียนร่วมในลักษณะนี้สามารถรับเด็กพิเศษได้ในจำนวนมาก ง่ายต่อการวัดและประเมินผล เพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีความจำเป็นต้องรับนักเรียนจำนวนมาก เพื่อให้โอกาสกับเด็กพิเศษเหล่านี้อย่างทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2541)

ลักษณะที่สอง เด็กพิเศษเข้าโครงการ จะมีการทดสอบตั้งแต่แรกเข้า เพื่อดูภาวะทางการเรียน ซึ่งเมื่อประเมินผลแล้วจะสามารถแบ่งเด็กได้ออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก เด็กพิเศษที่มีภาวะทางการเรียนพร้อมที่จะเรียนร่วมระดับประถมในชั้นต่างๆ ก็จะส่งเข้าเรียนร่วมในระดับชั้นที่เหมาะสม เมื่อเด็กเหล่านี้เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติจะมีการประเมินผลต่างๆ ภาคการศึกษา และถ้าพบว่าเด็กคนใดไม่สามารถเรียนร่วมได้ในวิชาใดก็ตามทางโครงการจะมีการจัดรูปแบบการเรียนให้เด็กเหล่านี้โดยมีรูปแบบดังนี้ 1) การเรียนร่วมแบบเรียนในชั้นปกติมีครูเดินสอน / ครูที่ปรึกษา และ / หรือ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ 2) เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติมีการสอนเสริมวิชาการ ส่วนเด็กประเภทที่ 2 คือเด็กพิเศษที่มีภาวะทางการเรียนไม่พร้อมที่จะเรียนในชั้นเรียนปกติ จะเรียนต่อในห้องพิเศษ ซึ่งจะมีการประเมินผลทุกภาคการศึกษาเช่นกัน และถ้าเด็กมีภาวะทางการเรียนพร้อมในบางวิชา ก็จะส่งเข้าเรียนร่วมกับชั้นเรียนปกติเฉพาะวิชานั้น อันเป็นการเรียนร่วมในเรียนชั้นปกติบางเวลา ส่วนเด็กที่

ไม่มีวุฒิภาวะทางการเรียนที่สามารถเรียนร่วมได้จะเรียนอยู่ในห้องพิเศษ ซึ่งก็จะมีการประเมินผลทุกๆ ภาคการศึกษา การจัดการเรียนร่วมในลักษณะนี้เป็นการเน้นการศึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อในเด็กแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง

มีโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนร่วมให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานครมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในการจัดการเรียนร่วมทั้งหมด 19 โรงเรียนซึ่งมีรูปแบบการเรียนร่วมในลักษณะแรก ได้แก่

1. โรงเรียนดาราคาม	11. โรงเรียนประถมนนทรี
2. โรงเรียนพญาไท	12. โรงเรียนวัดมหาบุศย์ (พิทักษ์ถาวรคุณ)
3. โรงเรียนวัดหนัง	13. โรงเรียนวัดดอน
4. โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส	14. โรงเรียนวัดสุวรรณาราม
5. โรงเรียนวัดชนะสงคราม	15. โรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ
6. โรงเรียนวัดหงส์รัตนาราม	16. โรงเรียนวัดนิมมานรดี
7. โรงเรียนราชวินิตประถมบางแค	17. โรงเรียนสามเสนนอก
8. โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย (ประถม)	18. โรงเรียนวัดลาดพร้าว
9. โรงเรียนบางกะปิ	19. โรงเรียนวัดโบสถ์
10. โรงเรียนโสมกอสโมสร	

ส่วนโรงเรียนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในชั้นเรียนปกติ มี 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนร่วมในลักษณะที่สอง เนื่องจากเน้นการพัฒนาเป็นรายบุคคล

จากลักษณะการเรียนร่วมทั้ง 2 ลักษณะที่แตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการหาลักษณะการเรียนร่วมที่เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ เพื่อได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งหลังจากได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา โรงเรียนที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ในลักษณะแรก ได้แก่ โรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เลือกเป็นกรณีศึกษาในลักษณะที่สอง

โรงเรียนพญาไท เป็นโรงเรียนแห่งแรกที่บุกเบิก และทำโครงการนำร่องในการเรียนร่วมของเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 และได้มีการพัฒนาเป็นการจัดการศึกษาพิเศษ จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา

42 ปีแล้ว รวมทั้งได้รับการสนับสนุนโครงการการศึกษาพิเศษ จากศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติ ของประเทศไทย มีวิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิมาให้การฝึกอบรมแก่อาจารย์ในโครงการเรียนร่วม เสมอ ๆ

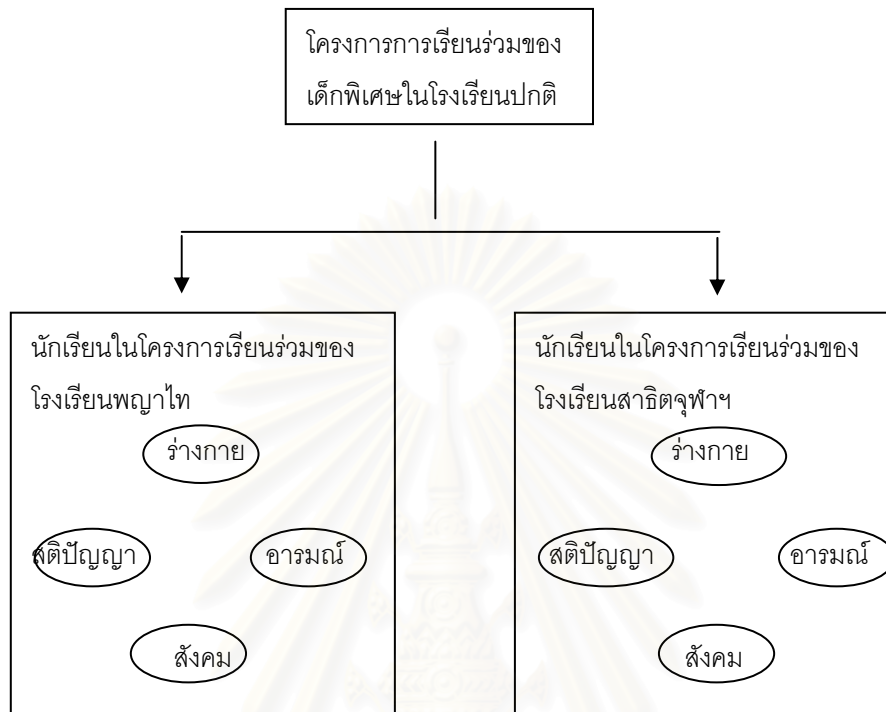
สำหรับโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม นั้นเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมลักษณะที่ 2 มีการจัดทำโครงการนำร่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 จึงจัดตั้งเป็นโปรแกรมการศึกษาพิเศษ โดยได้รับการสนับสนุน จาก ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อช่วยเหลือเด็กพิเศษ เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมในลักษณะที่ 2 ได้อย่างชัดเจน คือ มีการใช้ครูหรือผู้เชี่ยวชาญ วิชาสอน การสอนเสริมวิชาการ และการส่งเข้าเรียนร่วมในบางวิชา เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมทางด้านบุคลากร และได้มีการส่งอาจารย์ในโครงการไปศึกษาดูงานต่างประเทศ รวมถึง การเชิญวิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิมาเฝ้าติดตามอาจารย์ในโครงการเรียนร่วม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินโครงการการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ โดยใช้การประเมินแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินโครงการ และ พฤติกรรมของเด็กพิเศษที่เข้าเรียนร่วมในโครงการทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในลักษณะโครงการเรียนร่วมที่มีรูปแบบที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติต่อไป

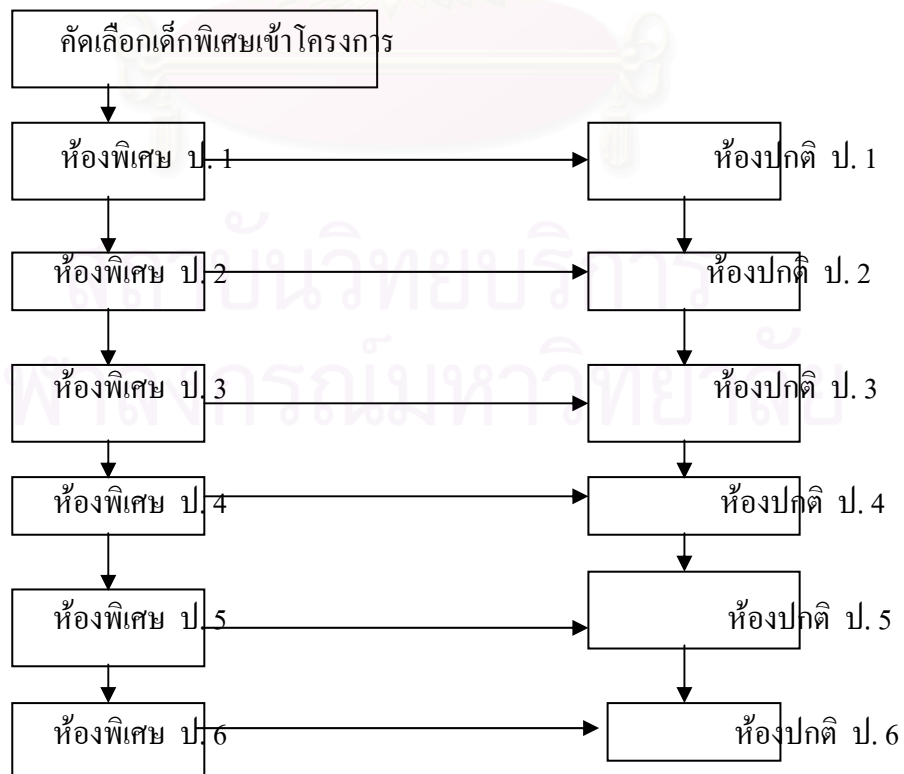
วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
2. เพื่อประเมินพฤติกรรมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของเด็กพิเศษ ในโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

กรอบแนวคิด

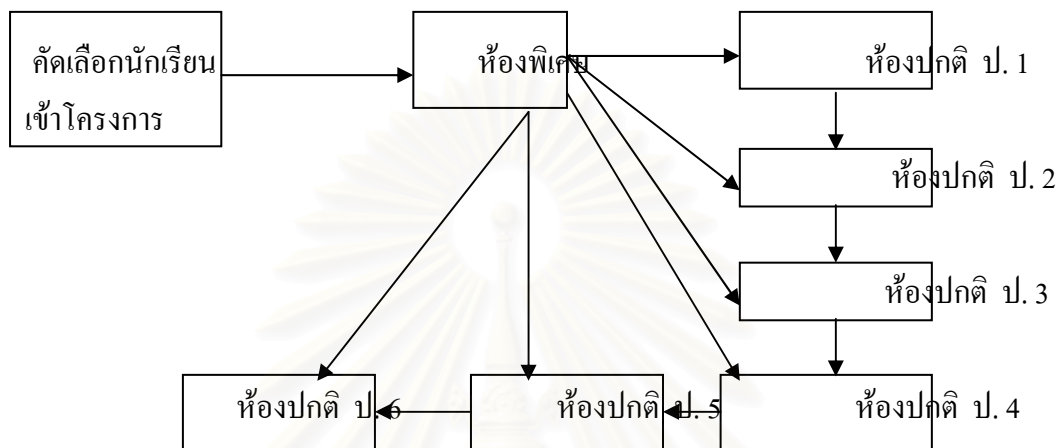

โครงการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท

โรงเรียนพญาไท เป็นการเรียนร่วมที่มีการจัดห้องเรียนสำหรับเด็กพิเศษตั้งแต่ระดับ ป.1-ป.6 ซึ่งถ้าเด็กคนใดสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ จะส่งเข้าเรียนร่วมในห้องเรียนปกติ ซึ่งจะเป็นการเรียนร่วมในทุกรายวิชา ไม่มีการเรียนร่วมในบางวิชา

โครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เป็นการเรียนร่วมในบางวิชา และทุกวิชา แต่ไม่มีการแบ่งเป็นห้องเรียนของเด็กพิเศษระดับ ป.1 – ป.6 เป็นเพียงห้องเรียนพิเศษ ถ้านักเรียนคนใดมีความสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ จะส่งเข้าเรียนร่วมในวิชาที่สามารถเรียนร่วมได้ นับเป็นการเรียนร่วมในบางวิชา หรือถ้าเด็กคนใดสามารถเรียนร่วมได้ทุกวิชา ก็จะส่งเรียนร่วมทุกวิชาเหมือนเด็กปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ และมีการใช้กรณีศึกษาจาก 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงศึกษากิจกรรม วิธีการดำเนินการ ในโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)

2. แหล่งข้อมูลในการประเมินครั้งนี้มาจาก แหล่งข้อมูลที่ได้มาจากเอกสาร เช่น เอกสารของโรงเรียน เอกสารของโครงการ สมุดแบบฝึกหัดและแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน แหล่งข้อมูลด้านบุคคล คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูชั้นเรียนปกติ พี่เลี้ยง

นักเรียนปกติ เด็กพิเศษ ผู้ปกครอง ของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

3. ประเด็นที่ผู้ประเมินสนใจที่จะศึกษาประกอบด้วย
 - 3.1 นโยบายในการจัดโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
 - 3.2 กระบวนการในการดำเนินงานในโครงการจัดการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
 - 3.3 พัฒนาการของนักเรียนในโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยต้องทำการสังเกตโครงการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษ 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จึงจำเป็นต้องแบ่งจำนวนวันในการสังเกต ทำให้ผู้วิจัยไม่ได้สังเกตการเรียนการสอนทุกครั้งของแต่ละวิชา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเรียนรู้ร่วม หมายถึง การจัดโปรแกรมการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษ ได้เรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

เด็กพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ รับรู้ โดยมีผลการตรวจวัดระดับสติปัญญาอยู่ในระดับ 50 – 90 ในโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ที่มีระดับสติปัญญา 70 - 90

ผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ครูการศึกษาพิเศษ คือ ผู้ที่จบการศึกษาทางด้านการศึกษาพิเศษ หรือได้รับการอบรมเพื่อสอนเด็กพิเศษ จะปฏิบัติงานอยู่ในโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม โดยมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่อาจารย์ที่สอนเด็กพิเศษ และจัดการเรียนการสอนเสริมให้กับเด็กพิเศษในบางวิชา โดยสามารถแบ่งออกเป็น

- **ครูประจำชั้นพิเศษ** คือ ครูที่ทำหน้าที่สอนเด็กพิเศษในชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลา โดยจะทำการสอนเด็กพิเศษเกือบทุกวิชา

- **ครูเสริมวิชาการ** คือ ครูการศึกษาพิเศษที่ทำหน้าที่ในการสอนเสริมให้แก่เด็กพิเศษในบางวิชา เพื่อช่วยให้การเรียนร่วมของเด็กพิเศษมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ครูชั้นเรียนปกติ คือ ครูที่ทำการสอนเด็กปกติในห้องเรียนปกติของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

พี่เลี้ยง หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่คอยช่วยเหลือครูประจำชั้น ในการดูแลเด็กพิเศษขณะเรียน ขณะทำกิจกรรม ในห้องเรียนพิเศษ หรือช่วยในห้องบำบัดพิเศษ หรือในห้องวิชาการของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้สารสนเทศเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินโครงการการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติในระดับประถมศึกษา
2. ได้สารสนเทศเกี่ยวกับคุณภาพของผลผลิตจากการจัดโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ
3. ได้สารสนเทศจากอาจารย์ ผู้ปกครอง และฝ่ายบริหารของโครงการ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ

บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ตอนที่ 1 ประวัติการศึกษาพิเศษในประเทศไทย
- ตอนที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดการเรียนร่วม
- ตอนที่ 3 ความเป็นมาในการจัดการเรียนร่วม
- ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน
- ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ประวัติการศึกษาพิเศษในประเทศไทย

ในอดีตคนพิการในประเทศไทยอยู่ในสภาพที่ถูกจำกัดสิทธิทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการที่คนพิการไม่จำเป็นจะต้องเข้าเรียน ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 อันเป็นเหตุให้คนพิการขาดโอกาสทางการศึกษา ต่อมาได้มีหน่วยงานเอกชนเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเหล่านี้จึงริเริ่มจัดการศึกษาขึ้น เด็กประเภทแรกที่ได้รับการศึกษาพิเศษในประเทศไทย คือ เด็กตาบอด โดยมีบัณฑิตสตรีตาบอดชาวอเมริกันคนหนึ่งเข้ามาทำงานในประเทศไทย สตรีผู้นี้ชื่อ นางสาว เชนวีฟ คอลฟิลด์ (Genevieve Caulfield) เป็นผู้ทำอักษรไทยเป็นอักษรเบรลล์สำหรับคนตาบอด ในปี พ.ศ. 2481 และรับเด็กตาบอดเข้ามาเรียน ต่อจากนั้นจึงมีผู้ริเริ่มจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการประเภทอื่นติดตามมา แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเหล่านี้ในระยะแรก ๆ เป็นการจัดอย่างไม่เป็นทางการ คือ เอกชน มูลนิธิ หรือผู้ใจบุญ เป็นผู้จัดทั้งสิ้น การจัดอย่างเป็นทางการจริงๆ นั้น เริ่มขึ้นเมื่อมีกองการศึกษาพิเศษเกิดขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. 2494

ในช่วงแรกของการจัดการศึกษาพิเศษ ของกองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการนั้น เป็นเพียงผู้ดำเนินการในเรื่อง การจัดโรงเรียนและการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการหรือในสมัยนั้นเรียกว่าเด็กนอกกระดับ โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ

1. เพื่อจัดให้การศึกษาตามสิทธิของมนุษยชน ตามควรแก่ศักยภาพ
2. ส่งเสริมและสร้างเสริมให้มีความรู้ ความสามารถ พอที่จะประกอบอาชีพได้ เพื่อมิให้เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม
3. ให้มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และดำรงชีวิตในสังคมปกติได้
4. ให้มีความรับผิดชอบในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศชาติได้

หลังจากนั้นกองการศึกษาพิเศษได้ให้การสนับสนุนในการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กพิเศษประเภทอื่นตามมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2523 เมื่อได้มีการเปลี่ยนมาใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา ปี พ.ศ. 2523 ทำให้เด็กพิการมีสิทธิเท่าเทียมกับเด็กปกติ คือเด็กพิการทุกคนต้องเข้ารับการศึกษา มีข้อยกเว้นถ้าผู้ปกครองที่ไม่ต้องการให้เด็กพิการเข้าเรียนจะต้องไปขอยกเว้นในการเข้ารับการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการได้ทดลองสอนเด็กพิการทุกประเภท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2482 ในช่วงระยะเวลาที่ทำการสอนเด็กพิการทุกประเภทมารวม 40 ปีเศษนี้ พบว่าเด็กพิการสามารถเรียนได้ไม่ว่าจะเป็นความพิการด้วยเหตุแห่งร่างกาย หรือสติปัญญาก็ตาม

เพื่อให้เห็นรายละเอียดความเป็นมาในการจัดการศึกษาพิเศษของเด็กพิเศษแต่ละประเภทจะกล่าวแยกเป็นสาขาดังนี้

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กตาบอด

การศึกษาพิเศษในประเทศไทยมีกำเนิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2482 โดยสุภาพสตรีตาบอดชาวอเมริกัน ชื่อ นางสาวเจนวีฟ คอลฟิลด์ (Miss Genevieve Caulfield) ได้ริเริ่มสอนเด็กตาบอดในประเทศไทย ณ บ้านพักถนนคอซงเช่ ศาลาแดง โดยมีพระธิดาของสมเด็จพระยาดำรงฯ พระองค์หนึ่งจักขุเสียและพระกรรมติง เป็นลูกศิษย์พระองค์แรก เมื่อมีนักเรียนเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2492 จึงย้ายไปสอนที่โรงเรียนสอนคนหูหนวก กรุงเทพฯ ปัจจุบันเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ต่อมาได้มี ผู้ใจบุญคนหนึ่งร่วมกันจัดตั้งมูลนิธิชื่อ “มูลนิธิช่วยและให้การศึกษาแก่คนตาบอดในประเทศไทย” โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาแก่คนตาบอด โดยไม่จำกัดเพศชาติ ศาสนา มีหลวงเลขาวิจารณ์เป็นนายกมูลนิธิฯ ได้จัดตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดขึ้น ในปัจจุบันตั้งอยู่ที่ 420 ถนนราชวิถี พญาไท กรุงเทพฯ ในปี 2494 สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับมูลนิธินี้ไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า “มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์” นับเป็นมูลนิธิแรกในประเทศไทย ที่ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์

ในปี พ.ศ. 2502 ได้มีบุคคลคณะหนึ่งในภาคเหนือร่วมมือกัน จัดตั้งมูลนิธิช่วยคนตาบอดภาคเหนือขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์และการดำเนินงาน เช่นเดียวกับมูลนิธิในกรุงเทพฯ และได้จดทะเบียนเป็นโรงเรียนราษฎร์ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ได้จัดส่งครูไปช่วยสอน ต่อมาปี พ.ศ. 2523 มูลนิธิช่วยคนตาบอดภาคเหนือได้โอนโรงเรียนสอนคนตาบอดให้รัฐบาลดำเนินการ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา

ในปี พ.ศ. 2506 มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยฯ ได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพคนตาบอดชาย ที่อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่คนตาบอดได้มีความรู้ ความชำนาญ สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และได้เปิดศูนย์ฝึกอาชีพคนตาบอดหญิงที่จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2524 ซึ่งในปัจจุบันมีนักเรียนในมูลนิธิคนตาบอดแห่งประเทศไทย จำนวน 241 คน

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กหูหนวก

ในปี 2494 กรมสามัญศึกษาได้ทดลองจัดตั้งหน่วยสอนคนหูหนวก ซึ่งได้รับความร่วมมือจากมูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกและมูลนิธิเศรษฐศาสตร์ โดยอาศัยห้องเรียนของโรงเรียนเทศบาล 17 (วัดโสมนัสวิหาร) จังหวัดพระนคร เป็นครั้งแรก โดยมี ม.ร.ว. เสริมศรี เกษมศรี ซึ่งเป็นคนไทยคนแรกที่สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโท ทางด้านการสอนคนหูหนวก จาก วิทยาลัยกอลเลอเดท สหรัฐอเมริกา ทำการสอน

ในปี 2496 ย้ายหน่วยทดลองสอนคนหูหนวกจากโรงเรียนเทศบาล 17 ไปยังบริเวณบ้านคุณหญิงโตะนเรนดิ์บัญชากิจ และเปิดสอนคนหูหนวกแห่งแรกในประเทศไทย (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนเศรษฐเสถียร”)

ในปี 2501 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวก ชื่อโรงเรียนสอนคนหูหนวกทุ่งมหาเมฆ (ปัจจุบัน เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนโสตศึกษา ทุ่งมหาเมฆ) และเปิดทำการสอนในปี พ.ศ. 2504

ในปี 2512 จัดตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกขอนแก่น (ปัจจุบัน เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนโสตศึกษา ขอนแก่น”)

ในปี 2513 จัดตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกตาก (ปัจจุบัน เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนโสตศึกษา จังหวัด ตาก”)

ในปี 2517 จัดตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกสงขลา (ปัจจุบัน เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดสงขลา) และในปีเดียวกัน ทางคณะกรรมการมูลนิธิเศรษฐศาสตร์ ได้มอบที่ดินสิ่งปลูกสร้าง และเงินของมูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์ ให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่มูลนิธิเศรษฐศาสตร์ ซึ่งก่อตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวก กระทรวงศึกษาธิการ จึงอนุมัติให้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในปัจจุบันมีนักเรียน 360 คน

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการทางแขน ขา และลำตัว

ในปี พ.ศ. 2501 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มโครงการสอนเด็กที่เจ็บป่วยด้วยโรคโปลิโอ ซึ่งเมื่อเด็กหายป่วยแล้ว ปรากฏว่า แขน ขาลีบ ลำตัวพิการ โดยริเริ่มโครงการสอนเด็กตามเตียงผู้ป่วยที่โรงพยาบาลศิริราช เมื่อเด็กพิการมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการจึงจัดตั้งสถานที่พักฟื้นและให้การศึกษาขึ้น ชื่อว่า “ศูนย์บริการเด็กพิการและโรงเรียนสอนเด็กพิการ” อำเภอ ปากเกร็ด นนทบุรี ซึ่งต่อมาปี 2508 สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี พระราชทานชื่อโรงเรียนว่า “โรงเรียนศรีสังวาลย์” ปัจจุบันมีนักเรียน 236 คน

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล

เด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรัง จำเป็นต้องเข้ารับการศึกษาอยู่ในโรงพยาบาลต่างๆ เป็นเวลานาน ทำให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับต้องขาดเรียน และเมื่อกลับเข้ามาเรียนภายหลังเมื่อหายป่วยแล้ว บางคนต้องเรียนซ้ำ หรือเรียนไม่ทันเพื่อนทำให้เสียเวลาและสิ้นเปลืองเงินโดยใช้เหตุ กองการศึกษาพิเศษจึงได้ขอความสนับสนุนจากโรงพยาบาลหลายแห่ง เพื่อเปิดชั้นเรียนขึ้นตามเตียงหรือในโรงพยาบาล โดยส่งครูจากกองการศึกษาพิเศษออกไปประจำอยู่ที่โรงพยาบาลเพื่อทำการสอนซ่อมเสริม ให้แก่เด็กเจ็บป่วยในโรงพยาบาล ปัจจุบันโรงพยาบาลที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กเจ็บป่วย มีดังนี้

- โรงพยาบาลศิริราช
- โรงพยาบาลเลิศจิน
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

โดยทำการสอนตามพื้นความรู้และตามระดับชั้นของเด็ก ที่อยู่ในระหว่างรับการรักษาที่โรงพยาบาล

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาอ่อน

ในปี 2500 องค์การอนามัยโลกได้ทำการสำรวจสถิติของบุคคลปัญญาอ่อน โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ามีบุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทยประมาณ 1% ของจำนวนพลเมืองทั่วประเทศ ฉะนั้นในปี 2503 กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดตั้งโรงพยาบาลปัญญาอ่อน โดยมีนายแพทย์ รสชง ทศนาญชลิ เป็นผู้อำนวยการคนแรก ซึ่งในปัจจุบันคือ โรงพยาบาลราชานุกูล ในปี 2507 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเปิด โรงเรียนราชานุกูล ซึ่งอยู่บริเวณโรงพยาบาลราชานุกูล ทำการทดสอบเด็กปัญญาอ่อน ระดับพอเรียนได้และระดับพอฝึกได้ ปัจจุบันมีนักเรียน 144 คน

ในปี พ.ศ. 2519 มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อน ในพระบรมราชินูปถัมภ์ได้เปิดโรงเรียนสอนเด็กปัญญาอ่อน ระดับพอเรียนได้ โดยได้รับพระราชทานนามโรงเรียนว่า โรงเรียนปัญญาอุทิศ

ในปี พ.ศ. 2523 กรมสามัญศึกษา ได้รับโอนโรงเรียนกาวิละอนุกุล เชียงใหม่ ซึ่งทำการสอนเด็กปัญญาอ่อน จากจังหวัดทหารบกเชียงใหม่ ปัจจุบันมีนักเรียน 58 คน (อรศรี แก้วเจริญ, 2539)

สรุปลำดับเหตุการณ์การจัดการศึกษาพิเศษ

พ.ศ.	เหตุการณ์
พ.ศ. 2481	- นางสาวเฮเนวีฟ คอลฟิลด์ บัณฑิตสตรีตาบอดชาวอเมริกัน ได้ประดิษฐ์อักษรไทยให้เป็นอักษรเบรลล์
พ.ศ. 2482	- จัดตั้งโรงเรียนสอนคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์
พ.ศ. 2488	- ประเทศต่างๆ ได้ร่วมมือจัดตั้งองค์การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการระหว่างประเทศ
พ.ศ. 2494	- ในเดือนธันวาคม เปิดหน่วยทดลองสอนคนหูหนวกคือโรงเรียนเทศบาล 17 วัดโสมนัสวิหาร - เปลี่ยนชื่อโรงเรียนสอนคนตาบอด เป็นมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ - ตั้งกรมประชาศึกษา จัดให้มีแผนการศึกษาอนุบาลขึ้นอยู่ในกองการศึกษาพิเศษ กรมประชาศึกษา (ต่อมาเปลี่ยนเป็นกรมสามัญศึกษา)
พ.ศ. 2495	- มูลนิธิเศรษฐเสถียร เปิดโรงเรียนสอนคนหูหนวกดุสิตในที่ดินที่ คุณหญิงโตะ นเรนดิษฐ์ชากิจ บริจาค
พ.ศ. 2497	- เริ่มวางโครงการโรงเรียนสำหรับเด็กเรียนช้า
พ.ศ. 2498	- ก่อตั้งมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการในพระอุปถัมภ์ของ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
พ.ศ. 2500	- องค์การอนามัยโลกได้สำรวจสถิติของบุคคลปัญญาอ่อน โดยสุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า ไทยมีบุคคลปัญญาอ่อนประมาณ 1%ของพลเมืองทั่วประเทศ - เริ่มจัดชั้นพิเศษสำหรับเด็กเรียนช้า โรงเรียนประชาบาลบางแห่ง
พ.ศ. 2501	- กรมสามัญศึกษาส่งครูไปช่วยงานเด็กพิการทางร่างกายตามเตียงแบบตัวต่อตัว ที่โรงพยาบาลศิริราช
พ.ศ. 2503	- กระทรวงสาธารณสุขจัดตั้งโรงพยาบาลปัญญาอ่อน ซึ่งต่อมา คือ โรงพยาบาลราชานุกูล
พ.ศ. 2504	- จัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กพิการ อ. ปากเกร็ด จ. นนทบุรี - กรมสามัญศึกษาได้เปิดโรงเรียนสอนคนหูหนวกที่ หุ่่งมหาเมฆ - มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการได้จัดสร้างสถานที่พักและให้การศึกษแก่เด็กพิการ ที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด เรียกว่า ศูนย์บริการเด็กพิการ
พ.ศ. 2505	- รัฐบาลให้เงินก่อสร้างอาคารเรียนของมูลนิธิ หาดที่ดินและร่วมมือใน

พ . ศ .	เหตุการณ์
พ.ศ. 2507	<p>การอุปถัมภ์เพื่อการศึกษาและสงเคราะห์คนตาบอดภาคเหนือ และรับนักเรียนประจำไป - กลับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระราชินีเสด็จเปิดโรงเรียนราชานุกูล ซึ่งอยู่ในโรงพยาบาลราชานุกูล ทำการสอนเด็กปัญญาอ่อน - เปิดโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ที่ จ. เชียงใหม่ โดย นางสาว กลอฟีลด์
พ.ศ. 2508	<ul style="list-style-type: none"> - กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ อนุมัติสร้างอาคารเรียน โรงเรียนสอนเด็กพิการ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชทานชื่อโรงเรียนนี้ว่า “ โรงเรียนศรีสังวาลย์ “
พ.ศ. 2511	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กเรียนช้า 7 โรงเรียน
พ.ศ. 2512	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ วิทยาลัยครูสวนดุสิต กรมการฝึกหัดครู เปิดชั้นสาธิตการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
พ.ศ. 2516	<ul style="list-style-type: none"> - กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ได้ตั้งโครงการเปิดชั้นพิเศษ สำหรับเด็กบกพร่องทางการได้ยินในโรงเรียนปกติ
พ.ศ. 2518	<ul style="list-style-type: none"> - เปลี่ยนชื่อ โรงเรียนสอนคนหูหนวกดุสิต เป็นโรงเรียนเศรษฐเสถียร
พ.ศ. 2519	<ul style="list-style-type: none"> - มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อน เปิดโรงเรียนปัญญาวุฒิกิจ
พ.ศ. 2521	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงศึกษาธิการ ได้เปลี่ยนชื่อ โรงเรียนสอนคนหูหนวก เป็น โรงเรียนโสตศึกษา
พ.ศ. 2536	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคม ได้มีมติประกาศ Agenda for Action กำหนดแนวทางและนโยบายการดำเนินงานในเรื่อง ราวต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและโอกาสของคนพิการ - เดือนมิถุนายน ผู้นำของประเทศต่างๆ ในเขตเอเชีย และแปซิฟิก จำนวน 31 ประเทศ จากประเทศสมาชิก ESCAP 60 ประเทศ ร่วมลงนามในคำประกาศการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคของ คนพิการในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก
พ.ศ. 2541	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐธรรมนูญส่งเสริมการศึกษาสำหรับคนพิการ

ตอนที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดการเรียนร่วม

การเรียนร่วม เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้เด็กเหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนรู้การใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการเรียนร่วมของเด็กพิเศษไว้หลายท่าน ดังนี้

การเรียนร่วม ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Mainstreaming” หรือบางครั้งใช้คำว่า “Integration” ซึ่งมีความหมายเหมือนกัน คือ เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น เด็กที่บกพร่องทางสายตา เด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่บกพร่องทางร่างกาย หรือเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา ฯลฯ ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติโดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ และดำรงชีวิตในสังคมอย่างเป็นปกติสุข (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2529)

ทอฟมาน ก๊อตเลียบ เอการ์ด์ และคูคิก (Kauffman, Gottlieb, Agard and Kukic, 1975 : 1-12 in Buscaglia and Williams, 1979 : 11) ได้กล่าวว่าการเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษและเด็กปกติ เรียนร่วมตามแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาตามแผนการศึกษารายบุคคล และกระบวนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากร บริหาร สอน และสนับสนุนทั้งการศึกษาปกติและการศึกษาพิเศษ

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1980: 90 – 98) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมว่า เป็นการจัดการศึกษาที่让孩子พิเศษทุกคนมีโอกาสเข้ารับการการศึกษาที่เหมาะสม โดยมีขีดจำกัดน้อยที่สุด ตามแผนการศึกษารายบุคคล และผู้ปกครองเป็นผู้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา หรือเรียกรื่องลิตธิต่างๆ เพื่อให้เด็กพิเศษทุกคนมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อเด็กปกติ

ลอ อูติกร (2526: 1) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนร่วมไว้ว่าเป็นการจัดการศึกษาตามโครงการที่พยายามจะให้เด็กพิเศษได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งจะต้องมีวิธีการ และขั้นตอนในการจัดการ ดำเนินงานอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาตามความพร้อม และความสามารถในการเรียน ของเด็กแต่ละคนแต่ละประเภทว่า ควรจะเรียนร่วมชั้นในรูปแบบใด ต้องการสื่อ หรืออุปกรณ์รวมทั้งครูพิเศษด้านใด

เบญจา ชลธารันนัท (2532: 2) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนร่วมไว้ว่า เป็นการรวมเอาเด็กพิเศษเข้าไปในระบบการศึกษาปกติ มีการเรียนร่วมกิจกรรมและใช้เวลาว่างช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวัน ระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ

ผดุง อารยะวิญญู (2533: 188) ได้กล่าวถึงความหมายของ การเรียนร่วมไว้ว่าเป็น การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษวิธีหนึ่ง ซึ่งนำเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในชั้นเดียวกับเด็กปกติ เพื่อทดแทนวิธีเดิมที่จัดการเรียนเป็นกลุ่มตามประเภทของความบกพร่อง

อาจกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กพิเศษมีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้ได้เรียนรู้และอยู่ร่วมในสังคมปกติอย่างมีความสุข

ปรัชญาและทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ

ปรัชญาพื้นฐานของการเรียนร่วม นักการศึกษาพิเศษ ได้เสนอปรัชญาของการเรียนร่วมจากพื้นฐาน 3 ประการ ดังที่ บังอร ต้นปาน (2530 : 3) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษา จึงจัดบริการทางการศึกษาให้แก่นมนุษย์ทุกคน โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่อง หรือฐานะ เศรษฐกิจและสังคม จึงควรจัด โครงการและปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมในสังคม ดังนั้นการจัดเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนและวัยเรียน เพื่อให้เด็กพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กปกติ ย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างสรรค์สังคม เพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอน ในชั้นเรียนย่อมสนองตามความแตกต่าง แต่ละบุคคลดังนั้นการจัดเด็กพิเศษให้เข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้พัฒนาความพร้อมและความรู้ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาการทุกด้าน ด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคม ได้อย่างเหมาะสม

จากปรัชญาพื้นฐาน ดังกล่าวมานี้ได้สนองตอบนโยบายการศึกษาแผนใหม่ซึ่งมุ่งจะจัดการศึกษาเพื่อมวลชน ให้อยู่ในรูปแบบที่สมบูรณ์และมีประสิทธิผลมากที่สุดเพื่อก่อให้เกิดคุณค่าทางการศึกษาอันสูงยิ่งแก่นมนุษยชาติ ในการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีพร่วมกันในสังคมด้วยสันติและมีความสุข

แนวคิดพื้นฐานการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ

นักการศึกษาพิเศษ ได้กล่าวสรุปแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดการนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติมากที่สุด เป็นแนวคิดหลักของการศึกษาพิเศษ ในปัจจุบัน ที่ช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทั่วไปได้ดีขึ้น ซึ่งสมิธและคณะ (Smith et al. 1983: 22) กล่าวว่า การนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติมากที่สุดเป็นวิธีการที่เป็นปกติ วัสดุของสังคม เพื่อคงทักษะและพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กพิเศษไว้ให้มากที่สุด ดังนั้นจึงต้องนำเด็กพิเศษเข้าสู่สภาวะปกติที่สมบูรณ์ โดยให้โอกาสในการรับสิทธิ์ต่างๆ เท่าเทียม

กับคนปกติ ได้รับการยอมรับโดยไม่มีกรณีพิเศษใดๆ ทั้งจากเพื่อนและบุคคลอื่น ในวัฒนธรรมเดียวกัน ซึ่งขึ้นกับเจตคติ และการแสดงออกของสมาชิกในชุมชน จัดเป็นการเข้าสู่สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม การออกกฎหมายเป็นเพียงการนำไปสู่ความเป็นไปได้ ที่จะนำเข้าสู่สภาวะปกติอย่างสมบูรณ์ แต่ไม่ได้ประกันการเข้าร่วมในสังคมอย่างแท้จริงของเด็กพิเศษ

2. แนวคิดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของเด็กพิเศษแต่ละประเภท แต่ละคน เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องผู้นั้น มีพัฒนาการด้านต่างๆ สูงสุดตามศักยภาพของตน แม้เด็กบางคนมีลักษณะและพฤติกรรมที่เหมือนกันบางอย่าง แต่ย่อมมีความแตกต่างกันในรายละเอียด หรือบางคนอาจมีลักษณะที่เด็กประเภทเดียวกันหรือเด็กส่วนใหญ่ไม่มีก็ได้ เด็กคนเดียวกันอาจพัฒนาการด้านต่างๆ รวดเร็ว แต่บางด้านอาจช้า หรือค่อนข้างล่าช้าเมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมอื่นในคนเดียวกัน หรือแม้แต่พัฒนาการด้านเดียวกัน การพัฒนาบางอย่างอาจเป็นไปได้ง่าย และรวดเร็ว ขณะที่พัฒนาการบางอย่างอาจเป็นไปได้ยาก และใช้เวลานาน ดังนั้นเพื่อให้สามารถพัฒนาให้ได้สูงสุดตามความต้องการและศักยภาพของเด็กแต่ละคน ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงการปฏิบัติต่อเด็ก เฉพาะบุคคลตามความเหมาะสม โดยการวางแผนการศึกษารายบุคคลอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

3. แนวคิดการจัดการเรียนการสอน แบบไม่แยกประเภทตามความบกพร่อง เป็นการจัดบริการให้แก่เด็กพิเศษตั้งแต่แรกเริ่ม โดยไม่บรรจุเด็กเข้าในความบกพร่องด้านใดด้านหนึ่งเพื่อประโยชน์ต่อการพิจารณาว่าปัญหาต่างๆ เกิดจากความบกพร่อง หรือความล่าช้าทางวุฒิภาวะซึ่งสามารถกระตุ้นพัฒนาการให้เท่าเทียมกับเด็กปกติในเวลาอันควร ก่อนที่เด็กคนนั้นจะบรรลุวุฒิภาวะ เพราะเด็กที่มีความพิการซ้อน หรือเด็กก่อนวัยเรียนในระยะแรกของปัญหาทางพัฒนาการ อาจมีลักษณะความพิการหลายอย่างแยกประเภทได้ยาก มีผลต่อความคาดหวังต่อตนเองในทางลบ ซึ่งครูหรือผู้ปกครองอาจเกิดความผิดพลาดในการคาดหวังและจัดประเภท

4. แนวคิดการเน้นสิ่งที่ปฏิบัติจริง ในชีวิตประจำวันเป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กพิเศษ โดยการส่งเสริมให้เด็กที่มีความบกพร่องด้านต่างๆ มีความสามารถที่จะปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ เลอร์เนอร์และคณะ (Lerner et al. 1981: 29) กับสมิธและคณะ (Smith et al. 1983: 17 – 20) มีแนวคิดคล้ายคลึงกันคือ การจัดระบบใหม่ตามปัญหาการปฏิบัติในโรงเรียน เป็นกลุ่มพัฒนาการตามลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก 4 กลุ่ม ได้แก่ ด้านการเรียนรู้หรือสติปัญญา ด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ ด้านสื่อความหมายหรือภาษา ด้านประสาทการเคลื่อนไหว แล้วพิจารณาว่าแต่ละประเภทมีความบกพร่อง ต้องการบริการด้านการศึกษาพิเศษด้านใด ต้องใช้นักวิชาชีพเฉพาะด้านช่วยเหลือพิเศษ

5. แนวคิดการประสานงานระหว่างงานวิชาชีพสาขาต่างๆ เป็นการจัดการประสานงาน ในการจัดการเรียนการสอนให้เด็กพิเศษอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นักวิชาชีพสาขาต่างๆ รวมทั้งครอบครัวของเด็กพิเศษ เฉพาะบุคลากรเหล่านี้จะมีความสามารถในการพัฒนาเด็กในสาขาที่ต่างกันตามความรู้ของแต่ละบุคคล ซึ่งถ้าหากไม่ร่วมมือกัน จะทำให้เด็กพัฒนาการไม่สมบูรณ์ อาจส่งผลในทางลบ หรือความขัดแย้งกันเอง ดังนั้นจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความเข้าใจในตัวเด็กให้ดีขึ้น เพื่อวางแผนการพัฒนาสอดคล้องต่อเนื่องเพื่อประโยชน์สูงสุด โดยการจัดตั้งคณะวางแผนและดำเนินการสำหรับเด็กพิเศษ ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการในสาขาต่างๆ หลายสาขา

6. แนวคิดทางพฤติกรรมนิยม เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กพิเศษ เพื่อควบคุมหรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้โดยใช้หลักการวางเงื่อนไข หรือการเสริมแรง ซึ่งความเชื่อว่าครูผู้สอนควรมุ่งความสนใจมายังพฤติกรรมซึ่งวัดและสังเกตได้หรือพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกตและวัดได้ แนวคิดนี้มีอิทธิพลสูงมากต่อนักการศึกษาพิเศษ ในการจัดการเรียนการสอน การวางเงื่อนไข ผลที่ตามมา การเสริมแรง หลักการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการศึกษา รายบุคคล จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาพิเศษ เป็นสาขาวิชาที่ใช้ประโยชน์จากทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมมากที่สุดสาขาหนึ่ง

7. แนวคิดทางนิเวศวิทยา เป็นการจัดการเรียนการสอนให้เด็กพิเศษโดยการปรับตัวเข้าหากันระหว่างเด็กพิเศษกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เด็กเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดังที่เรียกว่า สภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยา เทอร์แมน(Thurman, 1985: 166) กล่าวถึงรูปแบบการคิดนี้ว่า มี 3 มิติคือ ความเบี่ยงเบน ความสามารถ และความอดกลั้นต่อความแตกต่าง ในโปรแกรมการศึกษา รายบุคคล ที่มีความสอดคล้องทางนิเวศวิทยาจะต้องมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคล

ประการที่ 2 เพื่อเปลี่ยนความอดกลั้นของบุคคลเหล่านั้น ต่อความแตกต่างของระบบ

ประการที่ 3 เพื่อเปลี่ยนความอดกลั้นของระบบความแตกต่างของบุคคล ด้าน

ความสามารถและความเบี่ยงเบนที่สังคมรับรู้

โปรแกรมการสืบค้นปัญหาของเด็กแต่ละคนภายในระบบนิเวศวิทยาต้องอาศัยความรู้มากพอเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางพัฒนาการของเด็กรวมทั้งปัจจัยต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของความก้าวหน้า นั่น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแนวคิดพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นยิ่งสำหรับการจัดการเรียนการสอนของเด็กพิเศษในรูปของการเรียนร่วม ซึ่งจะพัฒนาเด็กพิเศษ ให้มีความสามารถที่พึงประสงค์ อันมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพการพัฒนารายบุคคล ระดับความสามารถ และปฏิกิริยาของสังคมที่มีความสำคัญและสอดคล้องกัน โดยตระหนักถึงผลกระทบที่มีต่อกันและกันด้วย

ส่วนในประเทศไทย (ทบทวมหาวิทยาลัย, 2529 : 2-3) นั้น แนวความคิดการจัดการศึกษา พิเศษแบบเรียนร่วมก็เป็นที่ยอมรับ และมีการพยายามผลักดันให้มีการดำเนินการเรียนร่วมอย่างมี ประสิทธิภาพ และกว้างขวางเพื่อเปิดโอกาสให้แก่เด็กพิการในที่ต่าง ๆ ของประเทศได้เรียนร่วม อย่างทั่วถึง โดยมีเหตุผลดังนี้คือ

1. เด็กพิเศษมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียน พิเศษที่อยู่ห่างไกลมากจนเป็นภาระของผู้ปกครองที่จะต้องรับส่ง ทั้งเป็นการประหยัดพลังงานและ เวลาของเด็กที่จะต้องใช้ในการเดินทาง โดยนำเวลานั้น ๆ มาใช้ฝึกหัดหรือฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อ พัฒนาความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในสังคมได้ดีที่สุด
2. เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ไม่ต้องเสียเงินเพื่อส่งบุตรพิการไปอยู่ โรงเรียนประจำ
3. เด็กพิเศษได้มีชีวิตอยู่ในครอบครัวกับบิดา มารดา และญาติพี่น้องตามปกติ และมี โอกาสประพฤติปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกแยก ออกไปด้วยเหตุแห่งความพิการ
4. เด็กพิเศษจะมีโอกาสเรียนรู้ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ซึ่งนับว่าเป็น ประสพการณ์ตรง เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
5. เป็นการลดภาระของรัฐบาล เพราะการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษเฉพาะต้องใช้ง งบประมาณมาก
6. สังคมเข้าใจ และยอมรับเด็กพิเศษ มีความสามารถเช่นเดียวกับเด็กปกติ และช่วยให้ เด็กพิการอยู่ร่วมในสังคมอย่างเป็นประโยชน์ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เห็นว่าการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการ จัดการศึกษาที่เหมาะสม และให้ความเสมอภาคแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยช่วยให้เด็กเหล่านี้ มีโอกาสเรียนได้มากที่สุด แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล และมีการจัดบริการ พิเศษให้ตามความจำเป็น เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมได้ อย่างปกติสุข โดยแพทย์ และอื่น ๆ จากหน่วยงานของรัฐและเอกชน แต่การจัดการเรียนร่วมจะทำ ได้สำเร็จ จะต้องได้รับความร่วมมือและการยอมรับของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนทุกฝ่ายที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กเหล่านี้

รูปแบบการเรียนร่วม

การเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติอาจกระทำได้หลายลักษณะ สำหรับการจัดการเรียนร่วมของประเทศไทยนั้นแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะดังนี้ (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร: 2541)

1. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติและเรียนเหมือนกับเด็กปกติทุกประการ เด็กที่จะเข้าเรียนในลักษณะนี้ได้ ควรเป็นเด็กที่มีความพิการน้อย มีความฉลาดและมีความพร้อมในด้านการเรียนตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม

2. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนร่วมวิธีนี้คล้ายคลึงกับวิธีแรก กล่าวคือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษนี้อาจเรียกว่า ครูที่ปรึกษา ครูประเภทนี้ไม่ทำการสอนโดยตรง แต่จะให้คำแนะนำแก่ครูที่สอนเด็ก เช่น แนะนำชี้แจงให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมเข้าใจความต้องการและความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอนตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็ก จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก และช่วยประเมินผลพัฒนาการในการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ และรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก เนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มากนัก ครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังโรงเรียนหนึ่งเมื่อครบสัปดาห์ ก็วนมาสอนเด็กกลุ่มเดิมในโรงเรียนเดิมอีก จึงเรียกครูเดินสอนหรือครูเวียนสอน

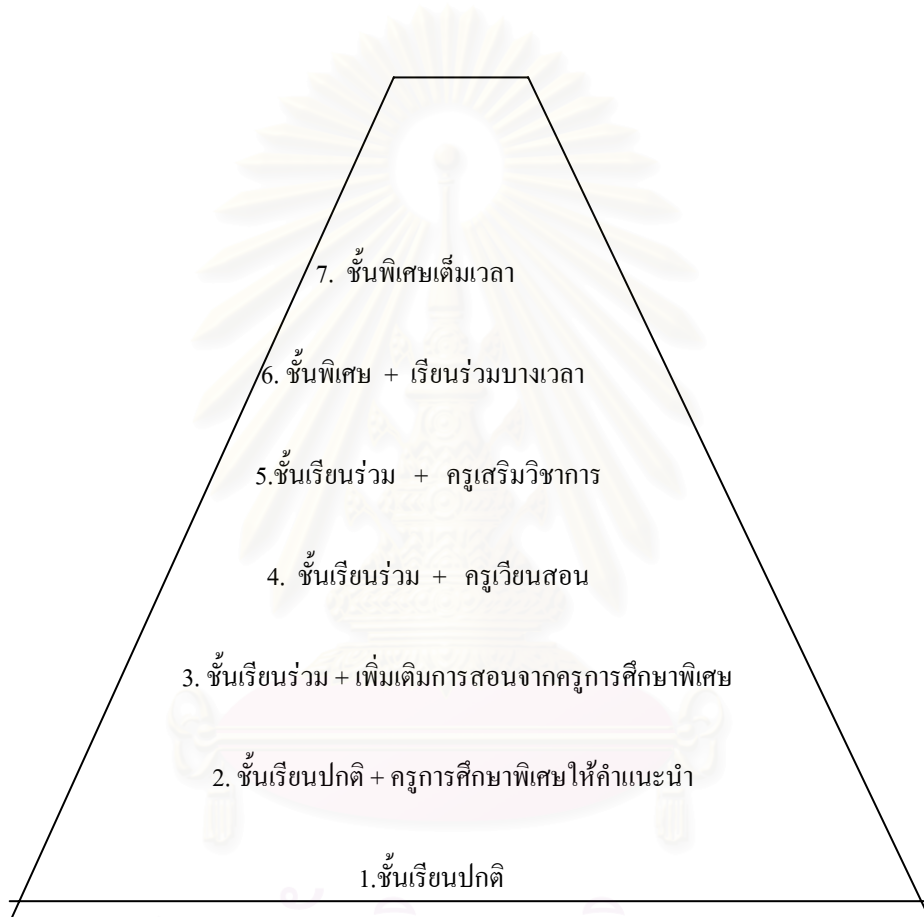
4. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ ครูเสริมวิชาการ คือ ครูการศึกษาพิเศษที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ในห้องเสริมวิชาการ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะเข้ามาเรียนกับครูสอนเสริมวิชาการวันละ 1 – 2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ขึ้นอยู่กับความต้องการพิเศษของเด็ก เด็กทุกคนที่เข้ามาเรียนในห้องนี้จะต้องมีตารางเรียนที่กำหนดไว้แน่นอน ครูเสริมวิชาการอาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเด็กและประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การสอนอาจกระทำได้เป็นรายบุคคล หรือสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติ หรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้ว ครูสอนเสริมวิชาการมีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้อีกด้วย

5. การจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ และเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในชั้นเดียวกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชายกเว้นบางวิชาที่ต้องไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น พลศึกษา ศิลปะ หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่นๆ

6. ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องประเภทเดียวกัน

ไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กเหล่านี้เรียนในชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลา ครูประจำชั้นสอนทุกวิชา การเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความพิการค่อนข้างมาก

การจัดการเรียนร่วมในลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพความพิการและความพร้อมของเด็ก เด็กที่มีความพิการน้อยและมีความพร้อมสูงอาจจัดให้เรียนร่วมเต็มเวลา เด็กที่มีความพิการมากและมีความพร้อมน้อย อาจจัดให้เรียนชั้นพิเศษลดหลั่นกันลงไปตามภาพประกอบ ดังนี้

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

(Reynolds & Birch, 1977)

แต่จากการศึกษาเอกสาร และการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในประเทศไทยนั้น การจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ มีการผสมผสานรูปแบบในการจัดการเรียนร่วม ออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

ลักษณะแรก เป็นการจัดชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ให้เด็กพิเศษเรียนวิชาต่างๆ ในชั้นเรียนพิเศษ แต่มีโอกาสนในการทำกิจกรรมต่างๆ กับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ ซึ่งลักษณะ

ดังกล่าวนี้ โรงเรียนที่จัดเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ลักษณะที่สอง เป็นการจัดที่มีการผสมผสานกันหลายแบบ คือ ทั้งแบบเรียนร่วมเต็มเวลา ในเด็กที่มีความสามารถเรียนได้ใกล้เคียงเด็กปกติ เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำ เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ เรียนชั้นพิเศษและส่งเรียนร่วมชั้นปกติบางเวลา หรือแม้แต่การจัดชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ซึ่งโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมในรูปแบบนี้ จะขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็กพิเศษในแต่ละคนว่าจะเรียนในลักษณะใด ซึ่งจะพบการเรียนร่วมในลักษณะผสมผสานกันนี้ในโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม

บุสกาเลีย และวิลเลียมส์ (Buacaglia and Williams, 1979 : 10) ได้อธิบายถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนร่วมดังนี้

1. เด็กพิเศษจะบรรลุผลสัมฤทธิ์ผลทั้งทางการเรียน และทางสังคมได้ดีขึ้นเมื่ออยู่ติดการแบ่งแยกเด็กออกไป
2. โรงเรียนปกติช่วยเด็กพิเศษในการปรับตัวและควบคุมอารมณ์ เมื่อโตขึ้นและเข้าไปอยู่ในโลก “ที่แท้จริง” ได้ดีกว่าโรงเรียนพิเศษหรือสถานศึกษาที่แบ่งแยกออกไป
3. การได้สัมผัสกับเด็กพิเศษจะช่วยเด็กปกติให้มองโลกได้กว้างขึ้น โดยการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดีขึ้น และยังช่วยลดความรู้สึกลังเลในบุคลิกภาพหรือภาพจน์ของเด็กพิเศษซึ่งสังคมนิยมคิดกัน

ฮอทช์คิน (Hotchkin, 1984 อ้างถึงใน สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 2529) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1. ทางด้านการเรียน เด็กมีโอกาสได้เรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น เช่น ถ้าเด็กเรียนในโรงเรียนพิเศษครูก็มักจะให้ความพิเศษแก่เด็กมากไป หรือตั้งความหวังไว้ก่อนข้างต่ำเมื่อเด็กทำอะไรไม่ได้ ครูก็มักจะปล่อย เพราะถือว่าเด็กมีความบกพร่องถ้าเด็กเรียนในโรงเรียนปกติเด็กก็ต้องปฏิบัติตามเด็กปกติ เช่น พยายามทำงานให้เสร็จเหมือนคนอื่น ทำให้เด็กได้รับทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

2. ทางด้านสังคม เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติได้ดีขึ้น มีเพื่อนมากขึ้นไม่เฉพาะแต่เพื่อนพิเศษเท่านั้น เพื่อนบ้านเข้าใจเด็กดีขึ้น ยอมให้ลูกของตนมาเล่นด้วย เพราะเด็กอยู่ในโรงเรียนเดียวกันกับลูกของตน

3. การเปลี่ยนเจตคติ เด็กปกติจะมีความเคยชินกับเด็กพิเศษมากขึ้น เพราะได้อยู่ร่วมกัน เรียนร่วมกัน จึงไม่เห็นว่าเด็กพิเศษเป็นมนุษย์ประหลาด น่ากลัว ขวนขวายในท่าทาง และรูปร่างอีกต่อไป นอกจากนี้เด็กยังเรียนรู้ว่า เด็กพิเศษต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง และมีความเข้าใจต่อเด็กพิเศษดีขึ้น ยอมรับและแสดงความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

4. ประหยัดงบประมาณของรัฐ เมื่อเด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้รัฐก็ไม่ต้องมีความจำเป็นที่จะสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กพิเศษ จึงเป็นการลดค่าใช้จ่าย และงบประมาณไปมาก เพียงแต่เพิ่มบุคลากรที่จำเป็นบางอย่างขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น เช่น ครูสอนซ่อมเสริมหรือครูเวียนสอนหรือครูการศึกษาพิเศษ ในด้านการบริหารก็มีผู้บริหารของโรงเรียนปกติคนเดียว จึงเป็นการประหยัดในด้านงบประมาณของรัฐ

ตอนที่ 3 ความเป็นมาในการจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย

การจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทยนั้น ปัจจุบันยังบริการโรงเรียนพิเศษแก่เด็กพิเศษไม่ทั่วถึง เนื่องจากรัฐไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดตั้งโรงเรียนพิเศษในทุกจังหวัด เพราะค่าใช้จ่ายต่อหัวในการจัดการศึกษาพิเศษสูงมาก และสูงกว่านักเรียนปกติหลายเท่า จึงเป็นเรื่องที่เกินกำลังที่รัฐจะทำได้อย่างทั่วถึง

ดังนั้นเพื่อให้เด็กพิเศษที่สามารถเรียนได้ขาดโอกาสในการได้รับการศึกษา รัฐจึงเน้นการจัดการศึกษาในรูปแบบของการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ซึ่งเราเรียกว่า การศึกษาแบบเรียนร่วม (Mainstreaming) ซึ่งการจัดการเรียนร่วมแบบนี้รัฐมีเหตุผลในการจัดหลายประการดังนี้

1. เด็กพิการมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนพิเศษที่
อยู่ห่างไกลมาก จนเป็นภาระของผู้ปกครองที่จะต้องรับส่ง ทั้งเป็นการประหยัดพลังงานและเวลาของเด็กที่จะต้องใช้เวลาในการเดินทาง โดยนำเวลานั้นๆ มาใช้ฝึกหัดหรือฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในสังคมปกติให้มากที่สุด
2. เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ไม่ต้องเสียเงินส่งบุตรพิการไปอยู่โรงเรียนประจำ
3. เด็กพิการได้มีชีวิตอยู่ในครอบครัวกับบิดา มารดา และญาติพี่น้องตามปกติ มี

โอกาสประพฤติปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกแยกออกไปด้วยเหตุผลแห่งความพิการ

4. เด็กพิการจะมีโอกาสเรียนรู้และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ซึ่งนับว่าเป็นประสบการณ์ตรง เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
5. เป็นการลดภาระของรัฐบาล เพราะการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษเฉพาะจะต้องใช้งบประมาณมาก
6. สังคมเข้าใจและยอมรับเด็กพิการว่า มีความสามารถเช่นเดียวกับเด็กปกติ และช่วยให้เด็กพิการอยู่ร่วมในสังคมอย่างเป็นประโยชน์ได้

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติเป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อช่วยให้เด็กพิการได้มีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ในอดีตนั้นรัฐบาลได้ให้ความสนใจต่อการจัดการศึกษาแก่เด็กพิการเช่นเดียวกัน โดยมอบหมายภาระการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทดลองสอนเด็กพิการทุกประเภทตั้งแต่ปีพ.ศ. 2487 โดยจัดตั้งเป็นโรงเรียนเฉพาะขึ้นและพบว่าเด็กพิการสามารถเรียนได้ไม่ว่าจะจะเป็นความพิการที่เกิดจากร่างกายหรือสติปัญญา ซึ่งจากการทดลองจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ ทำให้เกิดความคิดที่จะให้เด็กพิการได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงจัดให้มีการทดลองเรียนร่วมในโรงเรียนปกติขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2500 โดยเริ่มดำเนินการทดลองจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพญาไท โรงเรียนวัดชนะสงคราม โรงเรียนวัดพญาไย โรงเรียนวัดหนัง โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนสามเสนนอก โรงเรียนวัดชนะสงคราม ต่อมาปี พ.ศ.2507 มูลนิธิช่วยคนตาบอดโพ้นทะเลแห่งสหรัฐอเมริกา (American Foundation Oversea for Blind) ได้ให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ จึงทำให้งานการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมเป็นที่รู้จักแพร่หลายในบรรดาผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเป็นเด็กพิการ และมีความต้องการที่จะให้บุตรหลานของตนเองได้เรียนร่วมกับเด็กปกติมากขึ้นในปี พ. ศ. 2516 โรงเรียนพญาไทจึงได้จัดการเรียนร่วมให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอีกด้วย

เมื่อมีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญเพื่อเน้นถึงการศึกษาแก่คนพิการ โดยกำหนดว่า “ รัฐพึงจัดและสนับสนุนผู้ยากไร้ ผู้มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคม และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาทั่วถึง” ส่วนในเรื่องของการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการให้การศึกษแก่เด็กพิการนั้น อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในโรงเรียนธรรมดาก็ได้ ตามความเหมาะสม ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่าได้มีการเปิดโอกาสในการให้การศึกษแก่เด็กพิการอย่างกว้างขวาง และสามารถจะ

ดำเนินการจัดได้ทุกรูปแบบ จากการที่มีการกำหนดความชัดเจนการให้การศึกษาแก่เด็กพิการไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 อย่างชัดเจน จึงทำให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ต้องรับภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ เพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีหน้าที่ในการให้บริการการศึกษาภาคบังคับแก่เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดถึงย่างเข้าปีที่สิบห้าอย่างทั่วถึง โดยไม่แยกว่าเป็นเด็กพิการหรือเด็กปกติ

ในปี 2526 ได้เริ่มโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย ณ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ โดยมีประวัติความเป็นมาจากราชดำริของพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระราชปณิธานที่จะช่วยเหลือเด็กที่มีความพิการทางหูแต่เยาว์วัยก่อนวัยที่จะเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับจึงได้มีพระกระแสรับสั่งให้สำนักพระราชวังติดต่อกับสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเจ้าสังกัดของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ แสวงหาแนวทาง เพื่อจัดทำเป็นโครงการทดลองอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความพิการทางหู สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จึงได้จัดทำเป็นโครงการศูนย์ทดลองเด็กหูหนวกปฐมวัย เสนอสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติต่อกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติ โดยอาศัยหลักเกณฑ์การดำเนินการจัดตั้งศูนย์ปฐมวัยของกรมสามัญศึกษา ที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ปรับมาใช้กับสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติรับโอนงานนี้มาดำเนินการ

ในปีงบประมาณ 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการดำเนินงานโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการร่วมกับเด็กปกติขึ้น ซึ่งแต่เดิมสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาโดยดำเนินการร่วมกับกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษาโดยมอบหมายให้สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครดำเนินการทดลองจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ 2 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาขึ้นที่โรงเรียนพญาไท โรงเรียนราชวินิต และโรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาวาส ในการดำเนินงานดังกล่าวนี้ คณะกรรมการผู้ดำเนินงานได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงรูปแบบของการดำเนินการตลอดจนแนวโน้มของความเป็นไปได้ ของการจัดโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก่อนจะนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการขยายการปฏิบัติงานการเรียนร่วมกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในต่างจังหวัดทั่วประเทศ ในปีงบประมาณ 2533 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ขยายงานการจัดการศึกษาเรียนร่วมไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่างๆ จนครบ 76 จังหวัด ในปีงบประมาณ 2538 สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครได้ดำเนินการจัดการเรียนร่วมอย่างต่อเนื่องโดยได้ขยายการจัดการเรียนร่วมครบทุกโรงเรียนในสังกัด จำนวน 38 โรงเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติ

พ.ศ. 2541 ในปีการศึกษา 2542 มีโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 19 โรงเรียน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 19 โรงเรียน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาจำนวน 2 โรงเรียน มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งสิ้น 838 คน

การเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติเป็นการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและให้ความเสมอภาคแก่เด็กที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ มีโอกาสเรียนได้มากที่สุด แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล และมีการจัดบริการพิเศษให้ตามความจำเป็น เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ และดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข โดยได้รับความร่วมมือในการสอน การฟื้นฟูสมรรถภาพ การเรียนวิชาชีพจากบุคคลในสาขาการศึกษา การแพทย์ และอื่นๆ จากหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน แต่การจัดการเรียนร่วมจะกระทำสำเร็จจะต้องได้รับความร่วมมือ และการยอมรับของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนต่างๆ ตลอดจนทุกฝ่ายที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กเหล่านี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2541)

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

สำหรับการประเมินโครงการการเรียนร่วมในครั้งนี้ ผู้ประเมินเลือกใช้การประเมินแบบมีส่วนร่วม เพื่อจะได้ข้อมูลลึกซึ้ง

การประเมินในลักษณะนี้เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1967 ตอนนั้นเริ่มมีนักประเมินหลายคนวิจารณ์ที่ประเมินประเมินแต่ผิวภายนอก ไม่ได้ลงไปสัมผัสพื้นที่ของโครงการเลย ทำให้ผลการประเมินที่ออกมาบางครั้งมีความผิดพลาด เนื่องจากละเอียดปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเบื้องหลังตัวเลข และแผนภูมิ ดังนั้นนักประเมินจึงเกิดความพยายามที่จะแสวงหากระบวนการประเมินที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งได้ให้ความสำคัญของข้อมูลและบริบทตามธรรมชาติ และเป็นกระบวนการประเมินที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม

นักการประเมินที่ได้บุกเบิกรูปแบบการประเมินภายใต้กระบวนการนี้ก็มีหลายคน เช่น สเตค (Stake : 1967) ที่เสนอโมเดลการตัดสินใจคุณค่าทางการศึกษา ซึ่งเน้นการบรรยายและการตัดสินใจคุณค่าของผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน กูบา (Guba: 1969) ได้อภิปรายถึงความล้มเหลวของโมเดลการประเมินทางการศึกษา และได้ชี้ช่องทางการแสวงหาโมเดลการประเมินใหม่ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในรูปแบบการประเมินเชิงธรรมชาติหรือการประเมินเชิงคุณภาพ

การประเมินโดยอาศัยกระบวนการที่สนับสนุนการประเมินเชิงคุณภาพและมีส่วนร่วมโดยใช้รูปแบบการประเมินต่างๆ ดังกล่าวแล้ว จะเป็นการประเมินที่มีลักษณะร่วมที่สำคัญ 4 ประการ คือ (Worthen and Sanders : 1987)

1. เป็นการประเมินทางการศึกษาโดยใช้เหตุผลเชิงอุปนัย (inductive reasoning) ซึ่งเน้นความเข้าใจประเด็นปัญหา เหตุการณ์ หรือกระบวนการที่มาจากแหล่งปฐมภูมิโดยตรง ผู้ประเมินเกิดความเข้าใจโดยการสัมผัสบริบทแวดล้อมโดยตรง
2. เป็นการประเมินที่ใช้ข้อมูลหลากหลาย ใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลปรนัยและอัตนัยเพื่อให้สามารถเป็นตัวแทนของปรากฏการณ์ที่มุ่งประเมิน
3. การประเมินที่ไม่ได้ยึดตามแผนมาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า กระบวนการประเมินจะเกี่ยวข้องและแปรเปลี่ยนตามประสบการณ์ที่ได้จากการมีส่วนร่วมในการประเมิน
4. การประเมินที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงที่หลากหลายมากกว่าความจริงเพียงอย่างเดียว มนุษย์มองเห็น และแปลความหมายสิ่งต่างๆ ได้ด้วยวิธีที่แตกต่างกัน ไม่มีใครรู้ทุกสิ่ง

แต่สำหรับการประเมินโครงการการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้ประเมินเน้นประเมินโดยการประเมินเชิงคุณภาพ คือ การนำแนวคิดและวิธีการของการวิจัยเชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้ในบริบทของการประเมินนั่นเอง ซึ่งหลักการและวิธีการสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เป็นการศึกษาตามสภาพธรรมชาติ โดยผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เน้นการนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา
3. มุ่งศึกษากระบวนการมากกว่าที่จะสนใจผลลัพธ์
4. จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอนุমান หรือ อุปนัย ไม่ใช่การค้นหาข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐาน
5. การแปลความหมายของข้อมูลให้ถ่องแท้ให้ลึกซึ้ง

โดยหลักการของการประเมินเชิงคุณภาพนั้น กำหนดเป็นขั้นตอนของการประเมิน 12 ขั้นตอนดังนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2540: 302 – 303)

1. ผู้ประเมินพูดคุยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการตลอดจนประชาชนทั่วไป เพื่อทราบถึงปัญหาและความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. จากการพิจารณาปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนร่วมกลุ่มต่างๆ แล้วจึงกำหนดขนาดและขอบเขตของโปรแกรม ทั้งนี้อาจพิจารณาข้อมูลเสร็จจากข้อมูลสถิติ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมและบันทึกของคณะทำงานด้วย

3. ศึกษาภาพรวมของกิจกรรมต่างๆ ในโปรแกรม โดยผู้ประเมินเข้าไปสังเกตการณ์ในโปรแกรม เพื่อได้สัมผัสและเกิดความเข้าใจในกระบวนการทำงานจริงๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างลักษณะโครงการหรือโปรแกรมกับลักษณะโครงการ หรือโปรแกรมที่ควรจะเป็น ซึ่งจะประมวลได้ใน 2 ชั้นแรก

4. กำหนดวัตถุประสงค์และปัญหาตลอดจนข้อคิดเห็น ข้อห่วงใย ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโปรแกรมที่กำหนด

5. สร้างกรอบความคิดเพื่อให้เข้าใจในประเด็นต่างๆ ของปัญหาอย่างถ่องแท้ เพื่อก่อให้เกิดประเด็นคำถามหรือปัญหาสำคัญที่มุ่งประเมิน เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโปรแกรม

6. หลังจากตั้งคำถามที่จะประเมินผลได้แล้ว ผู้ประเมินระบุความต้องการข้อมูลอะไรบ้างในแต่ละคำถาม ผู้ประเมินต้องระบุข้อมูลที่ต้องการ และแหล่งข้อมูลให้สมบูรณ์ครบถ้วน การที่จะทำขั้นตอนนี้ได้ ผู้ประเมินควรกำหนดหลังจากผู้ประเมินได้ลงพื้นที่จริงระยะหนึ่งแล้ว

7. เมื่อกำหนดข้อมูลจะประเมินแล้ว ผู้ประเมินยังเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดเพื่อได้ข้อมูลที่มีความตรงและถูกต้อง รวมทั้งกำหนดเครื่องมือและเทคนิคในการรวบรวมข้อมูลด้วย ผู้ประเมินเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินตามรูปแบบนี้

8. ผู้ประเมินรวบรวมข้อมูลและสังเกตการณ์ตามที่ระบุไว้ ทั้งในเชิงบริบทแวดล้อม ตัวป้อนหรือสิ่งที่มีมาก่อนการปฏิบัติ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

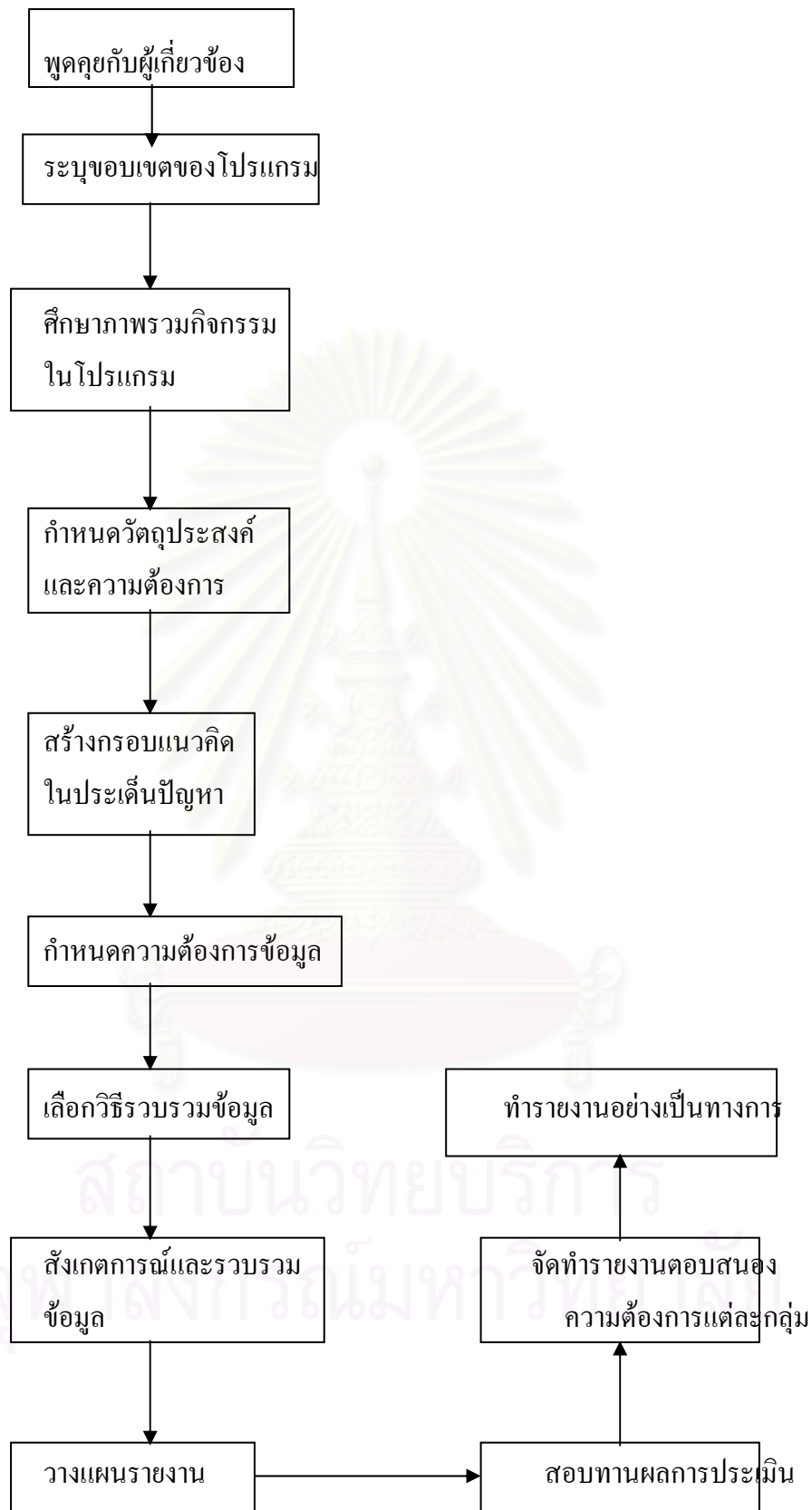
9. วางแผนการรายงานผลการประเมิน โดยกำหนดขอบข่ายและโครงสร้างของรายงานการประเมิน

10. ตรวจสอบผลว่าส่วนใดยืนยัน ส่วนใดไม่ยืนยัน เพื่อให้แน่ใจความแม่นยำของการประเมิน

11. ผู้ประเมินอาจผลิตรายงานการประเมินให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม กล่าวคือ มีการรายงานหลายฉบับ เพื่อความต้องการของผู้ใช้นั้นเอง

12. ในขั้นสุดท้ายผู้ประเมินจัดทำรายงานอย่างเป็นทางการ

จากขั้นตอน 12 ขั้นตอนของโมเดลการประเมิน เป็นรูปแบบการประเมินที่ไม่เป็นทางการ โดยมีเจตคติหรือค่านิยมที่หลากหลายซึ่งอาจขัดแย้งกันก็ได้ ใช้ปัญหาและความต้องการตลอดจนความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการออกแบบการประเมิน แบบการประเมินจะค่อยๆพัฒนาไปพร้อมๆกับการประเมิน

ขั้นตอนของการประเมินเชิงตอบสนอง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ : 2541)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการประเมินอย่างมีส่วนร่วม มีแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ ซึ่งสรุปมาจากเทคนิควิธีที่ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2529: 275 – 280) และ เยาวดี ราชชัยกุล (2542) มีดังนี้

1. การวิเคราะห์คำถามย่อยด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากการแจกแจงหัวข้อของประเด็นปัญหาออกมาเป็นคำถามย่อยๆ หลายคำถาม
2. การจัดกลุ่มเชิงคุณภาพด้วยการจำแนกประเภทของ คน สัตว์ สิ่งของ และอื่นๆ ตามเกณฑ์บางประการที่กำหนดไว้ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกนั้นต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยประเมินผล
3. การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งมีส่วนเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย / แผนงาน / โครงการ ทำให้สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุและผลได้ ถูกต้องตามสภาพของความเป็นจริง
4. การวิเคราะห์จากแง่มุม แนวคิด และความเห็นของผู้บริหาร นักปฏิบัติการ รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ซึ่งเป็นเทคนิคที่จัดว่าเป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของการประเมินโครงการ
5. การค้นหาสาเหตุของปรากฏการณ์ เพื่อสรุปมุมมองและสาเหตุของการประเมิน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

คุค และคณะ (1977) ได้ศึกษาพฤติกรรมของเด็กพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ ในเรื่องของการเลียนแบบพฤติกรรม ไว้ว่า การที่เด็กทั้งสองประเภทต่างเลียนแบบกันและกันนี้จะเพิ่มมากขึ้นได้ เมื่อได้การฝึกให้เด็กเลียนแบบเพื่อนนั้นมุ่งฝึกทั้งเด็กที่ปัญญาอ่อน และเด็กปกติมากกว่าที่มุ่งฝึกเฉพาะเด็กปัญญาอ่อนเท่านั้น ผลการวิจัยที่เป็นข้อมูลที่เก็บจากโปรแกรมที่มีเด็กปัญญาอ่อนต่อเด็กปกติ ด้วยสัดส่วน 1:2 และ 1:4 เป็นส่วนใหญ่ แต่จากการบันทึกของครู และผู้วิจัยอื่นๆ พบว่า โปรแกรมที่มีเด็กปัญญาอ่อน 1 – 3 คน เรียนร่วมกับเด็กปกติจำนวนมากๆ มีประสิทธิภาพสูง ดังนั้นการดำเนินงานการศึกษาผลกระทบด้านพฤติกรรมทางสังคม ในโปรแกรมลักษณะดังกล่าวจึงน่าจะได้ผลดีกว่า

แบลคแมน (Blackman: 1990) ศึกษาเจตคติของครูจากโรงเรียนในชนบท โรงเรียนในเมือง และโรงเรียนในเขตชั้นในต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และพบว่าครูจากโรงเรียนทั้ง 3 เขต มีเจตคติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากประสบการณ์ในการสอนของครู พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 ปีขึ้นไป มีเจตคติในทางบวกมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี และจากงานวิจัยยังพบอีกว่า ครูที่สอนในโครงการการเรียนรู้ร่วมต้องการข้อมูล ตลอดจนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นการเปิดอบรมครูก่อนเปิดดำเนินการโครงการการเรียนรู้ร่วมเป็นสิ่งจำเป็น

เฟล็ตเชอร์ (Fletcher: 1990) ศึกษาเจตคติของผู้สอนเด็กในระดับก่อนอนุบาล ที่ต่อการเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษในวัยก่อนอนุบาลกับเด็กปกติ และพบว่า ครูที่สอนเด็กปกติในระดับดังกล่าว มีเจตคติในทางบวกต่อการเรียนรู้ร่วม และยังพบอีกว่า ครูที่เคยมีประสบการณ์กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และต่อการเรียนรู้ร่วมมากกว่าครูที่ไม่มีประสบการณ์ตรงกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาก่อน

จัพเฟอร์ (Juffer: 1991) ศึกษาเจตคติของผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีต่อการเรียนรู้ร่วมในรัฐวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่พอใจในโครงการการเรียนรู้ร่วมที่ทางจัดให้ ซึ่งเป็นโครงการเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ แต่ยังมีผู้ปกครองส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยไม่พอใจกับโครงการการเรียนรู้ร่วมแบบเต็มเวลา (full integration) และต้องการให้บุตรธิดาของตนเรียนในชั้นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ และยังพบว่า เจตคติต่อการเรียนรู้ร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของผู้ปกครอง กล่าวคือ ผู้ปกครองที่เลี้ยงลูกแบบตามใจมีทัศนคติในทางลบต่อการเรียนรู้ร่วมแบบเต็มเวลา มากกว่าผู้ปกครองที่เลี้ยงลูกแบบประชาธิปไตย ผู้ปกครองกลุ่มแรกมีความประสงค์จะให้บุตรเรียนในห้องพิเศษ ซึ่งเป็นห้องสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ ส่วนผู้ปกครองกลุ่มหลังต้องการให้บุตรหลานของตนเรียนรู้ร่วมเต็มเวลา

มัลลินิกซ์ (Mulinix: 1994) ศึกษาเจตคติของครูใหญ่ที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการเรียนรู้ร่วม พบว่า ครูใหญ่ที่มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participatory Style) มีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ แต่ครูใหญ่ที่มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบผูกขาดรวมอำนาจ (Authoritarian Style) มีเจตคติในทางลบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ

ฮีดดีน (Hedeen: 1995) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนกับการให้การสนับสนุนในชั้นเรียนร่วม จากการศึกษาพบว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ที่ได้รับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสม และให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น และสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนในวัยเดียวกันได้ดีขึ้น

ซิก (Schicke: 1996) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนพิเศษกับห้องเรียนปกติ (เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ กับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม) โดยใช้โปรแกรม CISSAR กับนักเรียนในห้องเรียนร่วม 824 ห้อง และห้องเรียนพิเศษ 536 ห้อง จากการศึกษาพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางบวกได้ดีกว่าเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

แพตเตอร์สัน (Paterson, Michael: 1998) ได้พยายามศึกษาโครงสร้างความแตกต่างของการเรียนร่วม ของครูที่ทำการสอนใน Michigan และ Wisconsin กรณีแรกเป็นความพยายามที่จะเปลี่ยนการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพียงประเภทเดียว ให้เป็นการเรียนร่วมของเด็กพิเศษหลายประเภทรวมกัน ในบริบทของการสอนแบบฝึกหัด ผลตอบกลับของนักเรียน เปิดเผยถึงยุทธวิธีในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลายประเภทรวมกัน คือ ไม่ใส่ใจประเภทและระดับของความพิการ เด็กนักเรียนใน Michigan เป็นตัวชี้ถึงคำแนะนำที่กล่าวมา และเด็กนักเรียนใน Wisconsin ก็เห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ แต่ต้องสนใจที่จะต้องสอนและมีการจัดการนักเรียนด้วยยุทธวิธีที่หลากหลาย

แฮนเซน (Hansen , Linda L: 1998) ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ในห้องเรียนระหว่างการเรียนร่วมของนักเรียนพิเศษกับเด็กปกติในห้องเดียวกัน ให้ผลคือ นักเรียนในห้องมีการรับรู้ความสำเร็จทางวิชาการดี ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญมากของการจัดการศึกษาพิเศษแบบการเรียนร่วม ศึกษาจากนักเรียน 202 คนในโรงเรียนขนาดกลาง ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงบริบทในการจัดการศึกษาพิเศษ ไม่แตกต่างกันระหว่างการรับรู้ของเด็กปกติกับเด็กพิเศษเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาการเรียนรู้ร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญายังมีค่อนข้างน้อย โดยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาการเรียนรู้ร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องในด้านอื่น

สุวรรณา วิริยะประยูร (2528) ศึกษาผลของการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ การชี้แนะ และการเสริมแรงทางบวกต่อการเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กพิการเนื่องจากสมอง ตัวอย่างเป็นเด็กพิการทางสมอง ซึ่งมีระดับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่ำ อายุ 5 – 13 ปี ในศูนย์ฟื้นฟูเด็กพิการ โรงพยาบาลเลิศสิน จำนวน 10 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 5 คน กลุ่มควบคุม 5 คน แบ่งการทดลองเป็น 5 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นระยะข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 เป็นระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ ระยะที่ 3 เป็นระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะ ระยะที่ 4 เป็นระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก และระยะที่ 5 เป็นระยะติดตามผล การทดลองแบ่งออกเป็น 5 วัน สัปดาห์พฤติกรรมทั้ง 2 กลุ่มทุกวัน กลุ่มละ 30 นาที ในช่วงเวลาเล่นอย่างอิสระ

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มมากกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ ระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะ ระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะ และการเสริมแรงทางบวก และระยะการติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพบว่า พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กในระยะเสนอตัวแบบสัญลักษณ์เพิ่มมากกว่าระยะข้อมูลพื้นฐาน ระยะเสนอตัวแบบร่วมกับการชี้แนะเพิ่มมากกว่าระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ ระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะ และการเสริมแรงทางบวกเพิ่มมากกว่าระยะการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับการชี้แนะ และระยะติดตามผลเพิ่มมากกว่าระยะข้อมูลพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ทองนวล ภูประเสริฐ (2538) ศึกษาเจตคติของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และต่อการเรียนรู้ร่วม พบว่า เจตคติของบุคลากรทางการประถมศึกษาต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นเจตคติทางบวก บุคลากรที่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนรู้ร่วมและเป็นฝ่ายสนับสนุนมีเจตคติทางบวกสูงสุด กลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนรู้ร่วมและเป็นฝ่ายปฏิบัติการณ์ มีเจตคติทางบวกต่ำสุด เจตคติของบุคลากรในแต่ละกลุ่มย่อยมีความแตกต่างกันภายในค่อนข้างน้อย

ยังพบอีกว่า เจตคติของบุคลากรทางการประถมศึกษาต่อการเรียนรู้ร่วม เป็นเจตคติในลักษณะเฉยๆ หรือไม่แน่ใจ บุคลากรที่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนรู้ร่วมทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายปฏิบัติการณ์มีเจตคติทางบวกสูงสุด กลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนรู้ร่วมและเป็น

ผ่านปฏิบัติการที่มีเจตคติต่อการเรียนร่วมต่ำสุด ทั้งนี้เจตคติของบุคลากรในแต่ละกลุ่มย่อยมีความแตกต่างกันภายในกลุ่มค่อนข้างมาก

สุกัญญา ขำเพชร (2538) ศึกษาความพร้อมและความต้องการในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กในโรงเรียนปกติในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหาร จำนวน 146 คน ครูผู้สอนจำนวน 380 คนจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครไม่มีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ ตลอดจนบุคลากรในการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ ยังพบว่า บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นอันดับแรก และควรจัดการเรียนร่วมประเภทจัดชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เรียนร่วมเป็นบางเวลาเป็นอันดับแรกสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

สุมาลี ใจดี (2538) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ผลการศึกษาพบว่า การใช้บทบาทสมมติสามารถช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพิทยา แก้วมณี (2538) ศึกษาความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าจากการศึกษาความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองด้านการเตรียมการและวางแผนการจัดโปรแกรมการเรียนร่วม พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียมการและวางแผนเพราะโรงเรียนไม่มีนโยบายด้านการดำเนินการตามแผนงานพบว่า ครูดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการ มีการประสานงานกันน้อยทำให้ครูและผู้ปกครองรับรู้การปฏิบัติของอีกฝ่ายไม่ถูกต้อง และดำเนินการไม่สอดคล้องกันด้านการติดตามผล พบว่า ครูและผู้ปกครองมีการปรึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนน้อยโดยสนใจเฉพาะเมื่อเด็กมีปัญหาเท่านั้น และด้านการส่งเสริมสนับสนุนพบว่า ครูทั้งหมดได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่ลูกของตนมีส่วนร่วมอยู่

ชวลีกร ตั้งเชื่อนขันธุ์ (2540) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ความพึงพอใจของครูที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียน

ร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับ เพศ ระดับอายุ คุณวุฒิ อายุราชการ พื้นฐานความรู้ด้านการศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติไม่แตกต่างกัน แต่พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 7 ปี มีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่าครูที่มีประสบการณ์สอนระหว่าง 0ปี – 3ปี ในปัจจัยกระตุ้น และทุกองค์ประกอบของปัจจัยกระตุ้น คือ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานและด้านความรับผิดชอบ จะมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติที่ผ่านการสอนการอบรมมีความพึงพอใจในปัจจัยกระตุ้นและในทุกองค์ประกอบของปัจจัยกระตุ้น มากกว่าครูที่ไม่ผ่านการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สหภัทร์ เจริญยศ (2540) ศึกษาความต้องการ ปัญหา เจตคติของครู และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการเรียนร่วมในโรงเรียนวัดโพคยกับโรงเรียนราชวินิต โดยศึกษาจากผู้บริหารครูผู้สอนจำนวน 105 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 422 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า 1. ครูและผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการ และมีปัญหาต่อการเรียนร่วมในระดับมาก แต่ครูมีเจตคติที่ดี ผู้ปกครองมีเจตคติระดับปานกลางต่อการเรียนร่วม 2. ครูอยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแตกต่างกันมีความต้องการต่อการเรียนร่วมแตกต่างกัน แต่มีปัญหาและเจตคติต่อการเรียนร่วมไม่แตกต่างกัน 3. ผู้ปกครองนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแตกต่างกัน มีความต้องการ ปัญหา และเจตคติต่อการเรียนร่วมแตกต่างกัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (2541) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมดังนี้

1. ศึกษาวิจัยเรื่อง “การทดลองการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร” โดยทำการทดลองสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและทางการได้ยิน เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยให้ครูที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรการอบรมครูการศึกษาพิเศษ และครูที่จบวิชาเอกการศึกษาพิเศษ เป็นผู้สอนทำการทดลองในโรงเรียนพญาไท โรงเรียนวัดเวตวันธรรมาวาส และโรงเรียนราชวินิต ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาไทยของเด็กที่เรียนกับครูการศึกษาพิเศษและครูที่ผ่านการอบรมไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหรือทางสติ ใน

ด้านผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการนั้นพบว่า เด็กที่เรียนกับครูทั้งสองประเภทมีผลสัมฤทธิ์ที่ไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ความแตกต่างที่ปรากฏนั้นมีในกลุ่มของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในเรื่องลักษณะนิสัยด้านการช่วยเหลือตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ศึกษาวิจัยแนวโน้มการจัดการเรียนร่วมเรื่อง “การศึกษาแนวโน้มแห่งความเป็นไปได้ของการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา” โดยสำรวจข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียนในโครงการการเรียนร่วมของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารระดับสูง ผลการวิจัยพบว่า ทิศนคติของผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดการเรียนร่วมเป็นไปในทางบวก ถ้าได้รับการสนับสนุนก็พร้อมที่จะทำงานได้ ผู้บริหารมีความรู้สึกเมตตา และให้ความช่วยเหลือเด็กพิการทุกครั้งเมื่อมีโอกาส ยินดีที่จะจัดการเรียนร่วม รวมถึงผู้ปกครองก็อยากให้มีการจัดการเรียนร่วมขึ้นในโรงเรียนปกติ

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า โดยส่วนใหญ่ศึกษาในประเด็น 3 ประการดังนี้

1. เกี่ยวกับเจตคติ ปัญหา ความต้องการของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดโครงการการเรียนร่วม
2. การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองในโครงการการเรียนร่วม
3. การทดลองวิธีการสอนเด็กพิเศษ

จากประเด็นของงานวิจัยดังกล่าว ยังไม่มีผู้ใดทำการประเมินการจัดการเรียนร่วมที่จัดกันอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประเมินโครงการจัดการเรียนร่วมที่จัดกันในปัจจุบัน โดยผู้วิจัยใช้การประเมินโครงการแบบมีส่วนร่วม และศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งประเมินโครงการการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม โดยใช้การประเมินเชิงธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาโรงเรียนที่ได้มีการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ ตลอดจนยินดีให้ผู้วิจัยเข้าไปสังเกต สัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลได้ โดยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ การศึกษาก่อนลงภาคสนาม และการศึกษาในภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) รวมถึงการวิเคราะห์เอกสาร (document analysis) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง สวมบทบาทเป็นครูในโรงเรียน เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 5 เดือน

1. การศึกษาก่อนลงภาคสนาม

การศึกษาก่อนลงสนาม ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยสามารถมองประเด็นปัญหาได้ชัดเจน ช่วยประหยัดเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำให้สามารถเลือกสนามได้เหมาะสม ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการศึกษาก่อนลงภาคสนามประมาณ 3 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2542 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (documentary research) ก่อนลงภาคสนาม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการจัดการเรียนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการสังเกต ปฏิสัมพันธ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสนาม รวมถึงเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ด้วย

2. การเลือกสนาม (Field)

การเลือกกรณีศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาองค์ประกอบของกรณีศึกษาทั้งในเรื่องสภาพทั่วไปของสนาม และความเป็นไปได้ในการลงสู่สนาม ซึ่งพิจารณาเลือกสนามที่เป็นตัวแทนของการเรียนร่วมทั้ง 2 ลักษณะ โดยพิจารณาจาก

1. เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ ในโรงเรียนปกติ เพราะสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่มีนโยบายในการจัดการเรียนร่วมให้แก่เด็กพิเศษได้เรียนในโรงเรียนปกติอย่างเป็นรูปธรรม และได้มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมนี้อย่างเป็นทางการ
2. โรงเรียนที่คัดเลือกจะต้องเป็นโรงเรียนที่มีผลงานในการประเมินนักเรียนที่เรียนอยู่ในโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ อย่างสม่ำเสมอ
3. เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในด้านต่างๆ คือ ด้านโรงเรียน / บุคลากร และด้านอาคารสถานที่

3.1 ด้านโรงเรียน/บุคลากร

- 1.1 จำนวนครูการศึกษาพิเศษต้องมีจำนวนเพียงพอในการดูแลเด็กพิเศษ สามารถประสานและร่วมมือกันได้ดีในการทำงานระหว่างครูการศึกษาพิเศษและอาจารย์ปกติ
- 1.2 มีการจัดอบรมครูการศึกษาพิเศษ และอาจารย์ในห้องปกติให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของเด็กพิเศษ
- 1.3 โรงเรียนต้องมีความพร้อมก่อนลงมือจัดการเรียนร่วม โดยมีโครงการนำร่องอย่างน้อย 3 ปี เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนร่วม และพัฒนาการจัดการเรียนร่วมเป็นลำดับต่อไป

3.2 ด้านอาคารสถานที่

ในด้านการจัดอาคารสถานที่ในการเรียนร่วม ต้องมีการจัดห้องเสริมวิชาการ ห้องแนะแนวสำหรับเด็กพิเศษ เพื่อที่เด็กเหล่านี้จะได้พัฒนาตนเองได้ดีขึ้น

3.3 เป็นโรงเรียนที่ยินยอมให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลตามที่ผู้วิจัยกำหนด

ซึ่งจากการสำรวจเบื้องต้น มีโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติได้เหมาะสมกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้อยู่ 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนพญาไท เขตราชเทวี

กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และด้านพฤติกรรม

โรงเรียนพญาไท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร (สป.กทม.)

1. เป็นโรงเรียนที่ได้รับการประกันคุณภาพในปี พ.ศ. 2541 นี้โรงเรียนพญาไทได้รับ ISO 9002
2. ได้รับการสนับสนุน และความช่วยเหลือจากโครงการการศึกษาพิเศษ ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย ด้วยความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรเลีย
3. เป็นโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการที่มีการจัดการเรียนร่วมให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งได้ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500
4. มีจำนวนของอาจารย์การศึกษาพิเศษที่รับผิดชอบการเรียนร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสมอง และการเรียนรู้ 10 คน นักเรียน 58 คน ซึ่งโรงเรียนพญาไทถือเป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดกรมสามัญศึกษาที่มีจำนวนครูการศึกษาพิเศษมากที่สุด เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน จึงนับว่ามีความพร้อมในด้านบุคลากร
5. โรงเรียนซึ่งเป็นสนามในการวิจัยได้อนุญาตให้ผู้วิจัยทำการศึกษาและเก็บข้อมูลได้

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

1. เป็นโรงเรียนที่เน้นการนำสิ่งใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมมาใช้หลายอย่าง ทั้งการปรับปรุง หลักสูตรการสอน การใช้เทคโนโลยีทันสมัย และการสร้างโครงการที่มีความสัมพันธ์กับต่างประเทศ
2. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มีนักเรียนในโครงการการเรียนร่วมทั้งสิ้น 11 คน มีครูการศึกษาพิเศษ 3 คน
3. มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนร่วมให้เหมาะสมในแต่ละบุคคล โดยมีการจัดทำโครงการนำร่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 และมีการพัฒนาเป็นโปรแกรมการศึกษาพิเศษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 จนถึงปัจจุบัน

4. มีความพร้อมในด้านสถานที่ บุคลากร อุปกรณ์ในการเรียนการสอน มีการจัดอาจารย์ไปอบรมและดูงานในทุกภาคการศึกษา และยังได้รับการช่วยเหลือจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา

5. มีการติดตามผลโครงการอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนการศึกษานอกโรงเรียน ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อช่วยตนเองในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นการติดตามผลอย่างใกล้ชิดโดยอาจารย์การศึกษาพิเศษอย่างเด่นชัดกว่าโรงเรียนอื่น

6. โรงเรียนซึ่งเป็นสนามในการวิจัยได้อนุญาตให้ผู้ทำวิจัยทำการศึกษาและเก็บข้อมูลได้ และประกอบกับที่ผู้วิจัยได้ทำงานในโรงเรียนจึงสามารถได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง

3. การเตรียมตัวในการศึกษาภาคสนาม

1. สร้างความสัมพันธ์ (rapport) กับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยเฉพาะกับผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้ขออนุญาตเข้าศึกษาด้วยวาจา ซึ่งทั้ง 2 โรงเรียนได้อนุญาตผู้วิจัยล่วงหน้า เมื่อผู้วิจัยตกลงเลือกสนามจริง จึงได้ยื่นหนังสืออย่างเป็นทางการอีกครั้งหนึ่ง

2. ทำตารางการใช้เวลาในภาคสนามเสนอโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง โดยกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานภาคสนามเป็นเวลา 5 เดือน

3. เตรียมการสัมภาษณ์ และอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สมุดบันทึก แฟ้มรวบรวมข้อมูล กล้องถ่ายรูป ฟิล์มถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง

ในการสร้างความสัมพันธ์ของผู้วิจัยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในโครงการไม่เป็นปัญหา เนื่องจากผู้วิจัยเป็นอาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ซึ่งเป็นสถาบันที่ยอมรับกับบุคคลทั่วไปและเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียง ทำให้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัย กับอาจารย์ และผู้ปกครองเป็นไปได้ด้วยดี ประกอบกับผู้วิจัยได้ทำการสอนนักเรียนระดับประถมศึกษามาเป็นระยะเวลา 3 ปี ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจวิธีการสอน และพฤติกรรมของนักเรียน

4. การศึกษาในภาคสนาม

เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินโครงการการเรียนร่วม ของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) รวมถึงประเมินพฤติกรรมของเด็กพิเศษที่เข้ามาเรียนร่วมในโรงเรียนปกติของทั้ง 2 โรงเรียน ภายใต้บริบทของโรงเรียน ผู้วิจัยได้เข้าไปอยู่ใน

สนามเป็นระยะเวลาประมาณ 5 เดือน (เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ถึงเดือนมีนาคม 2543) และใช้ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสวมบทบาทเป็นครูผู้ช่วยให้ครูในโรงเรียนพญาไท และทำงานเป็นอาจารย์สอนในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม โดยปกติ

ในขณะที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้กรอบแนวคิดเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

การสร้างความสัมพันธ์

การวิจัยเชิงประเมินในครั้งนี้ เป็นการประเมินกระบวนการ และพฤติกรรมนักเรียนในโครงการการเรียนรู้ร่วมในโรงเรียนปกติ ของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ซึ่งเป็นการประเมินโดยอาศัยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการจัดการเรียนรู้ร่วม ของทั้งโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลในระดับโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนพญาไท

ผู้วิจัยเข้าสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนพญาไท เป็นระยะเวลา 5 เดือน ตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ถึงวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2543 โดยผู้วิจัยพักอยู่ที่บ้านของผู้วิจัยในย่านบางซื่อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่โรงเรียนพญาไท ในทุกวันพุธ และวันศุกร์ ในตั้งแต่เวลา 9.40 น. จนถึงเวลาเลิกเรียนของโรงเรียนพญาไท คือ เวลาประมาณ 15.00 น. โดยผู้วิจัยจะเดินทางไปถึงโรงเรียนพญาไทเวลา 9.30 น. ส่วนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จะถึงโรงเรียนเวลา 6.45 น.

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษ ในโรงเรียนปกติ ผู้วิจัยได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในโรงเรียน 3 กลุ่ม ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงการการเรียนรู้ร่วมนี้ คือ กลุ่มบุคลากรในโรงเรียน กลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ปกครอง

กลุ่มที่ 1 บุคลากรในโรงเรียน

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริหาร ครู และพี่เลี้ยงเด็กพิเศษ ถือเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้จัดระบบในการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ การสอนเด็กพิเศษ รวมถึงหน้าที่ในการดูแล และปรับพฤติกรรมบางอย่างของเด็กพิเศษ

โดยส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะมาถึงโรงเรียน เวลาประมาณ 10.00 น. ซึ่งเป็นการเรียนการสอนในช่วงโมงที่ 2 หรือในบางวันผู้วิจัยจะมาที่โรงเรียนพญาไทตั้งแต่เวลาประมาณ 7.45 น. บริเวณด้านหน้าโรงเรียนจะมีครูเวรคอยดูแลนักเรียนเดินเข้าโรงเรียน เมื่อเด็กพิเศษเดินเข้าโรงเรียนจะเดินตรงไปยังห้องเรียนประจำของตน เพื่อเซ็นชื่อมาเรียนที่สมุดในห้องประจำ ผู้วิจัยจะช่วยพี่เลี้ยงเด็กและครูให้นักเรียนเขียนชื่อตนเองให้ถูกต้อง และช่วยดูแลนักเรียนบางคนที่จะรับประทานยา หลังจากรับประทานอาหารเช้าแล้ว จะมีบางครั้งที่นักเรียนไม่ยอมรับประทานยา หรือลืมรับประทานยาจากผู้ปกครอง ผู้วิจัยจะต้องช่วยพูดหวานล่อมให้เด็กเหล่านั้นยอมรับประทานยา หรือหาหาที่ผู้ปกครองฝากไว้กับครูประจำชั้นมาให้นักเรียนที่ลืมรับประทานยาให้เรียบร้อย

เวลาประมาณ 7.50 น. นักเรียนจะได้ยินเสียงออก จะมายืนเข้าแถวเคารพธงชาติ ที่บริเวณหน้าห้องของตนเอง ซึ่งจะต้องยืนตามเลขที่ที่ครูกำหนดไว้ให้ถูกต้อง ผู้วิจัยก็จะช่วยดูแลให้เด็กเข้าแถวเรียบร้อย และยืนให้ถูกต้องตำแหน่ง เวลา 8.00 น. เคารพธงชาติ ต่อจากนั้นสวดมนต์ แล้วแยกย้ายกันเดินเข้าห้องเรียน และเริ่มเรียนคาบแรกทันที ในห้องพิเศษโดยส่วนใหญ่คาบแรกจะเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นสอน ดังนั้นครูทุกคนจะสอนนักเรียนอยู่ในห้องตนเอง ในแต่ละห้องจะมีพี่เลี้ยงเป็นผู้ช่วยครูผู้สอนในการแจกสมุด ป้มตรา ยาง ดูแลการทำงานของเด็กแต่ละคน ซึ่งผู้วิจัยช่วยทำหน้าที่เสมือนเป็นพี่เลี้ยงคนหนึ่ง และในบางครั้งครูประจำชั้นติดธุระ จะมอบหมายให้ผู้วิจัยเป็นผู้สอนแทน

ในช่วงรับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งเป็นเวลาประมาณ 11.00 น. เด็กนักเรียนจะรับประทานอาหารในห้องของตน ส่วนครูประจำชั้นและครูพี่เลี้ยงจะมาพร้อมกลุ่มกันรับประทานอาหาร ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสร่วมรับประทานอาหาร และพูดคุยกับครูคนอื่น ๆ ทำให้การสร้างสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยง และผู้วิจัยมีความเป็นกันเองมากขึ้น

บางครั้งในช่วงที่นักเรียนไปเรียนวิชานอกห้องเรียน เช่น พลະ หรือดนตรี ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าไปพูดคุยกับครูในห้องคณะผู้บริหารโรงเรียน และช่วยงานด้านเอกสารบางอย่าง ทำให้เกิดความสนิทสนมกับคณะผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ รวมถึงในโรงเรียนนี้มีรุ่นพี่ที่เรียนภาควิชาวิจัยการศึกษาทำการสอนอยู่ และได้แนะนำให้ผู้วิจัยรู้จักกับคณะกรรมการโครงการ จึงมีความสะดวกและเป็นกันเองมากขึ้น ในการสร้างความสัมพันธ์

กลุ่มที่ 2 นักเรียน

ในการเข้าสนามเพื่อเก็บข้อมูลของผู้วิจัยครั้งนี้ นอกจากจะสังเกตเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดการเรียนร่วมแล้ว ผู้วิจัยยังสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กพิเศษ และเด็กปกติในโรงเรียนด้วย

ในปี 2542 นี้ โรงเรียนพญาไทมีนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษ ประเภทบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 58 คน มีตั้งแต่ระดับ ป.1-ป.6 จัดเป็นเด็กนักเรียนที่เรียนในห้องพิเศษ แต่ได้ร่วมกิจกรรมบางอย่างกับเด็กปกติ ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนจะมีหลายลักษณะ เช่น ในวันแรกที่ผู้วิจัยเข้าสนาม คือ วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ครูประจำชั้นของเด็กพิเศษให้ผู้วิจัยแนะนำตัวเองกับเด็กนักเรียน โดยบอกนักเรียนว่า “เราจะมีคุณครูคนใหม่มาอยู่ด้วยกับเรา 4 เดือน จะมาคอยช่วยครูดูแลพวกเรา ครูใหม่มาจากจุฬานะ ใครอยากรู้จักบ้าง”

ต่อมาครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม และพูดคุยกับคุณครูคนใหม่ หรือในบางครั้งที่ครูประจำชั้นไม่ได้พานักเรียนลงไปเรียนวิชาห้องสมุดที่ห้องสมุดในวันศุกร์ ผู้วิจัยได้มีโอกาสเล่นกีตาร์ให้นักเรียนฟังในห้องเรียน ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสสนทนากับนักเรียนมากขึ้น นอกจากนี้แล้วในช่วงพักกลางวันของบางวัน ผู้วิจัยจะร่วมทานอาหารกลางวันกับนักเรียนในห้องเรียน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสสนทนากับนักเรียน สังเกตพฤติกรรม สอบถามปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละคน

กลุ่มที่ 3 ผู้ปกครอง

การจัดโครงการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ ให้มีประสิทธิภาพที่ดีนั้น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดูแลเด็กของแต่ละคนที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากลักษณะของเด็กแต่ละคน การให้ความร่วมมือกับครูในโครงการ ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนจึงมีหลายลักษณะ เช่น เวลาผู้ปกครองมาส่งและมารับนักเรียนในช่วงเช้า และช่วงเย็น ผู้วิจัยจะเข้าไปทักทายพูดคุย พร้อมกับแนะนำตนเอง ซึ่งในตอนแรกจะมีผู้ปกครองบางคนเข้าใจผิด คิดว่าผู้วิจัยเป็นครูคนใหม่ของโรงเรียน โดยผู้วิจัยจะสนทนาในเรื่องทั่วไปก่อน ต่อมาในระยะหลังผู้วิจัยเริ่มสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการในช่วงเย็นที่ผู้ปกครองมารับนักเรียน เช่น การช่วยเหลือนักเรียน การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองต่อกิจกรรมของโรงเรียน ความต้องการของผู้ปกครองในการจัดโครงการการเรียนร่วม ผู้วิจัยจะให้การสนทนาเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และใช้ในการเก็บข้อมูลด้วย โดยผู้วิจัยจะใช้การสนทนาอย่างเป็นธรรมชาติ

ในบางครั้งที่โรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานวันพ่อ ทางโรงเรียนจะเชิญผู้ปกครองของนักเรียนทุกระดับชั้นมาโรงเรียน และมีตัวแทนนักเรียนขึ้นไปกราบพ่อบนเวที รวมถึงกล่าวระลึกถึงบุญคุณของพ่อ ซึ่งในงานนี้มีผู้ปกครองมาร่วมงานค่อนข้างมาก ประมาณ 60 % ของนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้มีโอกาสสนทนากับผู้ปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)

ผู้วิจัยอยู่สนามเพื่อเก็บข้อมูลในโปรแกรมการศึกษาพิเศษ ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ซึ่งจัดเป็นโปรแกรมที่จัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และด้านพฤติกรรมได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ เป็นระยะเวลาประมาณ 4 เดือน ตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ถึง วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2543 ทั้งนี้โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำงานอยู่ และในขณะที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยยังปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์คนหนึ่งของโรงเรียน และผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลในช่วงที่ผู้วิจัยไม่ได้ทำการสอน ผู้วิจัยจะมาถึงโรงเรียนประมาณ 6.45 น. และกลับที่พักประมาณ 17.00 น.

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีปฏิสัมพันธ์กับคน 3 กลุ่ม เหมือน ณ โรงเรียนพญาไท ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บุคลากรในโรงเรียน

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นบุคลากรคนหนึ่งในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ซึ่งอยู่ในตำแหน่งอาจารย์ สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงไม่มีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน ในช่วงเช้าก่อนที่จะเคารพธงชาติ ผู้วิจัยจะไปรับประทานอาหารร่วมกับอาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่โรงเรียนบริเวณโรงอาหารโรงเรียนหรือบางที่เป็นที่โรงอาหารคณะครุศาสตร์ ในช่วงพักกลางวัน ทางโรงเรียนจะมีอาหารบริการบุคลากรในโรงเรียน ในโรงอาหารอาจารย์ ซึ่งจะมีอาจารย์และเจ้าหน้าที่เกือบทุกคนร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิด

เมื่อบุคลากรของโรงเรียนจะทานอาหารร่วมกันที่นั่น จึงเป็นโอกาสที่ผู้วิจัยได้สนทนากับอาจารย์ท่านอื่น ในระหว่างที่รับประทานอาหาร หรือในช่วงเย็นจะมีอาจารย์บางท่านไปออกกำลังกายกันที่โรงยิมของโรงเรียน ผู้วิจัยจะไปออกกำลังกาย ซึ่งทำให้สร้างความสัมพันธ์ได้มากยิ่งขึ้น

กลุ่มที่ 2 นักเรียน

ในโปรแกรมการศึกษาพิเศษ ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มีจำนวนเด็กทั้งหมด 11 คน ในจำนวนนี้เป็นบุตรบุคลากร 5 คน เป็นบุตรบุคคลภายนอก 6 คน โดยเป็นหญิง 2 คน เป็นชาย 9 คน การสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนมีหลายลักษณะ เช่น ผู้วิจัยได้มีโอกาสสอนเด็กที่อยู่ในโปรแกรมการศึกษาพิเศษที่เขียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนปกติ ในวิชาลูกเสือ-เนตรนารี ระดับ ป.3 ในช่วงพักกลางวันของบางวัน ผู้วิจัยจะลงไปรับประทานอาหารร่วมกับนักเรียนในโปรแกรม ที่บริเวณ โรงอาหาร โรงเรียน หรือตอนเย็นหลังเวลาเลิกเรียนผู้วิจัยจะไปนั่งในห้องโปรแกรมการศึกษาพิเศษ จึงทำให้ได้มีโอกาสพูดคุยกับนักเรียน สังเกตพฤติกรรม สอบถามปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน และสภาพในครอบครัว

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นอาจารย์ในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแห่งนี้ ทำให้นักเรียนในโปรแกรมจะรู้จักผู้วิจัย เพราะได้มีโอกาสคุยกันตั้งแต่ผู้วิจัยเริ่มมาทำงานที่โรงเรียนนี้ ทำให้การสนทนา และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นไปได้โดยราบรื่น เด็กในโปรแกรมยินดีที่จะเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ฟัง หรือในบางที่ที่ผู้วิจัยพบกับเด็กพิเศษเหล่านี้นอกโรงเรียน เด็กพิเศษจะเข้ามาทักทายและสนทนากับผู้วิจัยอยู่เป็นประจำ

กลุ่มที่ 3 ผู้ปกครอง

ผู้วิจัยจะใช้ช่วงเวลาในตอนเย็นสนทนากับผู้ปกครองเด็กในโปรแกรมการศึกษาพิเศษ เพราะว่าผู้วิจัยจะไปนั่งช่วยดูแลเด็กในโปรแกรม บางครั้งช่วยสอนการบ้าน หรือช่วยสอนแบบฝึกหัดที่นักเรียนทำไม่เสร็จในชั่วโมง เมื่อผู้ปกครองมารับจึงมีโอกาสพูดคุยกัน และผู้วิจัยเป็นอาจารย์ในโรงเรียน ผู้ปกครองจึงรู้จัก ทำให้การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองเป็นไปได้โดยราบรื่น

โรงเรียนจะมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนมาร่วม เช่น การทำบุญตักบาตรในวันปีใหม่ ซึ่งโรงเรียนจะนิมนต์พระสงฆ์มาที่โรงเรียน และให้ผู้ปกครองและเด็กนักเรียนนำอาหารแห้งมาร่วมกันตักบาตร ซึ่งมีผู้ปกครองมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก ประมาณ 50 % ของนักเรียนทั้งหมด หรือในช่วงที่โรงเรียนจัดให้มีการอยู่ค่ายที่โรงเรียน ไม่ว่าจะ เป็นค่ายลูกเสือ-เนตรนารี หรือค่ายคุณธรรม ผู้วิจัยจะมีโอกาสได้พบปะ และสนทนากับผู้ปกครองสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างความคุ้นเคยมากขึ้นก่อนที่ผู้วิจัยจะเข้าไปสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการในโอกาสต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีกับผู้ปกครองทุกคน เนื่องจากผู้ปกครองทราบว่าผู้วิจัยเป็นอาจารย์ท่านหนึ่งของโรงเรียน

ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดการทำข้อมูล ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร
2. การสังเกต
3. การสัมภาษณ์
 - 3.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview)
 - 3.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview)
4. การศึกษาแบบเจาะลึก

1. การวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากเอกสาร ประกอบการประเมินในแต่ละระดับ ดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากเอกสารของกระทรวงศึกษาธิการ กองการศึกษาพิเศษ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับนโยบายในการจัดการเรียนร่วม ของกระทรวงศึกษาธิการ
- 1.2 ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนร่วม เกณฑ์ในการประเมินผลของโครงการการเรียนร่วม หลักการในการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ
- 1.3 ได้ข้อมูลประกอบการศึกษาจากโรงเรียน เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ความพร้อมในการจัดโครงการเรียนร่วม ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ

2. การสังเกต (observation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยการเข้าไปอยู่ในโรงเรียน เพื่อสังเกตกระบวนการดำเนินงานของโครงการจัดการเรียนร่วม พฤติกรรมของเด็กพิเศษในโครงการ และเด็กปกติในโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวทางการสังเกตภาพรวมของโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1 ความเป็นมา ได้แก่ ที่ตั้ง ขนาด แผนผังโรงเรียน ข้อมูลพื้นฐาน
 - 1.2 สภาพปัจจุบัน ได้แก่ อาคารสถานที่ นักเรียน ครู บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค โครงสร้างของการจัดโครงการการเรียนร่วม การประเมินผลของนักเรียนในโครงการการเรียนร่วม

2. แนวการสังเกตบทบาท และหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการการเรียนรู้ร่วม ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดรายการในการสังเกตดังนี้

- 1) การวางแผนในการจัดการเรียนรู้ร่วม
- 2) การบริหารงาน ในด้านวิชาการ กิจกรรมพิเศษ งานบุคลากร งานธุรการ และการเงิน รวมถึงงานด้านอาคารสถานที่

2.2 ครูการศึกษาพิเศษ ครูปกติ และพี่เลี้ยงในโครงการการเรียนรู้ร่วม มีแนวการสังเกตดังนี้

- 1) การวางแผนหลักสูตรของโครงการการเรียนรู้ร่วม
- 2) เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 3) กระบวนการในการเรียนการสอน
- 4) การให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษ
- 5) การประเมินผลเด็กพิเศษในโครงการการเรียนรู้ร่วม
- 6) ความภาคภูมิใจต่อตัวเด็กพิเศษในโครงการการเรียนรู้ร่วม

2.3 ผู้ปกครอง ผู้วิจัยกำหนดรายการในการสังเกต บทบาทของผู้ปกครอง เมื่อส่งเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ เช่น

- 1) การติดตามงานที่โรงเรียนมอบหมาย
- 2) การให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในโครงการเรียนรู้ร่วม
- 3) การดูแล , เอาใจใส่เด็กพิเศษ
- 4) ความภาคภูมิใจเมื่อส่งเด็กพิเศษเข้าโครงการการเรียนรู้ร่วม
- 5) การให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษในด้านต่าง ๆ

3. บทบาท และหน้าที่ของนักเรียน โดยสังเกตทั้งจากเด็กพิเศษ และเด็กปกติที่เรียนร่วม ดังต่อไปนี้

เด็กพิเศษ	เด็กปกติ
<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมที่แสดงออกเวลาร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติเป็นอย่างไร 2. พฤติกรรมที่แสดงออกเวลาพูดคุย , เล่นกับเด็กปกติเป็นอย่างไร 3. พฤติกรรมที่แสดงออกเวลาพูดคุย , เล่นกับเด็กพิเศษเป็นอย่างไร 4. ความรู้สึกในการเรียนห้องพิเศษเป็นอย่างไร 5. ความรู้สึกในการเรียนห้องปกติเป็นอย่างไร 6. พฤติกรรมที่แสดงออกกับครูการศึกษาพิเศษเป็นอย่างไร 7. พฤติกรรมที่แสดงออกกับครูในชั้นเรียนปกติเป็นอย่างไร 8. ความรู้สึกที่มีต่อเด็กปกติเป็นอย่างไร 9. ความรู้สึกที่มีต่อเด็กพิเศษเป็นอย่างไร 10. พฤติกรรมในการเรียนห้องพิเศษเป็นอย่างไร 11. พฤติกรรมในการเรียนกับเด็กปกติเป็นอย่างไร 12. พฤติกรรมในการมาโรงเรียนของเด็กพิเศษเป็นอย่างไร 13. ผลการเรียนรู้ - คะแนนผลสัมฤทธิ์ - ผลงาน 14. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของเด็กพิเศษ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมที่แสดงออกเวลาร่วมกิจกรรมกับเด็กพิเศษเป็นอย่างไร 2. พฤติกรรมที่แสดงออกเวลาพูดคุย , เล่นกับเด็กพิเศษเป็นอย่างไร 3. พฤติกรรมที่แสดงออกเวลาพูดคุย , เล่นกับเด็กปกติเป็นอย่างไร 4. ความรู้สึกในการเรียนที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วมเป็นอย่างไร <ol style="list-style-type: none"> 4.1 เด็กพิเศษสามารถพัฒนาได้หรือไม่เพียงไร 4.2 การมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษอย่างไรบ้าง 4.3 ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือที่เด็กปกติให้แก่เด็กพิเศษ

3. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลควบคู่กับการสังเกตในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นใช้ “มนุษย์” เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ข้อมูลความคิดเห็นและเจตคติ (นิศา ชูโต, 2540)

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์กับบุคคลที่ศึกษา ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าโครงการ ครูการศึกษาพิเศษ ครูในชั้นเรียนปกติ เด็กพิเศษ เด็กปกติ รวมถึงผู้ปกครองของนักเรียน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน โดยมีแนวคำถามดังนี้

- 1) ความพร้อมของโรงเรียนในด้านบุคลากร สถานที่ในการจัดโครงการ
- 2) เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการ
- 3) ทักษะคิดต่อการจัดการเรียนรู้ร่วม

2. ครู / อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการการเรียนรู้ร่วม

- 1) หลักการในการคัดเลือกเด็กพิเศษเข้าโครงการ
- 2) การจัดหลักสูตรสำหรับเด็กพิเศษในโครงการ
- 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของเด็กพิเศษ
- 4) พฤติกรรมที่เป็นปัญหา / พฤติกรรมที่ควรปรับปรุงของเด็กพิเศษ
- 5) ความสัมพันธ์กับเด็กพิเศษ

3. ผู้ปกครอง มีแนวคำถามเกี่ยวกับ การดูแล และเอาใจใส่ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษ ความรู้สึก / ทักษะคิดที่มีต่อการจัดโครงการการเรียนรู้ร่วม

4. นักเรียน จะมีคำถามครอบคลุมประเด็น ความรู้สึกที่มีต่อโครงการ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ความพึงพอใจในการเรียน และความรู้สึกต่อเพื่อนในโรงเรียนเดียวกัน เป็นต้น

4. การศึกษาแบบเจาะลึก (กรณีตัวอย่าง)

เป็นการศึกษาเพื่อให้เห็นผลในการจัดการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ โดยเลือกกรณีศึกษาจากกลุ่มของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม โดยพิจารณาจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมในการเรียนรวมถึงการควบคุมตัวเอง ซึ่งผู้วิจัยได้จากการพิจารณานักเรียนที่เข้าร่วมโครงการของทั้ง 2 โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้สอบถามจากครูผู้สอนเด็กพิเศษ ครูชั้นเรียนปกติ และพี่เลี้ยง ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมต่างๆ ผู้วิจัยได้นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและผลการเรียนต่ำ โรงเรียนละ 2 คน และนักเรียนที่มีพฤติกรรมดีผลการเรียนค่อนข้างสูง โรงเรียนละ 2 คน ได้นักเรียนทั้งหมด 8 คน ดังนี้

โรงเรียนพญาไท แบ่งเด็กพิเศษที่ต้องการศึกษาออกเป็น

1. เด็กที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำหรือต่ำกว่าเด็กคนอื่น โดยส่วนใหญ่เด็กพิเศษที่อยู่ในห้องจะมีอายุ ระหว่าง 6 – 9 ปี แต่จะมีนักเรียนบางคนที่มีอายุเกินเกณฑ์ และมีการรับรู้ช้ากว่าเด็กโดยทั่วไปในห้องเรียน

ชื่อ	อายุ	ชั้นที่ศึกษา	พฤติกรรม
พจน์	10	ป. 1	มีระดับสติปัญญา 90 และออทิสติกขั้นรุนแรง ชอบทำร้ายผู้อื่น ไม่มีสมาธิในการเรียน เขียนหนังสือไม่ได้ อยู่นิ่งไม่ได้
พลอย	15	ป. 6	มีระดับสติปัญญา 60 ไม่สนทนากับผู้อื่น ชอบลักขโมย เก็บตัว ไม่กล้า แสดงออก พุดไม่ชัด เขียนหนังสือไม่ถูกต้อง

2. เด็กพิเศษที่มีผลการเรียนดี สามารถรับรู้ได้รวดเร็วกว่าเด็กคนอื่นในห้องเรียน

ชื่อ	อายุ	ชั้นที่ศึกษา	พฤติกรรม
แพร	8	ป. 1	ระดับสติปัญญา 70 มีปัญหาทางการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ดี มีสมาธิในการเรียน อ่านคล่อง บางครั้งควบคุมตัวเองไม่ได้
พีช	13	ป. 6	ระดับสติปัญญา 100 มีปัญหาออทิสติกไม่ต้องคอยฟังคำสั่งสามารถทำได้ด้วยตนเอง อ่าน – เขียนค่อนข้างคล่อง มีน้ำใจกับเพื่อน คอยดูแลและเพื่อนแทนครู

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม แบ่งเด็กพิเศษที่ศึกษาออกเป็น

1. ผลการเรียนรู้ต่ำ มีพัฒนาการค่อนข้างช้า จึงทำให้มีโอกาสได้เรียนร่วมกับเด็กปกติน้อย

ชื่อ	อายุ	วิชาที่เรียนร่วม	พฤติกรรม
จุ่น	12	ดนตรี-นาฏศิลป์ (ป. 2)	พูดไม่ชัด เขียนหนังสือไม่ถูกต้อง อ่านหนังสือไม่ค่อยคล่อง ฟังคำสั่งได้ค่อนข้างดี
เจ	14	ไม่มี	อ่านหนังสือไม่ค่อยคล่อง ควบคุมตัวเองไม่ได้

2. ผลการเรียนรู้ดี มีพัฒนาการดี ทำให้สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้

ชื่อ	อายุ	วิชาที่เรียนร่วม	พฤติกรรม
จ้อย	12	ทุกวิชา ป.5	ซักถามตลอดเวลาโดยไม่ดูสถานการณ์
จอย	10	ส.ป.ช. ป. 3	ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ปฏิบัติตามคำสั่งได้ดี ดูแลตัวเองได้ แต่บางทีการเรียนรู้ค่อนข้างช้า

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงประเมินในครั้งนี้เป็นการประเมินเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและลึกซึ้ง มีความชัดเจนเพียงพอที่จะตอบปัญหาการวิจัยซึ่งมีวิธีที่สำคัญ ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม คือ การสังเกต การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสนาม(นิศา ชูโต, 2540) มีประเด็นประเมินและรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา	ตัวบ่งชี้	หลักฐานการประเมิน	วิธีการวิเคราะห์
1. นโยบาย	- ความเป็นมา - วัตถุประสงค์	- เอกสาร - สังเกต - สัมภาษณ์	- วิเคราะห์เนื้อหา
2. กระบวนการดำเนินงาน	- การคัดเลือกนักเรียน - การจัดชั้นเรียน - สถานที่ - จำนวนครู - การฝึกอบรมครู - หลักสูตร - การเรียนการสอน	- เอกสาร - สังเกต - สัมภาษณ์	- วิเคราะห์เนื้อหา - วิเคราะห์แบบอุปนัย - วิเคราะห์โดยเปรียบเทียบข้อมูล
3. พฤติกรรมนักเรียน	- พฤติกรรมในการร่วมกิจกรรม - พฤติกรรมที่แสดงออกกับเพื่อน , ครู - ผลการเรียนรู้	- สังเกต - สัมภาษณ์ - แฟ้มสะสมงาน - การศึกษาแบบเจาะลึก	- วิเคราะห์เนื้อหา - วิเคราะห์แบบอุปนัย - วิเคราะห์โดยจำแนกชนิดข้อมูล - วิเคราะห์โดยเปรียบเทียบข้อมูล

6. การจัดกระทำข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือการจัดกระทำข้อมูล ซึ่งได้แก่ การลดทอนข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล สุดท้ายคือการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายงานการประเมิน

1. การลดทอนข้อมูล (data reduction)

หลังจากที่ผู้วิจัยเสร็จสิ้นจากการบันทึกข้อมูลภาคสนาม (full field note) ในแต่ละวัน ผู้วิจัยจะนำมาอ่านทบทวน ลงรหัส และลงความคิดเห็น หลังจากนั้น ผู้วิจัยเลือกจุดที่น่าสนใจให้ตรงตามประเด็นที่ศึกษา เขียนลงการ์ด หรือพิมพ์ลงในคอมพิวเตอร์ แยกตามประเด็น และหัวข้อเรื่อง เช่น นโยบายในการจัดโครงการการเรียนรู้ร่วม กระบวนการในการดำเนินงาน โครงการจัดการเรียนรู้ร่วม พฤติกรรมนักเรียนในโครงการจัดการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท และ

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ต่อจากนั้นผู้วิจัยคัดแยกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ พิมพ์ลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อสะดวกในการค้นหา และตรวจสอบข้อมูล

2. การตรวจสอบข้อมูล

ในช่วงที่ผู้วิจัยอยู่ในสนาม นอกจากจะทำการศึกษาข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยยังใช้ช่วงเวลาในสนามตรวจสอบความครบถ้วน และความเป็นจริงของข้อมูล (valid and reliable) พร้อมกับความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของข้อมูล การตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ เป็นจริงน่าเชื่อถือ โดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) เป็นการตรวจสอบด้าน ข้อมูล คือ การตรวจสอบข้อมูลจาก แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลจากผู้ให้ข้อมูล สำคัญ (key informant) โดยการสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม และการปฏิบัติสัมพันธ์ของบุคคล ในโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่าย ประถมซ้ำหลายครั้ง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แหล่งเวลา ผู้วิจัยสังเกต และสัมภาษณ์ ในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างเวลากัน เช่น สัมภาษณ์หัวหน้าโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการจัดการเรียน ร่วมกัน เพียงให้เด็กพิเศษในโครงการเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เป็นภาระกับบุคคล อื่น หรือกับสังคม

“ การจัดโครงการการเรียนรู้ร่วมให้กับเด็กพิเศษเหล่านี้เรียนในโรงเรียนปกติ ก็เพื่อช่วยให้ เขารู้จักสังคม จะได้ฝึกการรู้จักช่วยเหลือตนเอง รู้จักการปรับตัว “

(12 ธ.ค. 42)

“ เด็กพิเศษที่บกพร่องทางสติปัญญา เขาก็มี ไอคิว ไม่เท่ากับเด็กปกติอยู่แล้ว เราจึงไม่ได้ คาดหวังให้เขาต้องเก่งทำอะไรได้ทุกอย่างเหมือนเด็กปกติ เราพยายามเพียงฝึกให้เขา ช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เป็นภาระกับสังคม หรือครอบครัว

(23 ก.พ. 43)

2.2 แหล่งสถานที่ ผู้วิจัยใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างสถานที่ กัน เช่น ครูได้แสดงความคิดเห็นในกระบวนการเรียนการสอนเด็กพิเศษในโครงการการเรียนรู้ ร่วมของโรงเรียนพญาไท

“ เด็กพวกนี้นอกจากจะมีการเรียนรู้แล้ว ทางด้านพฤติกรรมมักมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เช่น อยู่หนึ่งไม่ได้ต้องวิ่งไปวิ่งมา พูดคนเดียว ขาดสมาธิในการฟัง เราจำเป็นจะต้องมีการปรับพฤติกรรมเหล่านี้ก่อน แล้วจึงจะสอนเนื้อหาในบทเรียน “

ในห้องเรียน

“ เด็กบางคนอยู่หนึ่งไม่ได้ เป็นต้องวิ่งไปวิ่งมาตลอด ถ้าเราจับเขามา นั่งเรียนเขาก็ไม่มีสมาธิในสิ่งที่เราสอนหรือ สอนไปก็ไม่ได้อะไร ดังนั้นเราจะต้องสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก่อน หลังจากนั้นจึงลงมือสอนเนื้อหาต่างๆ “

สนามหน้าโรงเรียน

2.3 แหล่งบุคคล ใช้การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องหลายๆ คน ในเรื่องเดียวกัน เช่น ครูการศึกษาพิเศษ เพื่อน ผู้ปกครอง ผู้วิจัยสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของ “สุข” ซึ่งเป็นเด็กพิเศษในโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

“ ชอบหลงลืมบ่อยๆ เราจึงสอนให้เขาจำจึกคิดให้รอบคอบก่อนทำอะไร ดังนั้นเวลาที่เขาต้องการบอกตัวเองให้รู้ว่าต้องทำอะไร ต้องนำอะไรมาเรียนบ้าง เขาจึงพูดกับตนเองเหมือนเป็นการพูดคนเดียว “

ครูการศึกษาพิเศษ

“ หนูนั่งข้างพี่เขาเวลาที่พี่เขามาเรียนร่วม พี่เขาชอบพูดคนเดียวทบทวนคำพูดอาจารย์เช่น เวลาอาจารย์สั่งให้เอาของมา พี่เขาก็จะพูดตามพูดคนเดียวกับตัวเอง “

เพื่อนร่วมห้อง

“ เวลาจัดตารางสอน เขาชอบพิมพ์รำกับตัวเอง บางทีพี่แอบได้ยินเขาพูดกับตัวเองว่า ศิลปะอย่าลืมเอากรรไกรมานะ ทำได้แล้วเก่งมาก เป็นต้น “

ผู้ปกครอง

3. การตรวจสอบจากการวิเคราะห์ข้อมูล คือ เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้วิจัยตีความหมายถูกต้องหรือไม่

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่คุณวิจัยได้พยายามควบคุมหรือจัดกระทำเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้ ดังต่อไปนี้

- ก. ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ
- ข. ผู้วิจัยได้มีการสร้างความสัมพันธ์และสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลเป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น
- ค. ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามนานกว่า 4 เดือน ซึ่งนับเป็นเวลานานพอสมควร ทำให้มั่นใจได้มากขึ้นว่าข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่เป็นจริง

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นหลัก ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจึงต้องดำเนินการควบคู่กับการเก็บข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปตีความหมาย ทำดัชนีข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (typological analysis) เพื่อจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ ทำการวิเคราะห์เป็นส่วนๆร่วมกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งมีรายละเอียด คือ

1. ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร (documentary) ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายในการจัดการเรียนร่วม หลักการจัดการเรียนร่วม แนวทางปฏิบัติ เป็นต้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

2. ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสรุปดังมีรายละเอียดดังนี้

1) การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analysis induction) คือการตีความสร้างข้อสรุปจากรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่เห็น เช่น การจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติของครู พฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน เมื่อผู้วิจัยเห็นรูปธรรม หรือเหตุการณ์ก็เริ่มสร้างข้อสรุป ถ้าข้อสรุปนั้นยังไม่ยืนยันก็ถือเป็นสมมติฐานชั่วคราว (working hypothesis)

2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (typological analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ ทั้งโดยวิธีที่ใช้แนวคิด ทฤษฎี และแบบไม่ใช้ทฤษฎี

3) การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (content comparison) โดยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเป็นปรากฏการณ์ ที่ได้จากผู้วิจัยสังเกตเหตุการณ์หลายๆเหตุการณ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ ความสอดคล้อง หรือความขัดแย้งของข้อมูล เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน โดยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเปรียบเทียบเหตุการณ์ ผู้วิจัยจะจำแนกข้อมูลเป็นประเภท (categories) ลงรหัส เพื่อเปรียบเทียบเหตุการณ์ แล้วหาข้อสรุปในแต่ละประเด็น
2. ประมวลประเภทของข้อมูล และคุณลักษณะ ผู้วิจัยสร้างข้อสรุปย่อยๆ ด้วยการเปรียบเทียบหลายเหตุการณ์ แล้วเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้นเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ และเกิดเป็นกรอบแนวคิดย่อยๆ ขึ้น
3. ขยายวงของการเปรียบเทียบ แล้วเลือกเฟ้นเหตุการณ์ที่เป็นกุญแจสำคัญ โดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสรุปความสัมพันธ์ของข้อมูลในแต่ละเหตุการณ์ เพื่อตัดสินใจว่าเหตุการณ์ใดเป็นกุญแจสำคัญ พร้อมทั้งขยายวงการเปรียบเทียบ หรือตัดทอนข้อมูล (reduce)
4. สร้างข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลนั้น เมื่อตัดทอนข้อมูลให้เหลือเฉพาะที่มีความหมายสำคัญแล้ว ผู้วิจัยสร้างข้อสรุปที่เป็นกรอบแนวคิดที่เป็นนามธรรม เป็นขั้นตอนแรกของการนำไปสู่ทฤษฎี หรือข้อสรุปเชิงนามธรรมที่ใหญ่ขึ้น

8 . การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยและจัดทำเป็นรายงานการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการพรรณาวิเคราะห์เป็นหลัก โดยสมมติชื่อของผู้เกี่ยวข้องทุกคนแล้วกำหนดเป็นรหัสเพื่อให้เข้าใจตรงกัน มีการนำเสนอข้อมูลเป็นตารางสรุป ตลอดจนแผนภูมิ ตามลักษณะของข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ ซึ่งโรงเรียนที่ผู้วิจัยเลือกเป็นกรณีศึกษา คือ โรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ซึ่งทั้ง 2 โรงเรียนมีรูปแบบการจัดการเรียนร่วมที่แตกต่างกัน วิจัยจึงแบ่งการเสนอผลการวิจัยออกเป็นทีละโรงเรียน โดยผู้วิจัยใช้นามสมมติกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ดังมีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนพญาไท

1. โครงการเรียนร่วม โรงเรียนพญาไท

ในปี 2508 กระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษมากขึ้น จึงริเริ่มให้มีโครงการทดลองให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยจัดให้มีโรงเรียน 7 แห่งเข้าร่วมโครงการดังกล่าว และโรงเรียนพญาไทก็เป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่เข้าร่วมโครงการนี้ โดยเริ่มแรกเริ่มจากเด็กตาบอดเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติก่อน ซึ่งตั้งแต่ปี 2508 – ปี 2515 มีเด็กตาบอด 10 คน และครูผู้ดูแล 2 คน แต่ในช่วงนั้นการดำเนินการในโครงการนี้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากในช่วงนั้นยังไม่มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องการสอนเด็กตาบอด รวมถึงเด็กตาบอดในส่วนใหญ่จะช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ซึ่งภาระเหล่านั้นจะตกอยู่กับครูประจำชั้น กับพี่เลี้ยงที่สอนเด็กเหล่านั้นในแต่ละห้อง ซึ่งครูท่านหนึ่งที่มีโอกาสสอนในโครงการการเรียนร่วมของเด็กตาบอดเล่าว่า

“พอมีการเรียนร่วมโดยเอาเด็กตาบอดเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติ มันตกเป็นภาระของครูอย่างมาก ยิ่งกว่าเด็กที่สติปัญญาช้า หรือเด็กออทิสติกเสียอีก เพราะเด็กตาบอดช่วยเหลือตนเองไม่ค่อยได้ อย่างเช่นในเวลาเดินแถว ครูก็ต้องลงไปตลอดเวลาสำหรับเด็กที่ยังไม่ได้ผ่านการฝึกมา ถ้าเกิดมีนักเรียนตาบอด 4 คนก็จะต้องมีครูคอยจูง 4 คน หรืออย่างน้อยก็ต้อง 2 คน จำนวนครูของเราคงไม่พอ และอีกอย่างเรายังไม่มีการสอนเด็กตาบอดมากนัก “

(ครูแพร / 11 ม.ค. 43)

เมื่อการเรียนการสอนของเด็กตาบอดไม่ประสบความสำเร็จ เด็กตาบอดไม่ได้มีการพัฒนาตนเอง และเป็นภาระที่หนักของครูผู้ดูแล โครงการนี้จึงล้มเลิกไปในปี 2515

ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 โรงเรียนพญาไท จึงร่วมมือกับกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา จัดตั้งโครงการสอนเด็กหูตึง และเรียนซ้ำ เรียนร่วมกับเด็กปกติขึ้นในโรงเรียนพญาไทแทน เด็กตาบอดจนถึงปัจจุบันนี้

การจัดโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ โดยในการจัดการเรียนรู้นี้จะคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคนด้วย มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ทางวิชาการ ซึ่งในโครงการจะมีการจัดให้เด็กพิเศษได้เรียนในวิชาต่างๆ ในห้องพิเศษ และเรียนร่วมกับเด็กปกติ แต่ทางโรงเรียนจะเน้นการสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการช่วยเหลือตนเอง โดยบางครั้งเด็กพิเศษเหล่านี้จะมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ ซึ่งทำให้เขามีเพื่อนเป็นเด็กปกติ เพื่อนร่วมกิจกรรม มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ทักษะเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และไม่เป็นที่ภาระของสังคม ในด้านวิชาการนั้นทางโครงการมีความคาดหวังเพียงให้นักเรียนสามารถอ่านออก เขียนได้บ้าง ซึ่งจะสังเกตได้จาก เด็กพิเศษที่เรียนในห้องเดียวกันยังมีความรู้ไม่เท่ากัน บางคนสามารถอ่านหนังสือได้คล่อง แต่บางคนยังอ่านหนังสือไม่ค่อยได้

“ การสอนเด็กพิเศษ เรามุ่งเน้นเพื่อให้เขาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมนี้ได้ ส่วนในเรื่องวิชาการ ครูไม่ได้มุ่งเน้นให้เด็กเหล่านี้ต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี บางคนอาจจะไม่ต้องเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา เขาเป็นเพียงสามารถอ่านออกเขียนได้ ไม่ถูกคนอื่นหลอกเราก็พอใจแล้ว แต่ถ้ามีเด็กบางคนมีความสามารถเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาได้ ก็ย่อมเป็นผลดีกับตัวเด็กเอง “

(หัวหน้าโครงการเรียนร่วม / 11 ม.ค. 43)

การเรียนร่วมที่โรงเรียนพญาไทจัดขึ้นนั้นเพื่อให้เด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (หูตึง) และบกพร่องทางสติปัญญา (เรียนซ้ำ) ซึ่งได้รับเอาเด็กที่เป็นออทิสติกเข้าเรียนร่วมด้วยในห้องเดียวกับเด็กประเภทเรียนซ้ำ เนื่องจากโรงเรียนพญาไทเป็นโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จึงมีเด็กที่มีความพิการที่ค่อนข้างหลากหลายแจ้งความจำนงเข้าเรียน ในโครงการการเรียนร่วม และในปีการศึกษานี้เป็นปีการศึกษาเพื่อคนพิการอีก จึงทำให้มีเด็กพิเศษมีความต้องการเข้าเรียนมากขึ้นด้วย ทางโรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องมีเกณฑ์รับเด็กพิเศษเหล่านี้เข้าเรียนร่วม ซึ่งครูประจำชั้นเด็กพิเศษระดับ ป.1 กล่าวกับเราว่า

“ ตั้งแต่เริ่มโครงการ เด็กพิเศษที่เข้ามาเรียนร่วมในแต่ละห้องจะมีเด็กพิเศษ ประมาณ 8 – 9 คน ซึ่งในแต่ละห้องถ้ามีนักเรียนจำนวนประมาณนี้ก็จะมีการประจำชั้น 1 คน กับที่เลี้ยงอีก 1 คน แต่ในปีที่ผ่านมาในปี 2542 เป็นปีที่ทางกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เป็นปีการศึกษาเพื่อคนพิการ จึงมีเด็กพิการที่ต้องการเข้ามาเรียนในโรงเรียนของเราเพิ่มขึ้น ซึ่งอย่างในปีที่เราก็ต้องรับนักเรียนเข้ามาถึง 15 คน จะไม่รับเด็กที่มาสมัครทั้งหมดก็ไม่ได้ จึงทำให้เราต้องรับเด็กประเภทออทิสติกด้วย เพราะเด็กพวกนี้จะมี ไอคิว ได้ตามระดับที่เราตั้งไว้เราก็ต้องรับเขา “

(ครูหม้อย / 28 ธ.ค. 42)

2. รูปแบบในการจัดการเรียนร่วม

สำหรับรูปแบบของการจัดโครงการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไทมี 2 รูปแบบ ดังนี้

1. จัดชั้นพิเศษ คู่ขนานกับเด็กปกติ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับเด็กที่มีความพิการมาก ไม่สามารถเรียนในชั้นปกติได้ โดยห้องพิเศษเหล่านี้จะมีทั้ง 6 ระดับ (ป.1 – ป.6) เช่น ป.1 / พ หมายถึงเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นประเภทที่มีความบกพร่องทางการสติปัญญา หรือถ้าเป็น ป.1 / ต จะหมายถึง เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความพิการทางการได้ยิน (หูตึง) เพื่อให้มีโอกาสดูแลเรียนรู้อาชีพการบ่างในชั้นเรียนพิเศษ แต่เด็กเหล่านี้จะมีโอกาสร่วมกิจกรรม บางกิจกรรมกับเด็กปกติ เช่น การเข้าแถวเคารพธงชาติ การสวดมนต์ไหว้พระในตอนเช้า กิจกรรมลูกเสือ – ยุวกาชาด กิจกรรมไหว้ครู การประชุมประจำสัปดาห์ กิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ การเชียร์และกิจกรรมการแข่งขันกีฬาแต่เด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬานั้นจะเป็นนักเรียนที่สามารถช่วยเหลือตนเองในทุกเรื่องได้แล้ว เพราะว่าการแข่งขันกีฬาของโรงเรียนนั้นจะต้องเดินทางไปแข่งขันที่สนามโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย การประกวดวาดภาพ การประกวดคัดลายมือ และการร่วมแสดงในงานประจำปีของโรงเรียน เป็นต้น

“ เด็กที่มีความพิการมากจะต้องอยู่ในชั้นเรียนพิเศษ จะเรียนในห้องเรียนพิเศษนี้ทุกวิชา

เรียนวิชาเหมือนเด็กปกตินะ ไม่ว่าจะ เป็นเลข ภาษาไทย อังกฤษ พละ แต่มีโอกาสร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ ส่วนใหญ่เด็กที่มีโอกาสร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติจะเป็นเด็กที่มีความ

สามารถช่วยตัวเองได้ มันจะไม่เป็นปัญหาเวลาคุณเด็กพวกนี้ร่วมกิจกรรม “

ครูไล / 13 ม.ค. 43 (ครูประจำชั้น ป.3 /พ)

2. จัดนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และทางสติปัญญา ให้เรียนร่วมเต็มเวลา กับเด็กปกติ เด็กนักเรียนที่ได้รับการพิจารณาให้เรียนแบบนี้ คือนักเรียนที่มีความพิการน้อย หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีทุกกลุ่มวิชา และมีวุฒิทางอารมณ์ – สังคม ดีพอ จะได้รับการพิจารณาส่งเข้าเรียนร่วมเต็มเวลาในชั้นปกติ โดยไม่ต้องกลับไปเรียนในชั้นพิเศษอีก เรียกว่า “ชั้นเรียนร่วมเต็มเวลา “

สำหรับเด็กพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียนพญาไท เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยส่วนใหญ่มีความพิการค่อนข้างมาก มีระดับ ไอคิวประมาณต่ำกว่า 70 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่ดี ดังนั้นในปัจจุบันการเรียนการสอนของเด็กพิเศษประเภทสติปัญญาจะเป็นแบบในชั้นเรียนพิเศษ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น มีการเรียนร่วมทั้ง 2 แบบ คือ ในชั้นเรียนพิเศษ และชั้นเรียนร่วมเต็มเวลา

“ เด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา ส่วนใหญ่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดี ทำให้ไม่ได้เข้าเรียนร่วมเต็มเวลา แต่เด็กหูตึง เขาไม่ได้บกพร่องทางการเรียนรู้ (ไม่ได้มีปัญหาทางสติปัญญา) แล้วเด็กเหล่านี้ก็จะใส่เครื่องกระตุ้นการได้ยิน ทำให้เขามีความสามารถในการได้ยินเกือบเท่ากับเด็กปกติ เพียงแต่อาจจะได้ยินเบากว่าเด็กปกติเท่านั้นเอง จึงสามารถเรียนร่วมแบบเต็มเวลา “

ครูอ้อย / 13 ม.ค. 43 (ครูประจำชั้น ป.2 /ต)

ปัจจุบันในโครงการมีเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 58 คน ซึ่งในส่วนนี้เป็นเด็กที่มีอาการของออทิสติกร่วมอยู่ด้วยจำนวน 19 คน

“ เด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา ไม่ว่าจะ เป็นจะเป็น L.D. ออทิสติก จะเรียนรู้ได้ไม่ดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำตามไปด้วย จึงต้องเรียนอยู่แต่ในชั้นเรียนพิเศษ ไม่ได้ออกไปเรียนร่วมแบบเต็มเวลา “

(ครูหม้อย / 11 ม.ค. 43

3. ความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนพญาไท

ความพร้อมด้านบุคลากร

ในปีการศึกษา 2542 โรงเรียนพญาไทมีอาจารย์ที่อยู่ในโครงการการเรียนร่วมทั้งหมดจำนวน 17 คน เด็กพิเศษจำนวน (เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา) 58 คน ในจำนวนครูทั้งหมดนั้น มาจากกองการศึกษาพิเศษ 14 คน ส่งมาจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร 2 คน และเป็นครูจ้างสอน 1 คน ซึ่งครูทั้งหมดนี้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนเด็กพิเศษมาแล้วทุกคนจากหลักสูตรของกองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ เห็นได้ว่าจำนวนนักเรียนต่อครูในโครงการคือ ครู 1 คน ต่อนักเรียนประมาณ 4 คน โดยจะมีครูประจำชั้นอยู่ 1 คนทุกห้องเรียน และครูที่ไม่ได้เป็นครูประจำชั้น จะต้องทำหน้าที่สอนเด็กพิเศษในวิชาต่างๆ ด้วย นอกจากครูประจำชั้นแล้วในแต่ละห้องเรียนยังมีพี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่คอยช่วยเหลือครูประจำชั้นดูแลนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคอยดูแลการทำงานตามที่อาจารย์มอบหมาย ความเรียบร้อยในการรับประทานอาหาร หรือในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน เช่น ปัสสาวะราดในห้องเรียน อาเจียน เป็นต้น โดยในแต่ละห้องเรียนจะมีจำนวนพี่เลี้ยงที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียน ถ้ามีนักเรียนมากก็จะมีจำนวนพี่เลี้ยงมากตามไปด้วย โดยครูหมี้ยผู้เป็นหัวหน้าโครงการของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญากล่าวว่า

“ พี่เลี้ยงนี้เราจำเป็นต้องมีทุกห้องเรียน เพื่อช่วยครูผู้สอนดูแลนักเรียน เพราะเด็กเหล่านี้หลายคนยังควบคุมตนเองไม่ได้ หรือบางทีก็ช่วยเหลือตนเองยังไม่ได้ ต้องมีคนดูแลอย่างใกล้ชิด และตอนนี้เราพยายามที่จะให้พี่เลี้ยง 1 คน ดูแลเด็กนักเรียนไม่เกิน 8 คน เพื่อจะได้ดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง “

(ครูหมี้ย / 20 ม.ค. 43)

อย่างไรในห้องที่ครูหมี้ยสอนคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ. มีนักเรียนทั้งสิ้น 15 คน มีพี่เลี้ยงที่คอยช่วยครูหมี้ยดูแลนักเรียน 2 คน คือพี่นีนี และพี่แบก โดยจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 ฝ่าย (ฝ่ายละ 8 คน) พี่เลี้ยงทั้ง 2 คนจะดูแลนักเรียนเฉพาะในฝ่ายที่ตนเองรับผิดชอบ ไม่ก้าวก่ายกัน เช่น ถ้านักเรียนในฝ่ายที่ 1 ทะเลาะกัน ก็จะเป็นหน้าที่ของพี่เลี้ยงฝ่ายที่ 1 จัดการเท่านั้น พี่เลี้ยงฝ่ายที่ 2 จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว ยกเว้นในกรณีที่ครูประจำชั้นสั่งให้ช่วยจัดการ ซึ่งอาจเป็นเพราะพี่เลี้ยงในฝ่ายที่ 1 ไม่อยู่ หรือเป็นเรื่องทะเลาะกันรุนแรงต้องช่วยกันห้ามจึงจะสามารถจัดการได้

“อย่างถ้าเกิดเรา 2 คน ตัดสินไม่เหมือนกัน เด็กก็จะงงไม่รู้ว่าจะเชื่อหรือทำตามใคร เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนของเด็กเราก็เลยแยกกันรับผิดชอบดีกว่า และอีกอย่างนะครูประจำชั้นจะง่ายต่อการจัดการถ้าเกิดเด็กในปกครองของใครไม่เรียบร้อย ไม่ต้องมีการโยนความผิดกันไงล่ะ”

พินี / 21 ม.ค. 43

(พี่เลี้ยงเด็กพิเศษ ห้อง ป.1/พ)

“บางทีนะเราดูเด็ก 8 คนมันก็มากไปนะ ถ้าเกิดเขาอยู่นิ่งๆ นะมันก็ไม่มีปัญหา แต่มีบางคนวิ่งไปข้างนอกห้องเราก็ต้องวิ่งตาม พอเราวิ่งออกไปตามเด็กบางคนที่อยู่ในห้องเรียนก็ทะเลาะกันก็มีปัญหาอีก ถ้าเป็นไปได้นะดูแลเด็กน้อยกว่านี้ก็คงดี หรือถ้าอีกอย่างนะ ถ้าเป็นไปได้นะทำยังไงก็ได้ให้เด็กนักเรียนอยู่นิ่งๆ ไม่วิ่งไปวิ่งมา

พีปาน / 21 ม.ค. 43 (พี่เลี้ยงชั้น ป.2/พ)

หน้าที่ของพี่เลี้ยงนอกจากจะช่วยครูประจำชั้นดูแลนักเรียนแล้ว ยังจะต้องช่วยอาจารย์พิเศษทุกท่านที่เข้ามาทำการสอนเด็กพิเศษในห้องที่ตนเองรับผิดชอบด้วย

ครูประจำชั้นของนักเรียนในแต่ละห้องจะสอนวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคม การอ่าน และจะมีอาจารย์ท่านอื่นมาสอนวิชาพิเศษ เช่น พลศึกษา ศิลปะ การทำงานพื้นฐานอาชีพซึ่งอาจารย์ที่สอนวิชาพิเศษบางท่านเป็นครูที่สอนเด็กปกติ ไม่ได้รับการอบรมการสอนเด็กพิเศษมาก่อน จึงทำให้บางครั้งเกิดปัญหาในการสอน ต้องพยายามทำความเข้าใจ พฤติกรรม และการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกันออกไป อย่าง “ครูตุ” เป็นครูสอนวิชาพลศึกษา กล่าวว่า

“ ตอนแรกที่ผมสอนเด็กกลุ่มนี้นะ โอ๊ย ! มีปัญหาหลายจนบางครั้งผมไม่อยากสอนเลย เพราะผมไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษ อย่างเด็กบางคนนะรู้ว่าจะเรียนว่ายน้ำ ดีใจมากเลยอยากจะลงน้ำ แต่พอถึงตอนที่ให้ลงน้ำจริงๆ นะไม่ยอมลงบอกว่ากลัว ร้องไห้ แล้วก็วิ่งไปวิ่งมารอบสระเลย ผมก็งอแงเหมือนกัน “

(ครูตุ / 12 ม. ค. 43)

แต่ถ้าในวิชาที่ผู้สอนมีประสบการณ์ในการสอนเด็กกลุ่มนี้ หรือเป็นผู้ที่เคยผ่านการอบรม เกี่ยวกับการสอนเด็กพิเศษมาแล้ว ปัญหาการสอนเด็กพิเศษจะน้อยลงไม่เกิดการวุ่นวายในการสอนมากนัก อย่างในกรณีของครูไล ซึ่งเป็นครูประจำชั้นของเด็กพิเศษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และต้องสอนวิชาพิเศษ คือวิชาศิลปะ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

“ ที่จริงพี่เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา แต่พี่ก็เป็นครูสอนวิชา ศิลปะ และก.พ.อ. ของเด็กพิเศษระดับชั้น ป. 1 ด้วย เวลาสอนนั้นก็ไม่ค่อยมีปัญหาในการสอนเท่าไรนะ เพราะพี่จะรู้ว่าเด็กเหล่านี้จะเรียนรู้ช้า หรือบางครั้งเราพูดอะไรเขาก็จะไม่เข้าใจ และอีกอย่างนะเด็กพวกนี้มักอยู่ไม่นิ่งด้วย เวลาสอนเราก็คงต้องมีวิธีการที่แตกต่างจากการสอนเด็กปกติ “

(ครูไล / 27 ม.ค. 43)

สถานที่

โรงเรียนพญาไทมีห้องเรียนสำหรับเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวนทั้งหมด 6 ห้องเรียน โดยมีตั้งแต่ระดับ ป.1-ป.6 (ระดับละ 1 ห้อง) ในตึกของห้องเรียนเด็กพิเศษที่บกพร่องทางสติปัญญานั้นมี 4 ชั้น ชั้นล่างเป็นห้องเรียนของระดับอนุบาล และที่เหลืออีก 3 ชั้น คือส่วนที่เด็กพิเศษใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนสามารถแบ่งออกเป็น

ห้องน้ำ

ชั้นเรียนของเด็กพิเศษซึ่งในแต่ละชั้นของตึกเรียนมีห้องน้ำเพียง 1 ห้องเท่านั้น ห้องน้ำของเด็กพิเศษมีจำนวน 2 ห้อง จากจำนวนเด็กพิเศษทั้งหมดประมาณ 60 คน ซึ่งในบางช่วง เช่นในช่วงพักกลางวัน หรือช่วงพักระหว่างชั่วโมงเรียน จะมีเด็กจำนวนมากรอเข้าห้องน้ำ ซึ่งเด็กบางคนก็เข้าห้องน้ำไม่ทัน ปัสสาวะ หรืออุจจาระรด อย่างเช่น ในกรณีของ พุด ซึ่งเป็นเด็กพิเศษในระดับ ป.1 หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จเรียบร้อยแล้ว วิ่งมาขออนุญาตครูประจำชั้นเพื่อไปเข้าห้องน้ำ แล้วรีบวิ่งไปแต่ปรากฏว่าไม่ถึง 3 นาที พุดก็วิ่งกลับมาที่ห้องพร้อมกับกางเกงที่เปียกและเดินไปบอกพี่นี่ ซึ่งเป็นพี่เลี้ยงประจำห้อง ป.1 ว่านี่รด พี่นี่จึงพาไปทำความสะอาดและเปลี่ยนเป็นกางเกงสำรองไว้ในห้องน้ำอาจารย์

“ผมปวดฉี่มาก หลังจากกินข้าวเสร็จ วิ่งไปแต่มีคนเข้าห้องน้ำอยู่ ก็ทนไม่ไหวแล้วก็ปล่อยออกมา”

พุด 14 ม.ค. 43 (เด็กพิเศษชั้น ป.1)

หรือในอีกกรณีหนึ่ง พา ซึ่งเป็นเด็กพิเศษของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เดินไปเข้าห้องน้ำในช่วงพักระหว่างชั่วโมง แต่พอเดินไปแล้วรีบวิ่งกลับมา และไม่ยอมนั่งที่ วิ่งไปวิ่งมา อาจารย์ประจำชั้นสงสัยจึงเดินเข้าไปถาม พบว่ามีคนเข้าห้องน้ำอยู่ ครูแก้ว ซึ่งเป็นครูประจำชั้นจึงพาไปเข้าห้องน้ำของชั้นอนุบาล

“หนูปวดฉี่ หนูปวดฉี่มาก” พาร้องพร้อมกับวิ่งไปวิ่งมา แต่พอผู้วิจัยเข้าไปถามเด็กก็วิ่งไปวิ่งมา แล้วตะโกนว่า“มีคน มีคน” ครูประจำชั้นจึงรีบพามาจัดการ

(พา / 15 ก.พ. 43)

โรงอาหาร

โรงอาหารของโรงเรียนพญาไทอยู่ทางด้านหน้าของโรงเรียน มีโต๊ะสำหรับรับประทานอาหารอยู่ 10 ตัว รับเด็กนักเรียนได้ประมาณ 100 คน จากเด็กนักเรียนทั้งหมดประมาณ 1500 คน แต่ไม่ค่อยมีปัญหามากนัก เพราะเด็กรับประทานอาหารกลางวันในห้องเรียนโดยจะมีนักการศึกษาโรงยกดอาหารขึ้นมาให้นักเรียนบนห้อง เด็กจะใช้บริการโรงอาหารเฉพาะช่วงเช้าและเย็น เพื่อจะซื้ออาหารหรือขนมรับประทาน ในความดูแลของผู้ปกครอง ซึ่งโรงอาหารอยู่ทางด้านหน้าโรงเรียน มีเก้าอี้พอให้นักเรียนนั่งเพราะมีเด็กผลัดเปลี่ยนกันไปซื้ออาหารทาน หรือบางคนก็ไม่เคยไปเลย เพราะผู้ปกครองจะซื้อให้รับประทานในรถ

“ผมไม่ค่อยลงไปโรงอาหารเท่าไร แต่เคยลงไปนะ ตอนเย็นไปนั่งกินขนมกับเพื่อน คนไม่มาก บางทีเขาก็ซื้อแล้วก็เดินไปไม่นั่งกิน ที่นั่งก็เลยเหลือเยอะ”

พร / 10 ก.พ. 43 (เด็กพิเศษ ป.4)

“หนูลงมาที่โรงก็นั่งกินทุกที คนไม่มาก หนูก็กินขนมแป็บเดียว แล้วก็เดินไปแล้ว คนอื่นๆ ก็มานั่งกินขนมกัน อร่อยดี บางอย่างก็ไม่อร่อย “

พลอย / 11 ก.พ. 43 (เด็กพิเศษ ป.3)

สนาม (สถานที่เรียนพลศึกษา)

สำหรับสถานที่ที่ใช้ในการเรียนวิชาพลศึกษานั้น มีทั้งบริเวณที่เป็นสนามฟุตบอลใหญ่ของโรงเรียน และบริเวณที่เป็นสระว่ายน้ำ ซึ่งเด็กพิเศษจะแบ่งกันเรียน โดย ป.1-ป.3 จะเรียนพลที่สระว่ายน้ำ ส่วนระดับอื่นจะเรียนที่สนามฟุตบอล สนามฟุตบอลของโรงเรียนมีขนาดใหญ่พอสมควร และมีหญ้าขึ้นปกคลุมพื้นสนาม ส่วนสระว่ายน้ำนั้นกว้างประมาณ 50 เมตร และความลึกของสระไม่มาก ประมาณ 90 เซนติเมตร (ครูผู้สอนสามารถยืนถึง)

สระว่ายน้ำ

โดยส่วนใหญ่ระดับที่เรียนว่ายน้ำจะเป็นระดับประถมศึกษาตอนต้น เวลาเรียนจะมีนักเรียนห้องอื่นลงมาเรียนด้วย จึงทำให้สระว่ายน้ำในบางครั้งเต็มไปด้วยนักเรียน

“เด็กพิเศษในห้องเราจะลงมาเรียนว่ายน้ำสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เวลาลงมานะ บางครั้งไม่ได้เอานักเรียนลงมาเรียนทั้งหมด คนที่ไม่ได้เอาชุดว่ายน้ำมาก็จะไม่ได้ลงไปเรียน จะนั่งรอเพื่อนอยู่ในห้องเรียน ไม่ได้ลงไปรอที่สระน้ำ เพราะเด็วตกรน้ำไปจะเกิดปัญหาตามมา อย่างบางทีลงมาเรียนเข้าไป 10 นาที สระก็จะเต็มไปด้วยนักเรียนห้องอื่น แต่บางชั่วโมงก็ไม่มีห้องอื่นมาเรียน เพราะว่าในชั่วโมงนั้นไม่ตรงกับชั่วโมงของห้องอื่น อย่างนี้ดีนะ เพราะเราดูแลเด็กง่าย ถ้าเด็กเยอะ เราก็จะดูแลลำบากต้องคอยมองให้ดี “

(พี่นี่ / 25 ก.พ. 43)

“ สระว่ายน้ำของโรงเรียนนั้นมีเพียงแห่งเดียว แต่มีนักเรียนที่ต้องเรียนว่ายน้ำกันหลายห้องเรียน บางทีจึงจำเป็นต้องมีชั่วโมงที่จัดตรงกันบ้าง แต่ผู้สอนจะพยายามแบ่งเขตในการเรียนของแต่ละห้อง เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับนักเรียนได้ เช่น การตกน้ำ การลื่นหกล้ม เป็นต้น “

(ครูสอนว่ายน้ำ / 9 ก.พ. 43)

ในบริเวณสระว่ายน้ำไม่มีห้องน้ำให้นักเรียนเข้าอย่างเป็นสัดส่วน มีเพียงฝักบัวสำหรับให้นักเรียนอาบน้ำหรือล้างตัวอยู่ข้างสระจำนวน 3 ที่ เวลาที่นักเรียนจะลงมาเรียนต้องเปลี่ยนชุดว่ายน้ำจากห้องเรียน แล้วใส่เสื้อคลุมเดินลงมา เวลาที่เรียนว่ายน้ำเสร็จก็จะต้องใส่ชุดคลุมก่อนแล้วจึงกลับไปเปลี่ยนเป็นชุดนักเรียนที่บนห้องเรียน

สนามฟุตบอล

สนามฟุตบอลของโรงเรียนนอกจากจะเป็นสถานที่เรียนวิชาพลศึกษาแล้ว ยังเป็นที่รวมนักเรียนเวลาที่มีกิจกรรมหน้าเสาธงด้วย เด็กพิเศษลงมาเรียนที่สนามฟุตบอลเพื่อฝึกการทรงตัว และฝึกการใช้กล้ามเนื้อ ฝึกทักษะในการเคลื่อนไหว เช่น การวิ่ง ทักษะการโยนและรับลูกบอล การเลี้ยงลูกบอล เป็นต้น เด็กพิเศษไม่ได้ฝึกการเล่นฟุตบอลเป็นทีม

“ เด็กพิเศษเราจำเป็นต้องฝึกให้เขาสามารถใช้กล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหวให้คล่องแคล่ว เด็กบางคนมีกล้ามเนื้อเป็นปกติ ไม่ได้มีความพิการอะไร แต่ทักษะทางการเคลื่อนไหวไม่ดี เป็นเพราะว่าเด็กเหล่านี้บางคนประสาทสั่งงานไม่สัมพันธ์กัน เราจึงต้องฝึกเขาในเรื่องนี้ “

(ครูพลศึกษาระดับชั้น ป. 5 / 19 ม.ค. 43)

เนื่องจากสนามฟุตบอลมีขนาดค่อนข้างกว้างขวางจึงไม่เป็นปัญหาแม้เด็กแต่ละห้องจะลงมาเรียนพร้อมกัน ครูผู้สอนจะสามารถแบ่งเขตในการสอน ไม่ก้าวกายกัน แต่จะมีปัญหาในบางครั้ง เมื่อเป็นชั่วโมงที่เด็กห้องปกติลงมาเล่นแข่งขันกันเป็นทีม

ห้องสมุด

สถานที่ที่มีความสำคัญสำหรับการเรียนการสอนอีกแห่งหนึ่ง คือ “ห้องสมุด” ห้องสมุดของโรงเรียนพญาไท มีหนังสือนิทาน หนังสือเตรียมสอบ รวมถึงหนังสือต่าง ๆ ที่ให้ความรู้รอบตัว ส่วนมากแล้วเด็กพิเศษจะไม่ค่อยได้เข้าไปใช้บริการห้องสมุด จะเข้าไปก็ต่อเมื่อเป็นวิชาการอ่าน ซึ่งครูประจำชั้นจะเป็นผู้พาไป และอนุญาตให้เด็กพิเศษอ่านเฉพาะหนังสือที่อาจารย์กำหนดให้ เพื่อจะได้เป็นระเบียบในการหยิบและเก็บหนังสือ

“เด็กพิเศษจะมีโอกาสเข้ามาเรียนในห้องสมุดอาทิตย์ละครั้ง จะเป็นในชั่วโมงการอ่าน โดยส่วนใหญ่จะให้เด็กอ่านพวกหนังสือนิทาน พี่ก็จะเป็นคนหยิบหนังสือให้เด็กไม่ให้เด็กเดินไปหยิบเองเพราะมันก็จะวุ่นวายมาก ถ้าอนุญาตให้หยิบเองนะ คนนี้เดินคนโน้นเดิน และแถมยังเก็บหนังสือไม่ถูกที่อีก แต่ในระดับที่นักเรียนโตขึ้น บางห้องก็อนุญาตให้เด็ก

นักเรียนสามารถหยิบเองได้ และจะต้องสามารถรับผิดชอบเก็บเข้าที่ได้ถูกต้อง”

ครูน้อย (อาจารย์ประจำชั้นเด็กพิเศษ ป.4/พ)

26 ม.ค. 43

“เด็กที่เข้ามา ก็จะนั่งอ่านหนังสือมีอาจารย์คอยควบคุมนะ บางห้องพี่เลี้ยงก็จะลงมาช่วย อาจารย์คุมด้วย เด็กไม่ค่อยเดินไปมาหรือหยิบหนังสือเอง เพราะอาจารย์จะหยิบเตรียมให้ที่โต๊ะ นอกจากบางคนอาจารย์จะอนุญาตให้หยิบเอง เคยมีเมื่อก่อนให้เด็กหยิบหนังสือเอง ตอนหยิบก็ไม่ทำอะไร แต่ตอนไปเก็บที่เก็บมั่วเลย เราก็ต้องมาช่วยเก็บอีกครั้งหนึ่ง “

(ผู้ดูแลห้องสมุด / 7 ม.ค. 43)

ส่วนโต๊ะ-เก้าอี้ที่ใช้ในห้องสมุด เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่ใช้บริการ แต่มีปัญหาอยู่ตรงที่เป็นขนาดของโต๊ะ-เก้าอี้ เพราะโต๊ะ-เก้าอี้ที่ใช้ในห้องสมุดเป็นโต๊ะที่มีขนาดเล็ก เหมาะสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา อายุไม่เกิน 12 ปี แต่สำหรับเด็กพิเศษบางคน que เข้าเรียนในโรงเรียนพญาไท เป็นเด็กที่เรียนในระดับประถมศึกษาที่จริง แต่บางคนมีอายุมากกว่า 15 ปี ตัวใหญ่ และพอดต้องมานั่งโต๊ะ-เก้าอี้ที่มีขนาดเล็ก ทำให้รู้สึกอึดอัดเวลานั่งอ่านหนังสือในห้องสมุด แพรเป็นเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่มีอายุถึง 16 ปี และยังเป็นเด็กที่มีรูปร่างอ้วน กล่าวกับผู้วิจัยว่า

“ แพรชอบเวลาได้ลงไปเรียนในห้องสมุดนะ ได้ดูภาพนิทานการ์ตูนสวยดี แต่บางทีแพรนั่งไป กลัวมันหัก บางทีก็โยกเขก แต่ยังไม่เคยหักนะ”

(แพร / 19 ม.ค. 43)

เหมือนกับพูน ซึ่งอยู่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เหมือนกัน แต่อายุ 14 ปี

“กลัวหัก โต๊ะเล็ก แต่หนังสือสวยดี”

(พูน / 19 ม.ค. 43)

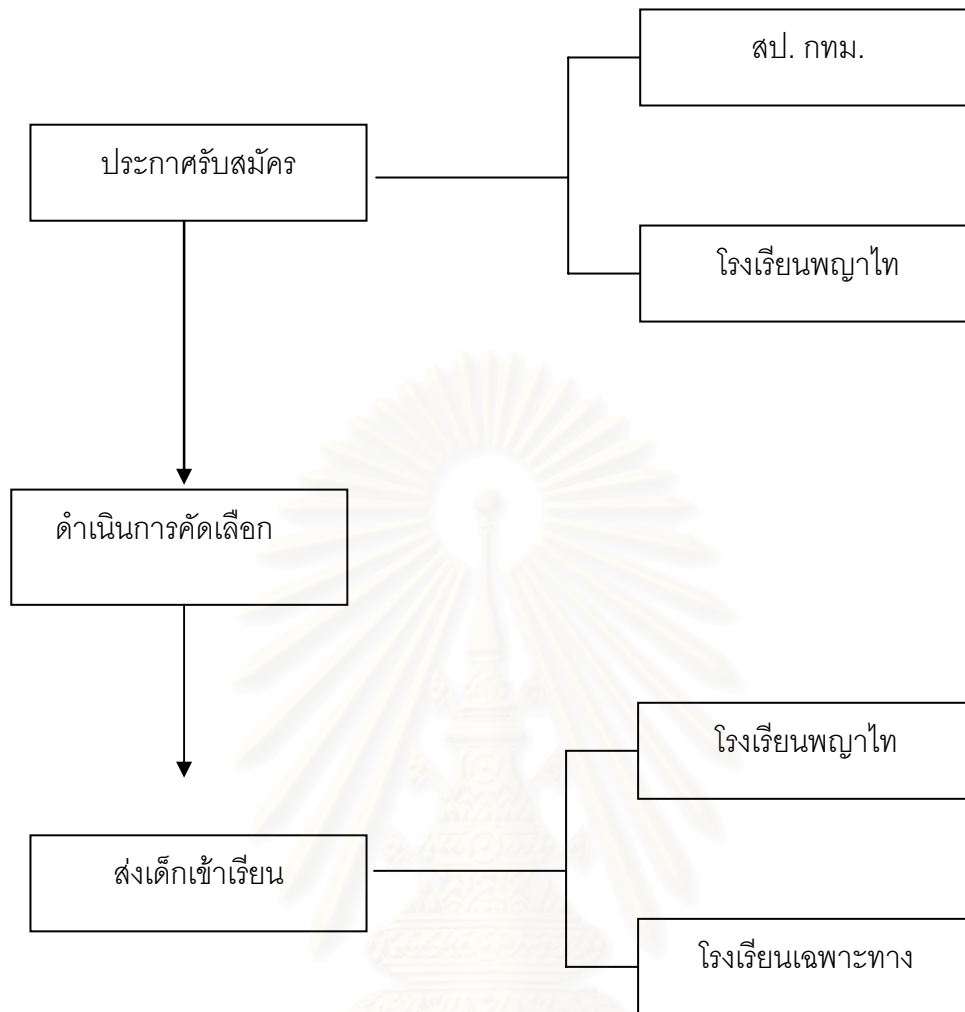
4. การคัดเลือกนักเรียน

เนื่องจาก โรงเรียนพญาไทเป็น โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนั้นการรับสมัครเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนพญาไทจึงมาจาก 2 ทาง คือ 1) จากการรับสมัครโดยโรงเรียนเปิดรับสมัครเอง และ 2) รับสมัครโดยผ่านสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยระยะเวลาในการเปิดรับสมัครประมาณ 3-4 เดือน คุณสมบัติของนักเรียนที่สามารถสมัครเข้าเรียนร่วมได้มีดังนี้คือ

1. ระดับสติปัญญา เฉลี่ยประมาณ 70-90 สำหรับระดับเรียนเช้า และไม่ต่ำกว่า 50 สำหรับระดับปัญญาอ่อน
2. ควรได้รับการเตรียมความพร้อมมาก่อน
3. ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน หรือไม่มีพฤติกรรมที่มีปัญหาอื่น ๆ จนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้
4. ช่วยตนเองในชีวิตประจำวันได้

เมื่อเปิดรับสมัครแล้ว จะดำเนินการสอบคัดแยกนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบสติปัญญา เมื่อสอบคัดแยกนักเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ยังมีการสังเกตพฤติกรรมในการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจะมีนักเรียนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ ผู้ที่สามารถเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ กับกลุ่มที่ 2. คือ นักเรียนที่ไม่สามารถเรียนร่วมได้จะถูกส่งไปเรียนในโรงเรียนเฉพาะทาง ซึ่งทางสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครจะประสานกับโรงเรียนเฉพาะทาง ส่งนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนร่วมไปเรียนที่โรงเรียนเฉพาะทาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“เราจะเปิดรับสมัครเด็กพิเศษเข้าเรียนในช่วงตั้งแต่เดือนมีนาคม จะเป็นช่วงเดียวกันกับที่รับสมัครนักเรียนปกติ เมื่อรับสมัครนักเรียนแล้วทางโรงเรียนก็จะทำการคัดเลือกโดยมีการสอบวัดระดับสติปัญญา ซึ่งถ้าเด็กคนไหนไม่ผ่านก็จะได้ไม่ได้เข้าเรียน แต่บางที่เราก็จะต้องคัดออกดูจำนวนนักเรียนที่เราสามารถรับได้ ส่วนเด็กที่ส่งมาจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติบางที่ก็ไม่ส่งมาถ้าเกิดในปีนั้นทางโรงเรียนรับเด็กจำนวนมากแล้ว”

(ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ / 29 ธ.ค. 42)

จำนวนเด็กที่ทางโรงเรียนพญาไทรับในแต่ละปีโดยส่วนใหญ่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจะรับเข้ามาใหม่ ไม่เกิน 10 คน แต่ปรากฏว่าในปี 2542 นี้โรงเรียนพญาไทรับเด็กพิเศษที่มีความพิการทางสติปัญญาถึง 15 คน และในช่วงปลายเทอมในเดือนพฤศจิกายน 2542 ยังได้รับเพิ่มอีก 1 คน รวมทั้งหมดเป็นเด็กนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 16 คน

“ตอนแรกทางโรงเรียนก็จะไม่รับถึง 15 คน แต่ครูบอกว่าครูมั่นใจว่าเราสามารถรับเด็กทั้งหมดนี้ได้ เราควรจะให้โอกาสเด็กทุกคน และครูมีความเชื่อว่าเด็กเหล่านี้เขาก็มีความสามารถ เขาทำได้ ตอนนั้นก็ประชุมกันเรื่องรับเด็กอยู่นาน จนในที่สุดท่านผู้อำนวยการเห็นด้วยกับครูและท่านคิดว่าโรงเรียนเราคงทำได้ ปีนั้นเราจึงรับเด็กทั้ง 15 คน ซึ่งเป็นเด็กทั้งหมดที่มาสมัครเพื่อขอเข้าเรียนในโรงเรียนเรา”

หัวหน้าโครงการของเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

12 ม.ค. 43

แสดงว่านอกเหนือจากผลการสอบวัดระดับสติปัญญาของนักเรียนพิเศษและการสังเกตพฤติกรรมการคัดเลือกโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณารับนักเรียนก็เป็นอีกวิธีการหนึ่ง ซึ่งเห็นได้จากในปี 2542 ที่กล่าวมาเด็กทั้ง 15 คน ไม่ได้ผ่านเกณฑ์การสอนที่ทางโรงเรียนตั้งไว้ แต่เมื่อที่ประชุมมีมติให้สามารถรับเด็กเหล่านี้ได้ โรงเรียนพญาไทจึงรับเด็กเหล่านี้เข้าเรียนร่วม แม้ว่าสอบไม่ได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก็ตาม

จากการสังเกตของผู้วิจัยยังพบว่า มีนักเรียนชายคนหนึ่ง (จากเด็กทั้ง 15 คน) มีความผิดปกติทางด้านสติปัญญา และยังมี ความบกพร่องทางกล้ามเนื้อด้วย เด็กคนนี้จึงจัดว่าเป็นเด็กที่มีความพิการที่ซ้ำซ้อน ซึ่งในตอนแรกเกณฑ์ที่ใช้ในการรับนักเรียนจะไม่รับเด็กที่มีความพิการซ้ำซ้อน แต่จากการสัมภาษณ์หัวหน้าโครงการพบว่า ที่รับเด็กคนนี้ก็ถือว่าเป็นกรณีพิเศษ เพราะมารดาของเด็กเป็นครูในโรงเรียนพญาไท

“ตอนแรกที่เราเห็นก็จะไม่รับแล้ว เพราะว่าเราไม่สามารถที่จะรับเด็กที่พิการซ้ำซ้อนได้ แล้วเด็กคนนี้ก็ยิ่งช่วยเหลือตนเองไม่ได้ แต่พอเราประชุมกันที่ประชุมก็ให้รับเพราะเราคิดว่าเราอาจจะช่วยเขาได้ และอีกอย่างครูว่าเป็นขวัญกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนด้วยนะ เพราะว่าคุณแม่ของเขาก็เป็นครูสอนอยู่ในโรงเรียน แต่ว่าเป็นครูสอนเด็กปกติ”

(หัวหน้าโครงการ / 19 ม.ค. 43)

ในด้านผู้ปกครองผู้วิจัยพบว่า ส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองของเด็กพิเศษจะมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีหน้าที่การงานที่มั่นคง หรือบางรายมีธุรกิจเป็นของตนเอง จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองถึงเหตุผลที่让孩子เข้ามาเรียนร่วมในโรงเรียนพญาไท คือ มีความเชื่อถือใน

วิธีการสอนของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนพญาไทจัดเป็นโรงเรียนที่ได้รับการประกันคุณภาพ ISO 9000 และยังเป็นโรงเรียนดีเด่นสังกัดกรุงเทพมหานครอีกด้วย

“ตอนแรกผมก็คิดจะส่งลูกเรียนร่วม ก็คุยกับเพื่อนที่มีลูกเป็นแบบเดียวกัน เขาก็บอกว่าที่โรงเรียนพญาไทมี เคยมีคนรู้จักส่งเข้ามาเรียนก็ดีเหมือนกัน เราก็เลยส่งลูกมาที่นี่”

(ผู้ปกครอง 1 / 28 ม.ค. 43)

“ผมมีลูกผิดปกติ แต่ก็อยากให้เขามีโอกาสเข้าสังคมบ้าง ก็เลยอยากส่งเข้ามาเรียนกับเด็กปกติ ผมก็ไปปรึกษากับกระทรวงนะ ตรงที่การจัดการศึกษาพิเศษแล้ว เขาก็ให้รายชื่อโรงเรียนที่มีการเรียนร่วมมาดู พบคิดว่าพญาไทน่าจะเป็นโรงเรียนที่น่าสนใจ เพราะเขาก็เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงอยู่เหมือนกัน”

(ผู้ปกครอง 2 / 28 ม.ค. 43)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง 80 % ทราบข่าวของการส่งบุตร-หลานเข้ามาเรียนร่วมที่โรงเรียนพญาไทจากเพื่อนหรือคนรู้จัก แต่อีก 20 % ทราบจากการประกาศของกองการศึกษาพิเศษหรือสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และบางครั้งจากการเข้าไปขอคำปรึกษาจากกองการศึกษาพิเศษ แต่ทุกคนที่สมัครเข้าเรียนที่โรงเรียนพญาไทจะมาสสมัครด้วยตนเอง ไม่ได้ผ่านการสมัครจากกองการศึกษาพิเศษ

5. งบประมาณ

โครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท ถือเป็นห้องเรียนหนึ่งในโรงเรียน เพราะฉะนั้นนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษถือว่าเป็นเหมือนเด็กปกติคนหนึ่ง ก็ต้องจ่ายค่าบำรุงการศึกษาในอัตราเดียวกันกับเด็กปกติ คือ 5000 บาท ต่อ 1 ปีการศึกษา แต่ต้องเพิ่มในส่วนของค่าพี่เลี้ยง อีกประมาณ 2000 บาท เพราะในห้องพิเศษจะต้องมีพี่เลี้ยงคอยดูแลตลอด ซึ่งในห้องปกติจะไม่มี เพราะฉะนั้นเด็กพิเศษต้องจ่ายเงินทั้งสิ้นประมาณ 7000 บาท ต่อ 1 ปีการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ค่าบำรุงการศึกษา
2. ค่าอาหารกลางวัน
3. ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอน

4. ค่ากิจกรรมในการเรียนการสอน

5. ค่าพี่เลี้ยง

พี่เลี้ยงจะได้รับเงินจากเด็กในโครงการ แต่เนื่องจากโรงเรียนพญาไทเป็นโรงเรียนรัฐบาล ครูผู้สอนจึงรับเงินเดือนเป็นเหมือนข้าราชการทั่วไป

“ เด็กพิเศษต้องจ่ายเงินแพงกว่าเด็กปกติ เพราะจะต้องมาจ่ายเป็นค่าพี่เลี้ยงในแต่ละห้อง เพราะในห้องเรียนปกติจะไม่มีค่าพี่เลี้ยง ส่วนครูก็จะรับเงินเท่ากับครูในห้องปกติ เป็นอัตราของข้าราชการทั่วไป “

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

6. กระบวนการเรียนการสอน

โรงเรียนพญาไท มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่ต้องเป็นภาระกับผู้อื่น ในระยะแรกก่อนที่ครูจะเริ่มฝึกระเบียบวินัยต่างๆ ครูจะต้องให้นักเรียนรู้จักการแบ่งเวลาให้ถูกต้อง ในห้องเรียนทุกห้องจะมีนาฬิกาแขวนอยู่ที่ผนังเพื่อดูเวลาและโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับชั้น ป.1 จะมีการทำเครื่องหมายไว้ตามตัวเลขของนาฬิกา

ในส่วนที่ตัวเลขมีสัญลักษณ์สีแดง หมายถึง เป็นเวลาเรียนนักเรียนจะต้องหยุดเล่นหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ แต่ถ้าตัวเลขบนนาฬิกาเป็นสัญลักษณ์สีเขียว นั่นหมายถึงเป็นเวลาพัก เวลาอิสระของนักเรียน นักเรียนสามารถเล่นหรือไปเข้าห้องน้ำ ไปดื่มน้ำได้ แต่ต้องอยู่ในการดูแลของครูประจำชั้น และพี่เลี้ยง

นอกจากนักเรียนจะต้องฝึกให้รู้จักแบ่งเวลา ยังฝึกให้นักเรียนประพฤติตามกฎระเบียบของสังคม และมีน้ำใจต่อผู้อื่น ซึ่งจะสังเกตเห็นได้จาก เมื่อเป็นเวลาพักของนักเรียน อาจารย์ประจำชั้นจะมีการจัดโต๊ะไว้มุมต่าง ๆ เป็นมุมให้นักเรียนมานั่งเล่นเกมหรือของเล่นที่อาจารย์จัดเตรียมไว้ได้ แต่ต้องเคารพกฎต่าง ๆ ของแต่ละมุมที่เล่น เช่น ในมุมต่อภาพ จะมีข้อกำหนดไว้ว่าผู้เล่นจะต้องนั่งเล่นและเล่นไม่เกิน 3 คน หรือในมุมของนักอ่าน นักเรียนก็จะอ่านหนังสือในมุมนักอ่านได้ไม่เกิน 3 คน ซึ่งครูประจำชั้นและพี่เลี้ยงทำหน้าที่คอยดูแล

“ก่อนที่จะเริ่มสอนอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นการอ่าน เลข หรือวิชาการอื่น ๆ นะ พี่มีความคิดว่าเด็กจะต้องรู้จักตัวเองก่อน สามารถควบคุมตัวเองให้เข้ากับสังคม และไม่เป็นการก้าวก่ายคนอื่น ดังนั้นขั้นแรกของการพัฒนาเด็กพวกนี้คือเรื่องเวลา ความซื่อสัตย์นะ และที่ลืมไม่ได้เราต้องเคารพสิทธิของคนอื่น ๆ ด้วย”

(ครูหม้อย / 5 ม.ค. 43)

“ห้องพี่ไม่ได้มีสัญลักษณ์บนนาฬิกาแล้วนะ เพราะห้องพี่เป็นเด็กที่โตขึ้นมาหน่อย คือเรียนที่นี้มา 5 ปีแล้ว เพราะฉะนั้นในเรื่องเวลาแบบนี้จึงไม่ค่อยเป็นปัญหา ตอนนี้พี่ต้องพยายามฝึกในเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และการเคารพและให้เกียรติผู้อื่น เพราะเด็กบางคนยังทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองยังไม่ได้ต้องคอยมีใครกระตุ้น อยู่ที่โรงเรียนพี่เลี้ยงจะเป็นคนคอยกระตุ้น อยู่ที่บ้านก็อาจเป็นพ่อแม่ของเขา อีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญที่ต้องฝึกคือ การให้เกียรติผู้อื่น เด็กพิเศษนี่เป็นค่อนข้างมาก คือ ฉันคิดอะไรก็จะทำโดยไม่นึกถึงคนอื่นหรือสังคม อย่างเช่น เด็กในห้องพี่เวลามีเพื่อนออกไปอ่าน หรือทำกิจกรรมหน้าห้อง ฉันก็ไม่สนใจเท่าไร ฉันจะทำแต่สิ่งที่ฉันอยากทำ เช่น ตะโกน หรือเล่นอะไรบนโต๊ะ ซึ่งมันไม่สมควรไม่ให้เกียรติคนอื่น อันนี้เราก็ต้องพยายามฝึกให้เขารู้เรื่อง”

ครูก้อย (อาจารย์ประจำชั้นเด็กพิเศษ ป.5/พ)

(19 ม.ค. 43)

เมื่อมีการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนในระยะเริ่มแรกของแต่ละเทอมแล้ว ในด้านการเรียนการสอนมีวิธีการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจ

ซึ่งจะสังเกตได้จากด้านหน้าห้องตรงกระดานดำจะมีเลขที่ของแต่ละคนติดอยู่ไว้บนกระดาน ถ้าหมายเลขใดทำงานที่อาจารย์มอบหมายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำไปวางไว้เพื่อน ๆ คู่ด้านหน้าห้อง ตรงกับหมายเลขของแต่ละคน

จะพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความพอใจที่ผลงานของตนเองได้วางไว้หน้าห้อง ถ้าผลงานของใครเสร็จครูผู้สอนจะกล่าวให้เพื่อนในห้องฟัง ว่าใครทำงานเสร็จแล้วบ้าง ซึ่งจะทำให้นักเรียนคนอื่นกระตือรือร้น ทำให้เสร็จเหมือนกัน

“การที่เราเอาผลงานของเราวางไว้ข้างหน้า ให้เพื่อน ๆ เห็นเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่เด็ก เป็นการสร้างความมั่นใจในตนเองอย่างหนึ่ง เด็กจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น บางครั้งการทำแบบนี้ก็เหมือนเป็นการกระตุ้นให้เขาทำงานเหมือนกัน เพราะพอเห็นเพื่อนบางคนทำเสร็จแล้วได้เอางานวางไว้หน้าห้องเขาก็อยากทำบ้าง เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของพี่เลี้ยงที่ต้องคอยกระตุ้นเตือนให้ทำงานอีกอย่างหนึ่ง”

(ครูหม้อย / 18 ก.พ. 43)

“เด็กเขาอยากจะทำผลงานของตนเองอวดคนอื่นนะ แล้วเขาก็เกิดความภูมิใจถ้าเกิดผลงานของเขาได้เอาโชว์ไว้หน้าห้อง”

(พี่นี่ / 18 ก.พ. 43)

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าถ้าเด็กคนไหนทำงานเสร็จ พวกเขาจะยิ้มแย้ม อารมณ์ดี และทำตามคำสั่งของอาจารย์อย่างว่องไว และเมื่อเด็กคนที่ทำงานเสร็จมักจะช่วยครูหรือพี่เลี้ยงสอนคนอื่น อย่างเช่น พิก เป็นเด็กนักเรียนของชั้น ป.2 พ. มักจะทำงานเสร็จก่อนคนอื่น และผลงานโดยส่วนใหญ่เรียบร้อยและมีระเบียบ ครูและพี่เลี้ยงจึงให้พิกช่วยดูแลและสอนเพื่อนคนอื่นด้วย

นอกจากจะเริ่มด้วยการปลูกฝังนิสัยต่าง ๆ ที่พึงประสงค์แล้ว โรงเรียนพญาไทยังมีวิธีการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ โดยโรงเรียนพญาไทจะมีห้องเรียนสำหรับเด็กพิเศษ แยกออกมาจากห้องเรียนสำหรับเด็กปกติ โดยในห้องเรียนพิเศษนี้จะมีอาจารย์เวียนมาสอนวิชาต่างๆ ที่ใช้เรียนจะเหมือนกับวิชาในห้องเรียนปกติ หนังสือที่ใช้เรียนก็เป็นแบบเดียวกับเด็กปกติ แต่เนื้อหาที่เด็กพิเศษเรียนจะไม่ลึกซึ้งเท่ากับเด็กปกติ และแบบฝึกหัดที่ใช้บางครั้งจะประยุกต์ใหม่ให้มีความง่ายขึ้น อย่างเช่นในวิชาภาษาไทยในวิชาการอ่าน ในวิชานี้จะมีหนังสือที่เป็นเนื้อหาให้นักเรียนอ่าน แล้วจะมีหนังสือแบบฝึกหัดอีกเล่มหนึ่งประกอบเพื่อตอบปัญหาและฝึกสะกดคำจากเรื่องที่อ่าน ถ้าเป็นในห้องเรียนของเด็กปกติแบบฝึกหัดจะยึดหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ถ้าเป็นเด็กพิเศษจะเป็นแบบฝึกหัดที่ครูการศึกษาพิเศษสร้างขึ้นเอง แต่สำหรับบางวิชาเช่น คณิตศาสตร์ใช้หนังสือและแบบฝึกหัดเหมือนกับเด็กปกติ แต่ถ้าในแบบฝึกหัดหน้าไหนที่ยากเกินไป (ในการพิจารณาของครูการศึกษาพิเศษ) ก็จะข้ามหน้านั้นไป ในการทำแบบฝึกหัดในแต่ละครั้งจะสังเกตเห็นว่าครูจะสอนเพียงให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาเพียงผิวเผิน เช่น ถ้าเป็นการบวก ก็จะพอบวกเลขไม่มีโจทย์เป็น เวลาทำแบบฝึกหัดถ้าตรงไหนยากอาจารย์ก็จะบอกให้นักเรียนเขียน หรือให้นักเรียนลอกตามที่ครูเขียนบนกระดาน

“ครูผู้สอนเด็กพิเศษทุกคนก็จะรู้ว่าเด็กที่ตนเองสอนมีความสามารถไม่เท่ากับเด็กปกติ อย่างพี่นะ พี่ไม่ได้ต้องสอนให้เด็กทุกคนรู้เรื่องในสิ่งที่สอนหมด เพราะอย่างในห้องนี้เด็กแต่ละคนก็มีความสามารถที่ต่างกันไปก็เข้าใจทำพอได้ แต่บางคนก็ไม่ได้เลย แล้วน้องก็ต้องเข้าใจว่าเด็กที่ไม่เข้าใจนี้บางคนก็ไอคิวต่ำ ทำยังไงก็ไม่เข้าใจ ดังนั้นพี่ก็ขอแค่เขาู้เรื่องบ้างไม่ถูกคนลอก อ่านออกบ้าง ซื่อของได้ อยู่ในสังคมได้ก็พอแล้ว ไม่ต้องเรียนให้รู้มากมายเหมือนเด็กคนอื่น ๆ”

(ครูหม้อย / 26 ม.ค. 43)

โดยส่วนใหญ่เทคนิคที่ครูการศึกษาพิเศษใช้ จะพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนแต่ละชั่วโมง ในวิชาภาษาไทยจะมีการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม และให้นักเรียนออกมา

แสดงบทบาทสมมุติเป็นตัวละครต่าง ๆ ในเรื่องที่น่าอ่าน แต่บางครั้งเด็กเหล่านี้ก็จะจำไม่ได้ว่าตนเองต้องแสดงเป็นตัวอะไร ครูจึงใช้เทคนิคให้นักเรียนที่แสดงคิดชื่อตัวละครที่ตนเองจะต้องแสดงก่อน จะทำการแสดง ในตอนช่วงแรกเด็กบางคนจะไม่ยอมออกไปแสดง (แสดงอาการเขินอาย) บางคนก็บอกว่าตนเองทำไม่ได้ แต่เมื่อได้รับการกระตุ้นจากครูผู้สอน ในครั้งต่อไปจึงกล้าที่จะออกมาแสดง บางที่ก็รับอาสาแสดงเอง ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ดังนี้

1. ศิลปศึกษา

ในวิชาศิลปะ ครูผู้สอนจะพยายามฝึกให้นักเรียนหัดในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองโดยมีวิธีที่ครูใช้ฝึกคือ ในตอนแรกครูจะให้นักเรียนวาดภาพตามภาพที่ครูวาดบนกระดาน ลงในสมุดของแต่ละคน แต่ต่อมาในระดับชั้นที่สูงขึ้นครูจะกำหนดเป็นเพียงแต่เส้น หรือรูปทรงเรขาคณิต แล้วให้นักเรียนวาดตามจินตนาการของตนเองว่าจะวาดเป็นรูปอะไร เช่น ครูกำหนดรูปวงกลม สีเหลืองให้นักเรียนก็วาดต่อเองเป็นหน้าคน ทิว หรืออย่างอื่นตามที่แต่ละคนคิด เด็กที่สามารถทำตามที่ครูสอนได้ โดยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่มีผลการเรียนสูง หรือมีระดับ ไอคิว ที่ไม่บกพร่องมาก (ไม่น้อยกว่า 70) เด็กที่ไม่สนใจจะวิ่งไปวิ่งมา ก็จะวาดภาพได้เพียงแค่ว่าที่ครูกำหนด ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษของโรงเรียนพญาไทนั้น จะเป็นการเน้นการฝึกบุคลิกภาพ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคม มากกว่าการเน้นทางวิชาการ

2. คณิตศาสตร์

วิชาคณิตศาสตร์ หนังสือที่ใช้เรียนเป็นหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการ การเรียนในวิชานี้จะค่อนข้างคล้ายกับการสอนเด็กปกติ แต่เด็กเหล่านี้จะรับรู้และคิดได้ค่อนข้างช้า วิธีการสอนครูพยายามพูดให้นักเรียนฟังช้าๆ บ่อยๆ เหมือนกับการซ้ำความคิด เพื่อให้เกิดการซึมซับเพื่อใช้ในการเรียนรู้ เช่น ในกรณีที่สอนการบวกเลข $3 + 5$ เท่ากับเท่าไร ครูจะเขียนโจทย์บนกระดาน แล้วก็อธิบายหลักการบวกให้เด็กฟังพร้อมกันในห้อง แต่เด็กในห้องบางคนก็ตั้งใจฟัง บางคนก็ไม่ฟังเลย มองออกไปนอกหน้าต่าง หรือบางครั้งก็เอากระดาษและดินสอขึ้นมาขีดเขียนอะไรต่าง ๆ เต็มไปหมด “พอครูบอกว่าวิธีการบวกเอา 3 ไว้ในใจ ชูนิ้วขึ้นมา 5 นิ้ว แล้วให้นับต่อ 4, 5, 6, 7, 8” เพราะฉะนั้นคำตอบคือ 8 เด็กบางคนก็ยังไม่สนใจอยู่ดี ครูจึงบอกให้ทุกคนหันนับพร้อมกัน ทีนี้พี่

เลี้ยงต้องทำหน้าที่ให้เด็กชื่อนี้แล้วนับเลขพร้อมกันจนครบ 8 ทำเช่นนี้หลายๆ ครั้ง ในแต่ละข้อครูก็จะพูดซ้ำ ๆ กันตลอดเวลาว่า “เอาเลข ... ไว้ในใจ ชูขึ้นมา นับต่อ” ทำซ้ำแล้วซ้ำเล่าหลายครั้ง

“เด็กเหล่านี้ยังขาดทักษะในเรื่องต่าง ๆ อีกมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการอ่าน หรือในเรื่องของการคิดคำนวณ การที่เราให้เด็กทำซ้ำกันหลายๆ ครั้ง ครูคิดว่ามันเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ แต่ครูก็ไม่ได้คาดหวังว่าทุกคนต้องทำได้นะ เอาแค่พอรู้เรื่องบ้างก็พอ เพราะเราก็ต้องรู้ถึงความสามารถของเด็กเหล่านี้ด้วย”

ครู วิ (อาจารย์สอนคณิตศาสตร์ ป.3 พ.)

(23 ก.พ. 43)

“วิชาเลขเป็นวิชาของทักษะทางความคิด ขนาดเด็กปกติบางคนยังมีปัญหาเลย แล้วเด็กพิเศษก็ยังมีปัญหาใหญ่ เราไม่คาดหวังให้เขาทำได้ทุกอย่างในบทเรียนเพียงแต่ให้รู้จักคิดเลขง่าย ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การสอนเป็นไปอย่างซ้ำ ๆ ครูมักพูดซ้ำ อธิบายซ้ำกันหลายครั้ง ถ้าคนที่ไม่ได้จริงๆ บางครั้งต้องช่วยมาก หรือทำน้อยกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ”

ครู น้อย (อาจารย์สอนวิชาคณิตศาสตร์ ป.4 พ)

(18 ก.พ. 43)

3. วิชาภาษาไทย

วิชาภาษาไทย โดยส่วนใหญ่ ครูพยายามเน้นในเรื่องให้อ่านออก-เขียนได้ เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การสอนจึงพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เช่น มีการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ให้นักเรียนออกมาแสดงบทบาทสมมุติโดยแสดงเป็นตัวละครต่างๆ ในเรื่องที่อ่าน แต่บางครั้งเด็กเหล่านี้จะจำไม่ได้ว่าตนเองแสดงเป็นตัวอะไรของเรื่อง ครูก็จะมีการใช้เทคนิคให้นักเรียนที่จะแสดง คัดชื่อตัวละครที่ตนเองจะแสดงก่อนที่จะทำการแสดงจริง ใน ช่วงแรกเด็กบางคนจะไม่ยอมออกไปแสดง (มีการแสดงอาการเงินอาย) บางคนก็ตะโกนออกมาว่าทำไม่ได้ แต่เมื่อได้รับการกระตุ้นจากครู โดยการพูดให้แรงเสริมของครูว่า “หนูทำได้” “ทุกคนเป็นคนเก่งเราทำได้กันอยู่แล้ว ใจไหนนักเรียน” ซึ่งก็ทำให้เด็กกล้าและออกมาแสดงมากขึ้น

“เด็กบางคนไม่มั่นใจในตนเอง คิดว่าตนเองทำไม่ได้ ถ้าเราให้แรงเสริมแก่เขา สร้างความมั่นใจมากขึ้น ครูก็คิดว่าหากทำได้ไม่แพ้เด็กปกติเลย”

หรือในบางครั้งครูก็จะให้ตัวแทนนักเรียนอ่านหนังสือทำหน้าที่เหมือนเป็นครู แล้วให้เพื่อนๆ คนอื่นอ่านตาม ซึ่งผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้ที่ออกมาอ่านเป็นผู้นำ มักเป็นเด็กคนเดิม ๆ เพราะว่าเด็กเหล่านั้นอ่านเก่ง แต่เด็กคนอื่น ๆ ที่ยังอ่านหนังสือไม่เก่งหรืออ่านไม่ออกนั้นก็จะเป็นผู้ตามทุกครั้งครูผู้สอนไม่ได้เคร่งเครียดกับเขย่นนี้ ไม่จำเป็นที่ทุกคนต้องออกไปอ่านเป็นผู้นำหมด ซึ่งบางคนไม่ได้มองตัวหนังสือในหนังสือเลย แต่พูดตามเพื่อนเท่านั้น

“เราให้เด็กมีส่วนร่วม เด็กบางคนอ่านไม่ได้เขาก็จะไม่ออกมาเท่าไร พี่ก็ไม่ได้เร่งรัดเขา เด็กเหล่านี้พี่เห็นว่าแค่อ่านออก ค่อยๆ เป็น ค่อยไป ก็พอแล้ว”

ครูดาว (ครูสอนภาษาไทย)

(23 ก.พ. 43)

4. ภาษาอังกฤษ

ต่อมาจะพูดถึงในวิชาที่เป็นวิชาพิเศษบ้าง เช่น วิชาภาษาอังกฤษ โดยมากแล้วในภาษาอังกฤษที่นักเรียนพิเศษนี้เรียนจะเป็นการเน้นการจำคำศัพท์ให้ได้ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นชั้นที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ จะมีการทำสมุดคำศัพท์เอง โดยครูจะให้นักเรียนนำกระดาษสี (สีอ่อน ๆ ซึ่งครูตัดให้เรียบร้อยแล้ว) มาเย็บเป็นสมุดเล่มเล็ก ๆ แล้วให้นักเรียนจดคำศัพท์ลงในสมุดเล่มนั้น พร้อมกับวาดภาพตามคำศัพท์ที่ครูกำหนด ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในชั้นนี้กล่าวว่า

“หนังสือที่ให้เด็กลงมือทำเอง ทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจ อย่างถ้าใครทำเสร็จแล้วก็จะนำเอาไปให้เพื่อน ๆ คนอื่นดูด้วย ก็เด็กนี่ก็ชอบอวดผลงานของตนเองเป็นเรื่องธรรมดา (พูดไปยิ้มไป) แล้วพอทุกคนในห้องทำเสร็จแล้ว ครูก็จะให้สะกดคำทีละคำพร้อมกันในห้อง”

ครูหม้อย

(8 มี. ค. 43)

ส่วนในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป พบว่าโดยสรุปแล้วจะไม่สอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เหมือนกับนักเรียนปกติ พอโตขึ้นจากเรียนคำศัพท์เป็นคำแล้ว ก็จะมาพูดกันเป็นประโยค ซึ่งครูจะสอนพูดในประโยคที่ส่วนใหญ่เราใช้กัน เช่น How are you ? I have a pencil เป็นต้น

นักเรียนส่วนใหญ่ก็พูดตามครู แต่พอผู้วิจัยเข้าไปถามความหมาย บางคนก็ไมู้ความหมาย แต่เพียงพูดตามครูเท่านั้นเอง

5. ผลศึกษา

มาถึงวิชาอีกวิชาหนึ่งที่ผู้วิจัยสังเกต และคิดว่าเป็นวิชาที่ค่อนข้างแตกต่างจากวิชาอื่นๆ คือ วิชาพลศึกษา ซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนต้องลงมือร่วมกิจกรรมทุกอย่าง ซึ่งนักเรียนพวกนี้จะมีทักษะทางการกีฬาดีกว่าเด็กทั่วไป เนื่องจากทักษะของมือและการเคลื่อนไหวยังไม่ดี อย่างเช่น ตีปิงปอง ก็จะไม่สามารถตีลูกลูกได้ บางทีตีก่อนลูกมา หรือไม่ก็ตีเมื่อลูกหล่นไปแล้ว เด็กต้องใช้เวลาในการฝึกนานกว่าปกติถึงจะทำได้ ดังนั้นในวิชานี้จะเป็นการให้นักเรียนเล่นฝึกทักษะ โดยให้เกิดความสนุกสนานมากกว่า การเรียนจึงไม่ได้มีเกณฑ์ในการสอบเพื่อวัดความสามารถ

“เด็กเหล่านี้จะมีทักษะทางการเล่นกีฬาค่อนข้างน้อยมาก บางคนกลัวไปหมด กลัวลงว่ายน้ำ กลัวลูกฟุตบอล กลัวลูกปิงปอง เพราะฉะนั้นถ้าเกิดครูสอนและฝึกให้พวกนี้ก็มีทักษะบ้าง อาจจะแค่จากกลัวน้ำต่อมาแค่กล้าลงน้ำเองก็พอแล้ว ไม่ได้คาดหวังอะไรมากมาย หรืออย่างบางคนกลัวลูกฟุตบอล วันหนึ่งกล้าจับลูกฟุตบอลขึ้น โยน แค่นี้ก็ถือว่าดีมากแล้วแหละ”

ครูอืด (ครูสอนพลศึกษา)

(23 ก.พ. 43)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่า การเรียนการสอน ครูจะพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด แต่เนื่องจากบางครั้งครู 1 คน ก็ไม่สามารถทำให้นักเรียนทุกคนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ เนื่องจากเด็กในแต่ละคนมีลักษณะและความสามารถที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะในด้านของระดับสติปัญญา จึงทำให้ในแต่ละห้องมีนักเรียนที่สามารถเรียนตามที่อาจารย์สอนทัน บางคนก็ไม่รับรู้ถึงเรื่องที่อาจารย์สอนเลย ได้แต่ลอกคำตอบลงในหนังสือเท่านั้น เป็นอันว่าได้ทำแบบฝึกหัดเสร็จทันผู้อื่น ทั้งๆ ที่บางครั้งยังไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นเลยด้วยซ้ำไป

จากรูปแบบในการเรียนการสอนข้างต้น จะเห็นว่าเป็นการเน้นเพียงแค่ให้เด็กพิเศษได้ช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน แต่ไม่ได้สอนให้เด็กพิเศษได้พัฒนาการตามความสามารถของตนเองให้เต็มศักยภาพที่มีอยู่

7. การวัดและการประเมินผล

เนื่องจากโรงเรียนพญาไทเป็นการจัดการเรียนของเด็กพิเศษ แบบจัดชั้นเรียนให้กับเด็กพิเศษแยกจากชั้นเรียนปกติ ดังนั้นในการวัดและประเมินผลจึงจัดแยกจากชั้นเรียนปกติ

การวัดและประเมินผลของเด็กพิเศษแยกออกเป็น 2 วิธี คือ 1. เป็นการประเมินผลโดยอาศัยการสังเกตจากครูผู้สอน โดยสังเกตจากความกระตือรือร้นในการเรียน การร่วมกิจกรรม และความรับผิดชอบในการทำงาน

“เด็กเหล่านี้เราจะวัดผลในการทำข้อสอบของเขาอย่างเดียวไม่ได้ เราต้องสังเกตจากพฤติกรรมด้วย อย่างถ้าเราสอนภาษาไทยครูก็ให้เขามีนิสัยรักการอ่าน ก็พอแล้วสำหรับวิชาภาษาไทย เราก็สังเกตว่าเขาสามารถอ่านหนังสืออ่านมีความสุข อยากที่จะอ่านหนังสือ ซึ่งครูไม่ได้วัดจากต้องอ่านเก่ง อ่านถูกต้องทุกคำ แค่เขามีความรักที่จะอ่านก็เพียงพอแล้วสำหรับเด็กพวกนี้”

(ครูหม้อย / 7 ก.พ. 43)

“เด็กเหล่านี้บางคนเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ทำแบบฝึกหัดไม่ค่อยได้ คิดเลขไม่ถูก แต่ถ้าครูให้เขาลงไปซื้อของนะ เขาสามารถใช้เงินเป็น และทอนเงินถูก รู้ว่าควรทอนเงินเท่าไรก็พอแล้ว ให้เขาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้”

(ครูหม้อย / 7 ก.พ. 43)

มีอยู่วันหนึ่งมีคนต่างชาติมาดูงานที่โรงเรียนพญาไท และได้มีโอกาสเดินผ่านห้องเรียนพิเศษชั้น ป.1 พ ตอนนั้นเป็นช่วงที่นักเรียนกำลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ พอคนต่างชาติเดินเข้ามา ครูบอกให้นักเรียนทำความเคารพ และลองพูดทักทายเป็นภาษาอังกฤษนะ เด็กๆ ก็สามารถพูด Good morning ได้ ครูจึงกล่าวว่า

“พี่ได้ฟังเด็กพูดแค่นี้ก็ดีใจมากแล้ว ถ้าเป็นเด็กปกติคงไม่รู้สึกละไร แต่นี่เป็นเด็กกลุ่มนี้แค่นี้ก็นับว่าประสบความสำเร็จในการเรียน เป็นที่น่าพอใจแล้ว”

(ครูพิม / 16 ก.พ. 43)

2. นอกจากการสังเกตพฤติกรรมแล้ว ยังมีการสอบที่เป็นแบบทดสอบด้วย แต่แบบทดสอบของเด็กพิเศษจะถูกสร้างขึ้นแยกจากของเด็กปกติโดยครูผู้ทำหน้าที่สอนเด็กพิเศษจะไม่ใช้ข้อสอบของเด็กปกติเลย และจากการสังเกตพบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1-3 จะไม่ค่อยใช้แบบทดสอบ การประเมินผลจะเป็นการสังเกตจากครูผู้สอนมากกว่า แต่ถ้าในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป จะมีการใช้แบบทดสอบควบคู่ไปกับการสังเกตพฤติกรรมของครู

สำหรับการให้คะแนนนั้นเด็กพิเศษจะไม่มีเป็นเกรด หรือคะแนนจะเป็นเกณฑ์การวัดผลว่าผ่านหรือไม่ผ่าน ดำเนินจากแบบสังเกตพฤติกรรมครูผู้สอนจะเป็นคนตัดสินใจเองว่าผ่านหรือไม่ผ่าน โดยมีหัวข้อที่กำหนดขึ้นในการสังเกตของแต่ละจุดประสงค์ ส่วนการทำแบบทดสอบถ้านักเรียนคนไหนสอบไม่ผ่านก็จะให้ทำแบบทดสอบเดิมซ้ำจนกว่านักเรียนจะสอบผ่าน ถ้าในชั้นที่รุนแรงสอบหลายครั้งและยังไม่ผ่านครูจะให้พี่เลี้ยงเป็นผู้ช่วยเฉลยคำตอบ แล้วจึงทำการสอบใหม่อีกครั้งหนึ่ง

8. กรณีศึกษา

เพื่อให้เห็นพัฒนาการต่างๆของเด็กพิเศษที่ผ่านการเรียนในโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติมาแล้ว ผู้วิจัยของยกตัวอย่างนักเรียนในโครงการ ซึ่งเลือกกรณีศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คน และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน เพราะระดับชั้นป. 1 เป็นเด็กที่ได้รับการเรียนเพียง 1 ปี ส่วนในระดับ ป. 6 ได้ผ่านการเรียนมาแล้วถึง 6 ปี ซึ่งนับว่าเป็นระยะเวลาที่ผ่านการเรียนรู้มาเป็นเวลานาน และในแต่ละระดับชั้น ผู้วิจัยเลือกนักเรียนที่เป็นตัวแทนของเด็กที่มีพัฒนาการดีสุด 1 คน ส่วนอีกคนเป็นเด็กที่ไม่ค่อยมีพัฒนาการ 4 กรณี คือ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1. พุด มีพัฒนาการต่ำ
2. แพร มีพัฒนาการดี

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. พลอย มีพัฒนาการต่ำ
2. พีช มีพัฒนาการดี

พลอย (นามสมมุติ)

พลอยเป็นเด็กหญิงอายุ 15 ขวบ อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท ครอบครัวของพลอยมีฐานะพอสมควร คุณพ่อ – คุณแม่ทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง ที่กรุงเทพมหานคร พลอยอาศัยอยู่กับพ่อ – แม่ ในกรุงเทพฯ ในระดับอนุบาลพลอยเรียนในโรงเรียนปกติ ในตอนแรก พ่อ – แม่ ของพลอย ยังไม่ทราบว่าพลอยเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เนื่องจากรูปร่าง – หน้าตา เป็นเหมือนเด็กปกติทุกประการ แต่มาในระยะหลังช่วงที่พลอยเรียนอนุบาล 2 ครูประจำชั้นบอกรับผู้ปกครองว่าพลอยมีการเรียนรู้ช้ามาก ชอบพูดคนเดียวไม่ค่อยปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในห้องเรียน และพูดจาไม่ค่อยชัดคำ หรือบางครั้งก็จะพูดไม่เป็นภาษาดังนั้นคุณพ่อคุณแม่จึงพาน้องพลอยไปตรวจที่โรงพยาบาล ปรากฏว่าน้องพลอยมีความผิดปกติทางสติปัญญาและการเรียนรู้ ในตอนนั้นอุปสรรคของน้องพลอยคือการหาโรงเรียนเพื่อเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 แต่โชคดีที่ เพื่อนของคุณแม่น้องพลอยแนะนำโรงเรียนพญาไทให้ เพราะว่าเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ

“ตอนที่น้องพลอยเกิดนะ เราก็ไม่คิดว่าลูกจะผิดปกติเพราะตอนเกิดมาก็มีครบ 32 เราก็ดีใจแล้ว ตอนเด็กเขาก็พัฒนาการทางร่างกายช้านะ แต่ก็ไม่ใช่ใจก็คิดว่าปกติจนกระทั่งเอาเข้าโรงเรียนอนุบาล ครูประจำชั้นของโรงเรียนอนุบาลบอกให้เราลองไปตรวจน้องพลอยดู เราก็พาไปตรวจที่โรงพยาบาลปรากฏว่าเขา IQ ต่ำกว่าปกติคือ ประมาณ 90 และมีอาการของออทิสติกนิดหน่อย”

(คุณแม่น้องพลอย / 6 มี.ค. 43)

เนื่องจากน้องพลอยมีระดับ IQ ไม่ต่ำมาก จัดว่าเป็นเด็กในกลุ่มที่สามารถเรียนได้ การคัดเลือกเข้าโรงเรียนพญาไท จึงไม่ค่อยมีปัญหา

อาจารย์ประจำชั้นของน้องพลอยที่โรงเรียนพญาไท เล่าถึงพฤติกรรมเริ่มแรกตอนเข้าโครงการของน้องพลอยให้ผู้วิจัยฟังว่า

“ตอนที่พลอยเข้ามาใหม่ ๆ วันแรกของการเปิดเทอม พอเดินมาที่ห้องเรียน เราจะสังเกตเห็นว่าเขาจะเดินก้มหน้าตลอดไม่มองผู้อื่น พอจับมานั่งก็จะนั่งประจำที่ไม่ลุกเดินไปไหน ไม่คุยกับใครเลย พอครูหรือพี่เลี้ยงเดินเขาไปถามเขาก็จะไม่ยอมพูดด้วย ครูคิดว่าอาจเป็นเพราะเป็นการเจอหน้ากันครั้งแรก เขายังไม่คุ้นเคยกับเราเท่าไร ยังเห็นเราเป็นคนแปลกหน้า แล้วเวลาที่อยากจะทำอะไรก็จะไม่บอก นั่งอยู่กับที่ตลอดวัน บางทีอยากเข้าห้องน้ำก็ไม่บอกก็ราดออกมาเลย ตอนแรกก็เช็ดกันเกือบทุกวัน และน้องพลอยมี

พฤติกรรมอีกอย่างหนึ่งคือบางครั้งเขาจะชอบทำร้ายคนอื่น ถ้ามีใครมายุ่งกับเขาแล้วเขาไม่พอใจก็จะทำร้ายเลย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องแก้ไข”

(ครูประจำชั้น / 16 ก.พ. 43)

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นพฤติกรรมที่น้องพลอยแสดงออก ส่วนในด้านวิชาการ พี่เลี้ยงของโครงการซึ่งมีหน้าที่ดูแลน้องพลอยกล่าวให้ผู้วิจัยฟังว่า

“พลอยจะไม่ค่อยทำงานเท่าไร และยังไม่ยอมแสดงออกด้วย จะเงินอายุและไม่ค่อยกล้าร่วมกิจกรรมหน้าชั้นเรียน หรือการตอบคำถามครูผู้สอน”

(พี่เลี้ยง / 23 ก.พ. 43)

แต่ในระยะหลังเมื่อน้องพลอยได้มาเรียนใน โครงการการเรียนร่วมของ โรงเรียน ครูประจำชั้นเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

“น้องพลอยรู้เรื่องมากขึ้นนะ อย่างเดี๋ยวนี้ช่วยเหลือตนเองได้ทานอาหารเองได้ เวลาบอกให้ช่วยแจกหนังสือคืนเพื่อนก็สามารถช่วยครูแจกได้ และที่สำคัญเมื่อเด็กเข้ามาเรียนในโรงเรียนนี้สังเกตได้ว่าเด็กเขาจะกล้าพูดกับคนแปลกหน้ามากขึ้น น้องพลอยก็เหมือนกันเขาก็จะกล้าพูดกับคนแปลกหน้ามากขึ้น แล้วอีกอย่างพลอยเขาจะชอบช่วยเหลือเพื่อนคนอื่นด้วย อย่างถ้าสมมุติว่าพลทานข้าวหกตอกลงก็จะเก็บให้แล้วก็บอกให้ทานข้าวดีๆ หรือแบ่งน้ำให้เพื่อนคนอื่นดื่มด้วย แต่สำหรับเรื่องที่ชอบทำร้ายคนอื่น ตอนนี้ก็ยังมีบ้างนะ แต่เขาก็จะรู้ว่าทำไมไม่ได้มันผิดหรือมันไม่ดี แต่น้องพลอยเป็นคนใจร้อนและโมโหง่าย ถ้าใครมายุ่งหรือทำให้ไม่พอใจ ก็จะทำร้ายอยู่บ้างเหมือนกัน”

(ครูหมี้ย / 22 มี .ค. 43)

น้องพลอยจะชอบช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยจะยกตัวอย่างกรณีหนึ่ง คือ พจน์เป็นนักเรียนในห้องเดียวกับพลอย ซึ่งมีความพิการแขนขา ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ บางครั้งพลอยก็จะป้อนข้าวให้พจน์ หรือช่วยพจน์หยิบของ แต่ในเรื่องของการทำร้ายผู้อื่น ในตอนแรกที่ครูประจำชั้นบอกกับผู้วิจัยว่าน้องพลอยจะทำร้ายผู้อื่นเสมอ แต่ระยะที่ผู้วิจัยสังเกตจะมีทำร้ายเพื่อนบ้างในเวลาที่พักผ่อน ไร้อาหาร เช่น วันหนึ่งพาซึ่งเป็นเพื่อนร่วมห้องของพลอย ชอบเดินมาเล่นผสมพลอย หรือจับแก้ม

พลอย พลอยเกิดความไม่พอใจ จึงหันไปกัดแก้มของพาเป็นรอยซ้ำ ซึ่งเมื่ออาจารย์สอบถามพลอย ก็จะยอมรับผิดและรู้ว่าไม่ควรทำ

ส่วนในเรื่องวิชาการ พลอยมีความสามารถในการเรียนวิชาภาษาไทย มากกว่าวิชา คณิตศาสตร์ เพราะในวิชาคณิตศาสตร์พลอยจะไม่สามารถคิดเลขได้ เวลาที่ครูให้ทำแบบฝึกหัด พลอยจะไม่ยอมทำรอนเพื่อนทำเสร็จเกือบทุกคน เหลือเพียงไม่กี่คนและเวลาก็จะหมดชั่วโมง พี่เลี้ยงก็จะเดินมาบอกคำตอบให้พลอยเขียน ส่วนในวิชาภาษาไทยพลอยสามารถอ่านได้ สังเกตได้จากพลอยจะชอบให้ผู้วิจัยอ่านนิทานให้ฟัง ผู้วิจัยเคยทดลองอ่านผิด น้องพลอยจะรู้ว่าผู้วิจัยอ่านผิด หรือบางครั้งผู้วิจัยบอกว่าอ่านเหนื่อยแล้ว ไหนพลอยอ่านให้ฟังบ้าง พลอยไม่ค่อยยอมอ่าน แต่จะมีบางครั้งที่ยอมอ่านให้ฟัง

แม้พลอยจะอ่านหนังสือออก แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ค่อยดี เนื่องจากพลอยจะขาดความตั้งใจในการทำงาน ไม่ยอมเขียนหนังสือ จะชอบนั่งมองสิ่งรอบตัว และดูพฤติกรรมคนอื่น ๆ ทำ ซึ่งบางครั้งครูผู้สอนมองข้ามปัญหานี้ไป เพราะพลอยจะไม่มีพฤติกรรมก่อกวนผู้อื่นจึงทำให้ผู้สอนไม่ต้องตักเตือนเรื่องการอยู่ไม่นิ่ง แต่จะมีพฤติกรรมที่ชอบทำร้ายผู้อื่น ซึ่งเป็นปัญหาที่เด่นชัดขึ้นมา

“ บางทีพลอยทำร้ายผู้อื่นแล้วทางโรงเรียนมีการรายงานผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะยังไม่ค่อยสนใจ บางทีก็ไม่มาพบเรา ทำให้การแก้ปัญหาไม่มีประสิทธิภาพ และเด็กก็จะไม่พัฒนา “

(ครูหม้อย / 7 มี.ค. 43)

พุด (นามสมมุติ)

อายุ 10 ขวบ อยู่ชั้น ป. 1

“พุดเป็นเด็กที่มีระดับ IQ เกือบจะเป็นปกติ คือ IQ ประมาณ 90 แต่สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนคือ พุด มีอาการของโรคออทิสติก แบบที่อยู่นิ่งไม่ได้ ก่อนที่พุดจะเข้าโรงเรียน พุดไปท พุดเรียนในโรงเรียนปกติ และจากการซักถามจากคุณแม่พุดครูที่โรงเรียนอนุบาล พุด ได้ทราบถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้น และแนะนำให้ผู้ปกครองนำพุดไปตรวจ ครูบอกว่า พุดไม่สามารถเรียนกับเพื่อนในห้องได้ เพราะเขาจะไม่อยู่นิ่งเลยจะวิ่งไปวิ่งมาตลอด ให้นั่งฟังเฉยๆ นี้อยู่ไม่ค่อยได้ และเวลาให้เรียนหนังสือจะไม่ยอมเรียน หรือถ้าเขียนก็จะตัวเกินเส้น ไม่ค่อยมีสมาธิในการทำงาน”

(คุณแม่พุด / 8 มี.ค. 43)

หลังจากที่ได้ฟังจากครูอนุบาล คุณแม่พูดจึงพาพูดเข้าตรวจที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง และผลปรากฏว่าพูดความผิดปกติทางด้านสติปัญญา แต่ในชั้นที่สามารถเรียนได้ ส่วนที่เป็นปัญหาสำคัญของพูดอยู่ตรงที่มีอาการของออทิสติกแทรก ทำให้ไม่สามารถอยู่นิ่งได้

“พอรู้ว่าลูกมีปัญหาจึงคิดหาโรงเรียนที่เหมาะสมให้กับลูกเรา พอที่คุณพ่อเขามีเพื่อนที่มีลูกเป็นออทิสติกเหมือนกัน อยู่โรงเรียนพญาไท เขาจึงแนะนำเรามาเข้าโรงเรียนนี้”

(คุณแม่พูด / 14 มี.ค. 43)

“ตอนที่มาเข้าโรงเรียนก็เกือบจะไม่รับเหมือนกันนะ ครูหมี้ยเล่าให้เราฟัง เพราะว่าตอนมาทดสอบและสัมภาษณ์พูดจะวิ่งตลอดอยู่นิ่งเลย แต่ครูหมี้ยรับรองให้ว่าคิดว่าน่าจะเรียนได้แล้วพอดี ป. 1 เด็กที่เข้าใหม่ ครูหมี้ยเป็นครูประจำชั้นด้วย แล้วอาจารย์ผู้สอนคิดว่าไหว ผู้อำนวยการก็จึงให้ออกาสเรา”

(คุณแม่พูด / 8 มี.ค. 43)

เมื่อพูดได้เข้ามาร่วมในโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท ในตอนแรกของการมาโรงเรียน ครูหมี้ย และพี่เลี้ยงในห้องเรียน เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

“ตอนแรกเข้ามานะ นั่งที่ไม่ได้เลย จะวิ่งไปวิ่งมาทั่วห้อง และเวลามีโทรศัพท์ดัง โทรศัพท์ที่อยู่หน้าห้องเราเสียด้วยได้ยินชัดเลย พูดจะร้องดั่งๆ ว่า “โทรศัพท์ โทรศัพท์” แล้วก็วิ่งไปปรับโทรศัพท์ที่หน้าห้อง หรือในกรณีที่มีใครมาหาหน้าห้องพูดจะตะโกน “มีคนมา” อยู่ตลอดเวลา ในวันๆ หนึ่งเกือบจะไม่ได้เรียนอะไรเลย ตอนแรกต้องให้พี่เลี้ยงคนหนึ่งเลยช่วยดู เพราะเด็กคนอื่น ๆ จะนั่งอยู่กับที่บ้าง คนนี้ต้องคอยวิ่งจับตลอดเวลา”

(พี่แขก / 19 มี.ค. 43)

พูดมีการแสดงออกที่เป็นปัญหาอย่างนี้ ครูประจำชั้นพิเศษจึงจำเป็นต้องหาวิธีการจัดการกับพูด ในตอนแรกครูหมี้ย เล่าว่า

“เนื่องจากพูดอยู่นิ่งแล้วไม่มีสมาธิ พอมีสิ่งใดมากระทบก็ตามจะต้องหันไปสนใจในสิ่งรอบข้างทันที ดังนั้นการแก้ปัญหาในช่วงแรกก็ต้องฝึกให้เขามีสมาธิก่อน แรกเลยขอแค่นั่งให้นิ่งอยู่กับที่ตนเอง จะให้เขานิ่งแล้วเรากำหนดเวลา เช่น ถ้าพูดนั่งอยู่กับที่ได้ 5 นาทีครูจะให้พูดทำ.....เราก็พยายามเอาสิ่งที่เขาชอบมาเป็นการเสริมแรก ก็พอใช้ได้บ้างแล้ว

เราก็ต้องให้เขาทานยาด้วย พุดนี้ทานยาก่อนข้างมาก คือ ทุกหลังอาหาร โดยผู้ปกครองจะฝากยาไว้ที่ครูหมี้ย 1 ชุด เอาไว้ให้พุดทานตอนกลางวัน ซึ่งก็ใช้ได้ผลเหมือนกัน”

(ครูหมี้ย / 12 ม.ค. 43)

ผู้วิจัยจึงถามครูหมี้ยถึง ความแตกต่างในการใช้ยาของแต่ละคน ว่าในเด็กแต่ละคนจะมีการใช้ยาที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง ซึ่งผู้วิจัยได้รับคำตอบดังนี้

“การใช้ยานี้ขึ้นอยู่กับเด็กนะ แต่พี่ก็ไม่รู้รายละเอียดมากมายนัก เพราะยาพวกนี้แพทย์จะต้องเป็นคนสั่งให้ว่าจะใช้ด้วยอะไร และรับประทานจำนวนเท่าไร แต่เท่าที่พี่สังเกตการใช้ยาของนักเรียนในห้อง ซึ่งในห้องก็จะมีประมาณ 5 – 6 คน ที่ใช้ยาประเภทให้อยู่นิ่ง มีสมาธิ อย่างพุดนี่อยู่นิ่งไม่ได้เลยก็ทาน 3 เวลาหลังอาหาร ส่วนพุดอยู่นิ่งบ้างแต่ไม่ค่อยมีสมาธิ ที่ทานก็จะแค่ 1 เม็ดตอนเช้า เป็นต้น”

(ครูหมี้ย / 12 ม.ค. 43)

“แล้วหลังจากมีการฝึกให้นั่งอยู่กับที่ ประกอบกับการทานยาให้สมาชิกแล้ว อาจารย์คิดว่าพุดมีพัฒนาการเป็นอย่างไรบ้างคะ”

ผู้วิจัย

“ยาที่ทานก็ช่วยให้เด็กสงบขึ้นมีสมาธิขึ้น แต่ในสิ่งที่เราฝึกให้เขา ถ้ามันสร้างกฎเกณฑ์สิ่ง ที่ควรปฏิบัติให้เขาให้รู้จักว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำบ้าง เช่น เขานั่งอยู่กับที่ ก็จะต้องฝึกให้รู้ว่านี่เป็นเวลาเรียนต้องทำอะไรบ้าง ทานอาหารต้องปฏิบัติอย่างไร ซึ่งผลจากการกระทำได้กล่าวไม่ใช่ว่าพุดกินยาปุ๊บเด็กก็นั่งอยู่กับที่เลย ซึมไปเลยอย่างนี้ไม่ใช่ เพียงแต่จะช่วยลดพฤติกรรมบางอย่าง เช่น เดินไปเดินมาน้อยลง ไม่วิ่งตลอดทั้งวัน แต่อันที่ชอบตะโกนก็ยังมียู่นบ้าง แต่เราก็ฝึกให้เขาซึ่งในระยะหลังเขาก็ฟังเรามากขึ้น แต่พุดเป็นเด็กคือพอสมควร บางทีพุดกับเขารู้เรื่องนะ แต่เขาจะไม่ทำ เช่น โทรศัพท์ดัง เขาจะชอบวิ่งไปรับ เราก็สอนเขา ถามว่าวิ่งไปรับได้ไหม เขาก็บอกว่าไม่ได้ แต่ถ้าโทรศัพท์ดัง เขาก็ไปรับอยู่ดี”

(ครูหมี้ย / 12 ม.ค. 43)

“พุดมีนิสัยอีกอย่างหนึ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลงคือ จะใช้ความรุนแรงเวลาที่เขาไม่พอใจ เช่น ถ้าเราขัดใจเขาเขาก็จะเตะบ้าง ชกบ้าง ซึ่งกับพี่เลี้ยงนี้โดนเป็นประจำ ตอนหลังเรามีการ

สืบทราบมาว่า เมื่อก่อนเวลาที่พูดชน คุณพ่อจะทำโทษโดยการตีแรงๆ พอเข้ามาเราก็ต้องพยายามแก้จุดนี้ด้วย ครูหมี้ยจะเป็นผู้คอยดักเตือน เวลาที่พูดแสดงพฤติกรรม เช่นนี้ ครูหมี้ยจะเข้ามาพูดคุยกับพูด”

(พี่นี่ / 26 ม.ค. 43)

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า พูดมีพฤติกรรมข้างต้นจริง แต่ผู้ที่เป็นแกนในการแก้ปัญหาจะเป็นครูหมี้ย พี่เลี้ยงจะเป็นคนดูแลให้ทำงานต่างๆ ดังนั้นเมื่อเวลาที่พูดไม่พอใจ จะมีบ้างบางครั้งที่ทำร้ายพี่เลี้ยงในห้อง แต่ผู้วิจัยไม่เคยเห็นพูดทำร้ายครูหมี้ยเลย และถ้าเมื่อพูดกำลังทำร้ายคนอื่น พอครูหมี้ยเดินเข้าไปพูด พูดจะเชื่อฟัง และหยุดทำพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งครูหมี้ยบอกว่า

“ที่เขาเชื่อฟังเรา ก็อาจเป็นเพราะเวลาที่พี่สอน หรือฝึก เราต้องมีความสม่ำเสมอ ถ้าเราห้ามทำแบบนี้เราก็ต้องห้ามตลอด ไม่ใช่มีการอ้อมขอมบ้าง ถ้าทำบ้างไม่ทำบ้างเด็กเหล่านี้ก็จะเกิดความสับสนทางพฤติกรรมได้ และถ้าเขาสามารถทำตามแบบอย่างที่เราให้ เราก็จะมีการเสริมแรงในสิ่งนี้นักเรียนแต่ละคนชอบ หรือมีการทำโทษบางครั้งที่เขาทำนอกกลุ่มนอกทางจนมากเกินไป แต่ส่วนใหญ่ก่อนจะลงโทษเราจะต้องมีการทำความเข้าใจกันก่อนทุกครั้ง”

(ครูหมี้ย / 15 มี .ค. 43)

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ถ้าพูดทำตามทีครูหมี้ยสอน พูดจะได้รับการเสริมแรง เช่นที่ผ่านมา ครูหมี้ยเพิ่งค้นพบวิธีในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวขึ้นมาใหม่ คือถ้าพูดเริ่มโกรธแต่ไม่ทำร้ายใคร ครูหมี้ยจะให้พูดเข้ามาในห้อง แล้วก็เปิดเพลงสุนทราภรณ์ให้พูดคนเดียว แต่ต่อมาผู้วิจัยพบว่า บางครั้งพูดเดินเพลงสุนทราภรณ์ตลอดชั่วโมง อาจทำให้ขาดโอกาสในการเรียนหนังสือกับเพื่อนๆ จึงถามครูหมี้ยถึงปัญหาในข้อนี้ ครูหมี้ยบอกกับผู้วิจัยว่า

“ที่ให้เดินเพราะในตอนนั้น เราสังเกตเห็นแล้วว่า เด็กกำลังไม่พอใจ อยู่ในสถานะที่ไม่พร้อมจะเรียน เราจึงใช้วิธีการนี้ให้เขาสงบลงก่อน และถ้าตอนไหนเขาพร้อมที่จะเรียนแล้ว เราก็จะเรียกเขาให้มาเรียนกับเพื่อน เพราะถ้าเราให้เขามาร่วมกับเพื่อนตอนนั้นอาจจะเกิดปัญหาทำร้ายคนอื่นได้”

(ครูหมี้ย / 10 ก.พ. 43)

ตลอด 1 ภาคเรียนที่ผู้วิจัยสังเกต พบว่าโดยส่วนใหญ่บุตรจะได้รับการเรียนรู้ในเรื่องของการปรับพฤติกรรมมากกว่าจะได้รับความรู้ทางวิชาการ แต่ถ้าดูแล้วบุตรมีความสามารถในการเขียนหนังสือ ก-ฮ แต่การเขียน หรือการอ่านเป็นคำนั้นยังไม่คล่อง จะอ่านได้เฉพาะบางคำที่เป็นประกอบด้วยสระเดี่ยว และไม่มีตัวสะกด ดังนั้นความรู้ที่บุตรได้ในเรื่องวิชาการจึงอาจจะน้อยกว่าเพื่อนๆ ในห้อง

น้องพีช (นามสมมุติ)

พีชเป็นเด็กพิเศษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

น้องพีชเป็นเด็กพิเศษที่เคยมีโอกาสเข้าไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ แต่เรียนร่วมในเวลาอันสั้นเพียงแค่ 1 อาทิตย์เท่านั้น ก็ถูกส่งกลับให้เข้ามาเรียนในห้องพิเศษเหมือนเดิม ปัญหาของน้องพีชคือ มีอาการของเด็กออทิสติก คืออยู่ไม่นิ่ง ชอบทำพฤติกรรมบางอย่างซ้ำๆ กัน ไม่มีการยืดหยุ่น ขาดความคิดทางเหตุผล อย่างเช่นในกรณีที่มีเหตุการณ์บางอย่างผิดปกติเกิดขึ้น วันหนึ่งนาฬิกาของน้องพีชหาย เป็นนาฬิกาของเป๊ปซี่ ซึ่งน้องพีชใส่มาจากบ้านทุกวัน แต่พอเรียนวิชาว่ายน้ำสำเร็จ ปรากฏว่านาฬิกาหายไป พอน้องพีชทราบว่านาฬิกาหายไปที่นั่น ก็ตะโกน “นาฬิกาหาย” ลั่นห้องเรียน พร้อมกับร้องไห้เสียงดัง และวิ่งไปวิ่งมาทั่วห้อง แม้ว่าครูประจำชั้นจะเข้ามาบอกว่า “ไม่เป็นไรนะ เดี่ยวเราช่วยกันหา ให้หยุดวิ่งไปวิ่งมา แล้วนั่งให้เรียบร้อยก่อน” แต่น้องพีชก็ยังไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ยังตะโกน ร้องไห้ และวิ่งไปวิ่งมาเหมือนเดิม แต่ในที่สุดเพื่อนๆ ในห้องและพี่เลี้ยงช่วยกันหาจนเจอ น้องพีชจึงหยุดพฤติกรรมดังกล่าว

“น้องพีชเป็นออทิสติกจะอยู่นิ่งไม่ได้เท่าไรค่ะ เมื่อก่อนตอนอนุบาลจะวิ่งไปวิ่งมามากกว่านี้คือในห้องเรียนนี้จะไม่ค่อยยอมนั่งที่ แล้วถ้าเกิดในแต่ละวันมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดมาก่อน หรือเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ เช่น ถ้าทุกวันคิมนม แล้ววันนี้ไม่ได้คิม หรือของหายอะไรแบบนี้ เขาจะรับการเปลี่ยนแปลงไม่ค่อยได้ ครูอนุบาลก็จะบ่นมาทุกวันเลย ตอนนั้นเราให้เขาอยู่โรงเรียนปกติ แล้วเรารู้สึกว่าบางครั้งกลับมาลูกไม่ค่อยมีความสุข บางทีโดนเพื่อนล้อบ้าง เราก็ไม่ Happy ไปด้วย พอเข้า ป. 1 จึงคิดว่าน่าจะลองเข้าเรียนโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพวกนี้”

(คุณแม่น้องพีช / 22 มี.ค. 43)

“น้องพิช เป็นเด็กเรียนรู้เรื่อง เคยได้เข้าไปเรียนร่วมด้วย แต่เรียนไม่กี่วันก็ถูกส่งกลับ ครูเขาบอกว่าไม่ไหว ทำห้องป่วนไปหมด บางครั้งไม่พอใจก็ร้องกรี๊ดออกมา หรือถ้าเขาทำอะไรไม่เสร็จแล้วครูเรียนต่อเขาก็จะกรี๊ด ๆ ออกมา เมื่อก่อนตอนแรก ๆ ที่เข้ามาเป็นมากกว่านี้อีก วิ่งทั่วห้องเลย แต่เดี๋ยวนี้ดีขึ้นเห็น ไหมว่ายังนั่งกับที่บ้าง (พร้อมกับชี้นิ้วไปที่น้องพิช) จะมีพฤติกรรมที่ชอบตะโกน แล้วก็ร้องไห้ จะเป็นประเภทที่ร้องไห้แต่ไม่มีน้ำตา”

(พี่นี่ / 12 ก.พ. 43)

เนื่องจากน้องพิชมีความสามารถในการเรียนรู้ในเกณฑ์ที่มากกว่าเด็กคนอื่นๆ ในห้องพิเศษ จึงทำให้น้องพิชเรียนรู้ได้เร็วที่สุด สังเกตจากเวลาที่อาจารย์เรียกออกมาอ่านหนังสือหน้าเพื่อน แล้วให้เพื่อนๆ ในห้องคนอื่นอ่านตาม ซึ่งจากที่ผู้วิจัยสังเกตน้องพิชสามารถอ่านนำเพื่อนๆ ได้ และอ่านได้ถูกต้องเหมือนเด็กปกติ หรือแม้แต่ในการทำแบบฝึกหัดในวิชาอื่นไม่ว่าจะเป็นคณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หรือภาษาอังกฤษก็ตาม น้องพิชสามารถทำได้เหมือนเด็กปกติทุกประการ แต่ปัญหาที่ทำให้น้องพิชต้องมาเรียนในห้องพิเศษแบบนี้คือ มีปัญหาพฤติกรรม ซึ่งถ้าสามารถแก้ได้หรือทำให้เกิดในปริมาณที่น้อยลงก็จะสามารถเข้าไปเรียนร่วมได้

“น้องพิชเรียนรู้ได้เร็วกว่าเพื่อนคนอื่นๆ ในห้อง อาจเป็นเพราะว่าน้องพิชไม่ค่อยมีความผิดปกติทางการเรียนรู้ จะมีก็เป็นปัญหาพฤติกรรม ซึ่งจัดว่าเป็นปัญหาหลักทำให้น้องพิชไม่ได้เข้าไปเรียนร่วม ซึ่งสำหรับเรื่องนี้ครูก็พยายามแก้ไขตรวจจุดนี้เหมือนกัน เช่น เราก็ต้องบอกเขาว่าควรทำตัวอย่างอะไรบ้าง พฤติกรรมอะไรที่ไม่ควรทำในห้องเรียน เช่น การร้องกรี๊ดๆ อย่างนี้ไม่ควรทำเลย”

(ครูประจำชั้นน้องพิช / 24 ม.ค. 43)

จากการสังเกตในการแก้ปัญหาของน้องพิช ถ้าเมื่อไรที่น้องพิชแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมา ครูประจำชั้น หรือพี่เลี้ยง จะเข้าไปพูดคุยด้วย แล้วให้เหตุผลว่าทำไมถึงไม่ควรทำ ซึ่งในระยะนี้จะเห็นว่าพฤติกรรมบางอย่างลดลง เช่น การร้องไห้ แต่ส่วนเรื่องของการชอบร้องกรี๊ดก็จะมีบ้าง แต่พอครูประจำชั้นเดินไปหา ก็จะสามารถหยุดโดยทันที และจะบอกครูเสมอว่ารู้ว่าไม่ควรกระทำพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งครูประจำชั้นบอกกับผู้วิจัยว่า “ถ้าน้องพิชมีพฤติกรรมดีขึ้น อาจจะส่งเข้าเรียนร่วมในปีหน้าก็ได้”

ในด้านของผู้ปกครองผู้วิจัยสังเกตพบว่าคุณแม่น้องพิชจะมารับ และมีเวลาในการดูแลทำการบ้าน เพราะทุกครั้งที่มีการบ้านน้องพิชจะทำเสร็จมาจากที่บ้านทุกครั้ง และถ้าครั้งใดที่มีการ

ประชุมผู้ปกครอง หรือขอความร่วมมือจากผู้ปกครองจะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองน้องพีช เป็นอย่างดี

น้องแพร (นามสมมติ)

น้องแพรเป็นนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียน พญาไท น้องแพรมีความผิดปกติทางสมอง ประเภทการขาดความสามารถทางการเรียนรู้ (L.D.) และมีร่างกายที่ค่อนข้างผอม คุณพ่อของน้องแพรเล่าให้ฟังถึงน้องแพรในตอนที่เด็กว่า

“ตอนที่เริ่มรู้ว่าลูกผิดปกติ ให้คุณหมอตรวจ เพราะว่าลูกไม่ยอมพูดเลย คุณหมอบอกแล้ว บอกว่า ลิ้นคับปาก ต่อมาก็พยายามกัน ก็พอพูดได้บ้างแต่พูดไม่ชัด คุณย่าจะช่วยนวดลิ้น ทุกวันเลขก่อนนอน เหมือนกับเป็นการช่วยให้ลิ้นเข้าที่ เพราะคุณหมอแนะนำ และหมอบอกให้ลองไปตรวจ IQ และพัฒนาการต่าง ๆ ด้วย พอพาไปตรวจก็พบว่ามีความผิดปกติ ตอนนั้นยังไม่ได้ส่งลูกเข้าเรียนอนุบาล ปรึกษากับแม่ แล้วก็เพื่อนๆ ที่มีลูกเป็นแบบนี้เหมือนกัน ก็ได้คำแนะนำถึง โรงเรียนของเด็กพิเศษ คือ โรงเรียนละอออุทิศ เป็นโรงเรียนของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต”

(พ่อน้องแพร / 5 ม.ค. 43)

หลังจากจบชั้นอนุบาลที่โรงเรียน ละอออุทิศ คุณพ่อน้องแพรบอกว่า

“เนื่องจากเพื่อนแนะนำมาว่าที่โรงเรียนพญาไทมีการสอนเด็กพิเศษ ก็เลยพามาเข้าเพราะ ใกล้บ้าน แล้วโรงเรียน พญาไทเขาก็เป็นโรงเรียนมีชื่อเหมือนกัน ก็คงวางใจได้พอสมควรมั้ง”

(คุณพ่อน้องแพร/ 10ม.ค. 43)

น้องแพรจึงได้เข้ามาเรียนในโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท จากการดูประวัติ และสอบถามจากผู้ปกครองของน้องแพร พบว่า นอกเหนือจากความบกพร่องทางการเรียนรู้แล้ว น้องแพรไม่มีปัญหาพฤติกรรมทางด้านอื่น ดังนั้นน้องแพรจึงไม่มีพฤติกรรมที่วิ่งไปวิ่งมา พี่แอกซึ่งเป็นพี่เลี้ยงของน้องแพร ในโครงการมีหน้าที่ดูแลน้องแพรเล่าให้ฟังว่า

“ตอนที่น้องแพรเข้ามา ไม่ค่อยเหมือนเด็กคนอื่นๆ น้องแพรจะนั่งเฉย ไม่วิ่งไปวิ่งมา และก็จะกลัวคนแปลกหน้าด้วยไม่ยอมพูดกับใคร อย่างตอนแรกเราพูดด้วยนะ เขาก็จะ

นั่งก้มหน้าไม่ยอมพูดกับใคร ขนาดนี้ยังไม่กล้าพูด แล้วยิ่งถ้าจะเป็นการแสดงออกทางด้านอื่นอย่างหวังเลย น้องแพรวไม่ค่อยกล้าแสดงออก” น้องแพรวจะรับรู้ค่อนข้างช้ามาก เวลาจะให้ทำอะไรแต่ละครั้งจะต้องมีการพูดซ้ำไปซ้ำมาหลาย ๆ ครั้งถึงจะรู้เรื่อง และสามารถปฏิบัติตามได้”

(พี่แจก / 19 ม.ค. 43)

หลังจากที่ได้มีการเรียนในโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท ผ่านไป 1 เทอมแล้ว ผู้วิจัยสังเกตเห็นน้องแพรวพบว่า น้องแพรวกล้าที่จะพูดคุยกับคนแปลกหน้า และมีความกล้าแสดงออก เพราะในวันแรกที่ผู้วิจัยลงสนามและผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยทักทายน้องแพรวและเด็กนักเรียนคนอื่นในห้อง น้องแพรวคุยกับผู้วิจัยถามว่า “มาทำอะไร” “ครูมาทุกวันใหม่” หรือในครั้งต่อไปที่ผู้วิจัยลงสนาม แล้วมีอยู่ครั้งหนึ่งที่ผู้วิจัยตัดผม น้องแพรวยังทักผู้วิจัยว่า “ตัดผมหรือคะ” “ตัดทำไมคะ” “ไม่สวยเลยคะ” และทุกครั้งที่คุณวิจัยไปลงสนามที่โรงเรียนพญาไท น้องแพรวมักจะเข้ามาทักทาย และพูดคุยกับผู้วิจัยเสมอ

ในเรื่องของความกล้าแสดงออก น้องแพรวยังไม่ค่อยกล้าแสดงออกเท่าไรนัก จะมีบางครั้งที่น้องแพรวยอมออกไปร่วมกิจกรรมหน้าชั้นเรียน นั่นก็คือน้องแพรวจะไม่ออกคนเดียว แต่ต้องมีเพื่อนคนอื่น ๆ ออกมาด้วย แต่ถ้าครั้งไหนที่จะต้องออกคนเดียว น้องแพรวจะไม่ยอมออกมาเลย ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับในตอนแรกที่น้องแพรวเริ่มเข้าโครงการใหม่ๆ ครูประจำชั้นและพี่เลี้ยงบอกกับผู้วิจัยว่ามีพัฒนาการที่ดีขึ้น

“ครูว่าน้องแพรวดีขึ้นกว่าตอนเริ่มแรกมากนะ ตอนแรกไม่ยอมพูด ไม่ยอมตอบคำถามใครเลย เวลาที่เราพูดด้วยก็เหมือนเราพูดคนเดียว น้องแพรวก็จะนั่งก้มหน้าตลอด แต่ตอนนี้ดีขึ้นมากยอมพูดคุยกับเพื่อนๆ มากขึ้น อย่างที่หนูเห็น เขาก็จะยอมพูดกับหนู เมื่อก่อนนะเวลามีคนมาดูงาน ใครที่คุยกับน้องแพรวก็ต้องหน้าแตก เพราะน้องแพรวไม่ค่อยยอมคุยด้วยเท่าไรหรอก แต่เรื่องความกล้าแสดงออกถ้าจะพูดถึงเรื่องพัฒนาการ พี่ก็ว่าเขามีพัฒนาการกล้าแสดงออกบ้าง อย่างเมื่อก่อนนี้เวลาที่เรียกออกไปในห้องจะไม่ยอมออกเลย แล้วบางครั้งยังร้องไห้ด้วย แต่ปัจจุบันนี้ดีขึ้นเหมือนกัน ยังมีบางครั้งที่ยอมออกไปร่วมกิจกรรมบ้างเหมือนกัน”

(ครูหม้อย / 10 ก.พ. 43)

“เมื่อก่อนตอนขึ้นอนุบาล เราให้เขาเรียนโรงเรียนละอออุทิศ จะเป็นโรงเรียนที่สอนเฉพาะเด็กพิเศษไม่ใช่โรงเรียนที่เป็นการเรียนร่วมกับเด็กปกติ เวลาน้องแพรวไปเที่ยวไหนเขาก็จะกลัวๆ จับมือคุณแม่หรือคุณพ่อตลอดเลยแล้วเวลาเพื่อนคุณพ่อคุยด้วย น้องแพรวก็จะไม่ยอมพูดด้วย แต่ในปัจจุบันพอมายู่โรงเรียนพญาไทก็ดีขึ้นนะ คุณเหมือนไม่ค่อยกลัวอะไร เวลาไปเที่ยวก็เดินดูของหรือถ้ามีคนมาทักเขาก็จะตอบ กล้าพูดคุยมากขึ้น ก็ดีค่ะรู้สึกเบาใจขึ้นบ้างว่าเขาสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคมได้เหมือนกัน “

(คุณแม่น้องแพรว / 12 ม.ค.43)

ในด้านพฤติกรรม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นจะเห็นว่าน้องแพรวมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ทีนี้เราจะมามองในด้านของการเรียนรู้ที่เป็นวิชาการกันบ้าง น้องแพรวมีปัญหาทางการเรียนรู้ น้องแพรวจะเรียนรู้ได้ค่อนข้างช้า เมื่อครูสอนหน้าห้องพร้อมกับเพื่อนๆ คนอื่นๆ น้องแพรวจะไม่เข้าใจ รับรู้เรื่องที่เรียนซ้ำมาก ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปช่วยสอนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัว ถึงจะพอรู้เรื่อง แต่ถ้าข้อใดที่แตกต่างไปจากที่ผู้วิจัยสอน ก็จะทำไม่ได้ต้องคอยสอนทีละข้อ ซึ่งถ้าไม่มีคนสอนให้น้องแพรวแบบนี้ น้องแพรวก็จะไม่ค่อยรู้เรื่องที่เรียน ซึ่งในจุดนี้คุณพ่อของน้องแพรวรับทราบ และได้หาทางแก้ไข

“ผมรู้ว่าเด็กในห้องมีหลายรูปแบบเหมือนกัน เพราะเราสังเกตได้จากตอนที่เราไปส่งลูกได้พูดคุยกับเพื่อนๆ ของลูกบางคนก็รู้เรื่อง บางคนก็ไม่รู้เรื่อง แล้วลูกเราจะเรียนรู้ช้าอยู่แล้ว ครูสอนในห้องเด็กพิเศษหลายคนยอมเรียนรู้ต่างกัน ผมจึงช่วยลูกโดยการทบทวนให้ทุกเย็น เพื่อให้ลูกเข้าใจบ้าง สามารถเรียนตามเพื่อนทัน แต่เราก็ต้องเข้าใจด้วยว่าลูกเราไม่ปกติ บางทีก็จ้างครูมาสอนที่บ้านเหมือนกัน”

(คุณพ่อน้องแพรว / 26 ม.ค.43)

จากการเรียนในห้องของน้องแพรว ถ้าทำแบบฝึกหัดเองน้องแพรวจะทำไม่ค่อยได้ เนื่องจากสิ่งที่ครูอธิบายพร้อมกับเพื่อนของน้องแพรวไม่เข้าใจ จะทำได้ต่อเมื่อมีคนมาสอนให้ทำทีละข้อ และจากการสังเกตและซักถามน้องแพรว ถึงบทเรียนเมื่อวาน น้องแพรวจะมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เพราะน้องแพรวบอกว่า “ตอนเย็นคุณพ่อจะช่วยสอนให้” ทำให้น้องแพรวสามารถเรียนได้ แต่ยังไม่เข้าใจขึ้นสามารถเรียนร่วมกับเพื่อนปกติในห้องปกติได้

จากการศึกษากรณีตัวอย่างของเด็กพิเศษในโครงการ พบว่ากระบวนการในการเรียนรู้ของเด็กทำให้เด็กมีพัฒนาการดีขึ้นในด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเอง แต่ในด้านของวิชาการนั้น เด็กพิเศษบางคนไม่สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เนื่องจากระดับของความผิดปกติของเด็ก

ในโครงการที่แตกต่างกันค่อนข้างมาก สิ่งสำคัญอีกประการที่สำคัญคือ การดูแลและการให้ความร่วมมือกับโครงการของผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเป็นเด็กพิเศษนั่นเอง

9. การให้ความช่วยเหลือของชุมชนในโรงเรียนพญาไทต่อเด็กพิเศษในโครงการ

นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้มีในห้องเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาการให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษในโครงการ จากผู้มีส่วนร่วมในโครงการของโรงเรียนพญาไท โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มที่ศึกษาดังนี้

การให้ความช่วยเหลือของครู

โดยส่วนใหญ่แล้วครูที่สอนเด็กพิเศษก็จะเป็นครูที่อยู่ในโครงการอยู่แล้ว ครูที่เป็นชั้นเรียนปกติจะไม่ค่อยได้สอนเด็กพิเศษ นอกจากในบางวิชาที่เป็นวิชาพลศึกษา ห้องสมุด เป็นต้น ซึ่งครูชั้นเรียนปกติจะไม่ค่อยมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนมากนัก จะรับผิดชอบเฉพาะในชั่วโมงสอนของตนเอง

"ผมไม่ค่อยได้อยู่กับเด็กมากนัก จึงไม่ค่อยได้ช่วยอะไรนอกเหนือจากการสอน แต่เวลาสอนจะต้องใจเย็นกว่าเด็กปกติโดยทั่วไป แต่ผมก็จะบอกว่ามีอะไรก็มาหาได้ แต่เด็กเหล่านี้จะอยู่ห้องพิเศษจะมีพี่เลี้ยงคอยดูด้วย เวลาเรียนถ้ามีปัญหาอะไรพี่เลี้ยงก็จะเป็นคนจัดการให้"

ครูบอย (สอนพลศึกษา)

(24 ธ.ค. 43)

"ที่อยู่ในห้องสมุด จะคอยดูแลเวลาที่เขาลงไปเรียนที่ห้องสมุด ก็จะมีส่วนช่วยเหลือบ้างเวลาเด็กหาหนังสือ เราก็จะแนะนำในการหาหนังสือการเก็บหนังสือ หรือข้อปฏิบัติต่างๆในการใช้บริการห้องสมุด นอกนั้นก็เลยไม่ค่อยมีโอกาสเท่าไร"

(บรรณารักษ์ / 12 ม.ค. 43)

แต่ถ้าเป็นครูห้องพิเศษ ซึ่งจะอยู่คลุกคลีกับเด็กพิเศษตลอดเวลา โดยเฉพาะอาจารย์ประจำชั้น จะต้องทำหน้าที่คอยช่วยเหลือ และอบรมให้คำแนะนำต่างๆ ตลอดเปรียบเหมือนกับแม่ที่ต้องคอยดูแลลูกไม่ว่าจะเป็นตอนพักรับประทานอาหารกลางวันก็ต้องคอยดูแล

การให้ความช่วยเหลือของนักเรียนปกติต่อเด็กพิเศษ

เนื่องจากโรงเรียนพญาไทมีการจัดเป็นห้องพิเศษให้กับเด็กพิเศษ โดยส่วนใหญ่เด็กพิเศษจึงเรียนอยู่ในห้องพิเศษของแต่ละคน ทำให้ไม่ค่อยได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่เป็นเด็กปกติมากนัก ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นตอนร่วมกิจกรรมกลางสนาม หรือตอนที่เข้าแถวซื้ออาหารซึ่งจากการพูดคุยกับนักเรียนปกติ พบว่า โดยส่วนมากแล้วไม่เคยพูดคุยกับเด็กพิเศษ แต่เคยเห็นในเวลาเข้าแถวกลางสนาม หรือเข้าแถวซื้ออาหาร

"หนูไม่เคยคุยหรือเล่นกับเด็กพิเศษเลย จะเคยเห็นตอนเข้าแถวกลางสนาม อย่างตอนในพิธีวันพ่อที่มีกิจกรรมกลางสนาม หนูรู้สึกว่าเขาแปลกดีบางคนก็ชอบพูดคนเดียว ร้องเสียงดังอะอะไววายวาย แต่บางคนก็เหมือนเด็กปกติดูไม่ออก"

นิต (นักเรียนปกติชั้นประถมศึกษาปีที่ 4)

14 ก.พ.43

"ผมไม่ค่อยได้เล่นหรือคุยด้วย แต่ผมเคยยืนต่อหลังเขาซื้ออาหาร ผมก็เห็นเขาสั่งรู้เรื่อง แต่ผมกับเพื่อนลองพูดกับเขาแต่เขาไม่พูดด้วยเลยนะ ไม่ค่อยสนใจอะไร แต่ว่าเพื่อนผมอีกคนบอกว่าเคยเจอเด็กผู้หญิงเขาก็พูดรู้เรื่อง แล้วช่วยซื้ออาหารให้เพื่อนผมด้วยครับ"

ศักดิ์ (นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5)

16 ก.พ. 43

"หนูเคยช่วยเพื่อนในห้องสมุดค่ะ เขาหาหนังสือไม่เจอ หนูก็เลยช่วยเขาหา พอหาเจอ เขาก็เอาไปเลย ไม่เห็นขอบคุณเราเลย แต่หนูก็ไม่โกรธอะไรนะค่ะ เพราะพอดิมีเพื่อนอีกคนบอกว่าเขาเป็นเด็กพิเศษก็เลยไม่ได้ว่าอะไร"

จอย (นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5)

16 ก .พ. 43

จากการสัมภาษณ์เห็นว่าเด็กพิเศษของโรงเรียนพญาไทมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนปกติ น้อยเพราะว่าไม่ได้เข้าไปร่วมทำกิจกรรมหลายอย่าง ถึงแม้ว่าจะเรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน ทำให้นักเรียนปกติไม่ได้ฝึกช่วยเหลือเพื่อนที่เป็นเด็กพิเศษมากนัก

แต่ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน พยายามให้เด็กพิเศษมีส่วนร่วม อย่างเช่นกิจกรรมวันพ่อนักเรียนแต่ละห้องจะมีตัวแทนห้องละ 1 คน ขึ้นไปกราบคุณพ่อบนเวที ห้องพิเศษก็มีการส่งตัวแทนเหมือนกัน ทำให้มีโอกาสจะร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ ซึ่งเป็นการดีสำหรับเด็กพิเศษจะได้ฝึกปรับตัวในสังคมปกติ สามารถสังเกตได้จากในตอนแรกที่ลงมาเด็กพิเศษจะดูนิ่งๆ หรือบางคนก็ร้องเอะอะโวยวาย แต่พอครูประจำชั้นช่วยในการทำความเข้าใจว่าตอนนี้เราอยู่ในสังคมใหญ่ มีเพื่อนคนอื่นๆ อยู่ด้วย คุณเพื่อนคนอื่นเขายังยืนนิ่งๆ เลย ทำให้นักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษหลายคนสงบลง ไปได้เหมือนกัน ซึ่งจะเห็นว่ากรณีที่ให้เขาอยู่ร่วมกับเด็กปกติ จะทำให้การเลียนแบบพฤติกรรมได้ แต่ข้อจำกัดของเด็กพิเศษในการร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ ก็คือ คนที่จะทำหน้าที่ดูแลเด็กพิเศษเพราะถ้าไม่มีผู้ดูแลเด็กพิเศษ เด็กเหล่านี้ก็อาจจะไม่ได้ร่วมในกิจกรรมบางอย่าง เช่น ในการแข่งขันกีฬาที่เลี้ยงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่อยู่เพราะต้องไปช่วยจัดสถานที่ จึงไม่มีใครคอยช่วยเหลืออาจารย์ประจำวันดูแล อาจารย์จึงให้เด็กอยู่ในโรงเรียนไม่ได้ออกไปร่วมกิจกรรม เป็นต้น

ความร่วมมือของผู้ปกครองเด็กพิเศษ

โดยทั่วไปผู้ปกครองจะมาขอคำปรึกษากับอาจารย์ประจำชั้นเป็นรายบุคคล จะมีการเชิญประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน ปีละ 2 ครั้ง เพื่อชี้แจงระเบียบต่างๆ

"โดยทั่วไปแล้วผู้ปกครองมักมาถามข้อมูลเกี่ยวกับบุตรหลานของตนเองกับครูประจำชั้นก็ จะมีการแนะนำกันไป บางคนก็ปฏิบัติ บางคนก็ไม่ปฏิบัติ อย่างเช่นแนะนำให้หัดคัดลายมือ ผู้ปกครองบางคนก็จะกลับไปคัดตามตัวอย่างที่ให้ไป แต่บางคนก็ไม่คัดมา ซึ่งเราก็อะไรไม่ได้"

(หัวหน้าโครงการ / 22 มี.ค. 43)

เด็กพิเศษของโรงเรียนพญาไทมีฐานะหลายระดับ ดังนั้นการให้ความร่วมมือจึงมีลักษณะที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ถ้าผู้ที่มีรายได้น้อย-ปานกลาง ก็จะขอคำแนะนำจากครูประจำชั้นแล้วกลับไปฝึกให้เด็กปฏิบัติด้วยตนเอง แต่ถ้าครอบครัวที่มีฐานะ ก็จะพาไปขอคำแนะนำจากจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยา และอาจมีการจ้างอาจารย์มาสอนพิเศษที่บ้าน เป็นต้น ตัวอย่างเช่น พู ครอบครัวจัดว่ามีฐานะดี มีธุรกิจส่วนตัว แต่มีความผิดปกติทางการเรียนรู้

"คุณพ่อ-คุณแม่ เราจะจ้างครูมาสอนที่บ้านทุกวัน เป็นการทบทวนบทเรียน หรือบางครั้งถ้าเขาอารมณ์เสีย เราก็จะให้เขาฟังเพลงเพราะจะได้อารมณ์เย็นขึ้น เมื่อก่อนจะอยู่กับบ้านเฉยๆ แต่พอเราไปเรียนก็เลยเอาจริงๆ มีครูมาสอนเพื่อเขาจะได้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น

(พี่เลี้ยงน้องพู / 17 มี.ค. 43)

แพร ซึ่งมีฐานะทางบ้านปานกลาง

"ผมก็จะทำงาน พอตอนเย็นไปรับเขาก็จะสอนการบ้านเอง หรือถ้าวันไหนผมไม่ว่าง คุณย่าเขาก็จะเป็นคนสอนให้ หรือถ้าบางเสาร์มีเวลา ก็จะพาเขาไปออกกำลังกาย อย่างตอนเด็กๆ เขาพูดไม่ชัดเพราะลิ้นคับปาก ย่าเขาจะเป็นคนช่วยกลืนให้ทุกวันตอนนี้ก็ดีขึ้นมาก พูดได้ชัดเจนขึ้น "

(คุณพ่อน้องแพร / 26 ม.ค. 43)

จะเห็นได้ว่าการให้ความช่วยเหลือของผู้ปกครองมีปัจจัยที่สำคัญ คือ ฐานะทางเศรษฐกิจแต่ละครอบครัวก็มีรูปแบบของตนเอง ครอบครัวไหนที่มีรายได้น้อยไม่มีเวลา ก็จะปล่อยลูก-หลาน ให้เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นเพียงอย่างเดียว

10. ความสุขในการเรียน

เด็กพิเศษทุกคนจะมีการบันทึกเวลามาเรียน โดยในแต่ละห้องจะมีสมุดอยู่ 1 เล่ม ถ้าใครมาแล้วจะต้องไปเซ็นชื่อยังสมุดเล่มนั้น และจากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่า ในระดับประถมปลาย

จะมีอัตราการทำโรงเรียนมากกว่าประถมต้น และการมาเรียนของเด็กบางครั้งขึ้นอยู่กับผู้ปกครอง ถ้าบางครั้งผู้ปกครองติดธุระเด็กก็จะไม่มาเรียนไปด้วย ซึ่งจากการสอบถามของผู้วิจัยพบว่า ถ้า นักเรียน คนที่เรียนรู้เรื่องสามารถตามสิ่งที่อาจารย์สอนได้ทัน ก็จะมีอัตราในการมาโรงเรียน มากกว่าเด็กที่เรียนตามเพื่อนไม่ทัน

"ผมชอบมาเรียน โดยเฉพาะวาดภาพ ชอบวาดรูประบายสี สวยดี มาโรงเรียน เจอเพื่อนเยอะ สนุกดี"

(พล / 10 ก.พ. 43)

"สนุกดี ได้วาดภาพ ชอบโรงเรียน พี่พี่ใจดี ได้วิ่งเล่น"

(พีช / 10 ก.พ. 43)

"อยากอยู่บ้าน ได้ทานอาหารมากๆ อยู่โรงเรียนได้ทานนิตเดียว ก็เลยเขียนหนังสือ"

(พีพู / 10 ก.พ. 43)

จากการสอบถามนักเรียนจำนวน 15 คน จากระดับ ป.1 8 คน ระดับ ป.2 5 คน และระดับ ป.3 2 คน พบว่า 8 คนชอบวิชาวาดภาพ ศิลปะ และอีก 5 คนชอบพลศึกษา ส่วนที่เหลืออีก 2 คน ชอบคอมพิวเตอร์ และเมื่อถามถึงวิชาที่ไม่ชอบ พบว่า วิชาที่ทั้ง 13 คน ไม่ชอบ คือ คณิตศาสตร์ และ 2 คน ภาษาไทย

"ไม่ชอบทำเลข ก็เลยจกิด ก็เลยอ่านคำถาม"

(พัตร / 12 มี.ค. 43)

"อ่านไม่ค่อยได้ ไม่ชอบอ่าน ชอบวาดภาพสนุกดี"

(พลอย / 12 มี.ค. 43)

จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่ผู้เรียนจะชอบวิชาพิเศษ มากกว่าวิชาการ เพราะนักเรียนโดยส่วนใหญ่มีปัญหาการเรียนรู้นั้นเอง

"การสอนเป็นรายบุคคล มีความจำเป็นอย่างมากในการสอนเด็กพิเศษพวกนี้ เพราะว่าเด็กแต่ละคนย่อมมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป แล้วแต่ประเภทของความพิการ และก็ระดับของความพิการนั้นๆ ซึ่งถ้าได้รับการสอนเป็นรายบุคคล จะสามารถพัฒนาการให้เขามีความสามารถเต็มศักยภาพของตนเอง"

(หน้าโครงการ / 24 ก.พ. 43)

11. ข้อคิดเห็นต่อนักเรียนในโครงการการเรียนร่วม

ผู้วิจัยแบ่งความคิดเห็นของบุคคลต่างๆที่มีต่อโครงการการเรียนร่วม และเด็กพิเศษในโครงการการเรียนร่วมโดยแบ่งออกเป็น ความคิดเห็นจากครู เพื่อนักเรียน และผู้ปกครอง

ความคิดเห็นจากครู

ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดโครงการการเรียนร่วมมีอยู่หลายฝ่ายด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น ครูในโครงการ ครูในชั้นเรียนปกติ เด็กนักเรียนปกติ เด็กพิเศษ หรือผู้ปกครอง ทุกฝ่ายมีส่วนช่วยพัฒนาให้เด็กพิเศษทั้งสิ้น เมื่อโรงเรียนมีการจัดตั้งโครงการนี้ขึ้นมา ทุกฝ่ายควรมีความพร้อมในการยอมรับเด็กพิเศษและพร้อมที่จะพัฒนาเด็กเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นครูก็ต้องช่วยกันพัฒนา หรือเพื่อนๆ ก็ต้องยอมรับเด็กพิเศษ

“การจัดตั้งโครงการจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่าย ทุกคนต้องมีความมั่นใจว่าเด็กเหล่านี้จะสามารถพัฒนาได้ และการจัดการเรียนแบบเรียนร่วมจะทำให้พวกเขาพัฒนาการดีกว่าโรงเรียนพิเศษเฉพาะทาง ถ้าทุกฝ่ายร่วมมือกันในการให้ความช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ ในไม่ช้าเราก็จะสามารถพัฒนาเขาได้“

(ผู้อำนวยกา 24 ม.ค. 43)

“ เราคิดว่าเด็กเหล่านี้ก็มีความสามารถที่จะพัฒนาได้ เหมือนกับเด็กปกติ เมื่อเรามีการจัดกระบวนการในการเรียนรู้ที่ถูกต้องก็จะสามารถพัฒนาการเด็กเหล่านี้ได้ แต่ขั้นตอนในการ

พัฒนาอาจช้ากว่าเด็กปกติ หรือความสามารถในบางเรื่องอาจไม่เท่ากับเด็กปกติ แต่สิ่งสำคัญ คือเราจะต้องให้โอกาสเด็กเหล่านี้ และคิดว่าการเรียนร่วมน่าจะเป็นการจัดสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าโรงเรียนพิเศษเพราะสภาพแวดล้อมน่าจะใกล้เคียงกับความเป็นจริงในสังคม “

(ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ / 24 ม.ค. 43)

ในส่วนของครู เด็กพิเศษของโรงเรียนพญาไทโดยส่วนใหญ่แล้วจะเรียนในห้องพิเศษ ดังนั้นครูผู้สอนเด็กพิเศษจึงเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด ทำให้ค่อนข้างเข้าใจในเด็กพิเศษ

“ เราสอนแต่เด็กพิเศษ การสอนจึงสามารถค่อยๆเป็นค่อยๆไป ไม่เน้นเนื้อหาหลายๆเหมือนห้องเรียนปกติ เอาแค่เด็กพอเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เช่น การทอนเงิน การอ่านหนังสือ เด็กเหล่านี้ถ้าได้รับการสอนที่ดีก็สามารถพัฒนาได้ สิ่งสำคัญคือการเอาใจใส่ และเราจะต้องใจเย็นเวลาสอน เพราะการสอนเด็กเหล่านี้ต้องใช้เวลา และการอธิบายนานกว่าเด็กปกติ “

(ครูหม้อย 16 ม.ค. 43)

จากการสังเกตในห้องเรียน ของเด็กพิเศษในโรงเรียนพญาไท เด็กนักเรียนบางคนอ่านหนังสือได้คล่อง แต่บางคนอ่านหนังสือไม่ได้เลย เวลาที่ครูสอนก็จะเป็นการเฉลยแบบฝึกหัด บางคนที่ไม่ได้อ่านไม่ได้จะรอลงจากบนกระดาน

“ เด็กที่อยู่ในแต่ละห้อง มีความบกพร่องที่หลากหลาย และความบกพร่องที่รุนแรงแตกต่างกัน ดังนั้นการเรียนการสอนค่อนข้างยาก บางทีสอนแค่นี้คนหนึ่งเข้าใจ อีกคนไม่เข้าใจ หรือบางทีมีคนวิ่งไปวิ่งมา ซึ่งปัญหาเหล่านี้ถือว่าเป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน เพราะบางคนเข้าใจแล้วก็ไม่ได้พัฒนาอย่างอื่นต้องคอยคนอื่นๆในห้อง “

(ครูนิด / 10 ก.พ. 43)

“ เด็กบางคนที่มีความบกพร่องน้อย ก็จะสามารถเรียนรู้ได้เร็ว ซึ่งบางทีต้องนั่งรอเพื่อนคนอื่นๆ ที่ยังไม่เข้าใจเป็นชั่วโมง แทนที่จะได้ฝึกหรือเรียนรู้สิ่งใหม่ๆต่อไป บางครั้งอาจเป็นผลกระทบทำให้เด็กที่มีความบกพร่องน้อยพัฒนาได้ไม่เต็มที่ ซึ่งถ้าเขาได้พัฒนาเต็มที่อาจเข้าไปเรียนร่วมได้ “

(ครูจิตร / 16 ก.พ.43)

เด็กพิเศษของโรงเรียนพญาไทไม่ค่อยได้มีโอกาสเข้าไปเรียนร่วมในห้องเรียนปกติ เคยมีนักเรียนเข้าไปเรียนร่วมในห้องปกติ แต่เรียนได้แค่ประมาณ 1 เดือน ก็ถูกส่งกลับเข้ามาเรียนในห้องพิเศษเหมือนเดิม เนื่องจากมีปัญหาในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เพราะการส่งเด็กเข้าเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไทจะส่งนักเรียนเข้าเรียนร่วมเต็มเวลา นั่นหมายถึง ถ้าครูในโครงการส่งเด็กนักเรียนคนใดเข้าเรียนร่วม จะถูกเปลี่ยนจากนักเรียนในห้องพิเศษ เป็นนักเรียนในห้องปกติทันที คือต้องเรียนร่วมในทุกรายวิชา

“ พี่สอนวิชาภาษาไทยเด็กที่เข้ามาเรียนร่วม ซึ่งในส่วนที่พี่สอนเขาก็สามารถทำได้ในระดับหนึ่ง แต่รู้สึกผลการเรียนในบางวิชาจะเรียนไม่ได้ แล้วก็จะมีปัญหาพฤติกรรม เช่น การร้องไห้ว้าวาย ซึ่งในตอนที่เขาเรียนในห้องปกติ ครูปกติก็คงเอาใจใส่นักเรียนได้ไม่ทั่วถึง เพราะมีนักเรียนคนอื่นๆอีกจำนวนมาก “

ครูสาย / 16 ก.พ. 43

(เป็นครูสอนวิชาภาษาไทยในชั้นเรียนปกติ)

“ พี่ว่าเด็กเหล่านี้ก็สามารถเข้าเรียนได้ แต่บางครั้งการเรียนในห้องปกติอาจจะไม่เหมาะกับเด็กพิเศษในบางวิชา ครูในห้องปกติ อาจจะดูแลได้ไม่ทั่วถึง ก็ไม่จู้จี้จ้ำจายเหมือนครูการศึกษาพิเศษ อย่างนักเรียนที่เคยเข้าไปเรียนร่วมเขาคิดตามเพื่อนไม่ทัน ซึ่งก็เป็นปัญหาเราก็ต้องส่งเข้าเรียนในห้องพิเศษเหมือนเดิม “

ครูพลอย / 17 มี.ค. 43

(สอนวิชาคณิตศาสตร์ห้องเรียนปกติ)

ความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนปกติโดยส่วนใหญ่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กพิเศษเพียงผิวเผิน จะมีโอกาสแค่ได้ร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียนหรือในบางครั้งของวิชาพลศึกษา คืออาจจะเรียนว่ายน้ำในชั่วโมงที่ตรงกับเด็กพิเศษ จึงได้มีโอกาสได้ว่ายน้ำในสระเดียวกัน ซึ่งเด็กปกติโดยส่วนใหญ่ จากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยพบว่า เด็กปกติมีความคิดเห็นว่าเด็กพิเศษสามารถมีพัฒนาการที่ดีขึ้นได้ แต่บางครั้งเด็กเหล่านี้ไม่ยอมทำ หรือมีอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้ไม่สามารถทำได้

“ หนูเคยเรียนว่ายน้ำในชั่วโมงตรงกับเด็กพิเศษ หนูเห็นเขาเวลาเรียนว่ายน้ำบางคนก็ลงไปเรียนว่ายน้ำเหมือนกับเด็กปกติทั่วไป แต่มีบางคนก็กลัวชอบวิ่งไปวิ่งมารอบสระ และ

ร้องไว้ดว้ายไปทั่วสระ วังตั้งนาน แต่พอลงจริงๆแล้วก็ไม่เห็นมีอะไรก็สามารถทำได้ตามที่อาจารย์บอก ก็คิดว่าที่จริงแล้วเขาก็สามารถทำได้แต่บางครั้งไม่ยอมทำเท่านั้นเอง “

(ปาล์ม / 16 ก.พ. 43)

“ ผมเคยเจอกับเด็กพิเศษในห้องสมุด หรือบางทีก็ยื่นรอซื้อขนม ผมเห็นเขาก็สามารถซื้อของได้เอง แต่บางครั้งเขาก็อ่านหนังสือไม่ออก คนขายก็จะช่วยบอกให้ หรือไม่กี่เพื่อนที่ยืนต่อแถวอยู่ข้างหลังก็ช่วยอ่านให้ ผมคิดว่าการที่เขามาเรียนร่วมกับพวกเราที่ดีจะช่วยให้เขาได้อยู่ในสังคมปกติ “

(บอย / 16 ก.พ. 43)

ความคิดเห็นของนักเรียนปกติ คิดว่า เด็กพิเศษสามารถที่จะพัฒนาได้ แต่อาจจะไม่เท่ากับเด็กปกติ การเรียนร่วมเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กพิเศษเกิดการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมจริง และรู้จักดูแลตนเอง

ความคิดเห็นของผู้ปกครอง

จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ปกครอง โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เหตุผลที่เข้ามาเรียนโรงเรียนพญาไท เพราะโรงเรียนพญาไทเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงน่าเชื่อถือ ซึ่งได้ทราบข่าวการเรียนร่วมมาจากคนรู้จัก โดยจะมาสมัครที่โรงเรียนพญาไทเอง ไม่ได้ผ่านจากคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

จุดมุ่งหมายของการที่ผู้ปกครองส่งเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ เหตุผลหลักคือ อยากรู้ให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ เพราะการเรียนร่วมนั้น เด็กพิเศษได้มีโอกาสอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีบุคคลหลายรูปแบบใกล้เคียงกับสภาพสังคมจริง

“ ที่ไม่ส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษเพราะอยากให้เขาได้ฝึกอยู่ในสังคมที่มีสภาพใกล้เคียงกับสังคมจริงมากที่สุด ซึ่งถ้าให้เข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษ เพื่อนๆก็จะมีแต่เด็กพิเศษ การสอนก็ต้องคำนึงถึงแต่ข้อจำกัดของเด็กพิเศษ คงจะขาดโอกาสได้เรียนรู้สังคมจริงๆ ซึ่งคิดว่าตรงจุดนี้โรงเรียนปกติที่เปิดโอกาสให้เด็กพิเศษได้เข้ามาเรียนร่วมคงได้เปรียบตรงจุดนี้ “

(คุณพ่อน้องแพร / 26 ม.ค. 43)

“อยากให้ลูกได้ฝึกอยู่กับสังคมปกติ มากกว่าสังคมที่มีแต่เด็กพิเศษ และโรงเรียนพญาไทก็เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงพอสมควร เพื่อที่อยู่ข้างบ้านแนะนำมา แต่ว่าลูกเขาเป็นเด็กปกตินะ ไม่ใช่เด็กพิเศษ ก็เลยลองมาสมัครดู “

(คุณแม่พุด / 10 ก.พ. 43)

จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองมีความคาดหวัง ว่าอยากให้เด็กพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติจะสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมปกติได้ ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยจะเห็นว่าเด็กในโครงการมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้ดี ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหาร การซื้ออาหารรับประทานเอง แต่ถ้าเป็นการพูดคุยกับเด็กพิเศษแล้วเด็กพิเศษมักจะชอบคุยกับเด็กพิเศษด้วยกัน สามารถสื่อสารกันรู้เรื่อง มากกว่าเด็กปกติกับเด็กพิเศษ ในเวลาที่เด็กพิเศษเจอเด็กปกติจะไม่ค่อยยอมพูดคุยด้วยแม่ในบางครั้งเด็กปกติจะพูดด้วยก่อนก็ตาม หรือบางครั้งเวลาเจอเด็กปกติก็จะเดินเลี่ยงไปอีกทางหนึ่ง

ในเรื่องของความคิดเห็นหลังจากส่งนักเรียนเข้าเรียนร่วมของผู้ปกครอง โดยส่วนรวมแล้วมีความพอใจในพัฒนาการของเด็กพิเศษ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ แต่ปัญหาทางด้านวิชาการยังมีอยู่บ้าง

“ พลเข้ามาเรียนในโครงการก็มีพัฒนาการที่ดีขึ้น เมื่อก่อนเวลาเดินมักจะก้มหน้าตลอดเวลาไม่มองหน้าคนอื่นเวลาพูด เดี่ยวนี้พูดเก่งรู้จักทักทายคนอื่น เวลามีคนมาบ้านก็มักจะชมว่าคุยเก่งขึ้น ก็ดีใจที่เขามีพัฒนาการดีขึ้น แต่การเรียนนี้ไม่หวังอะไรมาก แค่อ่านออกบางก็พอแล้ว “

(พี่เลี้ยงพล / 17 ก.พ. 43)

“พัฒนาการในการรู้จักช่วยเหลือตนเองก็ดีขึ้นนะ ในหลายด้านไม่จะเป็นการเข้าห้องน้ำ การรับประทานอาหาร แต่ตอนนี้อยากให้เน้นการอ่าน อยากให้เขาอ่านออก เพราะตอนนี้ยังอ่านหนังสือไม่ค่อยออกเลย ถ้าเป็นไปได้ก็อยากให้เขาอ่านออกเขียนได้เหมือนกัน “

(คุณแม่ต่อ / 15 ก.พ. 43)

จะเห็นว่าโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท สอนให้เด็กพิเศษสามารถใช้ชีวิตร่วมกับเด็กปกติ แต่ในด้านการเรียนการสอนยังพัฒนาความสามารถของเด็กพิเศษในโครงการได้ไม่เต็มศักยภาพของตัวเด็กพิเศษ

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

1. โครงการเรียนร่วม โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

โครงการจัดการเรียนร่วมของเด็กด้อยความสามารถทางการเรียนที่เกิดขึ้นในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม นั้น เกิดขึ้นในปี พ. ศ. 2529 โดยเริ่มจากอาจารย์ในโรงเรียนเล็งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น จากการรับนักเรียนเข้าโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเภทบุคลากรภายในจุฬาฯ เด็กที่เข้าเรียนในวิธีนี้จะไม่ต้องผ่านการสอบคัดเลือกทำให้มีเด็กบางคนที่มีความผิดปกติสามารถเข้าเรียนได้ และเมื่อเข้ามาเรียนเกิดปัญหาทางการเรียนขึ้น เพราะเรียนตามเพื่อนในห้องไม่ทัน จึงเป็นเหตุจูงใจอาจารย์ในโรงเรียนคิดหาวิธีการในการแก้ไข จึงได้ขอความร่วมมือจากอาจารย์ในภาคจิตวิทยาในการจัดตั้งโครงการสำหรับเด็กพิเศษขึ้น ซึ่งในเริ่มแรกมาจากการดำเนินงานของโครงการวิจัยรูปแบบการสอน เด็กด้อยความสามารถทางการเรียนรู้ ผลจากการจัดตั้งโครงการในระยะแรกเป็นที่น่าพอใจของอาจารย์และผู้ปกครอง เพราะเด็กพิเศษที่เข้ามาเรียนในโครงการสามารถเรียนได้ดีขึ้น สามารถผ่านเกณฑ์ในการทดสอบ หลังจากนั้นจึงได้จัดตั้งในรูปแบบของโครงการ ในปี พ.ศ. 2533

โครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มีห้องสำหรับโครงการเรียนร่วมอยู่ 1 ห้อง ซึ่งในห้องนั้นเป็นที่พักของครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน เด็กพิเศษที่เริ่มเข้าโครงการทุกคนจะต้องเข้ามาเรียนในห้องนี้ก่อน ครูการศึกษาพิเศษจะพิจารณาความพร้อมในวิชาใดเพื่อส่งเข้าเรียนร่วม นักเรียนคนใดไม่มีความพร้อมในการเรียนร่วมก็จะเรียนในห้องพิเศษนี้ต่อไป และเมื่อส่งนักเรียนเข้าเรียนร่วมแล้ว ครูการศึกษาพิเศษจะต้องร่วมมือกับครูในชั้นเรียนปกติ เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กพิเศษนี้ให้มีพัฒนาการ โดยเมื่อเด็กเรียนร่วมแล้ว ครูชั้นเรียนปกติจะต้องรายงานพัฒนาการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา หรือด้านพฤติกรรม รวมถึงการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ

“เมื่อเราส่งเด็กคนใดก็ตามเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ เราก็จะต้องติดตามผลอย่างใกล้ชิดต่าง ๆ เป็นอย่างไร โดยส่วนมากเราก็จะพูดคุยกับครูปกติที่สอนเขา ซึ่งถ้าพบว่ามีปัญหาอะไรเราก็จะร่วมมือกันแก้ไข”

(อาจารย์น้อย / 10 ก.พ. 43)

อาจารย์ในโครงการการเรียนร่วม

การช่วยเหลือเด็กพิเศษที่เข้าไปเรียนร่วมก็มีหลายแบบด้วยกัน เช่น ครูการศึกษาพิเศษต้องช่วยครูในชั้นเรียนปกติ ตั้งแต่ คอยให้คำปรึกษา, คำแนะนำ หรือถ้าเด็กคนไหนเรียนตามเพื่อนในชั้นเรียนปกติไม่ทัน ครูการศึกษาพิเศษจะต้องช่วยทบทวนให้ตอนเย็นหลังเลิกเรียน

“ถ้าเกิดพบว่าเด็กที่เราส่งเข้าเรียนร่วมมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเราก็จะคุยกับครูประจำชั้นเพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ไข หรือถ้าเกิดเป็นปัญหาทางการเรียน ที่โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะเกิดขึ้นกับเด็กพิเศษที่ส่งเข้าเรียนร่วม เราก็จะช่วยโครงการนำส่วนที่เขายังสับสนมาสอนเพิ่มเติม หรือทบทวนให้หลังเลิกเรียนเพื่อเขาจะได้สามารถตามเพื่อนในชั้นเรียนปกติได้”

(อาจารย์น้อย / 12 ม.ค. 43)

ในช่วงแรกของการดำเนินโครงการ ผลที่ออกมาเป็นที่น่าพอใจของครูในโครงการการเรียนร่วมเด็กพิเศษ ครูชั้นเรียนปกติ รวมถึงผู้ปกครอง เด็กที่เรียนในรุ่นแรกทุกคนสามารถออกไปอยู่ในสังคม และประกอบอาชีพช่วยเหลือตนเองได้

“ตอนเริ่มโครงการมีเด็กนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษมีจำนวนน้อย 3 คนเอง แล้วเด็กเหล่านั้นก็จะมีความบกพร่องทางสมองไม่มากนัก ก็จะสามารถดูแลได้ทั่วถึง เดียวนี้ 3 คนนั้นก็ไปฝึกอาชีพ มีผู้หญิง 1 คน ก็ไปทำเกี่ยวกับประดิษฐ์ดอกไม้ ส่วนผู้ชายก็มีคนหนึ่งไปช่วยงานที่หอสมุดของคณะครุศาสตร์เรานี่เอง, อีกคนช่วยพ่อ – แม่ค้าขาย”

(หัวหน้าโครงการพิเศษ / 16 ม.ค. 43)

เมื่ออาจารย์พูดจบ ได้ชี้ไปที่แจกันดอกไม้ประดิษฐ์ช่อโต และบอกกับผู้วิจัยว่าเป็นผลงานของศิษย์เก่าในโปรแกรม นอกจากได้ชมดอกไม้แล้ว ผู้วิจัยเองพบกับนักเรียนในโครงการซึ่งได้เคยไปทำงานในห้องสมุดคณะครุศาสตร์ ซึ่งจะทำหน้าที่ในบริเวณของการรับฝากของ ผู้วิจัยได้มีโอกาสสนทนาเพราะเพื่อนของผู้วิจัยคนหนึ่งสนิทกับเด็กดังกล่าว เขาได้บอกกับผู้วิจัยเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของเขาว่า

“ชอบทำ ได้ยูเอชๆ แล้วก็แค่คอยมองไม่ให้ใครเอาขนมหรือ อาหารมาทาน ทำที่นี้สนุกดีเหมือนกัน ทุกคนใจดี”

(มาส / 10 ก.พ. 43)

และเมื่อผู้วิจัยถามเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษาของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มาสบอกกับผู้วิจัยว่า

“ตอนเรียนก็ดี แต่บางครั้งไม่ชอบสอบ พอเรียนจบก็ไปฝึกเรียนคอมพิวเตอร์ด้วย ที่โรงเรียนมีเพื่อน แต่ไม่เยอะมาก แต่ก็สนุกดี”

(มาส / 10 ก.พ. 43)

หลังจากได้มีการทดลองจัดการศึกษาพิเศษให้แก่เด็กเหล่านี้ได้เรียนร่วมแล้ว ต่อมาในปี การศึกษา 2534 ได้มีการขยายการดูแลไปที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม เพราะในช่วงนั้นมีนักเรียนในโครงการบางคน เรียนจบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ในบางวิชา ถ้าวิชาไหนยังมีพัฒนาการไม่ดีก็ยังคงอยู่ในระดับประถมศึกษา)

“ช่วงนั้นมีนักเรียนของเรา คนหนึ่งมีโอกาสเข้าไปเรียนร่วมในวิชาสังคมศึกษากับเด็กมัธยม เราส่งเข้าเรียน โดยที่เราก็ให้ความร่วมมือกับอาจารย์ที่ฝ่ายมัธยม ถึงปัญหาและพัฒนาการ ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก แต่เราไม่ได้ไปจัดทำเป็นห้องหรือศูนย์การเรียนร่วมเหมือนของ ประถมนะ เพียงแต่เราคอยช่วยเหลือคอยประสานงานกับอาจารย์ฝ่ายมัธยม”

(อาจารย์จา / 16 ก.พ. 43)

เมื่อนักเรียนข้ามไปเรียนที่ฝ่ายมัธยมจนกระทั่งจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่โครงการจัดตั้ง มายังไม่มียุติคนใดต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเลย ส่วนใหญ่จะไปเรียนเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ บางทีก็ไปเรียนการศึกษานอกระบบ โรงเรียนเพื่อสอบเทียบ ปัจจุบันมีนักเรียนข้ามไปเรียน มัธยมศึกษาเพียงแค่ 1 คน แล้วก็พยายามจะสอบเทียบ ซึ่งการดูแลในเรื่องของการสอบเทียบนั้น อาจารย์ในโครงการจะเป็นผู้ดูแล

ในด้านของผู้ปกครองที่มีโอกาสเข้ามาเรียนร่วมในโครงการการจัดการเรียนร่วมของ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม นั้น จะมาจากบุคคล 2 ฝ่ายด้วยกัน ฝ่ายแรก คือเด็กสวัสดิการซึ่งหมายถึง เด็กที่เป็นลูกหรือหลานของบุคลากรที่ทำงานในจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะ เป็น อาจารย์ เจ้าหน้าที่ หรือคนงาน ส่วนอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นบุตรของ บุคคลภายนอกก็คือ บุตรหรือหลานของบุคคลที่ไม่ได้ทำงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการ สืบตรวจจากเด็กในโครงการในปัจจุบันซึ่งมีจำนวน 11 คน พบว่า มี 5 คนที่เป็นลูกของบุคลากรจุฬาฯ ส่วนที่เหลืออีก 6 คน เป็นบุตรของบุคลากรภายนอก

2. รูปแบบการเรียนการสอน

สำหรับรูปแบบของการจัดโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มีลักษณะดังนี้

เด็กที่เรียนในโครงการพิเศษนี้ อาจารย์ในโครงการซึ่งเป็นครูการศึกษาพิเศษจะดูแลเกี่ยวกับหลักสูตรต่างๆ ทั้งหมด โดยจะยึดความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคลเป็นหลัก หลักสูตรจะปรับจากหลักสูตรปกติของนักเรียนปกติ ชั้นเรียนพิเศษนี้จะแบ่งนักเรียนเป็น 2 แบบ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามโปรแกรมสามารถแบ่งเป็น 2 หมวด คือ

1. หมวดทักษะการเตรียมพร้อม
2. หมวดวิชาการ

หมวดทักษะการเตรียมความพร้อม

การเตรียมทักษะความพร้อมได้แก่

1. การเตรียมความพร้อมทางสังคม ได้แก่ การปฏิบัติตามข้อกำหนดภายในโรงเรียน มารยาทในสังคม เช่น การทักทาย การขอโทษ การขอบคุณ และมารยาทอื่นๆ ในสังคม
2. การเตรียมความพร้อมทางอารมณ์และจิตใจ ได้แก่ ความมั่นใจในตนเอง การเห็นคุณค่าความสามารถในส่วนที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัว และพัฒนาจุดที่บกพร่อง การแสดงความคิด ความรู้สึกให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เป็นต้น
3. การเตรียมความพร้อมทางการเรียน ได้แก่ การปฏิบัติตามระเบียบในชั้นเรียน สมาธิในการเรียน เป็นต้น

หมวดทางวิชาการ

เนื้อหาวิชาต่างๆ ที่ใช้สอนจะอ้างอิงจากหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และใช้ตำราเรียนบางเล่มของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จากการปฏิบัติงานในปีแรกพบว่า เนื้อหาวิชาบางบทในหลักสูตรนั้น ละเอียดซับซ้อนเกินไปสำหรับนักเรียน ดังนั้นผู้สอนจึงได้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มนี้เป็นรายบุคคล โดยมุ่งเน้นถึงประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

“ตอนแรกก่อนที่เด็กทุกคนในโครงการจะเริ่มเรียนนั้น เราจะต้องดูความพร้อมต่างๆ ก่อน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านอารมณ์ หรือสังคมก็ตาม ต้องพยายามปรับพฤติกรรมให้เข้าที่ใน ทิศทางที่เราพึงประสงค์เสียก่อนแล้วจึงค่อยเริ่มให้บทเรียน เพราะถ้าเราให้บทเรียนตั้งแต่ เขายังไม่พร้อม เช่นวิ่ง ไปมา สนใจสิ่งอื่น ๆ เรียกง่าย ๆ ว่าไม่มีสมาธิ หรือครุ่นใจไม่ได้ เลยจะร้องไห้ดอออกมา พวกนี้เราต้องฝึกก่อน เสร็จแล้วถึงจะให้เริ่มบทเรียนตามหลักสูตร”
(อาจารย์น้อย / 24 ม.ค. 43)

“ในตอนแรกที่เราเริ่มโครงการใหม่ ๆ ตอนนั้นเราให้หลักสูตรของเด็กปกติมาเรียน พบว่าใน บางบทเด็กของเรารับไม่ได้เลย ก็เลยประชุมกันว่าเราจะคัดเลือกและสอนในเนื้อหาบทที่ เด็กสามารถเข้าใจได้ และนำไปดำเนินชีวิตได้ อันนี้เราไม่พูดถึงเด็กที่ถูกส่งเรียนร่วมนะ เพราะถ้าเขาถูกส่งเรียนร่วมในวิชาใดก็ตาม เขาต้องเรียนทุกบท”
(อาจารย์น้อย / 24 ม.ค. 43)

สำหรับรูปแบบในการจัดการสอนนั้น ได้มีจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ไม่ได้มีการจัดห้องเรียนพิเศษแยกจากชั้นปกติ แต่จะมี ห้องเรียนอยู่ 1 ห้อง ซึ่งจัดตั้งเป็นศูนย์ของเด็กพิเศษ เด็กที่เริ่มเข้าโครงการจะถูกฝึกพฤติกรรมต่าง ในห้องเรียนนี้ก่อน ซึ่งชื่อว่า “ห้องโปรแกรมการศึกษาพิเศษ”

“เด็กนักเรียนทุกคนที่เป็นเด็กพิเศษ จะได้มีโอกาสเข้ามาเรียนในห้องนี้ บางคนต้องเข้ามา ปรับพฤติกรรมต่างๆ ก่อนที่จะส่งเข้าเรียนร่วม บางทีห้องนี้ก็จะเป็นห้องเรียนเฉพาะกลุ่มเด็ก พิเศษที่มีความบกพร่องในวิชาคล้ายๆ กัน เช่นเด็กเหล่านี้มักขาดความสามารถทางศิลปะ พอถึงชั่วโมงศิลปะเด็กพิเศษทุกคนที่ขาดความสามารถทางการเรียนศิลปะ(ซึ่งอาจจะไป เรียนร่วมกับเด็กปกติในห้องปกติ) ก็จะร่วมกับเด็กปกติในห้องนี้”
(อาจารย์จา / 19 ม.ค. 43)

ซึ่งรูปแบบที่สำคัญที่ทางโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ได้แบ่ง ออกเป็นลักษณะใหญ่ ๆ 3 รูปแบบ คือ

1. การเรียนร่วมกับนักเรียนอื่นในชั้นเรียนปกติ รูปแบบนี้จะใช้ในกรณีของเด็กที่มีความ พร้อมค่อนข้างสูง แต่เด็กพิเศษที่อยู่ในโครงการนี้โดยส่วนใหญ่จะมีโอกาสเข้าเรียนร่วม อย่างน้อย ที่สุด 1 วิชา ซึ่งส่วนใหญ่วิชาแรกที่เด็กเหล่านี้เรียนร่วมได้มักเป็น นาฏศิลป์ – คนตรี เพราะโรงเรียน สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะเน้นให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเข้าไปเรียนร่วม เช่น เด็กชายจุ่น ได้

ในการเรียนเฉพาะกลุ่มของเด็กพิเศษนี้ ครูการศึกษาพิเศษจะเป็นผู้แบ่งกลุ่มนักเรียนว่าแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนอยู่ในเกณฑ์ใด ถ้าใครที่มีความสามารถในการเรียนรู้ใกล้เคียงกันก็จะเรียนด้วยกัน บางครั้งในกลุ่มหนึ่งอาจจะมีนักเรียนเพียงแค่ 2 – 3 คน

“การสอนเฉพาะกลุ่มนี้ เราจะจัดเด็กพิเศษที่ไม่สามารถเข้าไปเรียนร่วมได้ เอามารวมกลุ่มกันโดยแบ่งออกเป็นแต่ละรายวิชา บางคนเรียนภาษาไทยกับเด็กพิเศษด้วยกันในระดับ ป. 3 แต่พอมาถึงวิชาคณิตศาสตร์ เขาอาจจะต้องเรียนกับเด็กพิเศษในกลุ่ม ป. 1 ก็ได้ ดังนั้นการสอนเฉพาะกลุ่มนี้จึงเป็นการเรียนเด็กเรียนตามความสามารถตามศักยภาพของตนเอง”

(อาจารย์น้อย 12 ก.พ. 43)

หรือบางครั้งที่เด็กพิเศษในโครงการมีความสามารถใกล้เคียงกันหมดก็จะเป็นการรวมกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกกว่าวิชาอื่นๆ เช่น ในวิชาศิลปะ เด็กพิเศษเกือบทุกคนจะมีความสามารถใกล้เคียงกัน ครูการศึกษาพิเศษจะจัดรวมกลุ่มกันเฉพาะ 1 กลุ่มเท่านั้น

3. การจัดการเรียนเป็นรายบุคคล การจัดการเรียนแบบนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบตัวต่อตัว ซึ่งการจัดแบบนี้จะจัดให้กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนร่วม และยังไม่สามารถจัดระดับให้เรียนกับเด็กพิเศษเฉพาะกลุ่มด้วย แบ่งออกเป็น 2 กรณีคือ

3.1 มีความสามารถในระดับนั้นเพียงคนเดียว เช่น จุ่น มีความสามารถในภาษาไทยอยู่ในชั้นที่สามารถเรียนการประสมคำได้แล้ว แต่ในกลุ่มเด็กพิเศษด้วยกัน ไม่มีใครอยู่ในชั้นเดียวกับจุ่น (คนอื่นจะอยู่ในชั้นที่ต่ำกว่าหรือสูงกว่า) ดังนั้นครูการศึกษาจึงต้องสอนจุ่นเพียงคนเดียว

3.2 เด็กพิเศษที่ขาดความพร้อมทางการเรียน/ทางสังคม ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกับนักเรียนที่เพิ่งเริ่มเข้าโครงการ ครูการศึกษาพิเศษในโครงการจึงต้องมีการปรับพฤติกรรมเป็นรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนเหล่านั้นมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก่อนที่จะเริ่มเรียนในห้องพิเศษ หรือส่งเข้าเรียนร่วม

“การสอนเป็นรายบุคคลมีความสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ เพราะเป็นหนทางหนึ่งซึ่งสามารถช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาตนเอง เต็มศักยภาพของตนเอง แต่การสอนแบบนี้ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น จำนวนครู จำนวนนักเรียน เป็นต้น”

(หัวหน้าโครงการ / 10 ก.พ. 43)

3. ความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ความพร้อมในด้านบุคลากร

ในปีการศึกษา 2542 โรงเรียนสาธิตจุฬา ฯ (ฝ่ายประถม) มีอาจารย์ในโครงการการเรียนร่วมนี้จำนวน 3 คน และมีเด็กพิเศษจำนวน 11 คน ซึ่งครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 คนนี้เป็นครูที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) เป็นผู้จ้าง ซึ่งครูทั้ง 3 คน ผ่านการอบรมการสอนเด็กพิเศษมาแล้วทั้งสิ้น สำหรับที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ไม่มีพี่เลี้ยงคอยช่วยในการดูแลนักเรียนเช่น โรงเรียนพญาไท ซึ่งจากการสอบถามอาจารย์ในโครงการปรากฏว่า เพราะนักเรียนในโครงการมีไม่มากเกินกำลังที่ครูจะดูแล และโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีโอกาสส่ง นักเรียนหลายคนเข้าไปเรียนร่วมด้วย

“ในโครงการไม่มีพี่เลี้ยง เพราะจำนวนครูตอนนี้เพียงพอต่อนักเรียนในโครงการ แต่ถ้าในอนาคตมีนักเรียนเพิ่มขึ้น เราคงจ้างครูเพิ่มอีก 1 คน แต่คงไม่มีพี่เลี้ยง เพราะว่าถ้าเราจ้างครู ครูจะเป็นผู้ดูแลนักเรียนเหล่านี้ได้ และยังทำการสอนเด็กได้อีกด้วย ซึ่งส่วนใหญ่เด็กของเราจะมีโอกาสเข้าไปเรียนร่วม ถ้าเด็กเข้าไปเรียนร่วม ครูการศึกษาพิเศษจะดูแลให้เขาเรียนตามเพื่อนปกติให้ทัน เช่น อาจจะมีการทบทวนตอนเย็น หรือติดตามพฤติกรรม คอยช่วยกันกับครูประจำชั้นห้องปกติแก้ปัญหา คือเด็กไม่ได้อยู่กับเราทั้งวัน บางทีเราก็ส่งเด็กไปเรียนทุกคนห้องโครงการก็จะว่าง”

(หัวหน้าโครงการ / 23 ก.พ. 43)

และที่สำคัญจากการสอบถามหัวหน้าโครงการถึงอัตราส่วนระหว่างครูการศึกษาพิเศษ : จำนวนนักเรียนที่ดูแล ผู้วิจัยได้รับคำตอบว่า ครูการศึกษาพิเศษ 1 คน จะดูแลนักเรียนไม่เกิน 4 คน เด็กนักเรียนในโครงการของโรงเรียนมีจำนวนน้อย และค่อนข้างมีวุฒิภาวะพร้อมกว่าโรงเรียนพญาไท เพราะโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) มีกระบวนการในการคัดเลือกเด็ก และสามารถกำหนดจำนวนของนักเรียนที่จะรับเข้าโครงการได้

สถานที่

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) มีห้องสำหรับโครงการเรียนร่วมนี้ 1 ห้อง ซึ่งเป็นห้องสำหรับเตรียมความพร้อม และทำการสอนให้แก่เด็กพิเศษที่ไม่สามารถเข้าไปเรียนร่วมได้ ซึ่งในห้องนี้จะมีคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง โทรทัศน์ 1 เครื่อง มีเครื่องดนตรีอย่างเช่น กลอง เครื่องเคาะจังหวะให้นักเรียนฝึกร้องเพลง และในห้อง 1 ห้องนี้ มีม้านพลาสติกสามารถกั้นเป็นห้องเล็ก ๆ 3 ห้อง เพื่อใช้ในการเรียนของเด็กพิเศษเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มย่อย จะทำให้ในแต่ละกลุ่มไม่รบกวนกัน และทุกห้องจะติดแอร์หมด

“เราเพิ่มมีการกั้นเป็นห้องเล็ก ๆ 3 ห้อง และก็ติดแอร์ในปีนี้อเอง แต่ก่อนจะเป็นห้องเดี่ยว แล้วก็จัดกลุ่มแบ่งมุมกันเอง ปรากฏว่าเด็กก็ชอบเดินหากันอยู่กับเพื่อนๆ ที่เรียนในกลุ่มอื่น พอเราเอาม้านพลาสติกมากั้นแบ่งกันเป็นสัดส่วนแบบนี้ พอเขาไม่เห็นเพื่อคนอื่นๆ ก็ทำให้เขามีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ส่วนเรื่องแอร์ก็เหมือนกันเพิ่งติดพร้อมกับม้านพลาสติกที่ติดก็เนื่องมาจากเด็กพวกนี้โดยส่วนใหญ่ จะไม่มีสมาธิอยู่แล้วพออากาศร้อนก็จะหงุดหงิด อารมณ์เสียบ้าง บางคนตัวใหญ่ก็มีส่วนเหมือนกัน ที่ติดแอร์ก็จะได้ช่วยให้เขารู้สึกเรียนอย่างสบาย มีสมาธิขึ้น และบางกรณีถ้ามีคนที่ร้อน หงุดหงิด บางทีก็ทำร้ายหรือรังแกเพื่อนๆ คนอื่น

(อาจารย์น้อย / 10 ก.พ. 43)

จะเห็นได้ว่าในห้องของโครงการ มีการจัดสภาพแวดล้อม ไว้เอื้ออำนวยสำหรับเด็กพิเศษ โดยเฉพาะ ดังนั้นถ้าเด็กคนใดที่มีโอกาสเข้าไปเรียนร่วม เขาจะต้องมีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของห้องปกติให้ได้เพราะในห้องปกติไม่มีแอร์ และมีเพื่อนนักเรียนในห้องจำนวนมากด้วย ดังนั้นนักเรียนที่จะมีโอกาสเรียนร่วมได้ เมื่อครูการศึกษาพิเศษจึงต้องพิจารณาแล้ว ว่าสามารถเรียนในสภาวะของห้องปกติได้

นอกจากห้องของโครงการแล้ว เด็กพิเศษยังต้องใช้สถานที่อื่นๆ ในโรงเรียนในการเรียนการสอนตลอดวัน ดังนี้

ห้องน้ำ

ห้องน้ำของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) มีอยู่ทุกตึกและทุกชั้น ซึ่งในแต่ละชั้นจะมีห้องน้ำอย่างน้อย 5 ห้อง (ห้องน้ำชาย 5 ห้อง, ห้องน้ำหญิง 5 ห้อง) ผู้วิจัยคิดว่ามี

ความเพียงพอ ต่อจำนวนนักเรียน เพราะจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ไม่ว่าจะในช่วงพัก หรือในช่วงระหว่างเรียนในห้องน้ำจะไม่ค่อยมีเด็กแย่งกันเข้า เด็กไม่ต้องรอเข้าห้องน้ำนานเกินไป

แต่สำหรับเด็กพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีปัญหาในการเข้าห้องน้ำเหมือนกัน แต่ประเด็นที่ทำให้เกิดปัญหานั้นแตกต่างจากโรงเรียนพญาไท แม้ห้องน้ำโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จะมีความเพียงพอ แต่เด็กพิเศษในโครงการก็ยังมีการปัสสาวะ, อุจจาระรดอยู่เหมือนกัน เนื่องจากเด็กเหล่านี้ไม่ยอมบอก หรือขออนุญาตไปเข้าห้องน้ำอย่างในตอนเช้าแถวเคารพธงชาติตอนเช้า ผู้วิจัยและอาจารย์ในโครงการช่วยกันดูแลความเรียบร้อยของนักเรียนในการเข้าแถว ก็ได้กลิ่นเหมือนอุจจาระ ผู้วิจัยและอาจารย์ในโครงการช่วยกันสำรวจนักเรียน ปรากฏว่า บีม (เด็กพิเศษในโครงการอุจจาระรด) พอสอบถามจึงทราบว่า บีมปวดมาตั้งแต่ก่อนเข้าแถวแล้ว แต่ไม่มาขออนุญาตอาจารย์ จนถึงเวลาเข้าแถว จึงราดออกมา

“ห้องน้ำที่เด็กพิเศษใช้ ที่คิดว่ามีจำนวนพอเหมาะนะ แต่ปัญหามีอยู่ที่เด็กของเราไม่ค่อยกล้าที่จะมาขออนุญาตอาจารย์ อย่างอาจารย์ในโครงการเองซึ่งถือว่ามีความสนิทพอสมควรกับเด็กเขายังไม่ยอมมาบอกเลย จะบอกก็ตอนที่ราดออกมาแล้ว ตอนหลังเราก็จะเตือนเขาให้เข้าห้องน้ำเลย แต่ถ้าเป็นในกรณีที่นักเรียนเข้าไปเรียนร่วม เด็กบางคนจะไม่กล้าบอกอาจารย์ที่สอนอยู่เลย จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นมา แล้วถ้ายังเกิดกับห้องปกติ บางทีก็ก่อความวุ่นวายให้กับอาจารย์ห้องปกติ”

(อาจารย์ น้อย / 23 ก.พ. 43)

เด็กพิเศษเหล่านี้ต้องปรับตัวในด้านพฤติกรรมหลาย ๆ ด้าน เมื่อเกิดปัญหาในการปัสสาวะ, อุจจาระรด ครูการศึกษาพิเศษจะให้เด็กนักเรียนหัดทำความสะอาดเอง ในตอนแรกครูจะช่วยทำบ้างเป็นการสอนไปด้วย เพราะตอนแรกที่นักเรียนทำเองนั้นจะไม่สะอาด พอระยะหลังจึงให้เด็กรับผิดชอบทำเอง ต่อมาจึงมีนักเรียนมีพฤติกรรมน้อยที่มีปัญหาหลงตามไปด้วย

โรงอาหาร

การใช้โรงอาหารของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จะมีเวลาในการเปิดให้เข้ามาใช้เป็นสถานที่ในการรับประทานอาหาร ซึ่งนอกเหนือจากเวลาดังกล่าวจะเป็นเวลาที่ห้ามใช้บริการ เพราะเป็นเวลาที่คนงานทำความสะอาด โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จะให้นักเรียนลงมารับประทานอาหารกลางวันที่โรงอาหารทุกคน ไม่ได้ยกถาดขึ้น

ไปบนห้องเรียน ซึ่งช่วงเวลาที่นักเรียนรับประทานอาหารเช้าแบ่งออกเป็น 2 ช่วงด้วยกัน คือ 11.40 – 12.40 น. จะเป็นช่วงของนักเรียนระดับประถมต้น คือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และอีกช่วงเวลาคือ 12.40 – 13.40 น. จะเป็นช่วงของนักเรียนระดับประถมปลาย คือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับเด็กพิเศษในโครงการจะแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1. ผู้ที่เข้าเรียนร่วมเต็มเวลากับเด็กปกติจะรับประทานอาหารเช้าในเวลาที่ระดับชั้นของตนเองรับประทาน เช่น ถ้าเรียนร่วมเต็มเวลากับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก็จะรับประทานอาหารเช้าในช่วงเวลา 12.40 – 13.40 น

2. สำหรับนักเรียนที่เรียนในห้องพิเศษ หรือเรียนร่วมในบางวิชาจะทานอาหารกลางวันในช่วงเวลา 11.40 – 12.40 น โดยจะมีโต๊ะอาหารสำหรับห้องเด็กพิเศษโดยเฉพาะ

“สำหรับโต๊ะอาหาร โรงเรียนจะจัดไว้เพียงพออยู่แล้ว เพราะจะแบ่งให้ห้องละประมาณ 7 โต๊ะ แต่ของเด็กพิเศษมีนักเรียนน้อยจะมีทั้งหมด 3 โต๊ะ นั่งโต๊ะละประมาณ 6 คน ก็ไม่เบียดอะไร เพราะเด็กปกติเขาก็จะนั่งโต๊ะละประมาณ 8 คน “

(อาจารย์จำ / 26 ม.ค. 43)

ในช่วงเช้า และช่วงเย็น จะเป็นช่วงที่นักเรียนสามารถซื้อของในโรงอาหารรับประทานเองได้ (ในตอนกลางวันจะเป็นช่วงที่โรงเรียนมีบริการอาหารกลางวันให้ จึงไม่ให้ร้านค้าขายของให้กับนักเรียน) เด็กพิเศษจะมีโอกาสเข้ามาซื้ออาหารและขนมทานเอง และจำนวนโต๊ะที่นั่งมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ไม่แออัดจนเกินไป

“เวลาลงไปซื้ออาหารทาน ก็มีโต๊ะว่างทุกครั้ง บางทีลงไปทานกับครูฝั่ง หรือบางทีก็ซื้อกลับบ้าน ชอบทานกล้วยเดี่ยวอร่อยดี”

(จอย / 10 ก.พ. 43)

สนาม

สนามของโรงเรียนจะมีทั้งหมด 3 สนาม คือ สนาม 1 จะเป็นที่เล่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 สนาม 2 จะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 และสนาม 3 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 สำหรับเด็กพิเศษในโครงการจะสามารถเข้ามาเล่นในสนาม 3 ได้ ส่วนวิชาวาลศึกษา นักเรียนจะลงมาเรียนได้ในสนาม โดยส่วนใหญ่จะเรียนที่สนาม 2 แต่ถ้าในบางครั้งสนาม 2 ไม่ว่างมีนักเรียนในระดับอื่น ครูจะเปลี่ยนไปเรียนยังสนามอื่น ๆ

ในช่วงเช้าและกลางวันจะไม่มีนักเรียนลงมาเล่นที่บริเวณสนามเพราะโรงเรียนไม่อนุญาตให้นักเรียนวิ่งเล่นในเวลาดังกล่าว

“ส่วนใหญ่เด็กพิเศษไม่ค่อยได้ลงไปเล่นที่สนาม เพราะเด็กพิเศษโดยส่วนใหญ่ยังขาดทักษะทางการกีฬา จะมีโอกาสลงก็จะเป็นช่วงที่เรียนพลศึกษา ถ้าเด็กที่เรียนร่วมเต็มเวลา ก็จะเรียนกับเพื่อนในห้องปกติ ส่วนเด็กพิเศษที่เรียนในห้องพิเศษจะได้เรียนพลศึกษาที่สนามกับครูการศึกษาพิเศษที่สอนวิชาพลศึกษา เพื่อจะได้ฝึกทักษะทางการกีฬา”

(อาจารย์จา / 5 ม.ค. 43)

ห้องสมุด

ห้องสมุดของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถม จะมีขนาดประมาณ 3 ห้องเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือส่วนแรก จะเป็นโต๊ะบรรณารักษ์ และคอมพิวเตอร์ไว้สำหรับนักเรียนที่ต้องการใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนที่ 2 เป็นห้องนิตยสาร, หนังสือแบบเรียน และหนังสือสารานุกรม ส่วนสุดท้ายเป็นห้องที่มีหนังสือนิทาน สำหรับโต๊ะภายในห้องสมุดจะมีลักษณะคล้ายโต๊ะเรียนขนาดจะเกือบเท่าโต๊ะเรียน จึงไม่มีปัญหาในการนั่งสำหรับเด็กที่ตัวใหญ่

“เด็กพิเศษก็จะเข้ามาใช้ห้องสมุดบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะมีอาจารย์ในห้องพิเศษมาช่วยดูแลจะมีก็บางคนที่อยู่ใกล้จะเข้าไปเรียนร่วมในห้องปกติ ก็จะมาใช้บริการห้องสมุดบ้างในช่วงเวลาพัก อย่างเจ้าคนหนึ่งเรียนร่วมกับ ป. 5 นั้นจะชอบเข้ามาใช้คอมพิวเตอร์ หรืออีกคนที่อยู่ ป. 6 คนนั้นก็เข้ามาใช้คอมพิวเตอร์บ้าง หรือบางทีก็มายืมหนังสือไปอ่านบ้าง แต่เด็กพวกนี้น่ารักไม่ค่อยก่อความเดือดร้อน เขาสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของห้องสมุดได้ดี”

(ครูบรรณารักษ์ / 23 ก.พ. 43)

จ้อย ซึ่งเป็นเด็กพิเศษที่สามารถเข้าไปเรียนร่วมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กล่าวกับผู้วิจัยว่า

“ชอบมาห้องสมุดนะ ชอบเล่นคอมพิวเตอร์ แต่เวลาเล่นน้อยเกินไป แล้วก็ชอบมานั่งอ่านหนังสือในนี้ เย็นดี”

(จ้อย / 18 ก.พ. 43)

และจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า จ้อยจะมาเล่นคอมพิวเตอร์ทุกสัปดาห์ และจะขึ้นมาเป็นคนแรกเสมอ เพราะเวลาพักกลางวันคือ 12.40 จ้อยจะรีบทานอาหารกลางวัน แล้วรีบขึ้นมาจ้องเครื่องเล่นเป็นคนแรกเสมอ

ส่วน พลอย และ จุ่น เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

“ชอบมาอ่านหนังสือในห้องสมุด มีแอร์ และก็มีเพื่อน ๆ มาด้วย”

(จอย / 9 ก.พ. 43)

“ชอบห้องสมุด มากับครูฝั่ง 'ไม่มาคนเดียว'”

(จุ่น / 9 ก.พ.43)

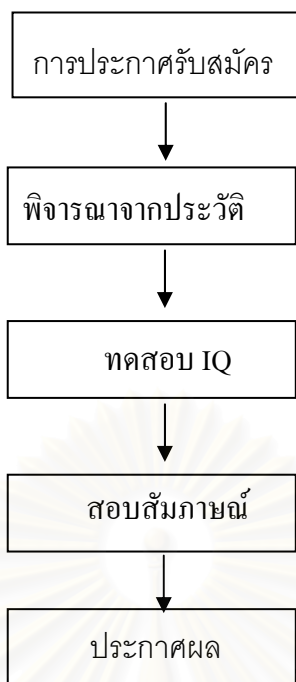
จากการสัมภาษณ์ จุ่นจะไม่ค่อยกล้าไปใช้บริการห้องสมุดคนเดียว จะต้องมามีอาจารย์พาไปเสมอ เพราะจุ่นยังไม่ค่อยได้มีโอกาสเข้าไปเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ จึงเป็นผลทำให้ยังไม่ค่อยกล้าไปไหนคนเดียว ซึ่งครูน้อยได้กล่าวว่า

“จุ่นเขายังไม่ค่อยได้เข้าเรียนกับเด็กปกติ จะเรียนเพียงสัปดาห์ละ 2 ครั้งเอง คือ วิชาดนตรี – นาฏศิลป์ กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงยังไม่ค่อยมีความกล้าในการทำอะไรคนเดียว ภายนอกห้องเด็กพิเศษ อย่างโรงอาหารเมื่อก่อนเขาก็จะไม่กล้าจะไปเหมือนกัน แต่เดี๋ยวนี้เราฝึกเขาจนเขาสามารถไปคนเดียวได้ บางทีเขายังฝากเขาซื้อของได้เลย แล้วเขาก็ชอบด้วยจะมาถามว่าครูน้อยจะเอาอะไรไหม อย่างในห้องสมุดก็เหมือนกัน ตอนนั้นก็พยายามหัดให้เขากล้าที่จะมา และสามารถขอยืมหนังสือได้ด้วยตัวเองเหมือนกัน”

(ครูน้อย / 15 ก. พ. 43)

4. การคัดเลือกนักเรียน

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จะเป็นผู้ประกาศ และจะมีการจัดการคัดเลือกเองดังมีขั้นตอนดังนี้

การประกาศรับสมัคร โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมจะรับนักเรียนเข้าโครงการเรียนร่วมนี้ จากบุคลากรจุฬาฯ และจากบุคคลภายนอก ซึ่งบุตรบุคลากรของจุฬาฯ จะสามารถสมัครเข้าเรียนในโครงการได้โดยการพิจารณาจากอาจารย์คณะจิตวิทยา และคูประวัติจากการตรวจของโรงพยาบาล แต่ไม่เน้นในการทดสอบ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะรับเกือบทั้งหมด ถ้าความพิการของเด็กไม่มากจนถึงขั้นเรียนไม่ได้ เพราะเป็นสวัสดิการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดให้กับเจ้าหน้าที่และอาจารย์ของจุฬาฯ นั่นคือ บุตรของบุคลากรสามารถมีสิทธิพิเศษเข้าโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ได้ แต่อีกลักษณะหนึ่งคือ บุตรหลานของบุคคลภายนอก ซึ่งจะต้องมาสมัครเพื่อผ่านการทดสอบทุกขั้นตอน ในการพิจารณาเข้าโครงการ

สำหรับการสอบสัมภาษณ์ ผู้ที่ทำการสัมภาษณ์จะเป็นอาจารย์จากคณะจิตวิทยา และจิตแพทย์ของโรงพยาบาลจุฬาฯ เพื่อพิจารณานักเรียนเข้าเรียนในโครงการ ประกอบควบคู่ไปกับการคูประวัติทางการแพทย์ของเด็ก เพราะถ้าเด็กคนไหนเป็นมีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์กำหนด เราจะไม่รับเข้าโครงการคือเด็กที่จะเข้าโครงการจะต้องมีระดับ IQ ไม่น้อยกว่า 90

"การคัดเลือกนักเรียน เราจะมีพิจารณาจากนักจิตวิทยา และจิตแพทย์ ซึ่งถ้าเป็นเด็กที่มีความพิการทางร่างกายนี้เราจะไม่เอา แต่ถ้ามีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือออทิสติกเราจะรับได้ แต่ทั้งนี้เราจะต้องพิจารณาที่ระดับความพิการด้วย เพราะว่าถ้าเด็กที่เป็นขนาดปัญญาอ่อนมาเรียนก็คงจะไม่ไหว"

(หัวหน้าโครงการ / 18 ม.ค. 43)

"เด็กที่รับเราจะมาผ่านการคัดเลือกแล้ว ถ้าเป็นเด็กภายนอกไม่ใช่บุตรหลานของบุคลากร จุฬา เราจะไม่คิดตามระเบียบที่วางไว้ แต่ถ้าเป็นบุตรบุคลากรเราจะต้องรับ เพราะถือว่าเป็นสวัสดิการ แต่ก็ไม่อยู่ในระดับที่เรียนไม่ได้เลยเช่น ปัญญาอ่อนหรือพิการทางร่างกาย เป็นต้น อยู่ตอนนี้มีบุตรบุคลากรมาแจ้งความจำนงแล้ว 4 คน ก็อาจจะต้องรับไว้"

(อาจารย์จา / 23 ก.พ.43)

ในการรับนักเรียนเข้าโครงการนี้ ไม่ได้มีเพียงคัดเลือกในรอบแรก (คือเทียบเท่ากับการสอบเข้าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1) เท่านั้น แต่จะมีการคัดเลือกจากเด็กปกติด้วย นั่นหมายถึง นักเรียนบางคนเข้ามาเรียนในชั้นปกติ ต่อมาภายหลังพบว่าเรียนไม่ไหว เพราะมีความผิดปกติ ครูการศึกษาพิเศษ จะร่วมมือกับนักจิตวิทยา และจิตแพทย์ สังเกตและทดสอบซึ่งถ้าผลปรากฏว่ามีความผิดปกติทางสติปัญญามีระดับ ไอคิวต่ำกว่า 90 ก็อาจจำเป็นต้องย้ายเด็กจากห้องปกติมาเรียนในโครงการของเด็กพิเศษด้วย อย่างเช่นในกรณีตัวอย่างของ โจ๊ก

โจ๊กเป็นนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในห้องของเด็กปกติ แต่ที่จริงแล้ว โจ๊กคิดเลขบวก-ลบ ยังไม่ได้ อ่านหนังสือไม่เข้าใจ แต่ที่ผ่านจนขึ้นไปถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นั้น เป็นเพราะการสอบซ่อม จนกระทั่งอาจารย์ในชั้นเรียนปกติเห็นว่าไม่ไหวจริงๆ จึงเชิญอาจารย์ในโครงการไปช่วยดูและผลปรากฏว่า โจ๊กมีความผิดปกติทางการเรียนรู้ จึงทำเรื่องแจ้งผู้ปกครอง และเชิญให้มาอยู่ในโครงการ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความเห็นชอบของผู้ปกครองด้วย

"กรณีของ โจ๊ก เข้ามาในโครงการเมื่ออยู่ในชั้นที่ค่อนข้างสูงแล้ว ก็จะมีปัญหาบ้างเพราะ

เขาโตแล้ว ถ้าเราเอาเขามาอยู่ในโครงการตั้งแต่ยังเด็กพัฒนาการด้านต่างๆ คงดีกว่านี้ แต่ที่เขาผ่านไ้ก็คือเวลาสอบซ่อมคะแนนก็ได้ทุกครั้ง"

(อาจารย์จำ / 23 ก.พ. 43)

จะเห็นได้ว่าการคัดเลือกนักเรียนมีความสำคัญ เพราะถ้าเราสามารถรู้จักบพร่องของนักเรียนแล้วรับพัฒนาที่จะทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาได้เร็วขึ้นตั้งแต่ยังเป็นเด็ก

5. งบประมาณ

เด็กพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จะต้องเสียค่าเทอมใน 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นสำหรับห้องปกติ จำนวน 6,300 บาท และห้องพิเศษ 25,000 บาท ดังนั้น ใน 1 ภาคการศึกษาจะต้องเสียค่าเล่าเรียนทั้งสิ้น 31,300 บาท ดังนี้

ค่าบำรุงการศึกษา	1,700	บาท
ค่าวัสดุ	900	บาท
ค่าอาหารค่านม	3,000	บาท
ค่าบำรุงห้องพยาบาล	100	บาท
ค่าบำรุงห้องสมุด	200	บาท
ค่าบำรุงกิจกรรมกีฬา	400	บาท
รวม	6,300	บาท

ทั้งหมดนี้เป็นในส่วนที่ต้องจ่ายสำหรับการเรียนการสอนในห้องปกติ แต่นอกจากนี้แล้ว ยังต้องจ่ายค่าบำรุงการศึกษาเด็กพิเศษ อีก 25,000 บาท ซึ่งในค่าบำรุงนี้ จะรวมถึงเงินพิเศษของอาจารย์ในโครงการ ค่าไฟฟ้า ค่าอุปกรณ์พิเศษ เป็นต้น

6. กระบวนการเรียนการสอน

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม นอกจากจะมุ่งเน้นในการสอนให้เด็กพิเศษสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและยังมุ่งให้เด็กสามารถอ่านออกเขียนได้อีกด้วย ซึ่งทางโครงการจะพยายามให้นักเรียนในโครงการจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือจบหลักสูตรในการฝึกอาชีพ ซึ่งกระบวนการแรกจะต้องดูแลเด็กเข้าร่วมโครงการก็คือ ดูแลความพร้อมเพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความสามารถของนักเรียนแต่

ละคน ซึ่งโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จะมีการแบ่งเด็กพิเศษในโครงการ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม ออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การเรียนร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนปกติ
2. การเรียนเฉพาะกลุ่มของนักเรียนในโครงการ
3. การจัดการเรียนรายบุคคล

ซึ่งรูปแบบทั้ง 3 ประเภทนี้ จัดให้กับเด็กพิเศษในโครงการตามความสามารถของนักเรียน โดยยึดเป็นวิชา ถ้านักเรียนคนใดมีความสามารถทางการเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในวิชาใดทางโครงการก็จะส่งนักเรียนเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในวิชานั้นๆ ตามระดับชั้นที่เป็นความสามารถของเด็กแต่ละคน หรือถ้าไม่สามารถเข้าเรียนร่วมได้ก็จะเรียนในห้องพิเศษ ซึ่งถ้าวิชาใดเด็กพิเศษหลายคนมีความสามารถใกล้เคียงกันก็จะจัดเป็นกลุ่มให้เรียนในห้องพิเศษ ซึ่งบางครั้งจะเชิญอาจารย์ในชั้นเรียนปกติมาสอนให้ หรือไม่ก็อาจจะเป็นอาจารย์จากในโครงการสอนเอง และแบบสุดท้ายจะเหมาะกับเด็กที่พัฒนาการค่อนข้างช้า แตกต่างจากผู้อื่น จนไม่สามารถรวมกลุ่มกับนักเรียนคนอื่นได้ ก็จะมีการจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล ซึ่งตัวอย่างในการจัดการเรียนการสอนแบบนี้เช่น

กรณีที่ 1 ค.ญ. จุล อายุ 10 ปี

- เรียนในห้องเรียนปกติกับเพื่อนปกติในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- เรียนเฉพาะกลุ่มกับนักเรียนในโครงการ วิชา ศิลปะ ดนตรี พลศึกษา
- เรียนเป็นรายบุคคลวิชา คณิตศาสตร์ และภาษาไทย

กรณีที่ 2 ค.ช. โจ อายุ 14 ปี

- เรียนเฉพาะกลุ่มกับนักเรียนในโครงการ วิชา ศิลปะ ดนตรี พลศึกษา
- เรียนเป็นรายบุคคลวิชา คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กรณีที่ 3 ค.ช. จ้อย อายุ 12 ปี

- เรียนร่วมกับเด็กปกติระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทุกวิชา

ดังนั้นจ้อยจะทำกิจกรรมทุกอย่างเหมือนเด็กปกติในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหารร่วมกับเด็กปกติ การจัดกิจกรรมการแสดงในวันสำคัญต่างๆ การศึกษาพิเศษในโครงการมีหน้าที่รับผิดชอบติดตามพฤติกรรมและช่วยกันแก้ไขพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ หรือทบทวนบทเรียนในส่วนที่จ้อยไม่เข้าใจ เป็นต้น

การเรียนการสอนของโครงการนี้จะเริ่มจากการดูความพร้อมของนักเรียนจากตอนที่แรกที่ได้รับมาเข้าโครงการ ถ้านักเรียนคนไหนมีพฤติกรรมที่ยังไม่พร้อมจะเรียน เช่น ไม่มีสมาธิ ไม่สามารถนั่งอยู่กับที่ ร้องอะอะตลอดเวลา หรือร้องไห้ตลอดเวลา ครูการศึกษาจะต้องปรับพฤติกรรมเหล่านี้ก่อน แล้วจึงเริ่มกระบวนการเรียนการสอน

“จ้อย ซึ่งตอนนี้เข้าไปเรียนร่วม แบบเต็มเวลากับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในตอนที่แรกที่เข้ามาจะมีปัญหาทางพฤติกรรมมาก แต่ทางการเรียนรู้ไม่ค่อยมาก เมื่อก่อนนะถ้าคุณแม่มาส่งผิดเวลา เช่น เคยมาส่งเวลา 7.00 น. แต่บังเอิญมีอยู่วันหนึ่งมา 7.30 น. จะร้องไห้ยอมรับไม่ได้ อะอะโวยวายตลอดวันเลย หรือถ้าวันนี้เขาต้องเรียนวิชาศิลปะศึกษา แต่บังเอิญอาจารย์ไม่มาต้องมีอาจารย์มาสอนแทน ก็จะเป็นปัญหาทันที จะไม่ยอมร้องโวยวายตลอดวัน ก็ทำให้ไม่สามารถเรียนได้ทำให้เป็นปัญหาต่อเนื่องอีก ซึ่งถ้าเขาไม่มีพฤติกรรมแบบนี้ เขาก็จะสามารถเรียนได้ เพราะจ้อยนี้ไม่ได้มีปัญหาทางการเรียนรู้มาก”

(ครูการศึกษาพิเศษในโครงการ / 26 ม.ค. 43)

การช่วยกันแก้ปัญหาทางด้านพฤติกรรมเป็นการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล เพราะเด็กแต่ละคนในโครงการก็จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป อย่างนักเรียนอีกคนในโครงการคือ น้องจุ่นจะมีพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าทำอะไร ไม่กล้าอยู่กับคนอื่น แต่ไม่ค่อยมีปัญหาในการอยู่นิ่งมากนัก หรือการร้องอะอะโวยวาย ก็จะไม่ค่อยมีปัญหามาก ครูการศึกษาพิเศษในโครงการก็มีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างจากน้องจ้อย

“จ้อยมีปัญหาทางพฤติกรรม คือบางครั้งจะยอมรับอะไรที่มันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เราก็อาจจะต้องมีการสร้างสถานการณ์ให้เขาเจอเหตุการณ์ต่างๆ เช่น เราก็เคยบอกคุณแม่ให้มาส่งอย่างตรงเวลามากนัก เช่น บางวันลองมาสายคุบ้าง หรือบางวันลองมารับเขาช้าคุบ้าง ในตอนที่แรกก็โวยวายใหญ่เลย เราก็พูดให้เหตุผลเขาบ่อยๆ เข้าเขาก็ปรับตัวได้บ้าง ในปัจจุบันนี้ปัญหาเหล่านี้ก็ลดลงบ้าง จะมีบ้างเหมือนกัน แต่พวกเราพูดให้เขาฟังด้วยเหตุผลว่าทำไมถึงเป็นแบบนี้ เขาก็รับฟังและเข้าใจไม่ร้องโวยวายเหมือนเมื่อก่อน ส่วนในกรณีของจุ่นเราก็มักมีการแก้ปัญหาที่ต่างกัน อย่างตอนที่เขาต้องไปเรียนนาฏศิลป์ร่วมกับเด็กปกติ เขาจะไม่กล้าไปกลัวที่จะอยู่ร่วมกับคนแปลกหน้า เมื่อก่อนเวลาเรียนเมื่อไร เขาจะร้องไห้ไม่ยอมไปทุกที ตอนแรกเราก็เลยพาเข้าไปดูห้องก่อนดูห้องว่าง ๆ นะยังไม่มีใครเลย พอพาไปดูก็อธิบายให้เขาฟังว่าห้องนี้มีประโยชน์อย่างไรหรือคืออะไร พอพาไปดูครั้งแรกเสร็จพอพาไปครั้งที่ 2 ก็ไปด้วยกันอีกแต่ที่นี้เปลี่ยนเป็นในช่วงที่มี นักเรียนในชั้นที่น้องจุ่นจะเรียนด้วยเรียนอยู่แล้วก็นั่งดูจนหมดเวลาเรียน แล้วก็ชักชวนถึงข้อดีของการเรียนวิชานี้ พอครั้ง

ต่อมา就送ไปเรียนก็เดินไปส่งให้เขาเรียนแต่ก็จะนั่งเป็นเพื่อนเขาก่อน ครั้งต่อไปก็แค่ไปส่งจนในที่สุดก็ให้เดินไปเรียนเอง ตอนนี้นั่งรถล้าที่จะไปเรียนเอง หรือเดินไปโรงอาหารเองแล้ว”

(อาจารย์น้อย / 11 ก.พ. 43)

จะเห็นได้ว่าครูการศึกษาพิเศษในโครงการพยายามที่จะปรับปรุงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับก่อนที่จะเริ่มให้บทเรียนทางวิชาการ ซึ่งการให้บทเรียนทางวิชาการในโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ก็จะเป็นการสอนเป็นรายบุคคล โดยให้นักเรียนเรียนตามความสามารถเป็นรายวิชา ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ถ้าในวิชาใดเด็กมีความสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ก็จะส่งเด็กเข้าเรียนร่วมในวิชานั้น แต่ถ้าเด็กไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ก็จะจัดให้เรียนในห้องพิเศษ ซึ่งการเรียนในห้องพิเศษจะแบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. เรียนเฉพาะกลุ่มของนักเรียนในโครงการ คือเด็กพิเศษที่เข้าเรียนปกติไม่ได้ แต่เกณฑ์ความสามารถอยู่ในระดับเดียวกับเด็กพิเศษคนอื่นๆ ด้วยกัน จะจัดเป็นกลุ่มซึ่งมีเฉพาะเด็กพิเศษด้วยกัน อาจารย์ที่สอนจะมี 2 แบบคือ แบบแรก เป็นอาจารย์ในโครงการการเรียนร่วมเอง หรือแบบที่ 2 เป็นอาจารย์ของนักเรียนในชั้นเรียนปกติแล้วเราเชิญอาจารย์มาสอนให้กับนักเรียนในโครงการของเรา

“บางที่เราต้องเชิญอาจารย์ในห้องเรียนปกติมาช่วยสอน เพราะบางครั้งอาจารย์ในโครงการก็ไม่มีความรู้ลึกซึ้งในบางวิชา เราจึงต้องเชิญผู้มีความรู้มาช่วยสอนด้วย เช่นอย่างวิชาดนตรีเราก็เชิญอาจารย์จากภาคดนตรี ของคณะครุศาสตร์มาช่วยสอน”

(หัวหน้าโครงการ / 15 ก.พ. 43)

“เคยสอนเด็กพิเศษและตอนนี้ก็สอนอยู่ด้วยกัน จะสอนเด็กที่เป็นเด็กพิเศษเป็นกลุ่ม เด็กโดยส่วนใหญ่มีพัฒนาการใกล้เคียงกัน และมีความตั้งใจเรียนพอสมควร บางครั้งรู้สึกว่า จะพูดง่ายกว่าเด็กปกติอีก คือบอกอะไรก็จะรับฟัง และพร้อมจะทำตาม แต่เด็กปกติในบางครั้งก็คือ สั่งอะไรก็ไม่ค่อยทำอาจจะเป็นเพราะกลุ่มเล็ก ๆ ด้วยมั้ง แต่อันนี้ไม่รวมถึงเวลาอาละวาดนะ มีบางครั้งที่เด็กอาละวาดก็จะมีอาจารย์ในโครงการเป็นคนจัดการให้”

ครูนก / 16 ก.พ. 43

(เป็นอาจารย์ชั้นปกติมาช่วยสอนเด็กพิเศษในโครงการเป็นกลุ่ม)

2. เรียนเป็นรายบุคคล โครงการจะมีการจัดการสอนเป็นรายบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถไม่เท่ากับเพื่อนเด็กพิเศษคนอื่น ๆ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เด็กในโครงการจะได้รับการสอนเป็นรายบุคคลในวิชา คณิตศาสตร์ และภาษาไทย

ลักษณะของห้องพิเศษ จะมีมุมแสดงผลงานของนักเรียน และภายในห้องพิเศษจะแบ่งเป็นห้องเล็กๆ 4 ห้อง 3 ห้องแรกเอาไว้เป็นห้องเรียนโดยใช้ม่านพลาสติกกัน ส่วนอีก 1 ห้อง จะมีประตูปิด แยกออกจาก 3 ห้องแรก จะเป็นห้องสำหรับทำการศึกษาโดยใช้โทรทัศน์, วิดีโอ รวมถึงการใช้คอมพิวเตอร์ (ภายในห้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์ 2 เครื่อง) และยังใช้เป็นห้องเรียนวิชาดนตรีด้วย เนื่องจากมีประตูปิดทำให้เสียงไม่ค่อยดังออกไปภายนอกห้อง และห้องพิเศษจะติดเครื่องปรับอากาศทั่วห้องใหญ่

7. การวัดและการประเมินผล

การวัดและประเมินผลของเด็กพิเศษใน โครงการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม นั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เด็กที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ อาจจะเป็นทุกวิชา (คือเด็กคนนั้นถือเป็นสมาชิกคนหนึ่งในห้องเรียนปกติเลย) หรืออาจจะเรียนร่วมในบางวิชา จะใช้การสอนเหมือนกับเด็กปกติ ข้อสอบเดียวกัน แต่ถ้าเด็กพิเศษที่สอบกับเด็กปกติสอบไม่ผ่าน จำเป็นจะต้องสอบซ่อม เด็กพิเศษจะทำการสอบซ่อมกับครูการศึกษาพิเศษ และครูการศึกษาพิเศษจะต้องมีการทบทวนก่อนที่จะทำการสอบซ่อมด้วย หลังจากนั้นจะส่งคะแนนที่สอบผ่านแล้วไปให้กับอาจารย์ประจำวิชา (เป็นอาจารย์ของนักเรียนในชั้นปกติ) ซึ่งสามารถสอบแก้ตัวได้ 2 ครั้ง ถ้าสอบแก้ตัว 2 ครั้ง แล้วยังไม่ผ่านจะได้คะแนนต่ำกว่าครึ่ง ก็คือเป็นคะแนนในครั้งแรกที่สอบไม่ผ่าน

2. เด็กพิเศษที่เรียนในห้องพิเศษ ไม่ว่าจะเด็กพิเศษที่เรียนเป็นกลุ่มกับเด็กพิเศษด้วยกัน หรือเรียนเป็นรายบุคคล การสอนจะใช้แบบทดสอบที่ครูการศึกษาเป็นผู้ออก ซึ่งจะเป็นแบบทดสอบที่ปรับปรุงมาจากแบบทดสอบของเด็กปกติ ให้มีเนื้อหาที่ง่ายขึ้น เพื่อเด็กพิเศษโดยเฉพาะ

"นักเรียนทุกคนจะได้รับการจัดเพื่อทดสอบ และประเมินผลการเรียนให้มีเป็นระยะจาก ผู้สอน ซึ่งเป็นการเรียนและการทดสอบขณะเรียน ตลอดเวลาที่เรียนเพื่อนำมาปรับปรุงและ จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ และมีการสอบปลายภาคเช่นเดียวกับ นักเรียนโดยทั่วไป แต่ถ้าเด็กพิเศษที่ยังไม่สามารถเข้าเรียนทบทวนก่อน แล้วจึงทำการสอบ ซ่อมต่อไป"

(หัวหน้าโครงการ / 18 ก.พ. 43)

การทดสอบถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการของนักเรียน ดังนั้นครูการศึกษาพิเศษ จะเก็บคะแนนสอบของนักเรียนไว้ และถ้าผู้ปกครองต้องการดูความสามารถของบุตรหลาน ก็ สามารถที่จะมาสอบถามได้ แต่นอกจากจะดูคะแนนสอบเป็นหลักแล้ว การวัดผลยังมีการสังเกตจาก พฤติกรรมด้วย ซึ่งในแบบบันทึกของนักเรียนแต่ละคน นอกจากจะมีการบันทึกผลการเรียนในแต่ละ วิชาแล้ว ยังมีการบันทึกพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กพิเศษเหล่านี้ด้วย เพื่อเป็นแนวทางกับผู้ปกครอง และครูหาแนวทางการปรับปรุงต่อไป

"การทดสอบถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการดูการเรียนรู้ของเด็ก แต่พฤติกรรมก็มีความสำคัญ เราจึงควรมีการสังเกตตลอด เพื่อนำมาใช้ประเมินปรับปรุงเด็กพิเศษเหล่านี้ ให้ เป็นไปในแนวทางที่เราต้องการ

(อาจารย์จำ / 22 ก.พ. 43)

8. กรณีศึกษา

เพื่อให้เห็นพัฒนาการของนักเรียนใน โครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างเป็นรายบุคคล ซึ่งมีโอกาสในการเข้าไปเรียนร่วม ที่แตกต่างกัน โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่ม 1 เป็นนักเรียนที่เรียนร่วมหลายวิชา ได้แก่ จอย และ จ้อย

กลุ่ม 2 เป็นนักเรียนที่ไม่ค่อยได้เรียนร่วม ได้แก่ จุ่น และ เจ

จอย (นามสมมติ)

จอยเป็นเด็กอายุ 12 ปี มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในช่วงก่อนนั้น จอยไม่ได้เรียนร่วมเลย จอยมีอาการของการบกพร่องทางการเรียนรู้ จอยมีลักษณะเป็นเด็กที่ร่าเริง แจ่มใส ช่างพูดและสนใจบุคคลรอบๆ ตัวเสมอ ชอบทำอะไรที่รีบร้อนขาดความเรียบร้อย เช่น ถ้าให้หยิบหนังสือจากกระเป๋า ก็จะรีบหยิบโดยไม่ได้สนใจว่าหยิบถูกวิชาหรือเปล่า ชอบการแข่งขัน เมื่อไรที่อาจารย์ผู้สอนจัดเกมในห้องในช่วงโมงนั้นจอยจะสนุกสนานอย่างมาก ขณะนั่งเรียน มักหันหน้าหันหลังไม่มีสมาธิในการเรียน ในเริ่มแรกที่ผู้วิจัยสังเกตที่จอยเข้าเรียนใหม่ๆ จะอยู่ไม่ค่อยนิ่งขาดสมาธิในการเรียน แต่ในปัจจุบันมีการพัฒนามากขึ้นสามารถนั่งฟังอาจารย์พูดได้นานกว่าเมื่อก่อน สามารถควบคุมอารมณ์ได้มากขึ้น

"ในตอนแรกที่เริ่มเข้า จอยไม่ค่อยมีสมาธิ ชอบสนใจสิ่งรอบข้างมาตลอด ใครเดินไปเดินมาก็จะสนใจเสมอ เป็นเด็กที่อารมณ์รุนแรงด้วย อย่างบางครั้งในมาแกล้งหรือมาแหย่ ขอมไม่ได้เลย จะต้องมีการโต้ตอบในทันที"

(อาจารย์น้อย / 19 ม.ค. 43)

จากการสังเกตพบว่า จอยมีการควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น ไม่ได้ตอบเพื่อนในทันที จะมีการใช้เหตุผลมาแก้สถานการณ์บ้าง เช่น บางครั้งก็เป็นคนพูดไกล่เกลี่ยให้เพื่อนด้วยกันมีพฤติกรรมที่ชอบเลียนแบบ อย่างในกรณีที่เด็กปกติลอกข้อสอบ จอยก็จะเลียนแบบในการลอกข้อสอบด้วย เป็นเด็กที่มีน้ำใจ และกล้าสนทนากับเด็กปกติ อย่างในกรณีที่ผู้วิจัยพบ คือ มีนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นเด็กปกติ เปิดกระติกน้ำไม่ได้ แล้วก็ช่วยเปิดให้

"ในปัจจุบันจอยสามารถควบคุมอารมณ์ได้ จากที่เคยกรี๊ดร้องเมื่อไม่พอใจ หรือถูกขัดใจ ปัจจุบันสามารถบอกครูว่า อยากได้อะไร หรืออยากให้เพื่อนทำอย่างไร"

(อาจารย์จา / 18 ม.ค. 43)

แต่จอยก็ยังมีพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นปัญหาอยู่ เช่น มักทำพฤติกรรมที่ครูตักเตือน เพื่อนว่าไม่ควรทำ จอยก็จะทำพฤติกรรมนั้นทันที การร้องไห้ที่เกิดจากการขัดใจกันกับเพื่อนยังมีอยู่ และที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากเด็กปกติคือ การพูดคนเดียว

"พี่จอยมักจะชอบพูดคนเดียว มาที่แรกพวกเราก็ตกใจว่าพี่เป็นอะไร แต่อาจารย์บอกเราจึงเข้าใจพี่เขา แต่รู้สึกว่ายาวนี้เขาจะพูดคนเดียวหน่อยลง"

จیب (นักเรียนชั้น ป.3 ที่จอยเรียนร่วมด้วย)

18 ม.ค.43

ทางวิชาการจากการดูผลงานของจอยในช่วงที่เริ่มเข้าโครงการ จะพบว่าเขียนหนังสือไม่เป็น ระเบียบและอ่านหนังสือไม่ได้ แต่ในปัจจุบันทักษะการอ่านพัฒนาขึ้น สามารถอ่านรู้เรื่อง แต่จะมี บางคำที่อ่านผิดบ่อยๆ สามารถฟังคำสั่งและประกาศได้ แต่บางครั้งยังจับใจความผิดอยู่ ซึ่งครู การศึกษาพิเศษกำลังพยายามให้จอยตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังทุกวัน

จ้อย (นามสมมติ)

จ้อยเป็นเด็กพิเศษที่มีความผิดปกติคือ มีอาการของโรคออทิสติก จะอยู่ไม่นิ่ง แต่จ้อยมี ความสามารถพิเศษทางการคิดคำนวณได้เร็วมาก คือถ้าบอกจำนวนบวกกันสามารถตอบคำถามได้ทันที ในตอนแรกที่จ้อยเข้ามาในโครงการ จะอยู่นิ่งไม่ได้เดินรอบโรงเรียน

"ตอนที่เข้ามาเรียนใหม่ๆ พี่ปวดหัวมาก เพราะจ้อยนี้จะอยู่นิ่งไม่ได้เลย จะเดินไปเดินมา มี อยู่วันหนึ่งเดินออกไปรอบโรงเรียนเลย พี่ก็ตามหาใหญ่ตกใจมาก นอกจากจะอยู่นิ่งไม่ได้แล้วยังเป็นเด็กที่ช่างซักถาม คือสามารถถามได้ตลอดเวลาเลยไม่รู้จักกาลเทศะ เช่น อาจารย์กำลังพูดอยู่หน้าห้องก็ยกมือถาม แต่เป็นการถามในเรื่องที่อาจารย์ไม่ได้สอนอยู่ ตอนนั้น อีกอย่างหนึ่งที่ขึ้นชื่อมาก คือจะเป็นคนไม่ยึดหยุ่นเลย มีอยู่ครั้งหนึ่งเป็นวิชาศิลปะ แล้วอาจารย์ผู้สอนไม่มาจึงเปลี่ยนเป็นวิชาเลขแทน ที่นี้เป็นเรื่องเลยเขาไม่ยอมวิ่งร้องห่ม ร้องไห้ใหญ่โต"

(อาจารย์น้อย / 13 ม.ค. 43)

"ในตอนแรกลูกไม่มีสมาธิเลย แล้วก็ยังไม่ยอมยืดหยุ่นอะไรทั้งสิ้น เช่น ถ้าไปเล่นพิกาทุกวัน แล้วมีบางวันที่ไม่ได้ใส่ลิ้มใส่ไป พอเขารู้ว่าใส่ลิ้มใส่เมื่อไร ก็จะร้องกรี๊ดโวยวายขึ้นมาเลย

ตอนนั้นก็ปรึกษากับอาจารย์ อาจารย์เขาก็บอกให้เราลองสร้างพัฒนาการที่ไม่คาดคิดขึ้นบ่อยๆ เพื่อฝึกให้เขาได้พบกับสภาพพวกนี้ด้วย ซึ่งก็ได้ผลระยะหลังเขาก็มีเหตุผลมากขึ้น"

(คุณแม่จ้อย / 24 ก.พ. 43)

ในปัจจุบัน จ้อยมีพฤติกรรมดีขึ้นจนสามารถเข้าไปเรียนร่วมกับเด็กปกติทุกวิชา เสมือนเป็นนักเรียนในห้องปกติคนหนึ่งทีเดียว พฤติกรรมที่เป็นปัญหาก็ยังมีอยู่แต่มีในปริมาณที่น้อยลงอย่าง การชอบถามก็ยังถามอยู่ เวลาเจอหน้าผู้วิจัยก็มักเดินเข้ามาถามในปัญหาที่บางครั้งหาคำตอบไม่ได้ จ้อยสามารถปรับตัวและยืดหยุ่นได้ในหลายเรื่อง แต่ก็จะมีจุดซ้ำๆ ถามแล้วถามอีก ชอบสนทนากับผู้มีอายุมากกว่า โดยเฉพาะอาจารย์ จ้อยจะชอบเข้าไปคุยกับอาจารย์มากกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน การพูดคุยมักเป็นประโยคคำถาม ในตอนนี้จ้อยสามารถควบคุมอารมณ์ได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีบางครั้งที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง มีอารมณ์อย่างไรก็แสดงออกมาตรงๆ สามารถยอมรับความคิดของตนเองได้ในบางครั้ง ซึ่งในส่วนของการพัฒนาการที่ดีขึ้นนี้ มีส่วนมาจากผู้ปกครองด้วย

“ คุณแม่ของจ้อย จะดูแลเป็นแบบนี้ ในทุกวันจะมีเวลาทบทวนบทเรียนให้กับจ้อยอย่างน้อย วันละ 1 ชั่วโมง ซึ่งเราเห็นได้จากงานของเด็กมีการตรวจดูความเรียบร้อย และคุณแม่จะช่วยสนับสนุนในการแก้ไขพฤติกรรมจ้อยเป็นอย่างดี มีการจดบันทึกตารางพฤติกรรมในแต่ละวันด้วย “

(อาจารย์ น้อย / 18 ก.พ. 43)

จ้อยถือว่าเป็นเด็กพิเศษที่ประสบความสำเร็จสามารถเข้าไปเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ แต่จะมีบางอย่างที่ทำอะไรต่างไปจากเด็กปกติ เช่นถ้าใครขัดใจยังมีการแสดงอาการไม่พอใจออกมาตรงๆ หรือการถามนอกประเด็น จะเป็นตัวที่บ่งชี้ถึงความแตกต่างออกไปจากเด็กปกติ

ในการพัฒนาทางการเรียนรู้ดี สามารถเข้าใจบทเรียนได้เร็ว มีความพยายามในการทำงาน ทำงานเสร็จเร็วแต่ขาดความประณีตในการทำงานอยู่บ้าง

จุ่น (นามสมมติ)

จุ่นมีความบกพร่องทางการเรียนรู้เหมือนกับเด็กส่วนมากในโครงการ จุ่นเป็นพี่ของจิบ จุ่นเคยเรียนที่โรงเรียนประชานุกูลมาก่อน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สอนความพร้อมให้กับเด็กที่เป็นปัญญาอ่อน ดังนั้นจุ่นจึงมีความพร้อมทางการดำรงชีวิต เช่น การช่วยเหลือตนเองในการทานอาหาร การเข้าห้องน้ำ แต่ในตอนเข้ามาแรกๆ ไม่กล้าขออนุญาตอาจารย์ไปเข้าห้องน้ำ จึงทำให้มีการอุจจาระรดกางเกงเป็นประจำ

"ในตอนแรก คงยังปรับตัวไม่ค่อยได้ จึงทำให้เกิดปัญหาบางอย่าง เช่นการเข้าห้องน้ำ เขาก็จะไม่ค่อยกล้ามาขออนุญาตเท่าไร เราจะต้องเป็นผู้ถามเขาว่าอยากจะเข้าห้องน้ำหรือเปล่า และตอนเข้ามาก็จะไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมใดๆ เหมือนไม่ค่อยมีความสุข ไม่อยากมาโรงเรียน เพราะช่วงแรกจุ่นจะขาดโรงเรียนบ่อยมากทีเดียว"

(อาจารย์จา / 15 ก.พ. 43)

ครูจางจึงเล่าถึงวิธีการในการแก้ไขในช่วงแรกๆ

"ตอนมาเริ่มแรกแทบจะไม่ได้เรียนในส่วนที่เป็นวิชาการเท่าไร เราจะมาเพื่อปรับตัวเข้าหากันก่อน ประมาณเทอมหนึ่งก็เข้ากันได้บ้างแล้ว"

(อาจารย์จา / 15 ก.พ. 43)

จากการสังเกตพฤติกรรมปัจจุบันของจุ่น จุ่นเป็นเด็กที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีน้ำใจ จะพูดคุยกับคนที่รู้สึกคุ้นเคย แต่ถ้ามีใครเดินเข้ามาในห้องพิเศษ จุ่นก็กล้าที่จะถามว่ามาหาใคร อาการกลัวคนแปลกหน้าลดน้อยลง มีความกล้ามากขึ้น กล้าที่จะไปซื้ออาหารในโรงอาหารเองได้

"กว่าจะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เราจะต้องใช้เวลาฝึกอยู่นานพอสมควร อย่างเวลาเราจะไปไหน อาจจะไปโรงอาหารเราก็อาจจะเอาเขาไปด้วย เพื่อให้เขาเกิดความคุ้นเคยก่อน แล้ว

ค่อยๆ ให้ประสบการณ์ใหม่ๆ เช่นลองให้ไปเอง หรือถ้าเขารู้จักอาจารย์คนไหน บางทีเราก็อาจจะวานให้เขาไปหาอาจารย์คนนั้น บ้างก็ได้ เด็กพวกนี้เราต้องพยายามสร้างให้เขาเกิดความภูมิใจในตนเองคิดว่าตนเองทำได้ แล้วเขาก็มั่นใจที่จะทำสิ่งต่างๆ "

(อาจารย์น้อย / 25 ก.พ. 43)

เมื่อมีการปรับพฤติกรรมมาระยะหนึ่ง ซึ่งเห็นว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหามีปริมาณที่ลดลงแล้ว อาจารย์ในโครงการก็จะเริ่มให้บทเรียนทางวิชาการ ในตอนแรกจุ่นต้องเรียนในห้องพิเศษทุกวิชา ซึ่งมีทั้งการเรียนเฉพาะกลุ่มเด็กพิเศษ และการเรียนเป็นรายบุคคล แต่ในตอนนี้จุ่นมีโอกาสดูออกไปเรียนร่วมกับเด็กปกติในวิชาดนตรี - นาฏศิลป์ กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลจากการไปเรียนร่วมทำให้มีเพื่อนใหม่ๆ เช่น พาเพื่อนปกติมาเล่นด้วยในห้อง เป็นต้น

"จุ่นเป็นเด็กดี ไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไร พฤติกรรมก็ไม่มีปัญหา สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้ได้ดี มีความตั้งใจในการเรียนและมีความตั้งใจในการปฏิบัติ มีบางครั้งที่ยังเงินอายุที่จะแสดงออก ซึ่งอาจจะต้องได้รับการกระตุ้นจากเพื่อนๆ แต่เรื่องการควบคุมอาจารย์ชอบสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ไม่มีการร้องเอะอะโวยวาย"

อาจารย์นาฏศิลป์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

(25 ม.ค. 43)

ในปัจจุบันจุ่นมีความสุขในการมาโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งสามารถสังเกตได้จากจำนวนวันที่มาเรียน ในระยะหลังจุ่นจะขาดเรียนค่อนข้างน้อย และยังชอบไปซื้อของที่โรงอาหาร และถ้าชอบมีโอกาสดูผู้วิจัยก็จะทักทายสนุกสนาน ส่วนการเรียนในตอนี้ จุ่นกำลังพยายามเรียนการอ่านให้สามารถอ่านออก และมีทักษะทางการคิดคำนวณขั้นพื้นฐาน

เจ (นามสมมติ)

เจเป็นนักเรียนที่ตัวโต แต่อ้วนทำให้การเคลื่อนไหวค่อนข้างช้า มีปัญหาทางการเรียนรู้ และมีอาการของโรคออทิสติกปนอยู่ด้วย เจจะควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ ซึ่งในปัจจุบันถ้ามีอะไรมากระทบให้เจไม่พอใจก็จะร้องกรี๊ดออกมา หรือบางครั้งก็มีทำลายผู้อื่นที่สร้างความพอใจให้ เจมีความสามารถพิเศษในเรื่องของรถยนต์ เจสามารถวาดรูปรถยนต์ได้ทุกยี่ห้อ ซึ่งผู้วิจัยเคยลองให้วาดดูและถ้าสมมุติว่ามีรถยนต์ขับผ่านไป เพียงไม่กี่นาที เจสามารถบอกได้ว่ารถที่ขับผ่านไปเป็นรถรุ่นไหน ของยี่ห้ออะไร และพฤติกรรมที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือ เจจะมีความสามารถในการหาผมหยอก ซึ่งเขาจะมองและเล็งไปที่ผมหยอก และหยิบขึ้นมาถึงทันที เช่น วันหนึ่งที่ผู้วิจัยเป็นเวรต้องนำตรวจบัตรนักเรียนกลับ เจมายืนอยู่ด้านหลังของผู้วิจัยโดยที่ผู้วิจัยไม่รู้ตัว มารู้ตัวอีกทีก็ตอนที่เจดึงผมของผู้วิจัยแล้ว

"เจมีปัญหาทางการเรียนรู้ แต่ไม่รุนแรงเท่ากับปัญหาพฤติกรรม เพราะเจจะมีอารมณ์รุนแรงมาก ถ้าใครทำอะไรที่ทำให้ไม่พอใจบางทีเขาควบคุมอารมณ์ไม่ได้ก็จะทำร้ายผู้อื่น หรืออย่างเมื่อก่อนห้องนี้ยังไม่ติดแอร์อากาศในช่วงบ่ายก็จะร้อนมาก แล้วเขาเป็นเด็กที่ตัวอ้วน เขาก็จะหงุดหงิดและทำร้ายผู้อื่น หรือบางทีก็หงุดหงิดนั่งอยู่กับที่ไม่ได้ จะเดินไปเดินมาทั่วห้อง ซึ่งปัญหาพฤติกรรมพวกนี้ทำให้เกิดผลกระทบต่อการเรียน เพราะเขาจะนั่งเรียนไม่ได้ขาดสมาธิในการเรียน "

(อาจารย์จา / 17 ม.ค. 43)

ในระยะต่อมาเมื่อมีการปรับพฤติกรรมแล้ว เจมีพฤติกรรมดีขึ้น คือรู้ว่าอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ แต่บางทีก็จะเกิดควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ได้ และจะทำร้ายผู้อื่น แต่พอสักครูเขาก็จะรู้ตัวและเข้ามาขอโทษ เช่น ในกรณีที่วันหนึ่งที่อาจารย์จาสอน แล้วเจไม่พอใจเพื่อนและตีเพื่อน อาจารย์จาก็ทำการตักเตือนเจ แต่เจควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ก็ตักครูจาทิ่มแขน ครูจาก็เจ็บ สักครูต่อมาเจจึงเดินเข้าไปขอโทษ และพูดว่าต่อไปเจจะไม่ทำอีกแล้ว ครูจาก็คุยกับเจ และตักเตือน

ในด้านวิชาการ เจมีทักษะการอ่านหนังสือ และการคิดคำนวณพื้นฐานอยู่ เพราะว่าเจต้องพยายามแก้ปัญหาทางพฤติกรรมก่อน แล้วจึงเริ่มเรียนทางวิชาการ

"ตอนนี้ใจเริ่มมีพฤติกรรมดีขึ้น ควบคุมตนเองได้มากขึ้น อย่างการเดินไปเดินมาก็ค่อยลง เมื่อปัญหาทางพฤติกรรมลดลงแล้ว เราก็สามารถสอนเนื้อหาทางวิชาการให้เขาได้บ้าง แต่ตอนนี้ต้องค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไป เพราะถ้ามากเกินไปอาจจะทำให้เกิดความเครียด และอาจจะมีผลต่อการควบคุมอารมณ์"

(อาจารย์น้อย / 17 ก.พ. 43)

"เจดีขึ้น ไม่ค่อยอารมณ์เสีย เมื่อก่อนอารมณ์เสียมาก และชอบทำร้ายผู้อื่น แต่เดี๋ยวนี้ลดลงมีเหตุผลมากขึ้น ต่อไปก็หวังว่าเขาจะสามารถอ่านออกเสียงได้เพิ่มขึ้นค่ะ แต่บางทีเราก็ไม่ค่อยมีเวลาดูแล ก็จะปล่อยให้อาจารย์ช่วยดูแลบ้าง "

(คุณแม่ของเจ / 21 ก.พ. 43)

8. ความร่วมมือของชุมชนโรงเรียนสาธิตจุฬา (ฝ่ายประถม) ต่อเด็กพิเศษ

ในการให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษเพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองได้นั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากคนหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น อาจารย์ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่เพื่อนร่วมห้องของเด็กพิเศษเอง ดังนี้

อาจารย์

เมื่อนักเรียนเข้าโครงการ อาจารย์ในโครงการจะมีการสังเกตและสำรวจความพร้อมของเด็กพิเศษแต่ละคน ถึงความพร้อมในแต่ละด้านทั้งทางด้านพฤติกรรม และทางด้านวิชาการ เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน บางคนมีความคิดปวกเปียกในขณะที่บางคนมีความคิดปวกเปียกที่น้อย

“นักเรียนในโครงการนี้ เราจะเน้นการพัฒนาในแต่ละบุคคล เป็นรายบุคคล ซึ่งจะเห็นได้จากว่าเรามีการแยกสอนนักเรียนเป็นรายวิชา ใครที่มีความสามารถในวิชาใดมาก ก็จะมีโอกาสได้เข้าไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในกรณีของบางคนที่ยังไม่พร้อมที่จะเข้าเรียนร่วมก็อาจจะต้องเรียนในห้องพิเศษ เพราะว่าถ้าเราส่งนักเรียนที่ยังไม่พร้อมเข้าไปเรียนร่วม จะ

เป็นภาระของอาจารย์ในชั้นเรียนปกติ รวมถึงเพื่อนๆ คนอื่นในห้องเรียน และที่สำคัญคือ ตัวของเด็กพิเศษเอง เขาอาจจะไม่ได้อะไรเลยจากการเรียนเพราะตามเพื่อนไม่ทัน “

(หัวหน้าโครงการ / 28 ก.พ. 43)

ถ้านักเรียนในห้องพิเศษได้ออกไปเรียนร่วม อาจารย์ที่สอนในชั้นนั้นๆ จะมีหน้าที่ช่วยติดตามผลการเรียนและพฤติกรรมต่างๆ เพื่อมารายงานกับอาจารย์ในโครงการ ถ้าเกิดปัญหาเกี่ยวกับเด็กพิเศษที่เข้าไปเรียนร่วม จะได้รับความร่วมมือในการช่วยกันแก้ปัญหาระหว่างอาจารย์ชั้นเรียนปกติ และอาจารย์ในโครงการ เพื่อที่จะแก้ไขไปในทิศทางเดียวกัน

“ ถ้านักเรียนเข้ามาเรียนร่วมในวิชาของเรา บางทีก็ลำบากเหมือนกัน เพราะว่าถ้าเขาเรียนตามเพื่อนไม่ทัน เราจะมัวสนใจแต่เขาคนเดียวคงไม่ได้ เพราะเด็กคนอื่นอีกตั้ง 40 คน ดังนั้นถ้าจะให้เด็กที่เข้ามาเรียนร่วมต้องมีความพร้อมที่จะรับบทเรียนเหล่านี้ไหว เพราะถ้ามาเรียนในห้องปกติก็จะสอนเหมือนสอนเด็กปกติ แต่ถ้าเรียนเสร็จแล้วมีอะไรสงสัยก็มาถามได้ “

อาจารย์สมใจ / 13 ก.พ. 43

(สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนปกติ)

“ เมื่อเด็กของโครงการเข้าไปเรียนร่วมแล้ว เราก็จะไม่ได้ปล่อยไปเลย เพราะชื่อของนักเรียนเขายังอยู่ในความดูแลของเรา ดังนั้นเราจึงต้องมีส่วนรับผิดชอบด้วย เราต้องเข้าใจว่ายังไงเด็กของเราก็อาจจะมีพฤติกรรมบางอย่างไม่เหมือนกับเด็กปกติ หรือความสามารถก็ยังไม่เท่ากับเด็กปกติ ดังนั้นเมื่อเด็กเข้าไปเรียนร่วม ครูการศึกษาพิเศษจะต้องติดตามดูความประพฤติ และผลการเรียน ซึ่งถ้ามีปัญหาทางพฤติกรรมในห้อง ก็จะต้องเรียกมาคุยและชี้แจงในข้อปฏิบัติ เช่น บางทีเพื่อนในห้องล้อ เขาก็จะโกรธแล้วก็จะร้องเอะอะโวยวาย เราก็ต้องบอกเขาว่าถ้ามีเพื่อนคนอื่นมาว่าจะต้องบอกอาจารย์ แทนที่จะร้องโวยวาย เป็นต้น ส่วนในเรื่องบทเรียนเราจะมีบททบทวนให้หลังจากเลิกเรียนในตอนเย็นในส่วนที่เขาไปเรียนร่วมมาและก่อนที่จะสอบเราก็จะมีการทบทวนให้ก่อนสอนเสมอ “

(อาจารย์น้อย / 17 ก.พ. 43)

นอกจากการจัดการเรียนการสอนในห้องแล้ว เด็กพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังมีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมวันพ่อ หรือการเข้าร่วมการแสดงของระดับชั้นต่างๆ ในวันขึ้นปีใหม่

และในวันแข่งขันกีฬาสี ซึ่งในเวลาทำกิจกรรมการแสดงหรือการแข่งขันกีฬาสีที่มีการแบ่งออกเป็นตามระดับชั้น เด็กพิเศษจะถูกส่งเข้าไปอยู่ในระดับที่ตนเองมีความเหมาะสม เพื่อจะได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆกับเพื่อน ส่วนในช่วงปิดเทอมอาจารย์ในโครงการยังมีการจัดการสอนเสริม ซึ่งการสอนเสริมในช่วงปิดเทอม จะเป็นการฝึกปฏิบัติในสิ่งที่มีประโยชน์ในการดำรงชีวิต เป็นการจัดกิจกรรมทั้งหมด ไม่ใช่ส่วนของวิชาการ เช่น การทำอาหาร การฝึกงานศิลปะ เป็นต้น

ในแต่ละเทอม เด็กพิเศษยังมีโอกาสได้ไปทัศนศึกษาอีกด้วย ซึ่งในการไปทัศนศึกษาในเด็กที่เข้าไปเรียนร่วมสามารถไปกับเพื่อนในห้องที่เรียนร่วมได้ แต่จะมีอาจารย์จากโครงการไปด้วยอย่างน้อย 1 ท่าน และก่อนปิดภาคเรียนเด็กพิเศษทุกคนในโครงการทั้งที่ได้เรียนร่วม และเรียนในห้องพิเศษจะได้ไปทัศนศึกษาร่วมกัน เพื่อลองใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน อย่างในภาคเรียนที่ผ่านมาได้มีโอกาสได้ไปทัศนศึกษาที่เขาเจียว

“ การไปทัศนศึกษาถือว่ามีประโยชน์สำหรับเด็กพิเศษ เพื่อให้เขาได้สัมผัสกับความเป็นอยู่ที่เขาต้องใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น และเป็นการฝึกให้เขามีโอกาสได้ช่วยเหลือตนเอง ซึ่งเป็นบทเรียนที่ได้รับนอกเหนือจากหนังสือ “

(หัวหน้าโครงการ / 19 ก.พ. 43)

ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองถือเป็นปัจจัยสำคัญมากในการช่วยพัฒนาเด็กเหล่านี้ เพราะเด็กเหล่านี้นอกจากจะอยู่ที่โรงเรียนแล้ว ผู้ปกครองที่บ้านก็มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือด้วย

“ ผู้ปกครองก็มีส่วนในการช่วยเหลือนักเรียนเหล่านี้ อย่างแรกเลยผู้ปกครองต้องสามารถยอมรับความสามารถของเด็กแต่ละคนได้ และช่วยกันคิดหาวิธีการแก้ปัญหา เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งผู้ปกครองกับทางโครงการต้องช่วยกัน มีแนวทางปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน เพราะถ้าปฏิบัติไปในคนละทิศทาง เด็กเหล่านี้ก็จะเกิดความสับสน และอาจส่งผลให้มีพัฒนาการที่ช้าลงได้ “

(หัวหน้าโครงการ / 10 ก.พ. 43)

“ ผู้ปกครองจะต้องให้ความร่วมมือกับครู เช่นเมื่อเราแนะนำให้ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไรร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครองน่าจะทำตามและน่าจะบอกผลต่างๆที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ในโครงการ

ด้วย ว่ามีพัฒนาการเป็นอย่างไรบ้าง เพราะเด็กเหล่านี้ต้องอาศัยการฝึกฝน และต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้ปกครอง “

(อาจารย์น้อย / 2 มี.ค. 43)

โครงการการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จะมีการจัดประชุมระหว่างผู้ปกครองและอาจารย์ในทุกภาคการศึกษา ภาคการศึกษาละ 2 ครั้ง หรือถ้ามีกรณีฉุกเฉินอาจมีการจัดประชุมนอกรอบได้ แต่สำหรับในส่วนของอาจารย์จะมีการประชุมกันทุกเดือน (เป็นการประชุมเฉพาะอาจารย์ในโครงการเท่านั้น) เพื่อเป็นการสรุปผลการดำเนินงาน พัฒนาการของนักเรียน และแนวทางปฏิบัติงานต่างๆ ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัย เวลาที่มีการประชุมอาจารย์ในโครงการจะใช้เวลาค่อนข้างนาน คือประมาณ 16.00 – 19.00 น. หรือในบางครั้งอาจมากกว่านั้น

ในส่วนผู้ปกครองที่มีความใกล้ชิดกับบุตร - หลาน ที่ได้ฝึกปฏิบัติตามที่อาจารย์ในโครงการได้แนะนำให้ก็จะเห็นพฤติกรรมต่างๆที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้ผู้ปกครองจะต้องมีเวลาในการดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ เช่นคุณแม่น้องจ้อย ซึ่งเป็นเด็กพิเศษที่สามารถเข้าไปเรียนร่วมกับเด็กปกติทุกวิชาได้ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยว่า

“ ในตอนแรกเป็นห่วงเขามาก เข้าไปคุยกับอาจารย์ในโครงการเกือบทุกวัน ตอนแรกไม่ได้เรียนร่วมเลย อาจารย์ก็จะมีข้อเสนอแนะเรา อย่างเช่นตอนนั้นต้องเข้าไปเรียนปิงปองร่วมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดีลูกปิงปองไม่ได้เลย อาจารย์แนะนำให้ฝึกตีทุกวัน พอกลับบ้านก็ฝึกตีทุกวัน จนในที่สุดก็สามารถตีได้ พี่จะมีเวลาให้ลูกทุกเย็นเพื่อทบทวนสิ่งต่างๆที่ได้เรียนมาแล้ว วันละประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่อจะได้เรียนตามเพื่อนได้ทัน หรือถ้ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นกับลูก ก็จะรีบไปปรึกษาอาจารย์ทันที เดี่ยวนี้หายห่วงขึ้นมาก เพราะเขาค่อนข้างรู้เรื่องและสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากแล้ว “

(คุณแม่น้องจ้อย / 1 มี.ค. 43)

การให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษแต่ละคน จะมีความแตกต่างกันออกไป เพราะเด็กแต่ละคนมีความสามารถที่ต่างกัน ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องมีวิธีการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆที่แตกต่างกันตามความบกพร่องของแต่ละคน

“ โจทย์นอกจากจะมีความผิดปกติทางการเรียนรู้แล้ว ยังพูดไม่ชัด ในช่วงแรกเราจะฟังเขาพูดไม่รู้เรื่องเลย ทางโครงการจะมีการจัดให้มีการฝึกพูดโดยมีคุณหมอมามาฝึกให้ที่โรงเรียน

ในวันเสาร์ เราจะพาเขามาฝึกพูดทุกครั้ง ตอนนี้พูดได้คล่องแล้วจะมีบางคำที่ยังไม่ชัด ก็คงจะยังให้เขามาฝึกต่อไป “

(คุณแม่ใจ / 29 ก.พ. 43)

“ จอยเป็นเด็กที่ยังไม่ค่อยมีสมาธิทางการเรียน ปิดเทอมที่ผ่านมาก็จึงพาเขาไปฝึกนั่งสมาธิ เป็นแบบนั่งวิปสนา เพื่อที่จะฝึกสมาธิเขา ในช่วงแรกนั่งไม่ได้เลย แต่พอพาไปฝึกต่อเนื่อง เขาก็สามารถนั่งได้นาน ขึ้น สมาธิในการทำงานก็ดีขึ้น ใจเย็นลงด้วย แต่บางครั้งพี่ไม่ค่อยมีเวลา จึงไม่ค่อยได้มีโอกาสดอนลูกเท่าไร เลยตัดสินใจจ้างอาจารย์พิเศษมาช่วยสอนให้ ในตอนเย็น “

(คุณแม่น้องจอย / 29 ก.พ. 43)

เพื่อน

เด็กพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จะมีเพื่อนที่เป็นเด็กปกติ เนื่องจากเขาได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ และเด็กพิเศษที่เรียนในห้องพิเศษด้วยกัน ซึ่งการช่วยเหลือของเด็กพิเศษกับเด็กปกติจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่เด็กปกติจะมีส่วนช่วยเหลือในเรื่องของวิชาการมากกว่า จากตัวอย่าง

ฟ้า เป็นนักเรียนปกติระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีเพื่อนเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วม

“ หนูจะนั่งข้างจ๊อบเขา เขาก็จะเฉยๆ เหมือนเด็กปกติทั่วไป แต่เขาจะเรียนไม่ค่อยรู้เรื่องทำงานที่อาจารย์สั่งไม่ค่อยได้ บางทีหนูก็จะช่วยบอกเขา หรืออย่างบางครั้งถ้ามีเพื่อนผู้ชายมาล้อเขา หนูก็จะช่วยไปบอกอาจารย์ให้ค่ะ “

(ฟ้า / 8 ก.พ. 43)

ฝน เป็นนักเรียนปกติระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีเพื่อนเด็กพิเศษเข้ามาเรียนร่วม

“ พี่เขามาเรียนร่วมเพียงวิชาเดียว คือวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต อาจารย์บอกว่าพี่มีอายุมากกว่าเรา แต่เขามีปัญหาทางการเรียนเลยต้องมาอยู่ห้องเดียวกับเรา เราจะต้องช่วยเหลือและดูแลเขา ตอนแรกพี่เขามาพวกเราเราก็ไม่ได้คิดอะไร แต่มีบางครั้งที่พี่เขาชอบพูดคนเดียว แบบพูดกับตัวเอง แล้วพี่เขาไม่ค่อยชอบทำงานที่อาจารย์สั่ง หนูก็จะคอยบอกให้พี่เขาทำ หรือบางครั้งที่หนูทำเสร็จแล้วอาจารย์ก็จะให้หนูคอยดูพี่เขาทำงาน “

(ฝน / 8 ก.พ. 43)

แต่จากการสังเกตถ้าเป็นในห้องพิเศษ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กพิเศษด้วยกัน พบว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่าจะทำตัวเป็นพี่ของน้องๆ คอยให้ความช่วยเหลือ ถ้าเกิดรุ่นน้องคนไหนทำไม่ได้ก็จะเข้าไปช่วย เช่น จอยช่วยจับเปิดกระติกน้ำ จอมช่วยจุ่มพับกระดาษ การอยู่ร่วมกันจะออกมาในรูปแบบของพี่น้อง ซึ่งต่างจากห้องปกติ เพราะอย่างจอมซึ่งเป็นพี่ใหญ่ของเด็กในห้องพิเศษเมื่ออยู่ในห้องพิเศษจะต้องดูแลน้องๆ แต่เมื่อมาอยู่ในห้องปกติเด็กปกติจะช่วยกันดูแลและช่วยเหลือจอม ทั้งๆที่เด็กปกติมีอายุน้อยกว่า

9. ความสุขในการเรียน

เนื่องจากเด็กพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ต้องเรียนใน 2 แบบ คือในห้องเรียนปกติและในห้องพิเศษ ซึ่งความคิดเห็นในการเรียนของเด็กที่มีโอกาสเข้าไปเรียนร่วมกับเด็กที่เรียนในห้องพิเศษมีดังนี้

กรณีที่นักเรียนได้มีโอกาสเข้าไปเรียนร่วม

“หนูชอบเรียนห้องโน้น (ห้องพิเศษ) มีเพื่อนเยอะ ห้องนี้มีเพื่อนน้อย “

(จอย 24 ก.พ. 43)

เมื่อผู้วิจัยฟังข้อความดังกล่าว แสดงว่าแม้ว่าในห้องพิเศษมีนักเรียนเพียงแค่ 11 คน ในขณะที่ในห้องปกติมีนักเรียนเกือบ 40 คน แต่เด็กพิเศษมีความรู้สึกว่าเป็นเพื่อนในห้องพิเศษมากกว่า เพราะเด็กพิเศษจะสนิทกับเด็กในห้องพิเศษมากกว่า คือทุกคนที่อยู่ในห้องพิเศษจะสนิทสนมกัน และอยู่ร่วมกันมานาน แต่เพื่อนในห้องปกติแม้จะมีจำนวนมาก แต่เด็กพิเศษจะสนิทกับเด็กปกติเพียง 4 – 5 คน

แต่ในขณะที่จ้อยซึ่งเป็นเด็กพิเศษที่มีโอกาสเข้าไปเรียนร่วมในทุกวิชา ก็จะมีคามสนิทสนมกับนักเรียนในห้องปกติมากกว่าเด็กในห้องพิเศษ

“ ชอบมาโรงเรียน ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ แต่ไม่ค่อยชอบวิชาศิลปะ กับพละ เวลาพักกลางวันจะชอบขึ้นไปเล่นคอมพิวเตอร์ที่ห้องสมุดกับเพื่อน (โดยส่วนใหญ่จะเป็นเพื่อนในห้องเรียนปกติ) “

(จ้อย 23 ก.พ. 43)

และผู้วิจัยยังสังเกตพบว่า แม้ว่าจะเป็นช่วงเวลาพัก หรือในตอนเย็นหลังเลิกเรียน จ้อยมักจะอยู่กับเพื่อนห้องปกติ มากกว่าเพื่อนในห้องพิเศษ

สำหรับเด็กพิเศษคนอื่นๆ โดยส่วนใหญ่จะชอบมาโรงเรียน จากนักเรียนในโครงการ 11 คน

นักเรียน 9 คนชอบมาโรงเรียน แต่มีเพียง 2 คนที่ไม่ชอบมาโรงเรียนเนื่องจากไม่ยอกตื่นเช้า และไม่ยอกทำการบ้าน

“ ชอบมาโรงเรียน อยู่บ้านไม่มีเพื่อน ชอบเรียนวิชาดนตรี และชอบรำสนุกดี แต่วิชาที่ไม่ค่อยชอบคือ ภาษาไทย “

(จุ่น / 22 ก.พ. 43)

“ มาโรงเรียนได้เล่นกับเพื่อน ๆ ชอบเรียนพับกระดาษคะ “

(จอย / 22 ก.พ. 43)

“ บางทีไม่ยอกมาโรงเรียนไม่ยอกตื่นเช้า ถ้าอยู่บ้านจะได้ดูทีวีทั้งวัน “

(เจ / 28 ก.พ. 43)

“ โดยส่วนใหญ่เด็กจะชอบเรียนในวิชาที่ตนเองถนัดและสามารถทำได้ดี เช่น ถ้ารำไทยได้ก็จะชอบวิชานาฏศิลป์ เหมือนจุ่น พอจุ่นอ่านหนังสือไม่ออกก็เลยไม่ชอบวิชาภาษาไทย ส่วนในเรื่องของการมาเรียนของนักเรียน เราใช้เกณฑ์เดียวกับเด็กปกติ ก็ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 80 % แต่เด็กในโครงการส่วนใหญ่จะมีเวลาเรียนมากกว่า 80 % อยู่แล้ว ถ้าคนไหนไม่มาหรือไม่สบาย ผู้ปกครองจะโทรศัพท์มาแจ้งให้ทราบทุกครั้ง “

(อาจารย์น้อย / 3 ก.พ. 43)

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็น พบว่าถ้าวันไหนมีกิจกรรมของโรงเรียนที่เด็กพิเศษมีส่วนร่วมด้วย เด็กพิเศษจะมาเข้าด้วยท่าทางที่ยิ้มแย้ม แจ่มใส เช่น วันปีใหม่ และในวันที่มีกิจกรรมการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

10. ความคิดเห็นต่อโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ความคิดเห็นต่อโครงการและเด็กในโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมนี้ ผู้วิจัยจะขอแบ่งออกเป็น ฝ่ายอาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครอง

อาจารย์

ในการจัดการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เริ่มมาจากการเป็นโครงการทดลองของอาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา เพื่อจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้กับเด็กพิเศษ และในการจัดตั้งโครงการในครั้งนี้เป็นการจัดกลุ่มขนาดเล็ก ก่อนข้างอยู่ในความใกล้ชิดระหว่างครูกับนักเรียน อย่างไรก็ตามปัจจุบันมีนักเรียนในโครงการจำนวน 11 คน และมีครูการศึกษาพิเศษที่คอยให้การดูแลและให้ความช่วยเหลือ 3 คน

“ เราจัดทำโครงการขนาดไม่ใหญ่มาก เราพยายามให้เด็กกับอาจารย์มีส่วนที่เหมาะสม คือจะพยายามจัดให้ครูการศึกษาพิเศษ 1 คน ดูแลนักเรียนไม่เกิน 4 คน อย่างไรก็ตามปีการศึกษาหน้ามีนักเรียนรอเข้าประมาณ 10 คน เราทำได้ไม่หมด อย่างลืมน่าตอนนี้ในโครงการมีนักเรียนจำนวน 11 คนแล้ว ซึ่งทั้ง 11 คนนี้ก็ยังคงอยู่กับเราในปีการศึกษาหน้า ถ้าเรารับคนเพิ่มมากจำนวนครูคงไม่พอ บางทีอาจจะต้องมีการรับอาจารย์เข้าโครงการเพิ่ม และตอนนี้ทางโครงการกำลังเตรียมตัวรับสถานการณ์ เพราะจะต้องมีนักเรียนบางคนต้องไปเรียนที่ฝ่ายมัธยม ครูอาจจะต้องมีการวางแผนติดตามไปดูแลให้ความช่วยเหลือ และคอยประสานงานกับอาจารย์ฝ่ายมัธยมศึกษา “

(หัวหน้าโครงการ / 7 ก.พ. 43)

การเรียนรู้ร่วมแบบของสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะต้องได้รับความร่วมมือจากอาจารย์หลายฝ่ายเพราะเด็กพิเศษจะออกมาเรียนร่วมกับนักเรียนปกติค่อนข้างมาก เพราะเราสามารถแยกเรียนเป็นรายวิชา วิชาใดที่เด็กพิเศษมีความสามารถมาก ก็จะมีโอกาสออกไปเรียนร่วมวิชานั้นเร็วกว่านักเรียนคนอื่น ซึ่งบางครั้งเด็กเหล่านี้ก็ทำได้ดีในการเรียนร่วม

“ รุ่นมาเรียนร่วมในวิชานาฏศิลป์ จะเห็นได้ว่าเขามีพัฒนาการมากขึ้น เด็วนี้กล้าแสดงออกมากขึ้น เมื่อก่อนยังมีการเงินอายบ้างไม่ยอมทำ แต่เขามีความตั้งใจสูง บางทีมี

ความตั้งใจว่าเด็กปกติบางคนอีก อาจจะเป็นเพราะบางครั้งวิชานี้ นักเรียนชอบมากกว่าวิชาที่เป็นวิชาการ “

(อาจารย์จิม / 16 ก.พ. 43)

แต่ในบางวิชาที่ส่งนักเรียนเข้าเรียนร่วมบางครั้งก็มีปัญหา เนื่องจากเด็กพิเศษตามเพื่อนคนอื่น ๆ ไม่ทัน ทำให้มีผลการเรียนต่ำ

“ จิบเป็นเด็กพิเศษที่เข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติ ปัญหาพฤติกรรมไม่มีอะไรที่น่าเป็นห่วงนะ จะมีก็แต่การเรียนเขาตามเพื่อนไม่ทันในวิชาภาษาไทย และวิชาคณิตศาสตร์ แต่ตอนนี้อาจารย์ในห้องพิเศษกำลังช่วยกันแก้ คือพยายามทบทวนให้หลังเลิกเรียน การได้เรียนร่วมก็เด็กสามารถฝึกปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติได้ “

อาจารย์ใจ สอนห้องปกติระดับ ป.2

(27 ม.ค. 43)

ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ท่านอื่นในการเรียนร่วมนี้ ส่วนใหญ่เห็นว่าเด็กพิเศษบางคนก็สามารถเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ แต่ยังคงต้องได้รับความร่วมมือกับอาจารย์ในโครงการในการช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิด

“ เมื่อเด็กเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติ พี่ว่าอย่างแรกที่เด็กเหล่านี้จะได้คือ พัฒนาการทางสังคม แต่ในด้านของการเรียนจะต้องพยายามมากขึ้นกว่าเด็กปกติ ซึ่งถ้าได้รับการทบทวนทุกครั้งหลังจากที่ไปเรียนร่วมแล้วปัญหาต่างๆ ก็คงจะลดลงบ้าง “

(อาจารย์พร / 17 ม.ค. 43)

นักเรียน

นักเรียนปกติมีโอกาสได้รู้จักกับเด็กพิเศษมากกว่าโรงเรียนพญาไท เนื่องจากเด็กพิเศษจะมีการแยกออกไปเรียนตามรายวิชา ซึ่งเด็กปกติส่วนใหญ่จะยอมรับเด็กพิเศษเหล่านี้ และคิดว่าสามารถพัฒนาการได้

“ คิดว่าเขาก็ไม่ได้แตกต่างกว่าเราเท่าไรนะ อาจจะเรียนได้บ้าง แต่อย่างพี่ที่เรียนร่วมด้วย เขาก็สามารถทำข้อสอบได้ไม่ตกนะ เพียงแต่คะแนนอาจจะน้อยไปบ้าง แต่บางทีนะเขายังทำคะแนนได้มากกว่าที่เป็นเด็กปกติบางคนอีก “

(ชิง / 31 ม.ค. 43)

เด็กพิเศษที่อยู่ในโครงการชั้น 3 เห็นแล้วก็ไม่เห็นแตกต่างจากเราเท่าไรเลย มีบางครั้งที่เขาชอบพูดคนเดียว หรือชอบทำเสียงเอะอะไว้วาย แต่ในวิชาการคิดว่าถ้าเขาพยายามเขาก็จะเรียนได้เหมือนเรา แต่อาจจะช้ากว่าพวกเราเท่านั้นเอง “

(น้อย / 20 ม.ค. 43)

ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ของนักเรียนในโครงการเป็นผู้ที่มีฐานะค่อนข้างดี เนื่องจากค่าเทอมในแต่ละเทอมค่อนข้างสูง เพราะฉะนั้นผู้ปกครองจึงมีความพร้อมทางการเงิน ผู้ปกครองจึงอยากให้โครงการช่วยเหลือ และช่วยในการพัฒนาทางด้านสังคม และการเรียนเป็นหลักสำคัญ โดยไม่ค่อยคำนึงถึงรายจ่าย เช่น ห้องพิเศษเป็นห้องเรียนเดียวในโรงเรียนที่มีการคิดเครื่องปรับอากาศ ซึ่งค่าใช้จ่ายทั้งหมดผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการเป็นผู้จ่าย ทั้งค่าเครื่องปรับอากาศ และค่าไฟด้วย

“ ที่ส่งลูกเข้ามาเรียนในโรงเรียนสาธิตทราบว่าคุณค่าเรียนแพงเหมือนกัน แต่มั่นใจในโรงเรียน และคิดว่าถ้าลูกมาเรียนที่นี้คงไม่ต้องห่วงอะไร “

(คุณแม่เจ / 24 ก.พ. 43)

“ ที่เข้ามาเรียนในโครงการนี้เพราะโรงเรียนเก่าแนะนำมา คือน้องจิมเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลสำหรับเด็กพิเศษและพอจะเข้าชั้นประถมศึกษา ครูที่โรงเรียนอนุบาลจึงแนะนำมา ตอนนั้นคุณหมอที่โรงพยาบาลก็แนะนำมาด้วยคะ ตอนแรกก็หวังว่าจะเข้าไม่ได้ เพราะเราไม่ใช่บุคลากรจupa “

(คุณแม่จ๊อบ / 28 ก.พ. 43)

จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่ผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการการเรียนร่วมนี้มีความคาดหวังสูงในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นหลังจากที่ได้เข้ามาเรียนในโครงการผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพอใจในการจัดการเรียนการสอนของโครงการนี้

“รู้สึกพอใจมากคะที่ได้ให้ลูกมาเรียนร่วมในโครงการ เพราะอาจารย์มีความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดมาก อย่างวันไหนที่ลูกลืมของอะไร ครูก็จะมีการเขียนบอกตลอด หรือถ้าวันไหนจะมีการสอบอาจารย์ในโครงการก็จะโทรไปเตือนบ้าง “

(คุณแม่จอย / 23 ก.พ. 43)

“เมื่อเรียนในโครงการมาระยะหนึ่ง เห็นพฤติกรรมที่พัฒนาของลูกอย่างชัดเจนเลย สามารถพูดจากันรู้เรื่องมีเหตุมีผล ไม่เหมือนเมื่อก่อนถ้าไม่ได้อะไรก็จะโวยวายตลอด และก้กล้าพูดกับคนแปลกหน้ามากขึ้น ส่วนในเรื่องของการเรียนที่เป็นวิชาการก็สามารถอ่านเขียนได้ดีขึ้น แต่เราก้เข้าใจว่าเราจะให้รวดเร็วเหมือนกับเด็กปกตินั้นเป็นไปได้ “

(คุณแม่จูน / 18 ก.พ. 43)

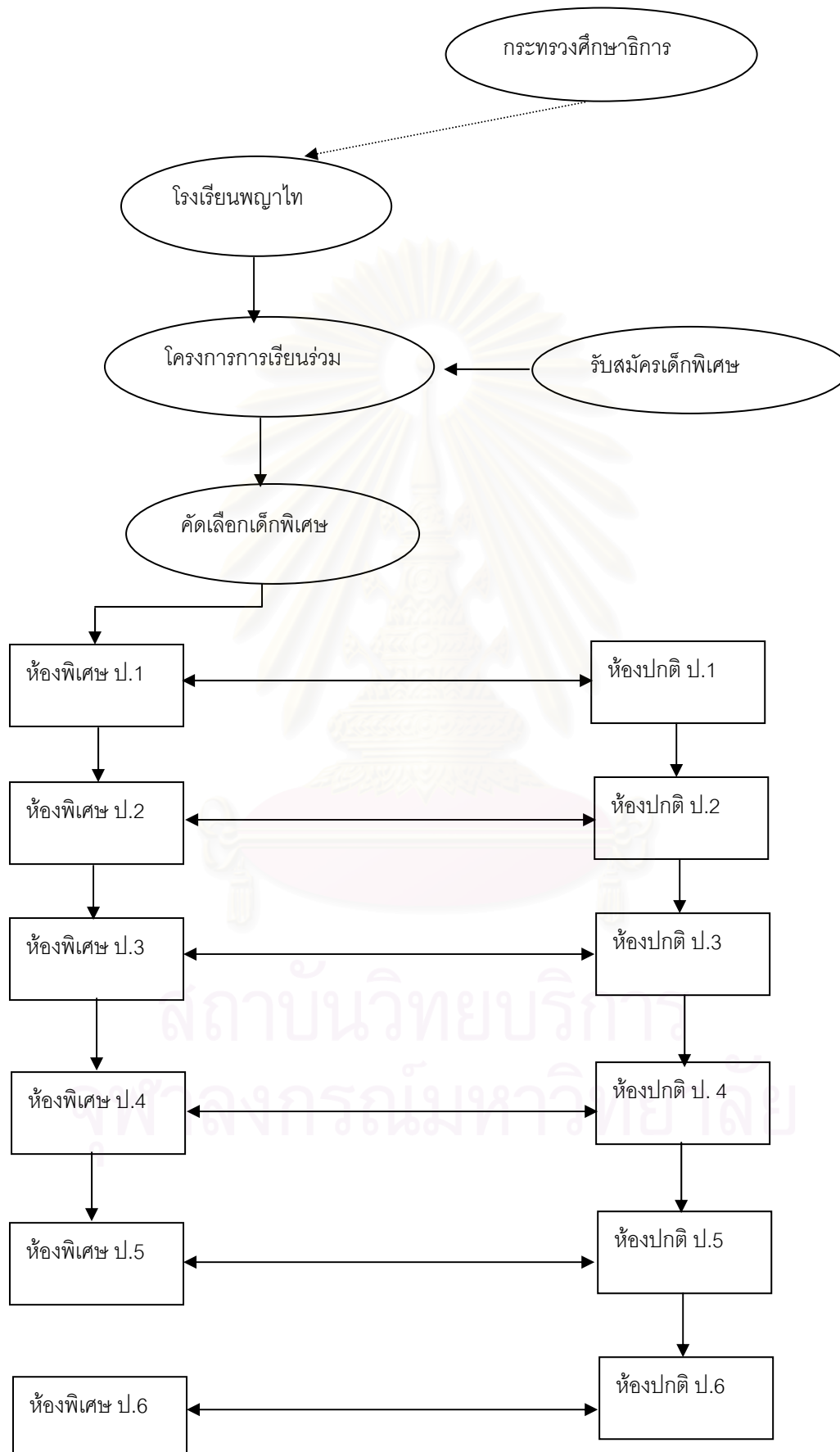
โดยส่วนรวมที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสคุยกับผู้ปกครอง ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าพอใจกับโครงการ เด็กพิเศษมีพัฒนาการที่ดีขึ้น อย่างจะเห็นได้ชัดในด้านของพัฒนาการทางพฤติกรรม แต่ในด้านของวิชาการยังต้องมีการพัฒนาที่ต่อเนื่องต่อไปอีก

จากการประเมินจะพบว่าโครงการการเรียนร่วมของทั้ง 2 โรงเรียนมีรูปแบบที่แตกต่างกัน โรงเรียนพญาไทมีแนวนโยบายส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติทุกรายวิชา แต่ในทางปฏิบัติตั้งแต่เริ่มโครงการมา ยังไม่มีเด็กพิเศษคนใดมีโอกาสเข้าเรียนร่วมในห้องปกติเลย เพราะเมื่อมีการทดลองส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนห้องปกติ ครูปกติไม่ได้ให้โอกาสแก่เด็กพิเศษอย่างเต็มที่ ยังมีการกีดกันเด็กพิเศษอยู่บ้าง เนื่องจากเมื่อส่งเด็กพิเศษเหล่านี้เข้าเรียนร่วมจะเป็นภาระของครูห้องปกติ ครูห้องเรียนปกติจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษเข้าไปเรียนร่วม

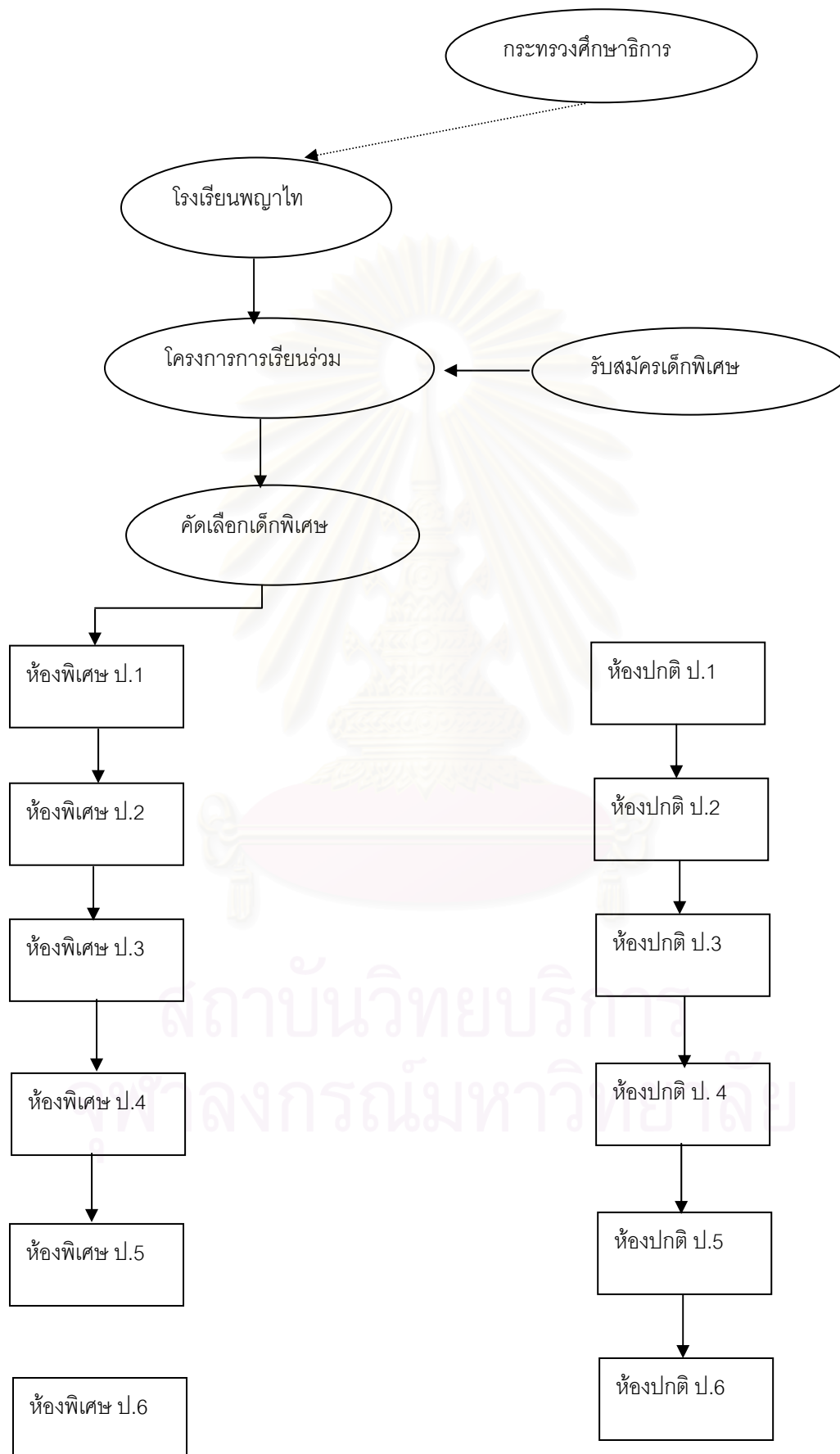
ส่วนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เน้นการปฏิบัติตามแนวนโยบายส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วม โดยให้เรียนร่วมเป็นรายวิชา และเมื่อส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมครูการศึกษาพิเศษต้องทำหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิดมากขึ้น คอยติดตามการเรียน และงานต่างๆที่มีในห้องเรียนปกติ ไม่ได้ปล่อยให้ภาระของครูชั้นเรียนปกติเพียงผู้เดียว จึงทำให้การส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมไม่มีปัญหาในการกีดกันที่จะส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอสรุปแนวนโยบายในการจัดโครงการการเรียนร่วม และผลการปฏิบัติงานจริงในปีการศึกษาของทั้ง 2 โรงเรียนดังแผนภาพต่อไปนี้

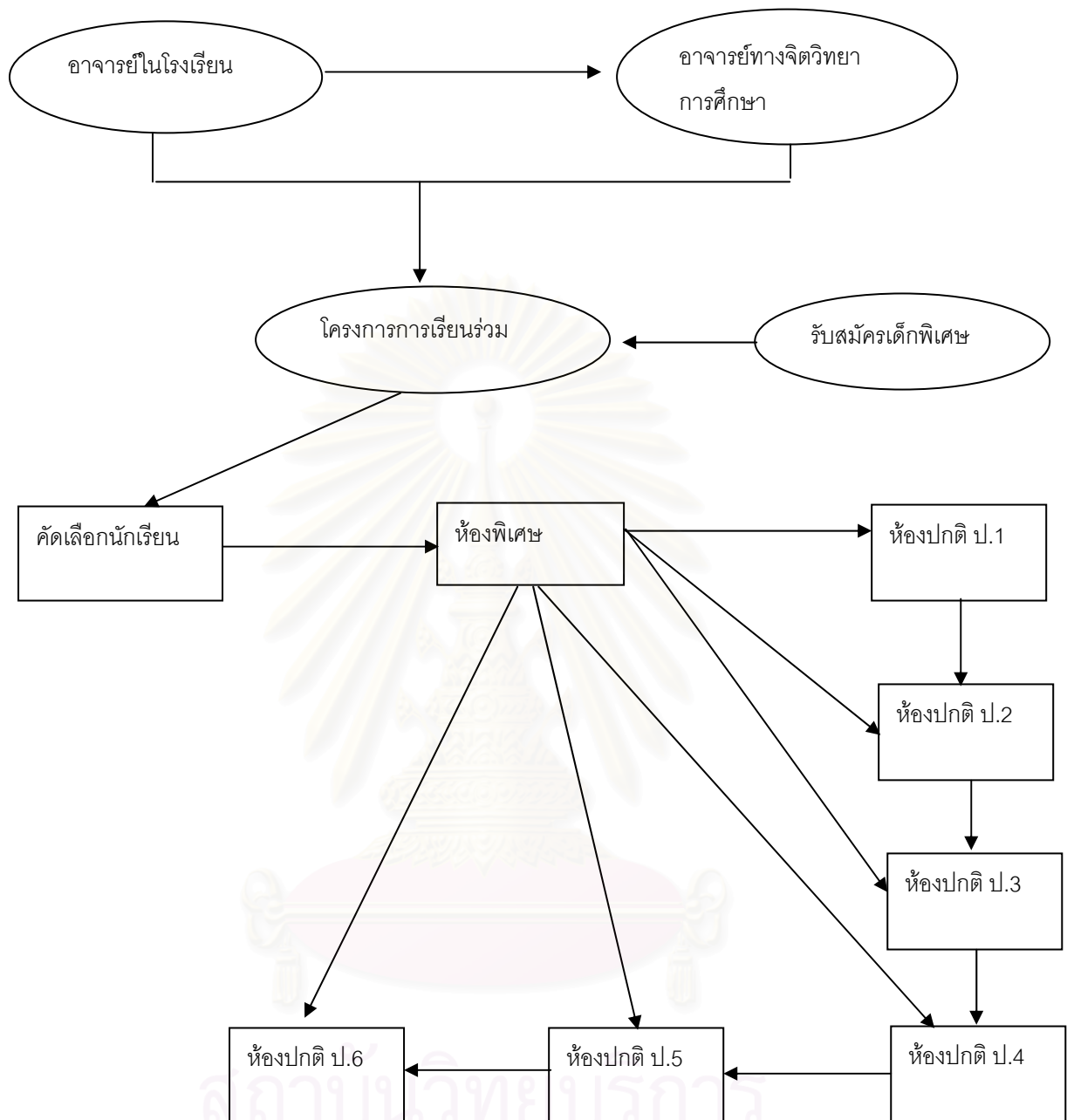
นโยบายโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท

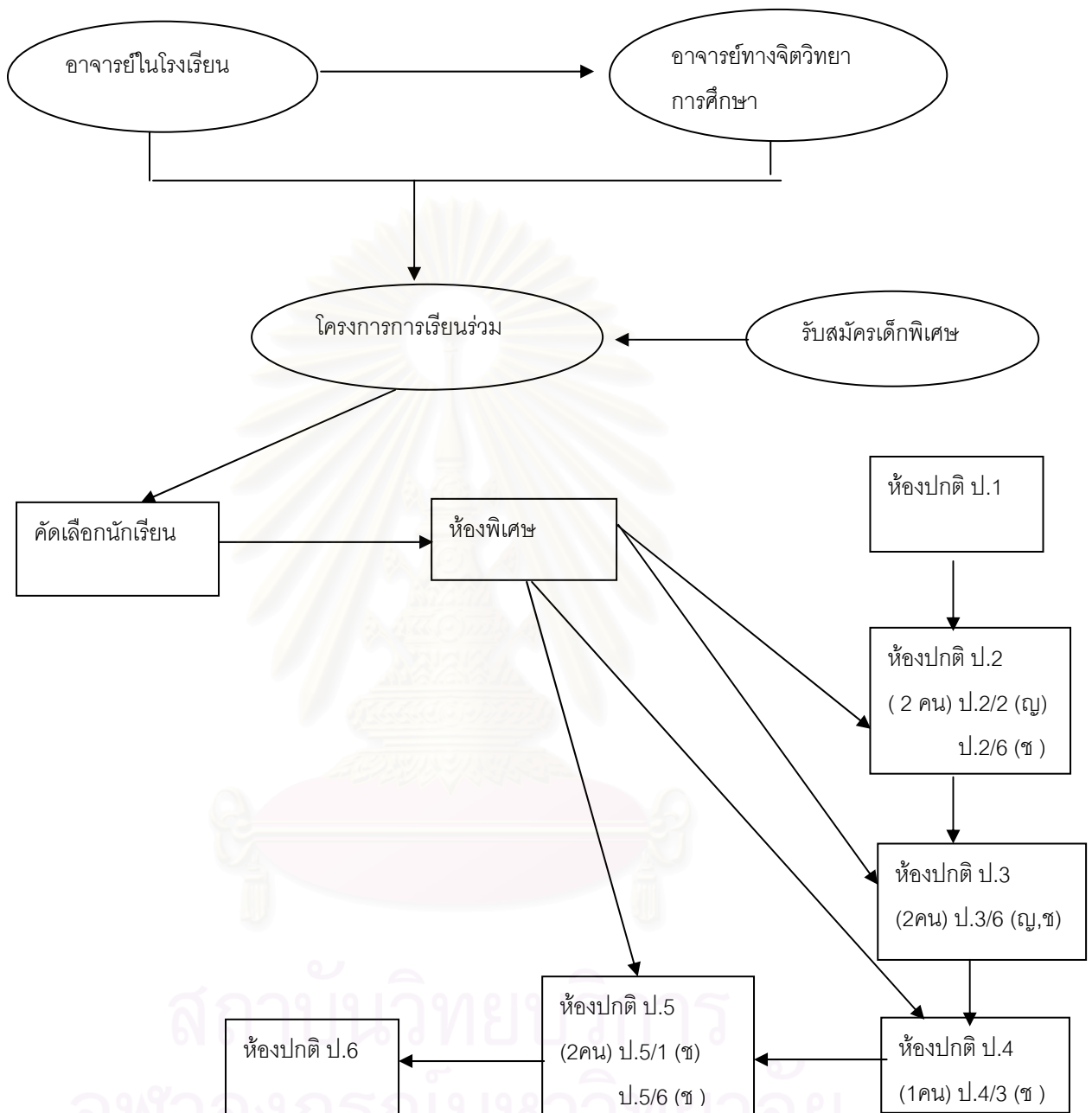
การปฏิบัติในโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท (ปี 2542)

นโยบายโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

การปฏิบัติของโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายประถม (ปี 2542)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งประเมินโครงการการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ ของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม โดยใช้การประเมินเชิงธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาโรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม ทั้งในด้านบุคลากร สถานที่ และอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ การศึกษาก่อนลงภาคสนาม และการศึกษาในภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) รวมถึงการวิเคราะห์เอกสาร (document analysis) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง สวมบทบาทเป็นครูในโรงเรียนเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 5 เดือน

สรุปผลการวิจัย

ในการจัดโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติของโรงเรียนพญาไท และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผู้วิจัยของสรุปผลการวิจัย โดยแยกเป็นแต่ละโรงเรียน ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาของโครงการ
2. กระบวนการรับเด็กพิเศษเข้าโครงการ
3. การให้ความร่วมมือ และข้อคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครองต่อโครงการ
4. ความพร้อมในการจัดโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ
5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
6. พัฒนาการของเด็กพิเศษ
7. ผลของการดำเนินโครงการต่อเด็กพิเศษ และผู้เกี่ยวข้อง
ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความเป็นมาของโครงการการเรียนรู้ร่วม

โรงเรียนพญาไท

โรงเรียนพญาไทได้จัดตั้งโครงการการเรียนรู้ร่วมจากการริเริ่มของกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ พ.ศ. 2516 ซึ่งในตอนแรกเด็กที่เข้าโครงการจะมีการรับสมัครมาจากกองการศึกษาพิเศษ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสอยู่ในสังคมร่วมกับคนปกติ ในปัจจุบันโรงเรียนพญาไทสามารถรับสมัครเด็กพิเศษที่จะเข้าร่วมโครงการเอง โดยไม่ต้องผ่านกองการศึกษาพิเศษ หรือสำนักคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานครแล้ว เนื่องจากมีการทดลองปฏิบัติการมานาน และเป็นโรงเรียนที่รู้จักของคนโดยทั่วไป ซึ่งนโยบายในการจัดโครงการเรียนรู้ร่วม เพื่อให้เด็กพิเศษสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เป็นภาระของผู้อื่น

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

โครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จัดตั้งขึ้นมาจากการตระหนักถึงปัญหาของอาจารย์ในโรงเรียนที่มีเด็กพิเศษเข้ามาเรียนปะปนกับเด็กปกติ รวมถึงเด็กพิเศษที่ไม่ได้พัฒนาตนเอง เมื่อต้องเข้าไปเรียนกับเด็กปกติโดยขาดการพัฒนาที่ถูกต้อง จึงได้มีการปรึกษากับอาจารย์ภาคจิตวิทยาถึงแนวทางในการแก้ไข ดังนั้นทางโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม และอาจารย์ภาคจิตวิทยาพร้อมมือกันจัดตั้งเป็นโครงการทดลองในการสอนเด็กพิเศษขึ้น ซึ่งสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ และได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นให้เด็กพิเศษสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

2. กระบวนการรับเด็กพิเศษเข้าโครงการการเรียนรู้ร่วม

โรงเรียนพญาไท

ในการคัดเลือกเด็กพิเศษเข้าโครงการ ทางโรงเรียนจะประกาศรับสมัครเด็กพิเศษในช่วงเดือนพฤศจิกายน โดยเด็กพิเศษที่จะสมัครต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. ระดับสติปัญญา เฉลี่ยระหว่าง 70 – 90 สำหรับระดับเรียนเช้า และไม่ต่ำกว่าระดับ 50 สำหรับเด็กปัญญาอ่อน
2. ได้รับการเตรียมความพร้อมมาก่อน
3. ไม่มี ความพิการซ้ำซ้อน
4. ช่วยเหลือตนเองได้

หลังจากนั้นจะดำเนินการสอบคัดเลือกนักเรียน โดยการทดสอบไอคิว (ซึ่งบางคนอาจจะเอาผลการทดสอบที่มีอยู่แล้วมายื่นกับทางโรงเรียนก็ได้) และการสัมภาษณ์เด็กพิเศษ ถ้าเด็กพิเศษที่ผ่านการทดสอบไอคิวและการสัมภาษณ์จะได้เข้าศึกษาในห้องพิเศษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

แต่จากการสังเกตพบว่าเด็กพิเศษที่เข้าร่วมโครงการในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2542) มีเด็กนักเรียนที่มีไอคิวน้อยกว่า 50 จำนวน 2 คน มีเด็กพิการซ้ำซ้อนคือมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และมีความบกพร่องทางการกล้ามเนื้ออีกจำนวน 1 คน ซึ่งทำให้เห็นว่ากระบวนการในการคัดเลือกเด็กพิเศษเข้าโครงการมีความยืดหยุ่น ในปัจจุบันนี้มีนักเรียนในโครงการทั้งสิ้น 58 คน เป็นนักเรียนหญิง 28 คน เป็นนักเรียนชาย 30 คน

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

เด็กพิเศษที่จะสมัครเข้าโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะต้องมีความ

สมบัติในการสมัครดังนี้

1. ระดับสติปัญญาเฉลี่ย 70 – 90 ซึ่งเป็นระดับของเด็กที่มีสติปัญญาช้า บกพร่องทางการเรียนรู้ แต่จะไม่รับนักเรียนที่เป็นปัญญาอ่อน
2. ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน
3. สามารถช่วยเหลือตนเองได้

ซึ่งในการรับสมัครจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บุตรของบุคคลภายนอก ซึ่งจะต้องทำการทดสอบไอคิว และต้องผ่านการสัมภาษณ์จากนักจิตวิทยา ผู้ที่ผ่านการทดสอบไอคิวและการสัมภาษณ์จึงจะเข้าเรียนในโครงการได้

2. บุตรของบุคลากรจุฬาฯ ซึ่งในกรณีของบุตรบุคลากรจุฬาฯจะพิจารณาจากคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นแล้วสามารถเข้าเรียนในโครงการโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทดสอบ

ในการรับเด็กพิเศษเข้าในโครงการนี้ไม่ได้มีการแบ่งนักเรียนเป็นระดับชั้น เพราะโครงการของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเน้นในการศึกษาเป็นรายบุคคล และในการรับเด็กเข้าโครงการอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยพบ คือ ในกรณีที่เด็กนักเรียนที่เรียนห้องปกติแล้วมาพบตอนหลังว่ามีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ทางโรงเรียนจะพิจารณาให้เด็กคนนั้นเข้าร่วมโครงการของเด็กพิเศษโดยได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครอง ในปัจจุบันมีเด็กพิเศษในโครงการจำนวน 11 คน เป็นบุตรบุคลากร 5 คน บุคคลภายนอก 6 คนเป็นนักเรียนหญิง 2 คน เป็นนักเรียนชาย 9 คน เนื่องจากในการเรียนการสอนเน้นการเรียนเป็นรายบุคคล และส่งเข้าเรียนร่วม ดังนั้นอัตราส่วนของเพศหญิงและเพศชาย จึงไม่มีผลในการเรียนการสอน เพราะเมื่อส่งเข้าเรียนร่วมในห้องเรียนแต่ละห้อง จะมีอัตราส่วนของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

3. การให้ความร่วมมือและความคิดเห็นของอาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครอง

โรงเรียนพญาไท

ครู

ครูที่มีบทบาทในโครงการการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนพญาไท จะเป็นผู้ที่สอนในห้องพิเศษ เพราะเด็กพิเศษไม่ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติในห้องเรียนปกติ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วครูในห้องพิเศษที่ดูแลเด็กพิเศษจะมีความคิดว่า เด็กเหล่านี้สามารถที่จะพัฒนาตนเองได้เหมือนกับเด็กปกติ แต่เนื่องจากเด็กพิเศษที่อยู่ในห้องแต่ละห้อง มีความบกพร่องที่แตกต่างกัน ทำให้บางครั้งทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน สำหรับครูในห้องปกติมีความคิดว่า เด็กพิเศษสามารถพัฒนาได้ ซึ่งในห้องพิเศษน่าจะพัฒนาได้ดีกว่าห้องปกติ เนื่องจากถ้าเด็กพิเศษมาเรียนห้องปกติจะเรียนไม่ทันเพื่อนคนอื่น

เพื่อน

เพื่อนของเด็กพิเศษจะเป็นเด็กพิเศษด้วยกัน เนื่องจากส่วนใหญ่เด็กพิเศษจะเรียนในห้องพิเศษ ไม่มีโอกาสได้เข้าไปเรียนร่วมในห้องปกติ ดังนั้นความสัมพันธ์ในการช่วยเหลือ พี่พวออาศัยซึ่งกันและกัน จึงเป็นในรูปแบบของเด็กพิเศษกับเด็กพิเศษมากกว่าเด็กพิเศษกับเด็กปกติ

ผู้ปกครอง

โดยส่วนใหญ่ผู้ปกครองของเด็กพิเศษในโรงเรียนพญาไท จะเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในละแวกโรงเรียน มีทั้งชาวบ้านที่มีฐานะปานกลาง หรือที่มีฐานะดีจะมาจากการประกอบอาชีพค้าขาย การทำงานบริษัท ซึ่งบางครั้งยังขาดความรู้ในการเลี้ยงดูเด็กพิเศษเหล่านี้ให้ถูกต้อง ต้องอาศัยคำแนะนำจากครูในโครงการ มีผู้ปกครองเพียง 6 ท่านที่ประกอบอาชีพแพทย์ จากการสังเกตพบว่า ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ขาดเวลาในการอบรมเด็กพิเศษ เวลาที่ทางโครงการมีการเชิญประชุมผู้ปกครองมักติดธุระเสมอ หรือในบางครั้งที่ครูประจำชั้นเด็กพิเศษเชิญผู้ปกครองพบ เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กพิเศษผู้ปกครองจะไม่มาพบ ทำให้การช่วยเหลือเด็กพิเศษไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

อาจารย์

อาจารย์ในห้องปกติมีโอกาสได้สอนเด็กพิเศษ เนื่องจากเด็กพิเศษจะออกไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เป็นรายวิชา ซึ่งอาจารย์ในชั้นเรียนปกติมีความคิดเห็นว่า เด็กพิเศษสามารถพัฒนาได้ และเต็มใจให้เข้ามาเรียนร่วมในห้องเรียนปกติ ซึ่งจะมีปัญหาในการเรียนเหมือนกัน ดังนั้นอาจารย์ในโครงการจะต้องเข้ามาช่วยเหลือเด็กพิเศษที่เข้าเรียนร่วมเหล่านี้ เพราะจะปล่อยให้เป็นการละเลยของอาจารย์ในห้องเรียนปกติไม่ได้ เพราะอาจารย์จะไม่มีเวลาเพียงพอ จะต้องดูแลนักเรียนในห้องคนอื่นๆ ที่เป็นเด็กปกติอีกประมาณ 40 คน

เพื่อน

เด็กพิเศษกับเด็กปกติมีโอกาสได้ทำความรู้จักกัน เพราะเด็กพิเศษเกือบทุกคนจะได้เข้าไปเรียนในห้องปกติอย่างน้อย 1 วิชา จะมีเพียงเด็กพิเศษ 2 คนเท่านั้นที่ไม่ได้เข้ามาเรียนร่วม ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กพิเศษจะมีมากกว่าเด็กปกติ เนื่องจากวิชาที่เรียนกับเด็กพิเศษ มีมากกว่าวิชาที่เด็กพิเศษเรียนกับเด็กปกติ แต่สำหรับเด็กพิเศษที่เข้าไปเรียนร่วมกับเด็กปกติทุกวิชา (เต็มเวลา) จะสนิทกับเด็กปกติมากกว่าเด็กพิเศษ ซึ่งเป็นการฝึกเด็กพิเศษให้ได้มีโอกาสใช้ชีวิตร่วมกับสังคมปกติมากที่สุด

ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ของโครงการการเรียนร่วมโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะเป็นบุคลากรภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีเวลาเพียงพอ ในการจัดการประชุมหารือปรึกษากันระหว่างผู้รับผิดชอบของโครงการกับผู้ปกครอง จึงไม่มีปัญหาในการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองของเด็กพิเศษ และถ้าเกิดปัญหาขึ้นกับเด็กพิเศษผู้ปกครองและอาจารย์ในโครงการจะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นไปในแนวทางเดียวกัน

4. ความพร้อมในการจัดโครงการการเรียนร่วม

ในการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนจำเป็นต้องมีความพร้อมในการจัดตั้งโครงการ ความพร้อมในที่นี้ ผู้วิจัยหมายถึงความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ดังนี้

โรงเรียนพญาไท

โรงเรียนพญาไทมีความพร้อมทางด้านบุคลากรโดยเฉลี่ยแล้วใน 1 ห้องเรียนจะมีครูพิเศษประจำ 1 คน และมีพี่เลี้ยง 1 คนต่อเด็กพิเศษ 8 คน ครูผู้สอนในโครงการจะได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอนเด็กพิเศษทุกคน จะมีเพียงครูที่สอนวิชาพิเศษ เช่น พลศึกษา จะเป็นอาจารย์ที่มาจากห้องเรียนปกติ ทำให้บางครั้งยังขาดความรู้ในการสอนเด็กพิเศษ

ส่วนในเรื่องของความพร้อมในด้านสถานที่โดยมีส่วนร่วมแล้วมีความเหมาะสม จะมีเพียงห้องน้ำที่ยังมีจำนวนไม่เพียงพอแก่นักเรียน ทำให้เกิดปัญหาในการแย่งกันเข้าห้องน้ำของนักเรียน และอีกประการหนึ่งคือ ห้องสมุด เนื่องจากโรงเรียนพญาไทเป็นโรงเรียนประถมศึกษาดังนั้นในห้องบางห้อง เช่น ห้องนิทาน มีเก้าอี้ที่มีขนาดเล็กซึ่งลำบากกับเด็กพิเศษที่ตัวโต

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ความพร้อมของบุคลากรของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีค่อนข้างมาก เนื่องจากอาจารย์โดยส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษ และอาจารย์ในโครงการจะดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดย

อาจารย์ 1 ท่าน จะดูแลนักเรียนไม่เกิน 4 คน และอาจารย์ทุกคนในโครงการได้รับการอบรมการสอนเด็กพิเศษมาแล้วทั้งสิ้น ส่วนอาจารย์ในชั้นเรียนปกติที่เป็นผู้สอนนักเรียนที่ออกไปเรียนร่วมมีความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษบ้าง และได้รับคำแนะนำอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์ในโครงการ

ในด้านของสถานที่มีความเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นจำนวนห้องน้ำ หรือสถานที่อื่น ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กพิเศษ

5. การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน

โรงเรียนพญาไท

การจัดการเรียนการสอนจะเป็นรูปแบบของชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เด็กพิเศษจะเรียนกับเด็กพิเศษด้วยกันในห้องพิเศษ จะมีโอกาสเพียงได้ทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกับเด็กปกติ เช่นกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ การเรียนการสอนในแต่ละวิชาจะเน้นให้นักเรียนนำวิชาที่เรียนไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ไม่ถูกสังคามรังเกียจ หรือถูกบุคคลอื่นหลอก เช่น สามารถอ่านออกเขียนได้ โดยที่ไม่เน้นให้นักเรียนพัฒนาเต็มศักยภาพของตนเอง เนื่องจากในห้องพิเศษแต่ละห้องมีเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องที่แตกต่างกัน ทั้งในระดับความบกพร่อง และประเภทของความบกพร่อง ทำให้เป็นการยากที่จะพัฒนาเด็กพิเศษเหล่านี้ กิจกรรมการเรียนการสอนในบางชั้นเรียนจึงไม่เรียนบางวิชา เช่น คอมพิวเตอร์ หรือดนตรีบางชนิด รวมถึงวิชาลูกเสือเนตรนารีด้วย ถ้านักเรียนคนใดสามารถเรียนได้ทันในสิ่งที่อาจารย์สอนก็จะไม่เป็นภาระแก่ครูและพี่เลี้ยง แต่ถ้าคนใดที่มีความบกพร่องมากไม่สามารถเรียนตามที่ครูสอนทันจะต้องมีครูและพี่เลี้ยงดูแลจึงจะสามารถทำงานได้ ซึ่งเป็นการเสียเวลาของเด็กพิเศษที่สามารถเรียนทันที่จะต้องนั่งรอเด็กพิเศษคนอื่นทำแบบฝึกหัดให้เสร็จ

เด็กพิเศษที่ครูในโครงการส่งเข้าเรียนร่วมจะเป็นการส่งเข้าเรียนร่วมแบบเต็มเวลา คือเด็กพิเศษจะต้องเรียนในทุกรายวิชากับเด็กปกติ ซึ่งถ้ามีวิชาใดที่ไม่สามารถเรียนได้ในห้องปกติ จะเป็นผลให้จะต้องกลับเข้ามาเรียนในห้องพิเศษ ซึ่งทำให้การเรียนการสอนเด็กพิเศษเป็นเพียงแค่เรียนร่วมในสภาพโรงเรียนเดียวกันเท่านั้น

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

การจัดการเรียนการสอนเด็กพิเศษของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เป็นการสอนที่มีรูปแบบหลากหลาย เพื่อเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ โดยมีการจัดชั้นเรียนแบบเป็นรายบุคคล การเรียนในชั้นเรียนพิเศษเป็นกลุ่มของเด็กพิเศษ (ซึ่งเน้นว่านักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มจะต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกัน) และสำหรับเด็กที่มีความสามารถเกือบเท่าเด็กปกติ จะส่งเข้าเรียนร่วมเป็นรายวิชา ซึ่งทำให้เด็กพิเศษมีโอกาที่จะได้พัฒนา

ตนเองตามความสามารถ หรือถ้าเด็กพิเศษบางคนมีความสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติทุกรายวิชา จะส่งเข้าเรียนร่วมแบบเต็มเวลาเหมือนกับเด็กปกติคนหนึ่ง โดยจะเรียนและร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติในห้องเรียนนั้นทุกอย่าง

6. พัฒนาการของเด็กพิเศษ

โรงเรียนพญาไท

เนื่องจากเด็กพิเศษโดยส่วนใหญ่จะเรียนกับเด็กพิเศษด้วยกันในห้องพิเศษ ดังนั้นพัฒนาการทางด้านสังคมจะออกมาในรูปแบบของสังคมเด็กพิเศษ เป็นการช่วยเหลือกันระหว่างเด็กพิเศษ แต่กับเด็กปกติบางครั้งเด็กพิเศษจะไม่กล้าพูดด้วย เพราะขาดโอกาสในการเข้าร่วมสังคมกับเด็กปกติ ด้านอารมณ์ ครูการศึกษาพิเศษมีการฝึกให้เด็กพิเศษรู้จักการควบคุมอารมณ์ของตนเอง โดยมีวิธีการฝึกเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกัน เช่น ให้ฟังเพลงเพื่อคลายอารมณ์ก้าวร้าว ฝึกการนั่งสมาธิ ซึ่งสามารถช่วยให้เด็กพิเศษสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น ส่วนในด้านของพัฒนาการทางสติปัญญานั้น เนื่องจากเด็กพิเศษมีความแตกต่างกันในระดับของสติปัญญา แต่จะต้องมาเรียนในห้องเดียวกัน เด็กมีการเรียนรู้ในเรื่องใหม่ๆ จากครูผู้สอน แต่ยังขาดโอกาสในการพัฒนาให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน ด้านร่างกายมีการพัฒนาเป็นไปตามวัยเหมือนกับเด็กปกติ

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

โครงการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เน้นให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมในห้องเรียนปกติกับเด็กปกติ ทำให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเข้าร่วมสังคมกับเด็กปกติ ทำให้เด็กพิเศษมีพัฒนาการในการใช้ชีวิตในสังคมของคนปกติดีขึ้น และเมื่อเด็กพิเศษมาเรียนร่วมกับเด็กปกติจะต้องพยายามฝึกการควบคุมอารมณ์ เพราะถ้าเด็กพิเศษไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้บางครั้งจะไม่เป็นที่ยอมรับจากเด็กปกติ เด็กพิเศษจึงพยายามปรับตัวเอง เช่น รู้จักการรอคอย การอดทนต่อการขัดใจ เป็นต้น ส่วนทางด้านสติปัญญาเด็กพิเศษในโครงการเน้นการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล ทำให้สามารถพัฒนาตามความสามารถของตนเอง ส่วนด้านของร่างกายมีการพัฒนาเป็นไปตามวัยเหมือนกับเด็กปกติ

7. ผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการ

โรงเรียนพญาไท

ผู้ปกครองมีความพอใจกับการเปลี่ยนแปลงของเด็กพิเศษ ซึ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม ในด้านของวิชาการยังเห็นไม่มาก เนื่องจากเด็กแต่ละคนยังไม่ได้รับการเรียนการสอนที่จะพัฒนาความสามารถของตนเองให้เต็มศักยภาพ ดังนั้นภาพที่ออกมาจึงเป็นเพียงเด็กพิเศษ

สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในชีวิตประจำวัน แต่สำหรับเด็กพิเศษที่มีความสามารถน่าจะเข้าเรียนในห้องปกติได้บางวิชา ยังขาดโอกาสเพราะการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไทจะต้องเรียนทุกรายวิชา ตั้งแต่ตั้งโครงการจนถึงปัจจุบันมีนักเรียนพิเศษที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการจำนวน 85 คน โดยส่วนใหญ่เมื่อจบจากโรงเรียนพญาไทจะไม่ได้เข้าศึกษาต่อ แต่จะออกไปฝึกอาชีพตามศูนย์ฝึกอาชีพต่างๆ ซึ่งโรงเรียนมิได้มีการติดตามสำรวจผลเด็กพิเศษที่จบการศึกษาแล้ว

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

ผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการเป็นที่น่าพอใจของอาจารย์ และผู้ปกครองในโครงการ เด็กพิเศษในโครงการมีการพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาตามความสามารถในแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม หรือทางด้านวิชาการ เด็กพิเศษมีโอกาสได้เรียนร่วมกับเด็กปกติเป็นรายวิชา เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง ในปัจจุบันมีนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโครงการแล้วทั้งสิ้น จำนวน 7 คน และได้ออกไปประกอบอาชีพดังนี้

เอ (ช.)	เป็นผู้ช่วยช่างซ่อมเครื่องยนต์
บี (ญ)	ประดิษฐ์ดอกไม้พลาสติกจำหน่าย
ซี (ญ)	เป็นผู้ช่วยช่างเสริมสวย
ดี (ช)	รับพิมพ์งาน
เอฟ (ช)	ช่างซ่อมจักรยาน
จี (ญ)	รับพิมพ์งาน
เอล (ช)	ช่วยงานคณะครุศาสตร์

ในการจัดโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติของทั้ง 2 โรงเรียน ทำให้เด็กพิเศษได้พัฒนาในด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม แต่ในด้านของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม สามารถจัดการสอนได้หลายรูปแบบ คือ การเรียนเป็นรายบุคคล การเรียนเป็นกลุ่มเล็กเฉพาะเด็กพิเศษ และการส่งเด็กเข้าเรียนร่วมเป็นรายวิชา และมีความพร้อมในด้านต่างๆ เนื่องจากในโครงการมีเงินสนับสนุนโครงการจากผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองต้องจ่ายค่าบำรุงการศึกษาถึง เทอมละประมาณ 32,000 บาท ในขณะที่โรงเรียนพญาไทจ่ายค่าบำรุงการศึกษาเพียง ปีการศึกษาละ 7,000 บาท ความแตกต่างของค่าบำรุงการศึกษาดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาส่วนต่างๆ ของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการจัดโครงการทุกโครงการ เมื่อมีการดำเนินโครงการควรจะมีการประเมินโครงการ ซึ่งโครงการจัดการเรียนร่วมของทั้ง 2 โรงเรียนตั้งมามากกว่า 10 ปี แต่ยังไม่เคยได้รับการประเมินโครงการเลย ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยประเมินโครงการเพื่อประเมินกระบวนการในการดำเนินโครงการ จึงเป็นโอกาสที่ทำให้ทั้งสองโรงเรียนได้ศึกษา และได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเป็นครั้งแรก

โครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท เป็นรูปแบบของการจัดที่เป็นเสมือนกับการให้เด็กพิเศษได้เรียนอยู่ในโรงเรียนปกติ เพราะบางครั้งครูชั้นเรียนปกติไม่ต้องการรับเด็กพิเศษเข้าห้องเรียน เพราะไม่ต้องการมีภาระในการรับผิดชอบเด็กพิเศษเหล่านี้ เด็กพิเศษจึงไม่มีโอกาสเรียนร่วมห้องกับเด็กปกติ เป็นเพียงแค่บางโอกาสที่เข้าร่วมทำกิจกรรมกันกับเด็กปกติในวันที่มีงานโรงเรียน หรือการใช้สถานที่ เช่น สระว่ายน้ำ โรงอาหาร เป็นต้น แม้ว่าโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษจะมีนโยบายส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมแบบเต็มเวลากับเด็กปกติ แต่ตั้งแต่ดำเนินโครงการมา ยังไม่มีเด็กพิเศษคนใดได้มีโอกาสเข้าไปเรียนร่วมกับเด็กปกติเลย ทำให้เด็กพิเศษขาดการเรียนรู้จากรูปแบบการเรียนรู้และสังคมปกติเท่าที่ควร การดำเนินโครงการเด็กพิเศษมีพัฒนาการในด้านการช่วยเหลือตนเองในสังคม ไม่ต้องเป็นภาระของผู้อื่น แต่ในด้านวิชาการยังไม่ปรากฏกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาเด็กพิเศษให้เต็มศักยภาพของเด็กพิเศษแต่ละคน

ครูและพี่เลี้ยงในโครงการจะเป็นผู้ดูแลเด็กพิเศษก็จะเป็นครูประจำชั้นในโครงการ ในขณะที่ครูในห้องเรียนปกติไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของเด็กพิเศษมากนัก ยกเว้นครูปกติที่มาสอนวิชาพิเศษ เช่น พลศึกษา หรือวาดเขียน อย่างไรก็ตามสำหรับด้านผู้ปกครองของเด็กพิเศษที่เข้าร่วมโครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนพญาไท มีความพึงพอใจในพัฒนาการของเด็กพิเศษในด้านของการใช้ชีวิตประจำวัน สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีไม่เป็นภาระของผู้อื่น แต่ในด้านวิชาการอยากให้อาจารย์ในโครงการพัฒนาความรู้ของเด็กพิเศษให้เพิ่มมากขึ้น เพราะเด็กพิเศษที่เข้ามาเรียนกับโครงการบางคนยังเขียนหนังสือไม่ได้ แม้เวลาที่จะเข้าร่วมโครงการเป็นเวลาถึง 3 ปีแล้วก็ตาม

โครงการการเรียนร่วมของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมซึ่งมีเด็กพิเศษในโครงการเพียง 11 คน เป็นการจัดในรูปแบบของการได้ร่วมกันระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติมากกว่าโรงเรียนพญาไท เพราะโครงการของโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายประถม เน้นในการส่งเด็กพิเศษให้ได้มีโอกาสได้เข้าไปเรียนกับเด็กปกติ ซึ่งเด็กพิเศษสามารถออกไปเรียนร่วมได้เป็นรายวิชาตามความสามารถ เมื่อเด็กพิเศษได้เข้าไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ ทำให้ได้มีโอกาสอยู่ร่วมเรียนและสังคมปกติมากขึ้น แม้ว่าในบางครั้งเด็กพิเศษอาจจะปรับตัวไม่ได้ อาจารย์ในโครงการ และอาจารย์ในห้องปกติและเพื่อนๆ จะช่วยกันให้ความช่วยเหลือ ทำให้เด็กพิเศษยอมรับตนเองมากขึ้น และเด็กปกติก็ยอมรับ

ธรรมชาติของเด็กพิเศษ และรู้จักการให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ด้อยกว่า รู้จักนับถือในความพยายาม ความสามารถของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกัน เหล่านี้ยอมรับในตัวของเด็กพิเศษ ส่วนกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการสอนที่เน้นเป็นรายบุคคล ทำให้เด็กพิเศษได้พัฒนาเต็มศักยภาพของตนเอง

ความแตกต่างในการดำเนินโครงการของทั้ง 2 โรงเรียน มีผลมาจากงบประมาณด้วย เนื่องจากโรงเรียนพญาไทเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ดังนั้นครูผู้สอนจะได้รับค่าตอบแทนในอัตราเดียวกับครูคนอื่นๆ ในโรงเรียน ดังนั้นถ้ารับเด็กพิเศษเข้าไปเรียนจะเป็นภาระเพิ่มขึ้น แต่ไม่ได้ค่าตอบแทนเป็นพิเศษ ในขณะที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม อาจารย์ในโครงการจะได้รับเงินค่าตอบแทนเป็นพิเศษเพิ่มจากเงินเดือนปกติ ซึ่งเงินพิเศษที่เพิ่มขึ้นนี้มาจากผู้ปกครองที่เสียเป็นเงินค่าบำรุงโครงการนั่นเอง

สิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กพิเศษเหล่านี้พัฒนา นอกจากกระบวนการต่างๆ ในการเรียนการสอนแล้ว ครอบครัวยังมีส่วนสำคัญยิ่ง เพราะเด็กพิเศษที่มีการพัฒนามักมาจากครอบครัวที่มีผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบของเด็กพิเศษในโครงการของโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายประถม นั่นคือความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ เพราะเมื่อมีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจทำให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเข้าโครงการเสริมต่างๆ เช่น การฝึกพูด การฝึกสมาธิ เป็นต้น ทำให้เด็กพิเศษเหล่านี้มีโอกาสที่จะพัฒนาได้เร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาความสามารถของเด็กพิเศษแต่ละคน ให้มีความสามารถเต็มศักยภาพของตนเอง เพื่อที่เด็กพิเศษจะได้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้เหมือนกับเด็กปกติ นั่นหมายถึงในแต่ละโรงเรียนต้องมีความพร้อมที่จะพัฒนาเด็กพิเศษ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่จะเกื้อหนุนให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพนั้นคือ งบประมาณ ความร่วมมือของบุคลากรในโครงการการเรียนร่วม นักเรียนทั้งที่เป็นเด็กพิเศษ และเด็กปกติ รวมถึงผู้ปกครอง ซึ่งในปี 2542 ที่ผ่านมา เป็นปีที่เริ่มต้นของการส่งเสริมการศึกษาของคนพิการ ดังนั้น เมื่อมีการตื่นตัวในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ โรงเรียนที่จะเปิดให้เด็กพิการเข้ามาเรียนร่วมจึงควรมีความพร้อม และรัฐบาลควรมีส่วนเข้ามาดูแล และจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม เพื่อให้โครงการดังกล่าวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ของเด็กพิเศษ

นอกจากกระบวนการในการเตรียมพร้อมทางด้านสถานที่ และบุคลากรในโครงการแล้ว ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเด็กพิเศษด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อผู้ปกครองมี บุตร - หลาน ที่

เป็นเด็กพิเศษ จึงต้องดูแลอย่างใกล้ชิด และพยายามทำความเข้าใจกับสภาพของเด็ก และพยายามหาแนวทางในการแก้ไข ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุด คือ การให้โอกาสให้เด็กพิเศษได้พัฒนาตนเอง โดยอาจจะปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ และต้องให้ความร่วมมือในการแก้ไขของเด็กพิเศษเหล่านั้น และต้องช่วยฝึกเด็กเหล่านี้ด้วย เพื่อให้เขาจะได้สามารถพัฒนา และอยู่ในสังคมได้โดยไม่เป็นภาระของใคร ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติดังนี้

1. การจัดโครงการการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกตินั้น ก่อนที่จะจัดตั้งโครงการควรจะมีการทดลองทำโครงการก่อน เพราะการจัดจะต้องมีความพร้อมในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านสถานที่ สิ่งสำคัญของการตั้งโครงการ นั่นคือ บุคลากร ครูผู้สอนเด็กเหล่านี้ ต้องมีความเข้าใจในการสอนเด็กพิเศษ เพื่อพัฒนาให้ได้เต็มศักยภาพ และถ้ามีการส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในห้องปกติ นอกจากนี้ควรมีการจัดการอบรมให้แก่ครูในชั้นเรียนปกติด้วย เพื่อให้ครูในชั้นเรียนปกติมีความเข้าใจเด็กพิเศษมากยิ่งขึ้น และเปิดใจรับเด็กพิเศษพร้อมที่จะช่วยพัฒนาเด็กพิเศษเหล่านั้นต่อไป

2. การจัดการเรียนร่วมเป็นเรื่องที่ซับซ้อน และมีรูปแบบที่หลากหลาย โครงการการเรียนร่วมควรได้รับการสนับสนุนให้มีการแพร่หลายต่อไปในทุกๆโรงเรียน

3. ในด้านของสถานที่จะต้องมีการจัดเตรียมให้เหมาะสมในการจัดการเรียนร่วม เพราะเด็กพิเศษจะมีความแตกต่างในการอดกลั้น หรือการควบคุมอารมณ์ที่ต่างไปจากเด็กปกติ เช่น การใช้ห้องน้ำในการปัสสาวะ และอุจจาระ เป็นต้น

4. ลักษณะของเด็กพิเศษที่เข้ามาเรียนร่วม ควรมีการคัดเลือกให้มีระดับของความบกพร่องที่ใกล้เคียงกัน เพราะถ้าเด็กพิเศษที่เรียนกลุ่มเดียวกันมีความบกพร่องที่แตกต่างกันมาก จะทำให้เกิดปัญหาทางการเรียนรู้ และต่อพัฒนาการของเด็กพิเศษ ตลอดจนปัญหาด้านการจัดการบริหารที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นไป

5. รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม ควรเน้นให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเข้าร่วมสังคมกับเด็กปกติให้ได้มากที่สุด เพราะถ้าจัดการเรียนร่วมแล้วเด็กพิเศษอยู่รวมกลุ่มกันเองตลอดเวลาก็ไม่ต่างอะไรกับการส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนเฉพาะทาง

6. การจัดการเรียนการสอนควรเน้นให้เด็กพิเศษได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ซึ่งถ้าเด็กพิเศษคนใดสามารถเรียนร่วมได้ก็ควรส่งเข้าเรียนร่วม ซึ่งถ้าสามารถจัดการเรียนร่วมเป็นรายวิชาได้จะดีมาก เพราะทำให้เด็กพิเศษได้มีโอกาสเข้าร่วมเรียน และอยู่ในสังคมกับเด็กปกติ

7. ในแง่การปฏิบัติการส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในห้องปกติ ควรส่งเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในแต่ละห้องไม่เกิน 2 คน เพราะถ้าส่งในจำนวนมาก จะเป็นปัญหาต่อครูในห้องปกติ และถ้ามีเด็กพิเศษมาก เด็กพิเศษก็จะรวมกลุ่มคบกันเฉพาะเด็กพิเศษ ไม่เข้ากลุ่มกับเด็กปกติ ทำให้ขาดการเรียนรู้สังคมของเด็กปกติ

8. ผู้ปกครองที่มีบุตร – หลานเป็นเด็กพิเศษ ควรดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดมากกว่าเด็กปกติ โดยทั่วไป ต้องให้เวลากับเด็กพิเศษเหล่านี้ หมั่นศึกษาเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็กพิเศษ ตลอดจนวิธีการช่วยเหลือเด็กพิเศษให้พัฒนาตนเองได้ และเมื่อพบพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นปัญหาควรร่วมมือกับอาจารย์ช่วยกันแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำประเมินโครงการการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม
2. ควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของเด็กพิเศษที่เรียนร่วมกับเด็กพิเศษที่เรียนโรงเรียนเฉพาะทาง
3. ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามผลเด็กพิเศษอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
4. ควรมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของสัดส่วนเด็กพิเศษต่อโรงเรียน ต่อครู รวมถึงสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆที่มีต่อการจัดการเรียนร่วม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **วารสารการศึกษาเพื่อคนพิการ** ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (พฤษภาคม 2542 – มีนาคม 2543):1 – 7.
- เกษม ทองสัมฤทธิ์. **ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2540.
- จรัญ ทองปิยะภูมิ. **การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารโรงเรียนโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2531.
- ชวลีกร ตั้งเชื่อนจันทร์. **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2540.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. **ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. คู่มือการจัดการเรียนร่วม**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติประเทศไทย, 2529.
- ทองนวล ภูประเสริฐ. **การศึกษาเจตคติบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและต่อการเรียนร่วม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2538.
- นิตา ชูโต. **การประเมินโครงการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: เพม โปรดักชั่น, 2536.
- นิตา ชูโต. **การวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: พี เอ็น การพิมพ์, 2540.
- บังอร ต้นปาน. **เอกสารประกอบการสอนวิชาการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.
- เบญจา ชลธารินทร์. “หน่วยที่ 10 การจัดที่อยู่อาศัยสำหรับบุคคลพิการ.” ใน **เอกสารการสอนชุดวิชา การดูแลบุคคลพิการ หน่วยที่ 8 – 15**, หน้า 495 – 558. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.
- ผดุง อารยะวิญญู. **การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานแว่นแก้ว, 2539.

- พงษ์เทพ จิระโร. การวิจัยเชิงประเมินโครงการการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- พิมพ์อำไพ พุกพิบูลย์. การเรียนร่วมของเด็กพิเศษ. คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสงขลา, 2535.
- ละออ ชูติกร. “การเรียนร่วมชั้นระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินกับเด็กปกติ.” ใน เอกสารวิชาการรวมบทความการศึกษาพิเศษ, หน้า 72 – 77. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท.), 2526.
- ศรินธร วิทยะสิรินันท์. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. การศึกษาพิเศษการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม. ภาควิชาการ ศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์, 2537.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. วิธีการทางการประเมิน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สหภัทร์ เจริญยศ. การศึกษาความต้องการปัญหา เจตคติของครูและผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการเรียนร่วมในโรงเรียนวัดโพคยกับโรงเรียนราชวินิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2540.
- สำนักงานกฤษฎีกา กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544). กรุงเทพมหานคร: อรรถพลการพิมพ์, (ม.ป.ป.)
- สุกัญญา ขำเพชร. ความพร้อมและความต้องการในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติสังกัดประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2538.
- สุพันธ์วดี ไวยรูป. การศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องของการมองที่เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติระดับอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุพิทยา แก้วมณี. การศึกษาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ภาษาอังกฤษ

- Buacaglia, Leo F. ; and Williams, Eddie H. (eds). **Human Advocacy and PL94 – 142 : The Educator ' s Roles**. New Jersey: Charles B. Slack,Inc. , 1979.
- Choate, Juyce S. **Successful Mainstreaming**: Proven ways to detect and Correct Special Need. U.S.A. 1993
- Cooke, Thomas P. ; Apolloni, Tony; and cooke, Sharon A. “ Notmal Preschool Children as Behavioral Models for Retarded Peers. “ **Exceptional Children**(May 1977): 531 – 532.
- Johnson and Johnson. “ Peer Imitation by Nonhandicapped and Handicapped Preschoolers. “ **Exceptional Children**, 1980: 90-98
- Kauffman M. J. ; Gottlieb J. A; Kukic M. B. , “Mainstreaming: Toward an Explication of The Construct, “ **Focus on Exceptional Children**, 1975: 1 – 12
- Lerner, Janet; Mardell – Crunowski, and Goldenberg , Dorothea. **Special Education for The Early Childhood Years**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice – Hall, Inc. , 1981.
- Lewis , S.K. ,& Lawrence – Patterson , E. **Locus of Control of Children with Learning Disability and Perceived Focus of Control by Significant Others**. *Journal of Learning Disabilities*, 22, 1986: 255 – 257.
- Mann, Philip H et al. **Guide for Education Mainstreamed Students**. U.S.A.: 1992
- Sendor, Benjamin. 1996. **Eddies in the mainstreaming**. *The American School Board Journal*,1996: 183, 22.
- Smith, Robert M. ; Neisworth, John T. ; and Hunt, Frances M. **The Exceptional Child: A Functional Approach**. 2nd ed. New York: MC Graw – Hill, Inc. , 1983.
- Thurman, S.K. “ **The Congruence of Behavioral Ecologics: A Mode for Special Education Programming** *Journal of Special Education*. Allyn and Bacon, Inc., 1977.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมิน

ประเด็นประเมิน	แหล่งข้อมูล	วิธีการ
ความพร้อมด้านบุคลากร สถานที่ - จำนวนบุคลากร - สถานที่เรียน	ผู้บริหาร โรงเรียน อาจารย์ในโครงการ	สัมภาษณ์ สังเกต ศึกษาเอกสาร
1. การคัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการ - จำนวนนักเรียนที่รับ - วิธีการคัดเลือก	ผู้บริหาร โรงเรียน อาจารย์ในโครงการ	สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
2. หลักสูตรสำหรับเด็กพิเศษที่เรียนร่วมเป็นอย่างไร 3. เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษเป็นอย่างไร	อาจารย์ห้องปกติ อาจารย์ในโครงการ ผู้ปกครอง	สังเกต สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร
4. สภาพทั่วไปของครอบครัวเด็กพิเศษ 4.1 ความสนใจเด็กพิเศษ , การดูแล - การรับ - ส่ง นักเรียน - ความร่วมมือกับอาจารย์ - การดูแลทำที่บ้าน	อาจารย์ในโครงการ ผู้ปกครอง	สังเกต สัมภาษณ์
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กพิเศษ ของ ผู้ปกครอง พ่อ-แม่ ครู เพื่อน - ความสามารถในการพัฒนาของเด็กพิเศษ - การมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือ	ผู้ปกครอง พ่อ - แม่ ครู เพื่อน	สัมภาษณ์
6. การมองตนเองของเด็กพิเศษ - วิชาที่ชอบ - เหตุผลที่ชอบแต่ละวิชา - ตนเองเป็นอย่างไร	เด็กพิเศษ	สัมภาษณ์ สังเกต
7. ความรู้สึกรักของอาจารย์ต่อเด็กพิเศษ (ภูมิใจหรือไม่)	อาจารย์ห้องปกติ อาจารย์ในโครงการ	สังเกต สัมภาษณ์
8. พฤติกรรมในโรงเรียนของเด็กพิเศษ - การร่วมกิจกรรมกับนักเรียนปกติ - การร่วมกิจกรรมกับเด็กพิเศษ - การพูดคุย , เล่น กับเด็กพิเศษ - การพูดคุย , เล่น กับเด็กปกติ	เด็กพิเศษ เด็กปกติ	สังเกต

ประเด็นประเมิน	แหล่งข้อมูล	วิธีการ
9. พฤติกรรมในโรงเรียนของเด็กปกติ <ul style="list-style-type: none"> - การร่วมกิจกรรมกับนักเรียนปกติ - การร่วมกิจกรรมกับเด็กพิเศษ - การพูดคุย , เล่น กับเด็กปกติ - การพูดคุย , เล่น กับเด็กพิเศษ 	เด็กพิเศษ เด็กปกติ	สังเกต
10. การรับประทานอาหาร <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะการรับประทานอาหาร - ปริมาณอาหารที่รับประทาน 	เด็กพิเศษ อาจารย์ในโครงการ	สังเกต สัมภาษณ์
11. ความสุขในการเรียน <ul style="list-style-type: none"> - การมาโรงเรียน - ความกระตือรือร้นในการเรียน 	ผู้ปกครอง เด็กพิเศษ อาจารย์ในโครงการ	สังเกต สัมภาษณ์
12. ผลการเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - คะแนนผลสัมฤทธิ์ - ระเบียบวินัย - เพิ่มสะสมผลงาน 	อาจารย์ในโครงการ	ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์
14. ความสัมพันธ์กับครูในโรงเรียน	อาจารย์ในโครงการ อาจารย์ห้องปกติ	สังเกต สัมภาษณ์

กรอบแนวการสัมภาษณ์นักเรียนปกติ
โครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ
ผู้ให้สัมภาษณ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ โรงเรียน

1. ท่านรู้จักเพื่อนที่เป็นเด็กพิเศษกี่คน ลักษณะของเพื่อนเด็กพิเศษเป็นอย่างไร
2. เวลาว่างทำกิจกรรมกับเด็กพิเศษท่านปฏิบัติตนอย่างไร แตกต่างจากเวลาว่างทำกิจกรรมกับเด็กปกติอย่างไร
3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กพิเศษ การเรียนรู้ร่วมช่วยเด็กพิเศษอย่างไรบ้าง
4. อาจารย์มีการจัดกิจกรรมหรือวางหลักการสอนสำหรับเด็กพิเศษไว้อย่างไร มีความแตกต่างจากเด็กปกติอย่างไร
5. ท่านคิดว่าตนเองมีส่วนในการช่วยเหลือเด็กพิเศษอย่างไรบ้าง
6. ตามความคิดเห็นของท่าน การจัดเด็กพิเศษเข้ามาเรียนกับเด็กปกติ เกิดผลดี ผลเสีย อย่างไรบ้างกับเด็กปกติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวการสัมภาษณ์เด็กพิเศษ
โครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ
ผู้ให้สัมภาษณ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ โรงเรียน

1. ท่านชอบมาโรงเรียนทุกวันหรือไม่ เพราะอะไร
2. ใครที่ทำหน้าที่มารับ มาส่ง ท่านเวลามาโรงเรียน และท่านอยากให้ใครทำหน้าที่นี้
3. ท่านชอบเรียนกับเด็กปกติ หรือเรียนกับเพื่อนเด็กพิเศษมากกว่ากัน เพราะอะไร
4. ท่านชอบเล่นกับเพื่อนคนใดมากที่สุด เพราะอะไร
5. วิชาที่ท่านชอบเรียนมากที่สุดคืออะไร เพราะเหตุใด
6. ถ้าท่านไม่เข้าใจในบทเรียนท่านมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง
7. ท่านชอบทานอาหารที่โรงเรียนจัดหรือไม่ ชอบอะไรมากที่สุด อะไรน้อยที่สุด
8. โตขึ้นท่านอยากประกอบอาชีพอะไร เพราะเหตุใด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวการสัมภาษณ์พ่อ แม่ ผู้ปกครอง
โครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ
โรงเรียน

1. ใครเป็นคนมารับ มาส่งนักเรียน เป็นประจำเวลามาโรงเรียน
2. ลักษณะของเด็กพิเศษในปกครองของท่านเป็นอย่างไร
3. ใครเป็นผู้ดูแลเด็กพิเศษ ในเรื่องของการเรียน และปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน
4. ท่านมีวิธีการใดบ้างในการให้ความช่วยเหลือเด็กพิเศษ
5. ท่านได้ให้ความช่วยเหลืออย่างไรบ้างกับเด็กพิเศษเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กพิเศษ
6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กพิเศษในการเรียนรู้
7. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับโครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ มีข้อดีข้อเสียอย่างไรบ้าง
8. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับระเบียบในการคัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการการเรียนรู้ร่วม
9. ท่านคาดหวังอะไรบ้าง เกี่ยวกับเด็กพิเศษเมื่อเข้าร่วมโครงการการเรียนรู้ร่วม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน
โครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ
โรงเรียน

1. กิจกรรมใดที่ท่านคิดว่าควรจัดให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโครงการการเรียนรู้ร่วม
2. ท่านคิดว่าการดำเนินโครงการบรรลุจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงไร
3. ท่านคิดว่าคุณสมบัติของโรงเรียนที่สามารถเข้าร่วมโครงการการเรียนรู้ร่วมควรมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง
4. ท่านในฐานะผู้บริหาร คิดว่าโรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการจัดโครงการการเรียนรู้ร่วมหรือไม่ เพียงใด และมีปัญหาหรือข้อเสนอนะอะไรบ้าง
5. ท่านมีปัญหาในการคัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการหรือไม่ อย่างไรบ้าง
6. ท่านคิดว่าเด็กพิเศษที่เข้าร่วมโครงการน่าจะมีพัฒนาการเป็นอย่างไร
7. ท่านคิดว่าโครงการการเรียนรู้ร่วมมีผลดี ผลเสีย อย่างไรบ้าง
8. โรงเรียนของท่านมีการจัดหลักสูตรพิเศษ อย่างไรบ้างสำหรับเด็กพิเศษที่เข้าร่วมโครงการ
9. โรงเรียนมีกิจกรรมพิเศษอะไรบ้าง ที่สามารถช่วยพัฒนาความสามารถของเด็กพิเศษ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวการสัมภาษณ์อาจารย์ห้องพิเศษ , ห้องปกติ
โครงการการเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ
ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ โรงเรียน

1. การคัดเลือกเด็กเข้าโครงการการเรียนรู้ร่วม เป็นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าโรงเรียนของท่านมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ร่วมหรือไม่ อย่างไร และมีข้อเสนอแนะในการจัดอย่างไรบ้าง
3. ท่านมีการวางแผนหลักสูตร เนื้อหาที่จะสอนเด็กพิเศษในโครงการอย่างไร แตกต่างจากการสอนเด็กปกติอย่างไรบ้าง
4. ท่านได้จัดกิจกรรมใดบ้าง ที่มีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถของเด็กพิเศษ
5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กพิเศษ
6. ความรู้สึกของท่านต่อเด็กพิเศษเป็นอย่างไรบ้าง
7. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กพิเศษ – เด็กพิเศษ , เด็กพิเศษ – เด็กปกติ เป็นอย่างไร
8. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กพิเศษ – อาจารย์เป็นอย่างไร
9. แนวทางในการแก้ปัญหาของท่านเมื่อเด็กพิเศษไม่เชื่อฟัง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง
10. การรับประทานอาหารของเด็กพิเศษเป็นอย่างไร
11. ความกระตือรือร้นในการเรียนของเด็กพิเศษ แต่ละวิชาเป็นอย่างไรบ้าง
12. เกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนของเด็กพิเศษเป็นอย่างไร
13. ถ้าเด็กพิเศษวัดผลการเรียนไม่ผ่าน ท่านมีส่วนช่วยเด็กพิเศษอย่างไรบ้าง
14. ความคาดหวังของท่านเกี่ยวกับเด็กพิเศษในโครงการการเรียนรู้ร่วมเป็นอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วม

ที่	โรงเรียน	สังกัด	จำนวนเขต จังหวัด รหัสไปรษณีย์	โทรศัพท์	ผู้บริหาร	จำนวน เด็ก	จำนวน นักเรียน	จำนวน ครู	
1	โครงการสอนเด็กเรียนซ้ำ ปัญหาอ่อนเรียนร่วมกับเด็กปกติ	ทปช.	ต.สุขุมวิท แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	3912422 Fax -3814265	นายกันชัย ตั้งน้อย	ผอ.	เรียนร่วม	35	3
2	พญาไท	กทพ.	ราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	2458152 Fax 2458152	นายวีรสิทธิ์ กิตติเชษฐรงค์	ผอ.	เรียนร่วม	58	6
3	วัดหนึ่ง	กทม.	200 ถ.วุฒากาศ แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150	4682662 Fax 4767397	ว่าที่ ร.ต.บุญเลิศ บุญพระเนียด	ผอ.	เรียนร่วม	48	1
4	วัดเวฬุวันธรรมมาวาส	สปร.	188 ถ.กรุงเทพฯ-นนทบุรี เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10800	5850518	นายปรีชา คภูมิ	ผอ.	เรียนร่วม	70	4
5	วัดชนะสงคราม	สปร.	ต.จักรพงษ์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	2816931 Fax 2820168	นายเจ็ด มันง	ผอ.	เรียนร่วม	15	1
6	วัดหงส์รัตนาราม	กทม.	ต.วังเดิม แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กทม. 10600	4667937	นายเฉลิมพงษ์ ทนามวัฒน์	ผอ.	เรียนร่วม	24	2
7	ราชวินิตประดุมบางแค	สปร.	ต.เพชรเกษม แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160	4130607	นายสุธีรพัลลภ คุ้มปานอินทร์	ผอ.	เรียนร่วม	74	5
8	ประดุมถนนทวี	สปร.	66/1 ถ.เชื้อเพลิง แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120	2491446 Fax 2491446	นายสาสดี หาญกลับ	ผอ.	เรียนร่วม	55	3

ที่	โรงเรียน	จังหวัด	จำนวน/เขต (จังหวัด รหัสไปรษณีย์)	โทรศัพท์	ผู้บริหาร	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู	
9	วัดมหาบุศย์ (พิทักษ์ถาวรคุณ)	กทม.	711 ถ.สุรมวิท 77 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10260	3111483 Fax 3331283	นางแสงระวี วาจากุฑ	ผอ.	เรียนร่วม	35	2
10	วัดทอง	กทม.	25/1 ถ.เจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120	2128776 Fax 2128776	นายมงคล อิศรมโนภ	ผอ.	เรียนร่วม	7	1
11	วัดสุวรรณาราม	กทม.	แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10300	4244087	นางอโนชา ยุกานนท์	ผอ.	เรียนร่วม	8	1
12	ศูนย์รวมน้ำใจ	กทม.	ถ.ชานนดค์ แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	2492189 Fax 2492189	นายธำรงค์ วาภิรักษ์	ผอ.	เรียนร่วม	20	1
13	สามเสนนอก	กทม.	ถ.ประชาสงเคราะห์ แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10320	2770557	นางสารภี มะถักคำทอง	ผอ.	เรียนร่วม	106	1
14	วัดลาดพร้าว	กทม.	ถ.ลาดพร้าว แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ 10230	5132410 Fax 5132410	นายสมิท ทงศ์ชัย	ผอ.	เรียนร่วม	71	2
15	กุศธิชะวรรณาลัย (ประถม)	กทม.	ถ.หนลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220	5314608 Fax 5314608	นางสาวสมสวาท วิชชุโงจน์	ผอ.	เรียนร่วม	72	1
16	วัดนิมมานนทิ	กทม.	1 หมู่ 15 ต.บางบัว เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160	4131218 Fax 4131144	นางสาวยุวดี เกิดสว่าง	ผอ.	เรียนร่วม	25	2
17	บ้านเมฆาภณี	กทม.	ถ.นวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240	7337068-9 Fax 7337068 ตอ 200	นางศิริพรรณ เจริญสุข	ผอ.	เรียนร่วม	32	-
								757	32

โรงเรียนพญาไท

วันที่ 12/4/

วันที่ 16/ / 06 / 42

เวลา 11.00 น.

ที่ ทม 0302(2702)/ 523

ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

15 กันยายน 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนพญาไท

เนื่องด้วย นางสาว จิตติมา อิ่มอุดม นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยการศึกษา กำลัง
ดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินโครงการการเรียนรู้ของเด็กพิเศษในโรง
เรียนปกติ" โดยมี รองศาสตราจารย์ นิสิต ชูโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงจำเป็นต้องเก็บรวบรวม
ข้อมูลโดยการสังเกต และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ นางสาว จิตติมา อิ่มอุดม
ได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

เรียนขอ,

เพื่อโปรดปราน

16/9/42

25/9/42

20/9/42

ขอแสดงความนับถือ

20/9/42

(รองศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย)

รักษาการหัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

ประวัติผู้วิจัย

นางสาว จิตติมา อิมอุดม เกิดวันที่ 30 กรกฎาคม 2519 ที่โรงพยาบาลราชวิถี กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต (ศึกษานิเทศศาสตร์) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี 2539 เข้าศึกษาต่อ ณ. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย